

DEN ÆLDRE EDDA.

SAMLING AF NORRØNE OLDKVAD,

indeholdende

NORDENS ÆLDSTE GUDE- OG HELTE-SAGN.

Ved det akademiske Collegiums Foranstaltning

udgivet

efter de ældste og bedste Haandskrifter, og forsynet
med fuldstændigt Variant-Apparat

af

P. A. Munch,

Professor i Historien ved Universitetet i Christiania.

Ledsager Forelæsnings-Catalogen
for 1ste Halvaar 1847.

CHRISTIANIA.

Trykt i P. T. Mallings Officin.

1847.

FORTALE.

Den ældre Edda, hvis Text her forelægges Publikum i en kritisk, efter Originalhaandskrifterne nöiagtigen bearbeidet Udgave, er, som bekjendt, en Samling af de Oldkvad om Nordens Gude- og Helte-Sagn, hvis Affattelse er at henföre til en saa fjærn Tidsalder, at man kan betragte dem som Levninger af Folkets Urpoesi, og som Hovedkilden til vor Kundskab om Forfædrenes Mythologi. Saaledes betragtedes de og af Forfatteren til den yngre Edda, eller den systematiske Fremstilling af Gudelæren og Skaldekunsten. Han anförer nemlig hyppigt som Bevissteder Vers af den ældre Edda; de citeres uden at Forfatterne blive nævnte, medens længere henne i Verket, eller i den saakaldte Skálda, navngivne Skaldes Vers anföres som Mönstre. „Heraf“, siger P. E. Müller rigtigt i Sagabibliotheket 2 Deel S. 122, „kunne vi slutte, at Forfatteren af den yngre Edda maa have benyttet disse til hans Tid almenbekjendte Sange, uden at have vidst deres Forfatteres Navne, da han ellers ei mod sin Sædvane havde gaaet dem forbi; han maa alligevel have anseet disse anonyme Sange for en bedre Hjemmel, end de Strofer af berömte Skaldes Vers, det ellers havde staaet i hans Magt at anföre. Han maa endog have troet det upassende at anföre navngivne Skaldes Vers ved Siden af disse. Denne Fremgangsmaade kan alene forklares af at hin Forfatter har anseet disse Sange for at udgjöre en egen Klasse, og höre til de ældste, han kunde citere. Da han nu kjendte mange Vers af Harald Haarfagres Skalde, maa denne med sit Folks poetiske Literatur saa vel bekjendte Forfatter, enten det nu var Snorre Sturlesön eller hans Frænde Olaf, have anseet hine eddiske Sange for at være ældre end Harald Haarfagre eller i det mindste samtidige med denne Konge.“ Saavidt Müller. Vi kunne lægge til, at et gammelt Haandskrift af den

yngre Edda udtrykkeligen nævner Snorre som Forfatteren, og da der ei er nogen Grund forhaanden til at fremkomme med nogen Benegtelse mod dette ligefremme Udsagn, kunne vi vel fæste Lid dertil. Vi kunne altsaa anse Snorre som Hjemmelsmand for Oldkvadenes Egthed og bevisende Gyldighed.

Som den ældre Eddas Forfatter, eller rettere som den, der har samlet og ordnet Kvadene, ansees almindeligvis Islændingen Sæmund Sigfussön, kaldet hinn fróði ɔ: den Kyndige, hvorfor ogsaa Samlingens sædvanlige Titel er „Sæmunds Edda". Sæmund, föd 1054, 1056 eller 1057, hörte til en af Islands mest anseede Ætter, thi han nedstammede i lige Linje fra Harald Hildetand[1]. Meget tidligt reiste han udenlands for at samle Kundskaber, og skal endog have været i Rom; idetmindste opholdt han sig en Tidlang i Frankrige eller Franken[2], indtil Jon Agmundssön, der siden blev Biskop i Hole, traf ham paa sin Romreise og fik ham med sig tilbage 1076[3]. Sæmund bosatte sig nu paa sin Fædrenegaard Odde i Sönderlandet og lod sig indvie til Prest. Som en af Islands fornemste Hövdinger havde han rig Anledning til at gjöre sine indsamlede Kundskaber frugtbringende for Landet. Han blev tagen paa Raad med ved de vigtigste Anledninger; saaledes nævntes han udtrykkelig som Biskopperne Thorlaks og Ketils Consulent ved Udarbeidelsen af den ældre islandske Christenret[4]; han bidrog væsentlig til at Tiendeydelsen vedtoges i Landet[5]; han meglede og Forlig mellem Thorgils Oddesön og Haflide Maarssön, da det ellers maaske vilde have kommet til Borgerkrig over hele Island[6]. Hans Anseelse som Historiker sees bedst af de mange Steder, hvor han anföres som Autoritet; saaledes fortæller Are Frode selv, at han forelagde ham sit Verk til Gjennemsyn, og paaberaaber sig hans Udsagn som Hjemmel for Olaf Tryggvesöns Dödsaar[7]; Odd Munk paaberaaber sig ham ligeledes paa to Steder i sin Olaf Tryggvesöns Historie, med det udtrykkelige Tillæg at han var troværdig, og en særdeles viis Mand[8]. Ogsaa nævnes han som Hjemmelsmand i 40de Strofe af det Æresdigt til Sönnesönnen Jon

---

[1] Se Landnáma. V, 2, 3. [2] Frakkland, Are Frodes Islendingabok, Cap. 9. [3] Se herom den besynderlige Fortælling i Biskop Jon Agmundssöns Saga, meddelt i Müllers's Sagabibliothek 1ste Del, S. 322. [4] Den kjöbenh. Udgave af Christenretten 1775, S. 140. [5] Se bl. a. Are Frodes Íslendingabók Cap. 10, Sturl. s. Udg. I, S. 203. [6] Sturlungasaga, Udgaven 1ste B. S. 43. [7] Íslendingabók Indl., og Cap. 7. [8] Fornmanna Sögur 10de B. S. 276, 289.

Loptsön, der er os opbevaret i Flatöbogen og trykt i Fornmanna Sögur 10de B.; her heder det udtrykkeligt, at 10 Konger fra Harald Haarfagre af ere opregnede efter Sæmund Frodes Beretning[1]*; man skulde saaledes endog formode, at han har skrevet en norsk Kongekrönike. Han döde i en höi Alder, 1133*[2]*, efterladende flere Börn, hvoriblandt Sönnen Lopt, der i sit Egteskab med Kong Magnus Barfods Datter Thora blev Fader til den mægtige og lærde Jon Loptsön, Snorre Sturlesöns Fosterfader. Disse ere Hovedtrækkene af Sæmunds Liv, forsaavidt man af Sagaernes og Annalernes i det Hele taget meget sparsomme Efterretninger kan lære dem at kjende. Der er intet i disse, der i fjærneste Maade hentyder paa at nogen Samling af Oldkvad er foretagen ved ham. At han kan have, og maaske har foretaget en saadan, er aldeles ikke urimeligt, tvertimod synes den Hentydning til Tydskernes Fortællemaade, der forekommer efter Brynhildarkviða V. 19 (S. 127, b. 3), og den Omstændighed at Frankenland (Frakkland) oftere nævnes i de prosaiske Udfyldninger, at vidne om en Forfatter, der havde reist i Tydskland, men det er ogsaa mestendeels kun ifölge denne Rimelighedsgrund, at man tilskriver ham Verket. Thi at Torfæus i sit 60de Aar (omtrent 1696) forsikkrede Arne Magnussön, at han af sin Fader havde hört at Titelen Sæmunds-Edda allerede længe för Biskop Brynjolf Sveinssöns Tid var almindelig, maa vel kun ansees som et löst og lidet tilforladeligt Udsagn.*

Den förste, der med Bestemthed nævnte Sæmund som Samler eller Forfatter af Verket, var den nysnævnte Biskop Brynjolf Sveinssön i Skaalholt. Da han nemlig under sine flittige Bestræbelser for at samle gamle Haandskrifter i Aaret 1643 havde opdaget og erhvervet den gamle Membrancodex, som er det eneste, nogenlunde fuldstændige, Haandskrift, man kjender af den ældre Edda, lod han den afskrive paa Pergament, og tilföiede selv som Titel paa denne Afskrift: Edda Sæmundi multiscii. Denne Afskrift fik siden Torfæus; Originalen blev derimod blandt andre Haandskrifter foræret til Kong Frederik III, og indlemmet i det kongelige Bibliothek, hvor den endnu opbevares. Fra denne Original nedstamme, middelbart eller umiddelbart, alle de Papirsafskrifter af samme Indhold, man nu kjender. Som den egentlige Hovedcodex for den ældre Edda maa altsaa denne vigtige, af Biskop Brynjolf opdagede, Oldbog ansees. At der imid-

---

[1] *Fornm. S. 10 B. S. 427.* [2] *Annales regii i Langebeks Scriptt. rerum dan. 3die Deel S. 53.*

lertid ogsaa har været andre samtidige eller ældre Afskrifter, er ei alene i og for sig rimeligt, men bestyrkes derhos af de hyppige Citater i Codices af den yngre Edda, Völsungasaga og Nornagestssaga. Man har ogsaa virkelig et betydeligt Brudstykke af en anden, kun lidet yngre, Codex af den ældre Edda, der tillige indeholder Skálda. Denne, der udgjör Slutningen, findes hel, men af hin er blot Grimnismál, Baldrs draumar, Hýmiskviða, den störste Deel af Vafþrúðnismál, Harbarðsljóð og Skirnismál samt Begyndelsen af den prosaiske Indledning til Völundarkviða tilbage; hvilket dog er tilstrækkeligt til at vise, at den har omfattet baade de mythiske og de heroiske Kvad. Denne Codex opbevares i den arnamagnæanske Samling i Kjöbenhavn.

Endelig maa det tilföies, at Völuspá ogsaa findes i gammel Pergaments-Afskrift fra omtrent Midten af 14de Aarhundrede i den saakaldte Hauksbók i den arnamagn. Samling, dog ikke ligesom det Övrige i Bogen skreven med Lagmanden, Hr. Hauk Erlendssöns egen eller nogen af hans Afskriveres Hænder, men, som det synes, senere tilheftet.

Eddadigtene kunne inddeles i to Hovedklasser, de ren-mythiske, der oplyse den egentlige Gudelære, og de heroiske, der indeholde de ældgamle Helte-Sagn, og nærmest dreie sig om Völsungernes og Niflungernes store Sagnkreds. Til de renmythiske maa man regne dem, som i nærværende Udgave findes först, fra S. 1 til 61, nemlig Völuspá, Hávamál, Vafþrúðnismál, Grimnismál, Alvissmál, Hýmiskviða, Œgisdrekka, Hamarsheimt, Harbarðsljóð, Baldrs draumar, og Skirnismál. De heroiske ere Rigsmál, Hyndluljóð, Völundarkviða, de tre Helgakviður, de tre Sigurðarkviður, Fafnismál, Sigrdrifumál, Brynhildarkviða, Helreið Brynhildar, de tre Guðrúnarkviður, Oddrúnargrátr, Atlakviða, Atlamál, Guðrúnarhvöt, Hamðismál og Grottasöngr. Af disse staar Rigsmál, en allegorisk Fremstilling af Samfundsklassernes Oprindelse, isoleret fra de övrige; Hyndluljóð, der opregner Ottars Forfædre, kommer derved til at indeholde en Slags Oversigt over den hele Heroe-Kreds; de övrige tilhöre, paa Grottesangen nær, Völsunga-Sagnkredsen, endog Völundarkviða ei undtagen, da den tydske Bearbeidelse af Sagnene vise at Völund og hans Sön Vitig eller Vidrik staar i nöie Berörelse med den Del af Sagnene, der dreie sig om Thjodrek. Grottesangen angaar Frode-Sagnet. Det ligger i Sagens Natur, at de renmythiske Kvad mere end de övrige egnede sig

til at citeres som Hjemmel i den yngre Edda, der nærmest dreier sig om den egentlige Gudelære. De saaledes citerede ere Völuspá, Hávamál, Vafþrúðnismál, Grimnismál, Œgisdrekka, Skirnismál, Hyndluljóð og Fafnismál; i Skálda, eller den yngre Eddas anden Del, citeres desuden Alvissmál. De övrige passe bedst til Citat for Helte-Sagaerne, især Völsungasaga, der nöie slutter sig til dem; her citeres Sigurðarkviða II, Sigrdrífumál, Guðrúnarkviða III og Hamðismál; andre findes ligefrem parafraserede; i Nornagestssaga, der og omhandler Völsungasaga, citeres Sigurðarkviða II og Helreið Brynhildar. Grottasöngr er hel indfört i Skálda. Af de her nævnte findes imidlertid i den ovenomtalte Hovedcodex hverken Hyndluljóð eller Grottasöngr; ja saavel i den yngre Edda, som i Völsungasaga citeres endog flere Kvad, der nu ikke engang kjendes i deres Helhed. Dette er dog vel for en Del kun at tilskrive begge de fornemste Oldbögers defecte Tilstand, thi i Midten af Hovedcodex findes en stor Lacune, og den anden kan blot kaldes et Fragment. Hvis ikke Hyndluljóð var indfört foran i det store islandske Sagahaandskrift Flateyjarbók fra Slutningen af det 14de Aarhundrede, vilde det nu neppe længer være til. Grottasöng har man endog i tidligere Udgaver udeladt af den ældre Edda, men neppe med Grund, thi hvorvel det ei formelig citeres, viser dog Hyndluljóð, at Frode-Sagnet med Rette hörer hjemme i den heroiske Cyclus, ligesom man vel og kan sige, at dets fuldstændige Optagelse i Skálda hjemler det ligesaastor Ret til Indlemmelse i den ældre Edda, som et blot Citat, ja maaskee endog större. Egentlig skulde man vel blandt den ældre Eddas Kvad ogsaa optage alle dem, der beröre Tyrfing-Sagnet, eller ligge til Grund for Hervararsaga, fordi Hyndluljóðs 22de og 23de Strofe regner dette med i den store Cyclus; men da disse Kvad kun haves i forskjellige Brudstykker, af hvilke man ei kan udbringe noget Helt, gjör man dog nok bedst i at udelade dem.

Et af de skjönneste mythiske Digte, Baldrs draumar, almindeligvis kaldet Vegtamskviða, findes ikke i Hovedcodex, men i den anden, defecte.

Rígsmál findes ikke i nogen af de to Codices af den ældre Edda, men kun i den saakaldte wormske Codex af den yngre Edda, der opbevares i den arnamagnæanske Samling. Da Digtet dog er gammelt, og fuldkommen bærer Eddadigtenes Charakter, har man ei betænkt sig paa, efter de tidligere Udgiveres Exempel, at optage det i nærværende Samling.

De tabte Oldkvad, af hvilke paa ovennævnte Steder enkelte Brudstykker citeres, ere:

1. Et Kvad, der synes at ligge til Grund for Beretningen om Gylfes Besög i Aasgaard. Deraf citeres i Sn. Edda Cap. 2 fölgende tre Linjer, der lægges i Munden paa Hár (Odin):

ok stattu fram,
meðan þú fregn,
sitja skal sá er segir.

2. Et Kvad om Njörds og Skades Giftermaal, cit. i Sn. Edda Cap. 23. Her beklage Njörd og Skade sig gjensidigen over hinandens Hjem saaledes:

N. Leið erumk fjöll;
varka ek lengi:
nætr einar níu;
úlfa þytr
mér þótti illr vera
hjá söngvi svana.

S. Sofa ek ne mátta
sævar beðjum á
fugls jarmi fyrir;
sá mik vekr,
er af viði kemr,
morgun hverjan már.

3. Heimdallargaldr, cit. i Sn. Edda Cap. 26. Her siger Heimdall:

Níu em ek mœðra mögr,
níu em ek systra sonr.

4. Et Kvad om Freyjas Tjenerinde Gná, cit. i Sn. Edda, Cap. 35. Her spörge Vanerne, der see hende ride i Luften paa sin Hest Hófvarpnir:

Hvat þar flýgr,
hvat þar ferr
eða at lopti líðr?

Og hun svarer:

Ne ek flýg,
þó ek fer
ok at lopti líð
á Hófvarpni,
þeim er Hamskerpir
gat við Garðrófu.

5. *Et Kvad om Balders Död, cit. i Sn. Edda, Cap. 49. Her siger den som Gygen þökk forvandlede Loke:*

þökk mun gráta
þurrum tárum
Baldrs bálfarar;
kyks né dauðs
nautka ek karls sonar;
haldi Hel því er hefir!

6. *Et Kvad om Sigmunds og Sinfjötles Æventyr hos Siggeir. Heraf citeres i Völsungasaga, Cap. 8, fölgende Linjer:*

Ristu af magni
mikla hellu
Sigmundr hjörvi
ok Sinfjötli.

7. *Et Kvad om Gunnars og Sigurds Frierreise til Brynhild, cit. i Völs. S., Cap. 27, hvor Sigmunds Ridt paa Grane gjennem „Vafrloginn" beskrives saaledes:*

Eldr nam at æsask,
en jörð at skjálfa,
ok hár logi
við himin gnæfa,
fär treystisk þar
fylkis rekka
eld at ríða
né yfirstiga.

Sigurðr Grana
sverði keyrði;
eldr sloknaði
fyr öðlingi;
logi allr lægðisk
fyr lofgjörnum,
bliku reið,
er Reginn átti.

8. *Et Kvad om Gudruns og Brynhilds Trætte, cit. i Völs. S., Cap. 28. Her siger Brynhild:*

Sigurðr vá at ormi,
en þat síðan mun
engum fyrnask
meðan öld lifir,
en hlýri þinn
hvárki þorði
eld at ríða
né yfirstiga.

Det er vel ogsaa muligt, ja endog sandsynligt, at denne og de under No. 7 anförte Strofer höre til eet Kvad. Rimeligviis kan det samme siges om de fölgende, der tilhöre en

9. Sigurðarkviða, cit. i Völs. S., Cap. 29 og 30. Her heder det om Sigurd, da han havde været tilstede ved Brynhilds og Gudruns Trætte:

Út gékk Sigurðr,
annspjalli frá,
hollvinr lofða,
ok hnípaði,
svá at ganga nam
gunnarfúsum
sundr of síður
serkr járnofinn.

og siden, om Maaden, hvorpaa Gunnar ok Högne satte Mod i Broderen Guttorm, for at faa ham til at dræbe Sigurd; (Denne Strofe synes forresten at være meget mishandlet):

Svipir viðfiska
tóku, sumir
vitnis hræ skífðu,
sumir Guthormi
gáfu gera hold
við munngáti,
ok marga luti
aðra í tyfrum.

De her anförte Brudstykker ere, tilligemed de ovenfor opregnede hele Kvad, Alt, hvad man af Eddadigtene har tilbage i Pergamentsböger fra ældre Tider. Der gives imidlertid ogsaa en Deel Papirsafskrifter, hvor man ei alene finder de i Oldbögerne bevarede Kvad, og det ofte med væsentlige Afvigelser, men ogsaa Udfyldning af enkelte Udeladelser og tildeels af den store Lacune, hvorhos de desforuden indeholde hele fire Kvad, der hverken findes i Oldbögerne eller citerede paa noget andet Sted, nemlig Grógaldr, Fjölsvinnsmál, Hrafnagaldr Óðins, og Sólarljóð. Uagtet det vistnok ikke er umuligt, at flere af disse Papirsafskrifter kunne stamme fra Originaler, som nu ere tabte, ligesaavel som der gives Sagaer eller store Stykker af Sagaer, der ei længer findes i gamle Pergamentscodices, men om hvis Egthed der dog ei kan være mindste Tvivl; saa kan det dog ikke negtes, at den störste Deel af det Andet og Mere, man i Papircodices af Edda forefinder, har et temmeligt mistænkeligt Udseende. Dette gjælder især Grógaldr og Hrafnagaldr Óðins; Fjölsvinnsmál har vistnok et mere

antikt Præg, men er hartad uforstaaeligt; Sólarljóð er et smukt Digt, og synes endog at være meget gammelt, men det er christelig-religiöst, og kan saaledes hverken regnes blandt Eddadigtene, eller i Ælde maale sig med noget af disse, da det jo umuligt kan være ældre end Christendommens Indförelse i Norden. Disse fire Kvad ere derfor i nærværende Udgave udeladte af de egentlige Eddadigtes Række, og kun tilföiede i Anhang. Vi have ligeledes i Texten selv udeladt de store Udfyldninger, som Papirsafskrifterne indskyde i Baldrs draumar, Str. 2, 3 og 4, og kun anfört dem bagved i Noterne; de forekomme os at være en aldeles overflödig Udtværen af Fortællingen, og uforligelige med den korte og fyndige Tone, som ellers hersker i dette smukke Digt. Der ere fremdeles enkelte mindre Udfyldninger, for hvis Egthed man ei kan indestaa, men som man imidlertid ei vovede at udelade af Texten: disse ere dog overalt indsluttede i [ ], og saaledes let kjendelige. De mistænkeligste af disse Udfyldninger ere de, der supplere den store Lacune i Hovedcodex, ved at meddele Slutningen af det afbrudte Sigrdrífumál og Begyndelsen af Brynhildarkviða. Man kjendte dem ikke, förend Rask fik dem paa Island i 1814 i to Papirsafskrifter af Edda; den ene af disse havde tilhört den lærde Gunnar Pálsson, der ved sit smukke Digt „Gunnarsslagr“ noksom har viist, at han forstod at tilegne sig Oldkvadenes eiendommelige Tone; det er derfor ei usandsynligt, at han er Forfatter af hine Udfyldninger, der imidlertid passe vel til det Övrige og stemme godt med Völsungasagas Parafrase af de gamle Kvad, der af dens Forfatter ere benyttede.

Den ældre Edda er to Gange forhen bleven fuldstændigen udgivet, nemlig 1) i Kjöbenhavn, paa det arnamagnæanske Legats Bekostning, med latinsk Oversættelse, kritisk Apparat, Glossarier og mange lærde Anmærkninger, i 3 Dele i Qvart, af hvilke förste Deel udkom 1787, 2den 1818, og 3die 1828. 2) i Stockholm 1818, Octav. Denne Udgave er bearbeidet af Rask, og befordret til Trykken af Afzelius. De Kvad, der omhandle Völsunga- og Niflunga-Sagnene, ere meget vel udgivne af Grimm, Berlin 1815, og ledsagede med tydsk Oversættelse. Desuden ere ogsaa enkelte Kvad, fornemmelig Völuspá, ofte særskilt udgivne; af disse Udgaver fortjene dog ingen anden at nævnes end Resens af 1665 og en Udgave af Völuspá, Vafþrúðnismál, og Œgisdrekka, bearbeidet af F. G. Bergmann og trykt i Paris 1838. Den er særde-

les omhyggeligen behandlet, og forsynet med mange lærde og oplysende Anmærkninger; dog synes Udgiveren i Ordningen og Rettelsen af Völuspás Text at have gjort nogle vel dristige Conjecturer.

Hensigten med den Udgave, som herved forelægges Publikum, er at levere en saavidt muligt renset og til de Fordringer, Videnskabens nuværende Standpunkt medförer, nogenlunde svarende Text. Jo dybere man i de sidste Tider er trængt ind i vort Oldsprogs og vor Oldliteraturs Aand, desto klarere har det viist sig, at de ældste Haandskrifter ogsaa ere de bedste, at man i Regelen faar den bedste og reneste Text ved at holde sig saa nöie til de ældste Haandskrifter af ethvert Værk som muligt, og at de Afvigelser, som findes i de senere Papirshaandskrifter, næsten alle ere ligesaamange Urigtigheder eller Fordreielser. Og dog er der neppe noget Stykke af vor Oldliteratur, hvorved man i Udgaverne har stolet saameget paa Papirshaandskrifter, som netop ved den ældre Edda. Ved nærværende Udgave er derimod Oldbögernes Text fulgt saa nöie som muligt og den egentlige Hovedcodex, som den fuldstændigste og i de fleste Kvad den eneste, lagt til Grunden. Da Hensigten ikke er at levere et diplomatarisk nöiagtigt Aftryk af Oldskrifterne selv, men en kritisk Bearbeidelse af deres Text, ere aabenbare Feil blevne rettede, Conjecturer anbragte, og i de Stykker, der forefandtes i begge Oldböger af den ældre Edda, eller som ere anförte i Snorra-Edda og de ovennævnte Heltesagaer, de Læsemaader optagne, som ved Sammenligning mellem Varianterne fandtes at være de bedste; men for alle saadanne Forandringer eller Afvigelser fra Grundtexten er der gjort fuldstændigt Regnskab i de bagved föiede Noter, hvor tillige de vigtigste Varianter findes anförte. Det Kvad, hvor de fleste Rettelser ere anbragte og hvor det var nödvendigt, at tillade sig de fleste Conjecturer, er Völuspá, umiskjendelig det ældste i den hele Samling og derfor mest udsat for i Tidens Löb at forvanskes. Af dette kan man næsten sige at have en tredobbelt Text, for det förste den i Hovedcodex selv, for det andet den, som findes vedföiet Hauksbogen, og for det tredie de hyppige Citater i Snorra-Edda; der er nemlig intet Oldkvad, af hvilke saamange Stropher anföres, som Völuspá), og af disse Citater gives der igjen Varianter fra de tre Hovedcodices af den yngre Edda. At Völuspás Text i den Skikkelse, hvori Oldbögerne have opbevaret den, deels har*

**) Af Völuspás 64 Stropher anföres nemlig 3, 5, 9, 10, 13, 22, 29, 30, 32, 33, 45–57, 62, tilsammen 26, altsaa paa 6 nær Halvdelen.*

mange Huller, der nu ikke længer kunne udfyldes, deels paa flere Steder er bleven interpoleret og Strofernes rette Orden forrykket, har især Petersen *godtgjort i sin særdeles interessante Afhandling om Versearten og Ordningen af Völuspá, i Annaler for nordisk Oldkyndighed 1840, 41, Side 52—95. Han har der ogsaa leveret fortrinlige Vink med Hensyn til den Fremgangsmaade, der bör anvendes ved Textens Bearbeidelse; til disse Vink have vi ikke undladt, her at tage Hensyn, idet vi redigerede Texten saaledes som det efter den nöieste Dröftelse af hvert tvivlsomt Punkt forekom os mest stemmende med sund Sands og den rette Orden. Hvad Retskrivningen angaar, maae vi bemærke, at medens overhovedet — hvad der i en kritisk Textudgave var nödvendigt — en rationel grammatisk Orthographi med Accenter o. s. v. er anvendt istedetfor den i Haandskrifterne brugte, der er noget vaklende, ere dog de staaende Egenheder i Hovedcodex bibeholdte; saaledes findes overalt, hvor denne ligger til Grunden,* ð *ogsaa efter* l, m, *og* n, *fordi den i saadanne Forbindelser ei har* d, *men* þ, *hvilket Tegn den bruger baade for* þ *og* ð; *ligeledes ere de Endelser, der i Codex findes med —* þ *istedetfor det i ældre Haandskrifter sædvanlige —* t, *gjengivne med* ð; *overhovedet være det anmærket, at alle Afvigelser fra den strenge theoretiske Retskrivnings-Conseqvents, som man i Udgaven stöder paa, hidröre fra characteristiske Egenheder i Codex selv, hvilke man ei troede at burde unddrage Læserens Opmærksomhed. Afvigelserne ere dog saa ubetydelige, at Retskrivningen i det Hele taget kan kaldes normal*).*

For at Læseren kan gjöre sig en tydelig Forestilling om de brugte Haandskrifters Udseende og Beskaffenhed, hidsættes her fölgende Fortegnelse og Beskrivelse:

1) Hovedcodex, almindeligviis Codex regius kaldet, eller No. 2365 qv. af den ældre Manuskriptsamling i det store kongelige Bibliothek i Kjöbenhavn. Den er skreven med en temmelig antik Haand, sandsynligviis i Begyndelsen af det 14de Aarhundrede. Orthographien, som i det Hele taget er god, vidner om en islandsk Afskriver. De mest iöinefaldende Egenheder ere fölgende:

**) Paa ikke faa Steder vil det befindes, at vor Læsemaade af de forskjellige Texter aldeles afvige fra den, der angives i den store kjöbenhavnske Udgave. Flere af disse Steder ere nærmere paapegede i Noterne; forresten bemærkes her engang for Alle, til Forebyggelse af Tvivl og Misforstaaelse, at alle saadanne Uovereensstemmelser mellem hiin Udgave og denne ere at ansee som ligesaamange Feil i den förstnævnte.*

Vokalerne.

O *almindeligen i Flexions- og Afledsendelser for* u, *som:* visso, leggiom, timbroðo; *dog ofte ogsaa* v *(d. e.* u*):* geddvna *104b. 3,* fvndvz *98b. 24,* berginv *106b. 8,* bitvls *148a. 20.*

E *sjælden i samme Tilfælde for* i, *som:* manne *17b. 24,* veler *19b. 39,* einvge dvge *18b. 11*; *endnu sjældnere* æ, *som:* rifnaþæ *39a. 16,* svndæ *122b. 7,* œþræ *142b.* 13.

E *og* æ *bruges i Fleng, snart* e *for* æ, *snart omvendt, som: 1)* æc *(d. e.* ek*),* æðli *(d. e.* eðli*),* knæ *(d e.* knė*)*; mela *(d. e.* mæla*),* evi *(d. e.* ævi*)*; *sjældnere bruges* e *og* æ *for* œ, *som;* feþi *51a. 12,* Egir *40a. 1,* hæft *105b. 39,* mætti *47b. 33.*

Œ *bruges dels rigtig som Omlyd af* ó, dœma, hœgri, grœnn, *dels hyppigen for* æ, *som:* fœr, *(d. e.* fær*),* bœði *(d. e.* bæði*),* mœztr *(d. e.* mæztr*)*; *sjældnere for* ö, *som:* œl *35b. 22 (Linj. 19 staar* avl*),* bœrðoz *113b. 19,* œndo *122b. 9,* œngan *123a. 10*; kœmr *staar overalt f.* kemr.

Ö *betegnes dels ved* o *dels ved* av *(sammenslynget), sjældnere ved* œ, *se ovenfor; undertiden naar denne Lyd er fremkommen ved stærk Omlyd betegnes den ved* ey, *som:* gleyggr, deykkr, seykkva.

Consonanterne.

Undertiden forsömmes at fordoble Consonanterne især n, k (c), t, *som:* manvit *113b. 14,* stac *113b. 26,* fraclanz *113a. 2,* skreytar *136a. 20. Ofte bruges* nn *for* nd, *ved Sammenstöd af flere Consonanter, som:* annsvör *(d. e.* andsvör*),* blunnstöfum *(d. e.* blundstöfum*).*

C *bruges oftere end* k.

Ð *og* þ *staa ofte i Enden af Stavelser, hvor i andre Codices bruges* d *og* t; *denne Egenhed er bibeholdt i nærværende Udgave, dog saaledes at* ð *overalt er sat for* þ.

Z *bruges 1) for* ðs, ds, ts, tns, *som:* lanz, *(d. e.* lands*),* gräz *(d. e.* gräts*).* huliz *(d. e.* huliðs*),* orz *(d. e.* orðs*),* vaz *(d. e.* vatns*)*; *dog er undertiden den foregaaende Consonant desuagtet beholdt, som:* harðz *130a. 21. I nærværende Udgave er* ðs, ds, ts, nts *altid brugt ved Deklinationen*; *ved Comparationen og Conjugationen er derimod* z *beholdt: som:* beztr, stenzk *(d. e.* stendsk*),* sezk *(d. e.* setsk*),* veizt *(d. e.* veitst*)*; *2) for* s *efter* ll, nn, *som:* allz, fullz, mannz; *3) for* sk (sc) *ved den mediale Form af Verberne, dog findes dette ogsaa undertiden i Codex, som:* barsc *40a. 19,* komscat *150a. 24, undertiden betegnet* zk (zc), *som:* siazc *79a. 24,* stoþvzk *97a. 22, ja endog* hvggiszc *153a. 10*; *4) for* ss *i Ordet* þiazi *(d. e.* þjassi*).*

Som en Egenhed ved denne Codex maa ogsaa bemærkes at Præpositionen fyrir *forkortes til* fyr *naar den staar foran det af den styrede Ord; kommer den derimod efter samme, har den sin længre Form, ligesaa, naar den staar absolut. Denne Egenhed er bibeholdt i Udgaven.*

Et Facsimile, der der dog i det Hele taget maa kaldes mislykket, og som derfor ikke giver nogen ordentlig Forestilling om Skriftens Charakter, er meddeelt bagved 1ste Deel af den store kjöbenhavnske Udgave. Her meddeles et nöiagtigt Aftryk af 1ste Side:

lioðſ bið ec allar kindır meiri ⁊ mıNı maugo
heımdalar vıldo at ec ualfaþ uel fẏr telıa forn
ſpıoll fıra þa e fremſt ū man. Ec man ıotna
ar um boꝛna þa e foꝛðō mıc fəðda hofðo. nıo man æc heīa
nıo ıvıþı mıot við mıoraN ẏ mold neðan. Ar var alda þa
er ẏm bẏgðı vara ſandr ne ſer ne ſualar uN ıoꝛð faNz
eva ne up hım gap var gıNvnga eN graſ hvgı. Adr bvrſ
ſẏn bıoðō v ẏpðo þr er mıðgarð mıran ſcopo. ſol ſceın
ſuNa a ſalar ſteına þa var grvnd groın grənō laukı.
S ol varp ſvNan ſıNı mana hendı ıNı hœgrı v hım ıodẏr
ſol þ ne uıSı hnar hō ſalı atı ſtıoꝛnoꝛ þ ne vıSo hvar
þer ſtaðı atto manı þ ne vıſſı hıt h megınſ attı. þa gcn
gengo regın oll arak ſtola gıNheılog goð ⁊ v þ gettvz
not ⁊ nıþıō nafn v gafo morgın heto ⁊ mıðıan dag vn
doꝛn ⁊ aptan arom at telıa. Hıttoz æſır a ıða uellı þr
e harg ⁊ hof hatımbroðo. afla lagðo að ſmıðoþo. tang
ſcopo ⁊ tol goꝛðo. Tefldo ıtvnı teıt voꝛo v þeī vettergıſ
vant oꝛ gullı. vNz ııı. qmo þurſa meẏıar amatkar
mıoc oꝛ ıotvn heımō. þa g. r. a. ar. Hvr ſcẏldı duerga
drotın ſcepıa oꝛ brımıſ bloðı. ⁊ oꝛ blam leGıō. þar mot
ſogn moztr v oꝛðın dvga allra eN dvrıN aNaR þr man
lıcon moꝛg v goꝛðo dvgar oꝛ ıoꝛðo ſem dvrıN ſagðı. Nẏı
⁊ nıþı noꝛðrı ⁊ ſuðrı aſtrı ⁊ ueſtrı alþıofr dvalıN. bıv
aR bavaR bambuR noꝛı an ⁊ anaR aı mıoðvıtn. Veıgr
⁊ gandalfr vındalfr þraıN þeccr ⁊ þoꝛıN þroꝛ vıtr ⁊ lıtr
nar ⁊ nẏ raþ nv hefı ec dvga regıN ⁊ raðſuıðr rett
ū talþa Fılı kılı fundıN. nalı. heptı. vılı. hanaR ſvı
oR. frar hoꝛnboꝛı. fregr ⁊ lonı. arvangr. ıarı eıkınſ
cıaldı. Mal e dvga ıdvalınſ lıðı lıona kındō t lofa
rſ telıa. þr e ſotto fra ſalarſteını arvanga ſıatt t
ıoꝛo valla. þar v drapn ⁊ dolg þraſır har haug ſpoꝛı
hlevangr. gloı. ſcırv. vırvır ſcafıþ. aı alfr ⁊ ẏngvı
eıkınſcıaldı. falaR ⁊ froſtrı. fıNr ⁊ gıNaR þ mvn vþı

Bogen indeholder nu 46 Blade, paa hvilke de enkelte Stykker findes i fölgende Orden: 1) Völuspá, 2) Hávamál, 3) Vafþrúðnismál, 4) Grimnismál, 5) Skirnisför, 6) Harbarðsljóð, 7) Hýmiskviða, 8) Œgisdrekka, 9) Hamarsheimt, 10) Völundarkviða, 11) Alvissmál, 12–14) de tre Helgakviður, 15) Sinfjötlalok, 16, 17) de to Sigurðarkviður, 18) Fafnismal, 19) Sigrdrifumál, 20) Brynhildarkviða, 21) Guðrúnarkviða I, 22) Sigurðarkviða III, 23) Helreið Brynhildar, 24) Dráp Niflunga, 25, 26) Guðrunarkviða II og III, 27) Oddrúnargrátr, 28) Atlakviða, 29) Atlamál, 30) Guðrúnarhvöt, 31) Hamðismál. Mellem 34te og 35te Blad falder den store Lacune, uvist af hvor-

mange Blade; derved er Enden af Sigrdrifumál, og Begyndelsen af Brynhildarkviða kommen til at mangle.

2) Den arnamagnæanske Codex eller No. 748 qv. i den arnamagnæanske Haandskriftssamling paa Universitetsbiblioteket i Kjöbenhavn. De 6 förste Blade af denne Codex indeholde Kvad af den ældre Edda, Resten er Skálda, der ei vedkommer denne Udgave. Orthographien er islandsk, men meget conseqvent og god; Skrifttrækkene vidne vel om, at Bogen er noget yngre end Codex regius, men Texten selv synes at hidröre fra en bedre Original, end den, Afskriveren af Codex regius har fulgt. Det er derfor saameget större Skade, at Störstedelen af Bogen er tabt. Et Facsimile meddeles ogsaa af dette Haandskrift i förste Bind af den kjöbenhavnske Udgave, men det er ligesaa slet som det af Cod. regius. Nedenstaaende nöiagtige Aftryk af sidste Side giver tilstrækkeligt Begreb om Bogens Retskrivning og Udseende:

lða. Dro ðiarꝼliga ðað raker þóR oꝛm æitrꝼán vṗ at boꝛði hāri kniði
ha ꝼiall ſkar̄ oꝼ liot oꝼ̄ vlꝼſ hnit broðvr. Hræingalkn h̄tv æn̄ holkn þvtv
ꝼoꝛn hin ꝼoꝛna ꝼollð oll ſam̄ ſoktiz ſiþ̄ ſa ꝼiſkr im̄ otæitr. iotvn̄ æ̇ þ̄r
aptr r̉v s̊ at ár hým̄ ælci mli væiꝼði h̄ ræði væðꝛſ anñſ til. Mvnðv oꝼ
viña v̉k halꝼt v̇ mik at þv hæī h̊li haꝼ til bæar .æ. ꝼlothſa ꝼæſt okn̄
G ælc hloꝛriði g̊ip aſtaꝼni vat mꝫ avſt̉ vṗ logꝼáki æin̄ mꝫ arv̄ ⁊ avſtkotv
b̄ h̄ t̉ bæar b̉mſvín iotv̄ſ ⁊ hollt riða hv̉ i gægnv̄. En̄ æn̄ iotvn̄ aꝼaꝼræ
ði þg̈irni vanr v̉ þoꝛ ſænti k̊ðat maN ram̄ þ̄t roa kýNi koptlıg̈ neā
kalk hrýti. En̄ hloRiði æ̉ at hondv̄ kō bꝛat læt b̊ſta ḧıſtein glen ſlo
h̄ ſitiandi ſvl̈ igægnv̄ barv þo hæil̄ ꝼ hými ſiþ̄. Vnz þ̄ hī ꝼða ꝼlla keN
ði áſtráð mikit æit æ̉ viſſi ð̊p v̉ hýmiſ h̄ æ̉ h̄ðari koſtmoðꝛ iotv̄ſ
kalki hviv̄. Hōꝛ a knæ haꝼ̈ ð̊ttin̄ ꝼærðiz all̈ iaſ mægī hæill v̄ k̉li
hialmſtoꝼn oꝼ̄ æn vinꝼ̉lſ valr riꝼnaði. Mog væit ec mæti m̊ ḡgī ꝼ̈
æ̉ æc kalki ſæ ꝼ̉ kniā rvnðit. k̉l oꝛð v̄ k̊t knakat ec ſægia aptr eva
gꝛ þv æ̉ olðꝛ oꝼ hæit. þ̄ æ̉ til koſẗ æꝼ kōa mætt̉ vt oꝛ varv olkiól
hoꝼi týr læitaði týſv̄ hræra ſtoð at h̊rv hv̉r kýR ꝼ. Fað̉ móða ꝼæk
a þremi ⁊ igægnv̄ ſtoð golꝼ niðꝛ á ſal hóꝼ ſ̉ a hoꝼ̄ vp hv̉ ſiꝼiar
v̉r æn̄ a hælv̄ h̉ng̉ ſkvllv. F̊ længi aðꝛ lita nā aptr oðīſ .ſ. einv ſiNi
ſa h̄ oꝛ h̊ýſv̄ mꝫ hými avſt̄ ꝼolkð̉t ꝼ̊ ꝼiolhoꝼðaða. Hoꝼ h̄ ſ̉ aꝼ h̄
ðv̄ hv̉ ſtanðanða væiꝼði h̄ mıollni moðgioꝛnv̄ ꝼ̈m ⁊ ḧvnh̊li
h̄ alla ð̈p. Foꝛvt læḡi aðꝛ ligia nā haꝼr hloꝛriða halꝼðavðꝛ ꝼ̉ var
ſkiR ſkavkvlſ ſkalcr a baNi æN þ̉ hiN læviſi loki oꝼ olli. En þ̄ hæýrt
haꝼ̄ hv̉r kan̄ oꝼ þ̄ goðmalvg̈ gigꝛ at ſkilia hv̉ aꝼ ḧvnbva h̄ lavn oꝼ
ꝼælc h̄ gallt bæði boꝛn ſin ꝼýr̉. þ̉i oꝼlvgr kō aþ̄g goða ⁊ haꝼði hv̉
þanz hým̄ ati æn̄ veaR hvian vl̄ ſcl̄o ð̉lca olðꝛ at egiſ eit hoꝛ meit.

Niðaðꝛ h̉ k̄ i ſviþioð. h̄ atti. íj. ſvnv ⁊ eina.ð.⁊ h̉.
h̊ bavðvillða. Bræðꝛ v̊. iij. ſyn̉ ꝼiña k̄gſ. h̉ æin̄ ſlagꝼiNr aNN̉
egill. þ̉ði volvnðꝛ. þ̄r ſk̉ðv ⁊ væiððv ðýr. þ̄r kōv i vlꝼðali ⁊ g̉ðv

Indholdet er 1) den sidste Halvdeel af Harbarðsljóð, 2) Baldrs draumar, 3) Skirnismál, indtil den 28de Strofe, hvor en Laenne begynder. 4) Vafþrúðnismál fra 2den Linje af 22de Strofe, 5) Grimnismál, 6) Hýmiskviða, 7) Völundarkviða, dog kun de förste Linjer af den prosaiske Indledning.

3) Afskriften af Völuspá i den saakaldte Hauksbók eller No. 544 qv. i den arnamagnæanske Samling. Denne Afskrift er imidlertid, som ovenfor anmærket, ikke med Hauks eller hans Afskriveres Hænder, men synes at være noget yngre, og blot tilfældigviis indheftet i Bogen. Orthographien er islandsk, og ret god, men Meget er ulæseligt formedelst Smuds og Slid. Et Aftryk af denne Redaction, dog ei nöiagtigt gjengivende Orthographien, er meddeelt i 3die Bind af den kjöbenhavnske Udgave, S. 195—206).*

4) Afskriften af Hyndluljóð i Flateyjarbók. Denne er skreven mellem 1387 og 1395, og da Hyndluljóð er noget af det förste, maa dette altsaa være skrevet ved 1387.

5) Afskriften af Grottasöngr, og Citaterne af andre Kvad i den Codex af den yngre, eller Snorra-Edda, der findes paa det store kgl. Bibliothek i Kjöbenhavn, ældre Manuskriptsamling No. 2367 qr. Haanden i og det hele Udseende har meget tilfælles med Codex regius af den ældre Edda. Grottasöngr findes ei i nogen anden Pergamentscodex af den yngre Edda. Den prosaiske Indledning er taget af Cod. 748 qv.

6) Afskriften af Rigsmál, og Citaterne af andre Kvad i Codex Wormianus af den yngre Edda, eller No. 242 qv. i den arnamagnæanske Samling. Denne Afskrift er islandsk, og synes efter Haandens Udseende og Retskrivningen at dömme at være den yngste nu tilværende Pergamentscodex af Snorra Edda. Rigsmál findes kun her.

7) Den paa Bibliotheket i Upsala opbevarede gamle og fortrinlige Codex af den yngre Edda, forsaavidt de forskjellige Citater angaar.

8) Pergamentscodex af Völsungasaga m. m. paa det store kgl. Bibliothek i Kjöbenhavn, forsaavidt Citater af enkelte Kvad angaar. Blandt andet findes Sigrdrifumál næsten fuldstændigt. Bogen er skreven paa Island omtrent i Midten af 14de Aarhundrede. Facsimile er

---

**) Det forstaar sig af sig selv, at Benævnelsen "Cod. Arnamagnæanus" eller Signaturen A i Anmærkningerne betegner ved Völuspá Cod. 544, ved Vafþrúðnismál, Grimnismál, Hýmiskviða, Harbarðsljóð, Baldrs draumar og Skirnismál derimod Cod. 748.*

meddeelt i Fornaldar Sögur Norðsrlanda, 1ste Deel, og i Rafns Udgave af Krákumál 1826.

9) 4 Pergamentshaandskrifter, hvoriblandt Flateyjarbók, i hvilke Nornagestssaga forekommer. Her findes den störste Deel af Sigurðarkviða II, *og hele* Helreið Brynhildar.

Endelig maa jeg tilföie, at nærværende Udgave ei vilde kunne have været bragt istand, hvis ikke vor lærde Sprogforsker, Hr. C. R. UNGER, velvilligen havde overladt til Benyttelse sine egenhændige, yderst nöiagtige Afskrifter og Collationeringer af de to fornemste Codices, hvilke han under sit Ophold i Kjöbenhavn for faa Aar siden paa det Omhyggeligste gjennemgik. Han har ogsaa, fornemmelig under min Fraværelse paa en Udenlandsreise, besörget Textens Redaction og Correctur, samt tilföiet Noterne, saaat Udgaven i sin nærværende Skikkelse væsentligen eller for den störste Deel kan siges at tilhöre ham. At den desuagtet ikke ogsaa bærer hans Navn, skyldes ene Formen, der byder at ethvert Skrift, der udkommer som Program, udgives af en Universitetslærer alene. — Forresten ville vistnok Alle, der interessere sig for vort Oldsprog og vor Oldliteratur, være det academiske Collegium taknemmelige, fordi det saa beredvilligen er gaaet ind paa mit Forslag, paa denne Maade, nemlig som Program, at faa en smuk, let haandteerlig, og saavidt mulig correct Udgave af vor Oldliteraturs störste Prydelse og vort ældste og herligste Nationalverk tilveiebragt. Dette er nu i Ordets egentligste Forstand gjort tilgængeligt for det hele Folk. Adgangen til at erholde et Exemplar udleveret vil, som sædvanligt ved Programmer, staa aaben for enhver Nordmand, der interesserer sig for Fædrelandets Old-Literatur. Maatte denne Interesse, der allerede saa öiensynligt er i Begreb med at stige og gribe om sig iblandt os, derved endnu mere vækkes og næres!

P. A. Munch.

VÖLUSPÁ.

1. Hljóðs bið ek allar
helgar kindir,
meiri ok minni,
mögu Heimdallar:
vildu at ek Valföðrs
vél framtelja,
fornspjöll fíra,
þau er ek fremst um man.

2. Ek man jötna
ár um borna,
þá er forðum
mik fœdda höfðu;
níu man ek heima,
níu íviðjur,
mjötvið mœran
fyr mold neðan.

3. Ár var alda
þar er Ýmir bygði,
vara sandr né sær
né svalar unnir,
jörð fannsk æva
né upphiminn,
gap var ginnunga,
en gras hvergi.

4. Áðr Burs synir
bjóðum um ypðu,
þeir er miðgarð
mœran skópu:
sól skein sunnan
á salar steina,
þá var grund gróin
grœnum lauki.

* 5. Sól varp sunnan,
sinni mána,
hendi inni hœgri
um himinjódýr;
sól þat ne vissi
hvar hon sali átti,
máni þat ne vissi
hvat hann megins átti,
stjörnur þat ne vissu
hvar þær staði áttu.

* 6. Þá géngu regin öll
á rökstóla,
ginnheilög goð,
ok um þat gættusk:
nótt ok niðjum
nöfn um gáfu,
morgin hétu
ok miðjan dag,
undorn ok aptan,
árum at telja.

* 7. Hittusk æsir
á Iðavelli,
þeir er hörg ok hof
hátimbruðu,

afls kostuðu,
alls freistuðu,
afla lögðu,
auð smíðuðu,
tangir skópu
ok tól görðu.
8. Tefldu i túni,
teitir váru,
var þeim vettugis
vant or gulli,
unz þrjár kvámu
þursa meyjar,
ámátkar mjök,
or jötunheimum.
9. þá gengu regin öll
á rökstóla,
ginnheilög goð,
ok um þat gættusk,
hverr skyldi dverga
dróttir skepja
or brimi blóðgu
ok or blám leggjum.
10. þar var Mótsognir
mæztr um orðinn
dverga allra,
en Durinn annarr;
þar mannlikun
mörg um görðusk,
dvergar or jörðu,
sem Durinn sagði.
11. Nýi ok Niði,
Norðri ok Suðri,
Austri ok Vestri,
Alþjófr, Dvalinn,
Nár ok Náinn,
Nipingr, Dáinn,
Bivörr, Bavörr,
Bömburr, Nori,
Ánn ok Ánarr,
Ái, Mjöðvitnir.
12. Veigr ok Gandálfr,
Vindálfr, þráinn,
þekkr ok þorinn,
þrór, Vitr ok Litr,
Nár ok Nýráðr,
nú hefi ek dverga,
Reginn ok Ráðsviðr,
rétt um talða.
13. Fili, Kili,
Fundinn, Nali,
Hepti, Vili,
Hanarr, Svíorr,
Billingr, Bruni,
Bildr, Búri,
Frár, Hornbori,
Frægr ok Lóni,
Aurvangr, Jari,
Eikinskjaldi.
14. Mál er dverga
i Dvalins liði
ljóna kindum
til Lofars telja,
þeir er sóttu
frá salar steini
aurvanga sjöt
til Jöruvalla.
15. þar var Draupnir
ok Dólgþrasir,
Hár, Haugspori,
Hlævangr, Glói,
Skirvir, Virvir,
Skafiðr, Ái,
Álfr ok Yngvi,
Eikinskjaldi.
16. Fjalarr ok Frosti,
Finnr ok Ginnarr,
[Heri, Höggstari
Hljóðólfr, Móinn;]
þat mun uppi,
meðan öld lifir,

langniðja tal
Lofars hafat.

* * *

17. Unz þrír kvámu
or því liði
öflgir ok ástgir
æsir at húsi,
fundu á landi
lítt megandi
Ask ok Emblu,
orlöglausa.
18. Önd þau ne áttu,
óð þau ne höfðu,
lá né læti
né litu góða:
önd gaf Óðinn,
óð gaf Hœnir,
lá gaf Loðurr
ok litu góða.

* * *

19. Ask veit ek standa,
heitir Yggdrasill,
hár baðmr ausinn
hvíta auri:
þaðan koma döggvar,
þærs í dala falla,
stendr æ yfir grœnn
Urðar brunni.
20. Þaðan koma meyjar
margs vitandi
þrjár or þeim sæ
er und þolli stendr:
Urð hétu eina,
aðra Verðandi,
skáru á skíði
Skuld ena þriðju:
þær lög lögðu,
þær líf kuru
alda börnum,
orlög seggja.
21. Ein sat hon úti,
þá er inn aldni kom
yggjungr ása
ok í augu leit:
22. Hvers fregnit mik?
hví freistið mín?
alt veit ek, Óðinn!
hvar þú auga falt þitt:
í enum mæra
Mímis brunni;
drekkr mjöð Mímir
morgin hverjan
af veði valföðrs.
Vituð ér enn eða hvat?
23. Valði henni herföðr
hringa ok men,
féspjöll spaklig
ok spáganda;
sá hon vítt ok um vítt
of veröld hverja.
24. Sá hon valkyrjur
vítt um komnar,
görvar at ríða
til Goðþjóðar:
Skuld hélt skildi,
en Skögul önnur,
Gunnr, Hildr, Göndul,
ok Geirskögul.
25. Þat man hon fólkvíg
fyrst í heimi
er Gullveig
geirum studdu,
ok í höll Hárs
hana brendu:
þrysvar brendu
þrysvar borna,
opt, ósjaldan,
þó hon enn lifir.
26. Heiði hana hétu,
hvars til húsa kom,

völu velspá,
vítti hon ganda,
seið hon kunni,
seið hon leikinn,
æ var hon angan
illrar þjóðar.

27. Þá géngu regin öll
á rökstóla,
ginnheilög goð,
ok um þat gættusk,
hvárt skyldu æsir
afráð gjalda,
eða skyldu goðin öll
gildi eiga.

28. Brotinn var borðveggr
borgar ása,
knáttu vanir vígspá
völlu sporna.
Fleygði Óðinn
ok i fólk um skaut,
þat var enn fólkvíg
fyrst í heimi.

* * *

29. Þá géngu regin öll
á rökstóla,
ginnheilög goð,
ok um þat gættusk,
hverir hefði lopt alt
lævi blandit,
eða ætt jötuns
Óðs mey gefna.

30. Þórr einn þar var
þrunginn móði,
hann sjaldan sitr
er hann slíkt um fregn:
á géngusk eiðar,
orð ok sœri,
mál öll meginlig
er á meðal fóru.

* * *

31. Veit hon Heimdallar
hljóð um fólgit
undir heiðvönum
helgum baðmi,
á sér hon ausask
aurgum fossi
af veði Valföðrs.
Vituð ér enn eða hvat?

* * *

32. Austr sat hin aldna
í Járnviði
ok fœddi þar
Fenris kindir;
verðr af þeim öllum
einna nökkurr
tungls tjúgari
í trölls hami.

33. Fyllisk fjörvi
feigra manna,
rýðr ragna sjöt
rauðum dreyra:
svart var þá sólskin
of sumur eptir,
veðr öll válynd.
Vituð ér enn eða hvat?

34. Sat þar á haugi
ok sló hörpu
gýgjar hirðir,
glaðr Egðir:
gól um hánum
í gaglviði
fagrrauðr hani,
sá er Fjalarr heitir.

35. Gól um ásum
Gullinkambi,
sá vekr hölða
at herjaföðrs:
en annarr gelr
fyr jörð neðan
sótrauðr hani

at sölum Heljar.

* * *

36. Ek sá Baldri,
blóðgum tívor,
Óðins barni,
orlög fólgin.
Stóð um vaxinn,
völlum hæri,
mjór ok mjök fagr
mistilteinn.
37. Varð af þeim meiði,
er mér sýndisk,
harmflaug hættlig,
Höðr nam skjóta.
en Frigg um grét
í Fensölum
vá Valhallar.
Vituð ér enn eða hvat?
38. Hapt sá hon liggja
undir hvera lundi,
lægjarnlíki
Loka áþekkjan.
Þar sitr Sigyn
þeygi um sínum
ver vel glýjuð.
Vituð ér enn eða hvat?
39. Þá kná Vala
vígbönd snúa,
heldr um harðgör
höpt or þörmum.

* * *

40. Á fellr austan
um eitrdala
saurum ok sverðum,
Slíðr heitir sú.
41. Stóð fyr norðan
á Niðafjöllum
salr or gulli
Sindra ættar;
en annarr stóð
á Ókólni,
bjórsalr jötuns,
en sá Brímir heitir.
42. Sal sá hon standa
sólu fjarri
Náströndu á,
norðr horfa dyrr:
féllu eitrdropar
inn um ljóra,
sá er undinn salr
orma hryggjum.
43. Sá hon þar vaða
þunga strauma
menn meinsvara
ok morðvarga,
ok þann annars glepr
eyrarúnu;
þar saug Níðhöggr
nái framgengna,
sleit vargr vera.
Vituð ér enn eða hvat?
44. Fram sé ek lengra,
fjöld kann ek segja
um ragnarök
röm sigtíva.
45. Brœðr munu berjask
ok at bönum verðask,
munu systrungar
sifjum spilla:
grundir gjalla,
gífr fljúgandi,
mun engi maðr
öðrum þyrma.
46. Hart er í heimi
hórdómr mikill,
skeggöld, skálmöld,
skildir 'ro klofnir,
vindöld, vargöld,
áðr veröld steypisk.
47. Leika Míms synir,

en mjötuðr kyndisk,
at enu gamla
Gjallarhorni:
hátt blæss Heimdallr,
horn er á lopti,
mælir Óðinn
við Míms höfuð.
48. Skelfr Yggdrasils
askr standandi;
ymr ið aldna tré,
en jötunn losnar.
Geyr Garmr mjök
fyr Gnúpahelli,
festr mun slitna,
en freki renna.
49. Hrymr ekr austan,
hefisk lind fyrir;
snýsk jörmungandr
í jötunmóði;
ormr knýr unnir,
en ari hlakkar,
slítr nái neffölr;
Naglfar losnar.
50. Kjóll ferr austan,
koma munu Muspells
um lög lýðir,
en Loki stýrir:
fara fíflmegir
með freka allir,
þeim er bróðir
Býleists í för.
51. Surtr ferr sunnan
með sviga læfi,
skínn af sverði
sól valtífa:
grjótbjörg gnata,
en gífr rata,
troða halir helveg,
en himinn klofnar.
52. Hvat er með ásum?
hvat er með álfum?
gnýr allr jötunheimr,
æsir 'ro á þingi.
Stynja dvergar
fyr steindurum
veggbergs vísir.
Vituð ér enn eða hvat?
53. Þá kemr Hlínar
harmr annarr fram,
er Óðinn ferr
við úlf vega;
en bani Belja
bjartr at Surti,
þá mun Friggjar
falla angantýr.
54. Þá kemr inn mikli
mögr Sigföður
Viðarr vega
at valdýri:
lætr hann megi hveðrungs
mund um standa
hjör til hjarta,
þá er hefnt föður.
55. Þá kemr inn mœri
mögr Hlóðynjar;
drepr orm af móði
miðgarðs Véorr;
gengr fet níu
Fjörgynjar burr,
neppr frá naðri
níðs ókvíðnum.

* * *

Munu halir allir
heimstöð ryðja.
56. Sól tekr sortna,
sígr fold í mar,
hverfa af himni
heiðar stjörnur;
geisar eimr
við aldnára,

leikr hár hiti
við himin sjálfan.

* * *

57. Sér hon uppkoma
öðru sinni
jörð or œgi
iðjagrœna:
falla forsar,
flýgr örn yfir,
sá er á fjalli
fiska veiðir.
58. Finnask æsir
á Iðavelli
ok um moldþinur
mátkan dœma,
ok minnask þar
á megindóma
ok á fimbultýs
fornar rúnar.
59. Þar munu eptir
undrsamligar
gullnar töflur
í grasi finnask,
þærs í árdaga
áttar höfðu
[fólkvaldr goða
ok Fjölnis kind].
60. Munu ósánir
akrar vaxa,
böls mun alls batna,
Baldr mun koma:
búa þeir Höðr ok Baldr
Hropts sigtóptir
vel valtívar.
Vituð ér enn eða hvat?
61. Þá kná Hœnir
hlut við kjósa,
ok burir byggja
brœðra tveggja
vindheim víðan.
Vituð ér enn eða hvat?
62. Sal sér hon standa
sólu fegra,
gulli þakðan,
á Gimli.
Þar skolu dyggvar
dróttir byggja
ok um aldrdaga
ynðis njóta.
63. Þá kemr hinn ríki
at regindómi,
öflugr ofan,
sá er öllu ræðr:
[semr hann dóma
ok sakar leggr,
vésköp setr,
þau er vera skolu].

* * *

64. Þar kemr inn dimmi
dreki fljúgandi,
naðr fránn neðan
frá Niðafjöllum:
berr sér í fjöðrum
— flýgr völl yfir —
Níðhöggr nái.
Nú mun hon sökkvask!

HÁVAMÁL.

1. Gáttír allar,
áðr gangi fram,
um skoðask skyli;
þvíat óvíst er at vita,
hvar óvinir sitja
á fleti fyrir.
2. Gefendr heilir!
gestr er inn kominn,
hvar skal sitja sjá?
Mjök er bráðr
sá er á brautum skal
síns um freista frama.
3. Elds er þörf
þeims inn er kominn
ok á kné kalinn;
matar ok váða
er manni þörf,
þeim er hefir um fjall faríð.
4. Vatns er þörf
þeim er til verðar kemr,
þerru ok þjóðlaðar,
góðs um œðis,
ef sér geta mætti
orðs ok endrþögu.
5. Vits er þörf
þeim er víða ratar,
dælt er heima hvat;
at augabragði verðr
sá er ekki kann
ok með snotrum sitr.
6. At hyggjandi sinni
skylit maðr hrœsinn vera,
heldr gætínn at geði.
þá er horskr ok þögull
kemr heimisgarða til,
sjaldan verðr víti vörum,
þvíat óbrigðra vin
fær maðr aldregi
en manvit mikit.
7. Enn vari gestr
er til verðar kemr
þunnu hljóði þegir,
eyrum hlýðir,
en augum skoðar;
svá nýsisk fróðra hverr fyrir.
8. Hinn er sæll,
er sér um getr
lof ok líknstafi;
ódælla er við þat,
er maðr eiga skal
annars brjóstum í.
9. Sá er sæll,
er sjálfr um á
lof ok vit meðan lifir;
þvíat ill ráð hefir
maðr opt þegit
annars brjóstum or.
10. Byrði betri
berrat maðr brautu at,
en sé manvit mikit;
auði betra þikkir
þat i ókunnum stað;
slíkt er válaðs vera.
11. Vegnest verra

vegra hann velli at,
en sé ofdrykkja öls;
era svá gott,
sem gott kveða,
öl alda sona:
þvíat færa veit
er fleira drekkr
síns til geðs gumi.
12. Óminnis hegri heitir
sá er yfir öldrum þrumir,
hann stelr geði guma;
þess fugls fjöðrum
ek fjötraðr vark
í garði Gunnlaðar.
13. Ölr ek varð,
varð ofrölvi
at ins fróða Fjalars;
því er ölðr baztr,
at aptr of heimtir
hverr sitt geð gumi.
14. Þagalt ok hugalt
skyli þjóðans barn
ok vígdjarft vera;
glaðr ok reifr
skyli gumna hverr
unz sinn bíðr bana.
15. Ósnjallr maðr
hyggsk munu ey lifa,
ef hann við víg varask;
en elli gefr
hánum engi frið,
þótt hánum geirar gefi.
16. Kópir afglapi,
er til kynnis kemr,
þylsk hann um eða þrumir;
alt er senn
ef hann sylg um getr,
uppi er þá geð guma.
17. Sá einn veit,
er víða ratar
ok hefir fjöld um farið,
hverju geði stýrir
gumna hverr,
sá er vitandi er vits.
18. Haldit maðr á keri,
drekki þó at hófi mjöð,
mæli þarft eða þegi:
ókynnis þess
vár þik engi maðr,
at þú gangir snemma at sofa.
19. Gráðugr halr,
nema geðs viti,
etr sér aldrtrega;
opt fær hlœgis,
er með horskum kemr,
manni heimskum magi.
20. Hjarðir þat vitu,
nær þær heim skolu,
ok ganga þá af grasi,
en ósviðr maðr
kann ævagi
síns um máls maga.
21. Vesall maðr
ok illa skapi
hlær at hvívetna;
hitki hann veit,
er hann vita þyrpti,
at hann er vamma vanr.
22. Ósviðr maðr vakir
um allar nætr
ok hyggr at hvívetna;
þá er móðr
er at morni kemr,
alt er víl sem var.
23. Ósnotr maðr
hyggr sér alla vera
viðhlæjendr vini;
hitki hann fiðr,
þótt þeir um hann fár lesi,
ef hann með snotrum sitr.

24. Ósnotr maðr
hyggr sér alla vera
vilmælendr vini;
þá þat finnr,
er at þingi kemr,
at hann á formælendr fá.
25. Ósnotr maðr
þikkisk alt vita,
ef hann á sér í vá veru;
hitki hann veit,
hvat hann skal við kveða,
ef hans freista fírar.
26. Ósnotr maðr
er með aldir kemr,
þat er bazt at hann þegi:
engi þat veit,
at hann ekki kann,
nema hann mæli til mart;
veita maðr hinn,
er vetki veit,
þótt hann mæli til mart.
27. Fróðr sá þykkisk,
er fregna kann
ok segja it sama;
eyvitu leyna
megu ýta synir
því er gengr um guma.
28. Œrna mælir
sá er æva þegir
staðlausu stafi;
hraðmælt tunga,
nema haldendr eigi,
opt sér ógott um gelr.
29. At augabragði
skala maðr annan hafa,
þótt til kynnis komi;
margr þá fróðr þikkisk,
ef hann freginn erat
ok nái hann þurrfjallr þruma.
30. Fróðr þikkisk sá
er flótta tekr
gestr at gest hæðinn,
veita görla
sá er um verði glissir,
þótt hann með grömum glami.
31. Gumnar margir
erusk gagnhollir,
en at viði rekask;
aldar róg þat
mun æ vera,
órir gestr við gest.
32. Árliga verðar
skyli maðr opt fá,
nema til kynnis komi:
sitr ok snópir,
lætr sem sólginn sé,
ok kann fregna at fá.
33. Afhvarf mikit
er til ills vinar,
þótt á brautu búi;
en til góðs vinar
liggja gagnvegir,
þótt hann sé firr farinn.
34. Ganga skal,
skala gestr vera
ey í einum stað;
ljúfr verðr leiðr,
ef lengi sitr
annars fletjum á.
35. Bú er betra,
þótt lítit sé,
halr er heima hverr;
þótt tvær geitr eigi
ok taugreptan sal,
þat er þó betra en bœn.
36. Bú er betra,
þótt lítit sé,
halr er heima hverr;
blóðugt er hjarta
þeim er biðja skal

sér í mál hvert matar.
37. Vápnum sínum
skala maðr velli á
feti ganga framar;
þvíat óvíst er at vita,
nær verðr á vegum úti
geirs um þörf guma.
38. Fanka ek mildan mann
eða svá matar góðan,
at ei væri þiggja þegit;
eða síns fjár
svá gjöflan,
at leið sé laun ef þægi.
39. Fjár síns,
er fengit hefir,
skylit maðr þörf þola;
opt sparir leiðum
þaz hefir ljúfum hugat,
mart gengr verr en varir.
40. Vápnum ok váðum
skolu vinir gleðjask,
þat er á sjálfum sýnst;
viðrgefendr ok endrgefendr
erusk lengst vinir,
ef þat bíðr at verða vel.
41. Vin sínum skal
maðr vinr vera,
ok gjalda gjöf við gjöf;
hlátr við hlátri
skyli hölðar taka,
en lausung við lygi.
42. Vin sínum skal
maðr vinr vera,
þeim ok þess vin;
en ovinar sins
skyli engi maðr
vinar vinr vera.
43. Veiztu ef þú vin átt,
þann er þú vel trúir,
ok vill þú af hánum gott geta?
geði skaltu við þann blanda
ok gjöfum skipta,
fara at finna opt.
44. Ef þú átt annan,
þanns þú illa trúir,
vildu af hánum þó gott geta;
fagrt skaltu við þann mæla,
en flátt hyggja,
ok gjalda lausung við lygi.
45. Þat er enn of þann
er þú illa trúir,
ok þér er grunr at hans geði;
hlæja skaltu við þeim
ok um hug mæla,
glík skolu gjöld gjöfum.
46. Ungr var ek forðum,
fór ek einn saman,
þá varð ek villr vega;
auðigr þóttumk,
er ek annan fann:
maðr er manns gaman.
47. Mildir, frœknir
menn bazt lifa,
sjaldan sút ala;
en ósnjallr maðr
uggir hotvetna,
sýtir æ glöggr við gjöfum.
48. Váðir mínar
gaf ek velli at
tveim trémönnum;
rekkar þat þóttusk,
er þeir rift höfðu,
neiss er nökkviðr halr.
49. Hrörnar þöll
sú er stendr þorpi á,
hlýrat henni börkr né barr;
svá er maðr sá
er manngi ann,
hvat skal hann lengi lifa?
50. Eldi heitari

brennr með illum vinum
friðr fimm daga;
en þá sloknar,
er inn setti kemr,
ok versnar allr vinskapr.
51. Mikit eitt
skala manni gefa,
opt kaupir sér í litlu lof;
með hálfum hleif
ok með höllu keri
fékk ek mér félaga.
52. Lítilla sanda,
lítilla sæva,
litil eru geð guma;
því allir menn
urðut jafnspakir,
hálf er öld hvar.
53. Meðalsnotr skyli
manna hverr,
æva til snotr sé;
þeim er fyrða
fegrst at lifa
er vel mart vitu.
54. Meðalsnotr skyli
manna hverr,
æva til snotr sé;
þvíat snotrs manns hjarta
verðr sjaldan glatt,
ef sá er alsnotr er á.
55. Meðalsnotr skyli
manna hverr,
æva til snotr sé;
orlög sín viti
engi maðr fyrir,
þeim er sorgalausastr sevi.
56. Brandr af brandi brenn
unz brunninn er,
funi kveykisk af funa;
maðr af manni
verðr at máli kuðr,
en til dœlskr af dul.
57. Ár skal rísa
sá er annars vill
fé eða fjör hafa;
sjaldan liggjandi úlfr
lær um getr,
né sofandi maðr sigr.
58. Ár skal rísa
sá er á yrkendr fá,
ok ganga síns verka á vit;
mart um dvelr þann
er um morgin sefr,
hálfr er auðr und hvötum.
59. Þurra skíða
ok þakinna næfra
þess kann maðr mjöt,
þess viðar
er vinnask megi
mál ok misseri.
60. Þveginn ok mettr
riði maðr þingi at,
þótt hann séð væddr til vel;
skúa ok bróka
skammisk engi maðr,
né hests in heldr,
þótt hann hafit góðan.
61. Fregna ok segja
skal fróðra hverr,
sá er vill heitinn horskr;
einn vita,
né annarr skal,
þjóð veit ef þrír'ro.
62. Snapir ok gnapir
er til sævar kemr
örn á aldinn mar;
svá er maðr
er með mörgum kemr,
ok á formælendr fá.
63. Ríki sitt skyli
ráðsnotra hverr

í hófi hafa;
þá hann þat finnr,
er með frœknum kemr,
at engi er einna hvatastr.
64. [Gætinn ok geyminn *
skyli gumna hverr
ok varr at vintrausti];
orða þeirra,
er maðr öðrum segir,
opt hann gjöld um getr.
65. Mikilsti snemma
kom ek í marga staði,
en til síð í suma;
öl var drukkit,
sumt var ólagat, *
sjaldan hittir leiðr í lið.
66. Hér ok hvar mundi
mér heim of boðit,
ef þyrptak at málungi mat;
eða tvau lær héngi
at ins tryggva vinar,
þars ek hafða eitt etið.
67. Eldr er beztr
með ýta sonum
ok sólar sýn, *
heilyndi sitt
ef maðr hafa náir,
án við löst at lifa.
68. Erat maðr alls vesall,
þótt hann sé illa[1] heill;
sumr er af sonum sæll,
sumr af frændum,
sumr af fé œrnu,
sumr af verkum vel.
69. Betra er lifðum *
ok sællifðum,
ey getr kvikr kú;
eld sá ek uppbrenna
auðgum manni fyrir,
en úti var dauðr fyr durum.

70. Haltr ríðr hrossi,
hjörð rekr handarvanr,
daufr vegr ok dugir;
blindr er betri
en brendr sé,
nýtr mangi nás.
71. Sonr er betri,
þótt sé síð of alinn
eptir genginn guma;
sjaldan bautarsteinar
standa brautu nær,
nema reisi niðr at nið.
72. Tveir 'ro eins herjar,
tunga er höfuðs bani,
er mér í heðin hvern
handar væni.
73. Nótt verðr feginn
sá er nesti trúir,
skammar 'ro skips rár;
hverf er haustgríma;
fjölð um viðrir
á fimm dögum,
en meira á mánaði.
74. Veita hinn
er vætki veit,
margr verðr af öðrum api;
maðr er auðigr,
annarr óauðigr,
skylit þann vitka vár.
75. Deyr fé,
deyja frændr,
deyr sjálfr it sama;
en orðstírr
deyr aldregi
hveim er sér góðan getr.
76. Deyr fé,
deyja frændr,
deyr sjálfr it sama;
ek veit einn
at aldri deyr:

dómr um dauðan hvern.
77. Fullar grindir sá ek
fyr Fitjungs sonum,
nú bera þeir vánarvöl;
svá er auðr
sem augabragð,
hann er valtastr vina.
78. Ósnotr maðr,
ef eignazk getr
fé eða fljóðs munuð;
metnaðr hánum þróask,
en manvit aldregi,
fram gengr hann drjúgt í dul.
79. þat er þá reynt,
er þú at rúnum spyrr
enum reginkunnum,
þeim er görðu ginnregin
ok fáði fimbulþulr,
þá hefir hann bazt, ef hann þegir.
80. At kveldi skal dag leyfa,
konu er brend er,
mæki er reyndr er,
mey er gefin er,
ís er yfir kemr,
öl er drukkit er.
81. Í vindi skal við höggva,
veðri á sjó róa,
myrkri við man spjalla,
mörg eru dags augu;
á skip skal skriðar orka,
en á skjöld til hlífar,
mæki höggs,
en mey til kossa.
82. Við eld skal öl drekka,
en á ísi skríða,
magran mar kaupa,
en mæki saurgan,
heima hest feita,
en hund á búi.
83. Meyjar orðum
skyli manngi trúa,
né því er kveðr kona;
þvíat á hverfanda hveli
váru þeim hjörtu sköpuð,
brigð í brjóst um lagit.
84. Brestanda boga,
brennanda loga,
gínanda úlfi,
galandi kráku,
rýtanda svíni,
rótlausum viði,
vaxanda vági,
vellanda katli.
85. Fljúganda fleini,
fallandi báru,
ísi einnættum,
ormi hringlægnum,
brúðar beðmálum,
eða brotnu sverði,
bjarnar leiki,
eða barni konungs.
86. Sjúkum kálfi,
sjálfráða þræli,
völu vilmæli,
val nýfeldum,
[heiðríkum himni,
hlæjanda herra,
hunda gelti
ok harmi skœkju.]
87. Akri ársánum
trúi engi maðr,
né til snemma syni;
veðr ræðr akri,
en vit syni,
hætt er þeirra hvárt.
88. Bróðurbana sínum
þótt á brautu mœti,
húsi hálfbrunnu,
hesti alskjótum,
þá er jór ónýtr

ef einn fótr brotnar,
verðit maðr svá tryggr
at þessu trúi öllu.
89. Svá er friðr kvenna,
þeirra er flátt hyggja,
sem aki jó óbryddum
á isi hálum,
teitum tvévetrum,
ok sé tamr illa;
eða í byr óðum
beiti stjórnlausu,
eða skyli haltr henda
hrein í þáfjalli.
90. Bert ek nú mæli,
þvíat ek bæði veit,
brigðr er karla hugr konum;
þá vér fegrst mælum,
er vér flást hyggjum,
þat tælir horska hugi.
91. Fagrt skal mæla
ok fé bjóða,
sá er vill fljóðs ást fá;
líki leyfa
ens ljósa mans,
sá fær er fríar.
92. Astar firna
skyli engi maðr
annan aldregi;
opt fá á horskan,
er á heimskan ne fá,
lostfagrir litir.
93. Eyvitar firna
maðr annan skal
þess er um margan gengr guma;
heimska or horskum
görir hölða sonu
sá inn mátki munr.
94. Hugr einn þat veit,
er býr hjarta nær,
einn er hann sér um seva;
öng er sótt verri
hveim snotrúm manni
en sér öngu at una.
95. Þat ek þá reynda,
er ek í reyri sat
ok vættak míns munar;
hold ok hjarta
var mér en horska mær,
þeygi ek hana at heldr hefik.
96. Billings mey
ek fann beðjum á
sólhvíta sofa;
jarls ynði þótti
mér ekki vera,
nema við þat lík at lifa.
97. Auk nær apni
skaltu, Óðinn! koma,
ef þú vilt þér mæla man;
alt eru ósköp,
nema einir viti
slíkan löst saman.
98. Aptr ek hvarf,
ok unna þóttumk,
vísum vilja frá;
hitt ek hugða,
at ek hafa mynda
geð hennar alt ok gaman.
99. Svá kom ek næst,
at in nýta var
vígdrótt öll um vakin,
með brennandum ljósum
ok bornum viði,
svá var mér vilstigr of vitaðr.
100. Ok nær morni,
er ek var enn um kominn,
þá var saldrótt um sofin;
grey eitt ek þá fann
ennar góðu konu
bundit beðjum á.
101. Mörg er góð mær,

ef görva kannar,
hugbrigð við hali:
þá ek þat reynda,
er ið ráðspaka
teygða ek á flærðir fljóð;
háðungar hverrar
leitaði mér it horska man,
ok hafða ek þess vætkis vifs.

102. Heima glaðr gumi
ok við gesti reifr
sviðr skal um sik vera,
minnigr ok málugr,
ef hann vill margfróðr vera
opt skal góðs geta.

103. Fimbulfambi heitir
sá er fátt kann segja,
þat er ósnotrs aðal.

---

104. Enn aldna jötun ek sótta,
nú em ek aptr um kominn,
fátt gat ek þegjandi þar;
mörgum orðum
mælta ek í minn frama
í Suttungs sölum.

105. Gunnlöð mér um gaf
gullnum stóli á
drykk ins dýra mjaðar;
ill iðgjöld lét ek
hana eptir hafa
síns ins heila hugar,
síns ins svára seva.

106. Rata munn létumk
rúms um fá,
ok um grjót gnaga;
yfir ok undir
stóðumk jötna vegir,
svá hætta ek höfði til.

107. Vel keypts litar
hefi ek vel notið,
fás er fróðum vant;
þvíat óðrœrir
er nú upp kominn
á alda vés jarðar.

108. Ifi er mér á,
* at ek væra enn kominn
jötna görðum or,
ef ek Gunnlaðar ne nytak
ennar góðu konu,
þeirrar er lögðumk arm yfir.

109. Ens hindra dags
géngu hrímþursar
Háva ráðs at fregna
Háva höllu í;
at Bölverki þeir spurðu,
* ef hann væri með böndum kominn,
eða hefði hánum Suttungr of sóit.

110. Baugeið Óðinn
hygg ek at unnit hafi,
hvat skal hans trygðum trúa?
Suttung svikinn
hann lét sumbli frá
ok grætta Gunnlöðu.

---

* 111. Mál er at þylja
þularstóli at
Urðar brunni at;
sá ek ok þagðak,
sá ek ok hugðak,
hlýdda ek á manna mál.

112. Of rúnar heyrða ek dœma
[ok regindóma,
né um risting þögðu]
né um ráðum þögðu
* Háva höllu at
Háva höllu í,
heyrða ek segja svá:

113. Ráðumk þér, Loddfafnir,
at þú ráð nemir,
njóta mundu ef þú nemr:

nótt þú rísat,
nema á njósn sér,
eða þú leitir þér innan út staðar.
114. Ráðumk þér, Loddfafnir,
at þú ráð nemir,
njóta mundu ef þú nemr:
fjölkunnigri konu
skalattu í faðmi sofa,
svá at hon lyki þik liðum.
115. Hon svá görir,
at þú gáir eigi
þings né þjóðans máls,
mat þú villat
né mannskis gaman,
ferr þú sorgafullr sofa.
116. Ráðumk þér, Loddfafnir,
at þú ráð nemir,
njóta mundu ef þú nemr:
annars konu
teygðu þér aldregi
eyrarúnu at.
117. Ráðumk þér, Loddfafnir,
en þú ráð nemir,
njóta mundu ef þú nemr:
á fjalli eða firði
ef þik fara tíðir,
fástu at virði vel.
118. Illan mann
láttu aldregi
óhöpp at þér vita;
þvíat af illum manni
fær þú aldregi
gjöld ens góða hugar.
119. Ofarla bíta
ek sá einum hal
orð illrar konu;
fláráð tunga
varð hánum at fjörlagi,
ok þeygi um sanna sök.
120. Veiztu ef þú vin átt,
þanns þú vel trúir,
farðu at finna opt;
þvíat hrísi vex
ok hávu grasi
vegr, er vætki treðr.
121. Ráðumk þér, Loddfafnir,
en þú ráð nemir,
njóta mundu ef þú nemr:
góðan mann teygðu
þér at gamanrúnum,
ok nem líknargaldr, meðan þú lifir.
122. Vin þínum
ver þú aldregi
fyrri at flaumslitum;
sorg etr hjarta,
ef þú segja ne náir
einhverjum allan hug.
123. Ráðumk þér, Loddfafnir,
en þú ráð nemir,
njóta mundu ef þú nemr:
orðum skipta
þú skalt aldregi
við ósvinna apa;
124. þvíat af illum manni
mundu aldregi
góðs laun um geta;
en góðr maðr
mun þik görva mega
líknfastan at lofi.
125. Sifjum er þá blandat,
hverr er segja ræðr
einum allan hug;
alt er betra
en sé brigðum at vera,
era sá vinr öðrum er vilt eitt segir.
126. Ráðumk þér, Loddfafnir,
en þú ráð nemir,
njóta mundu ef þú nemr:
þrimr orðum senna
skalattu þér við verra mann:

opt inn betri bilar,
þá er inn verri vegr.
127. Skósmiðr þú verir
né skeptismiðr,
nema þú sjálfum þér sér;
skór er skapaðr illa,
eða skapt sé rangt,
þá er þér böls beðit.
128. Ráðumk þér, Loddfafnir!
en þú ráð nemir,
njóta mundu ef þú nemr:
hvars þú böl kant,
kveð þú þér bölvi at,
ok gefat þínum fjándum frið.
129. Ráðumk þér, Loddfafnir!
en þú ráð nemir,
njóta mundu ef þú nemr:
illu feginn
ver þú aldregi,
en lát þér at góðu getið.
130. Ráðumk þér, Loddfafnir!
en þú ráð nemir,
njóta mundu ef þú nemr:
upp líta skalattu í orrostu;
gjalti glíkir
verða gumma synir,
síðr þitt um heilli halir.
131. Ef þú vilt þér góða konu
kveðja at gamanrúnum,
ok fá fögnuð af;
fögru skaldu heita
ok láta fast vera,
leiðisk mangi gott ef getr.
132. Varan bið ek þik vera
ok eigi ofvaran,
ver þú við öl varastr
ok við annars konu,
ok við þat ið þriðja
at þjófar ne leiki.
133. At háði né hlátri
hafðu aldregi
gest né ganganda;
opt vitu ógörla
þeir er sitja inni fyrir,
* hvers þeir 'ro kyns er koma.
134. [Löstu ok kosti
bera ljóða synir
blandna brjóstum í;]
erat maðr svá góðr
at galli ne fylgi,
né svá illr at einugi dugi.
135. At hárum þul
hlæ þú aldregi,
opt er gott þat er gamlir kveða;
* opt or skörpum belg
skilin orð koma,
þeim er hangir með ham
ok skollir með skrám
ok váfir með vílmögum.
136. Ráðumk þér, Loddfafnir!
en þú ráð nemir,
njóta mundu ef þú nemr:
gest þú ne geyja
né á grind hrækir,
* get þú váluðum vel.
137. Ramt er þat tré,
er ríða skal
öllum at upploki:
baug þú gef,
eða þat biðja mun þér
læs hvers á liðu.
138. Ráðumk þér, Loddfafnir!
en þú ráð nemir,
njóta mundu ef þú nemr:
* hvars þú öl drekkr
kjós þú þér jarðarmegin,
þvíat jörð tekr við ölðri,
en eldr við sóttum,
eik við abbindi,
ax við fjölkyngi,

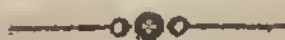
höll við hýrógi,
heiptum skal mána kveðja,
beiti við bitsóttum,
en við bölvi rúnar,
fold skal við flóði taka.

---

139. Veit ek at ek hékk
vindga meiði á
nætr allar níu,
geiri unðaðr
ok gefinn Óðni,
sjálfr sjálfum mér,
á þeim meiði,
er mangi veit
hvers hann af rótum renn.
140. Við hleifi mik seldu
né við hornigi,
nýsta ek niðr,
nam ek upp rúnar,
œpandi nam,
féll ek aptr þaðan.
141. Fimbulljóð níu
nam ek af enum frægja syni
Bölþórs Bestlu föður,
ok ek drykk of gat
ens dýra mjaðar
ausinn Óðrœri.
142. Þá nam ek frævask
ok fróðr vera
ok vaxa ok vel hafask;
orð mér af orði
orðs leitaði,
verk mér af verki
verks leitaði.
143. Rúnar munt þú finna
ok ráðna stafi,
mjök stóra stafi,
mjök stinna stafi,
er fáði fimbulþulr
ok görðu ginnregin
ok reist hroptr rögna.
144. Óðinn með ásum
en fyr álfum Dáinn,
Dvalinn ok dvérgum fyrir,
* Ásviðr jötnum fyrir,
ek reist sjálfr sumar.
145. Veiztu hve rísta skal?
veiztu hve ráða skal?
veiztu hve fá skal?
veiztu hve freista skal?
veiztu hve biðja skal?
veiztu hve blóta skal?
veiztu hve senda skal?
veiztu hve sóa skal?
* 146. Betra er óbeðit
en sé ofblótið,
ey sér til gildis gjöf;
betra er ósent
en sé ofsóit.
Svá Þundr um reist
fyr þjóða rök,
þar hann upp um reis,
er hann aptr of kom.
147. Ljóð ek þau kann,
* er kannat þjóðans kona
ok mannskis mögr:
hjálp heitir eitt,
en þat þér hjálpa mun
við sökum ok sorgum
ok sútum görvöllum.
148. Þat kann ek annat,
er þurfu ýta synir,
þeir er vilja læknar liva.
149. Þat kann ek þriðja,
* ef mér verðr þörf mikil
hapts við mína heiptmögu:
eggjar ek deyfi
minna andskota,
bítað þeim vápn né velir.
150. Þat kann ek et fjórða,

ef mér fyrðar bera
bönd at bóglimum:
svá ek gel,
at ek ganga má,
sprettr mér af fótum fjöturr
en af höndum hapt.
151. Þat kann ek it fimta,
ef ek sé af fári skotinn
flein í fólki vaða:
flýgra hann svá stint,
at ek stöðvigak,
ef ek hann sjónum of sék.
152. Þat kann ek et setta,
ef mik særir þegn
á rótum rás viðar,
ok þann hal
er mik heipta kveðr,
þann eta mein heldr en mik.
153. Þat kann ek it sjaunda,
ef ek sé hávan loga
sal um sessmögum:
brennrat svá breitt,
at ek hánum bjargigak;
þann kann ek galdr at gala.
154. Þat kann ek ið átta,
er öllum er
nytsamlikt at nema:
hvars hatr vex
með hildings sonum,
þat má ek bœta brátt.
155. Þat kann ek ið níunda,
ef mik nauðr um stendr,
at bjarga fari mínu á floti:
vind ek kyrri
vági á,
ok svæfik allan sæ.
156. Þat kann ek ið tíunda,
ef ek sé túnriður
leika lopti á:
ek svá vink,
at þeir villir fara
sinna heimhama,
sinna heimhuga.
157. Þat kann ek ið ellipta,
ef ek skal til orrostu
leiða langvini:
undir randir ek gel,
en þeir með ríki fara
heilir hildar til,
heilir hildi frá,
koma þeir heilir hvaðan.
158. Þat kann ek ið tólpta,
ef ek sé á tré uppi
váfa virgilná:
svá ek ríst
ok í rúnum fák,
at sá gengr gumi
ok mælir við mik.
159. Þat kann ek ið þrettánda,
ef ek skal þegn ungan
verpa vatni á:
munað hann falla,
þótt hann í fólk komi,
hnigra sá halr fyr hjörum.
160. Þat kann ek ið fjugrtánda,
ef ek skal fyrða liði
telja tíva fyrir:
ása ok álfa
ek kann allra skil,
fár kann ósnotr svá.
161. Þat kann ek ið fimtánda,
er gól Þjóðreyrir
dvergr fyr Dellings durum:
afl gól hann ásum,
en álfum frama,
hyggju Hroptatý.
162. Þat kann ek ið sextánda,
ef ek vil ins svinna mans
hafa geð alt ok gaman:
hugi ek hverfi

hvítarmri konu,
ok sný ek hennar öllum sefa.
163. Þat kann ek ið sjautjánda,
at mik mun seint firrask
eð manunga man.
Ljóða þessa
mun þu, Loddfafnir!
lengi vanr vera,
þó sé þér góð, ef þú getr,
nýt ef þú nemr,
þörf ef þú þiggr.
164. Þat kann ek ið átjánda,
er ek æva kennig
mey né manns konu,
— alt er betra
er einn um kann,
þat fylgir ljóða lokum, —
nema þeirri einni,
* er mik armi verr
eða mín systir sé.
165. Nú eru Hávamál kveðin
Háva höllu í,
allþörf ýta sonum,
óþörf jötna sonum;
heill sá er kvað!
heill sá er kann!
njóti sá er nam!
heilir þeirs hlýddu.

VAFÞRÚÐNISMÁL.

Óðinn.

1. Ráð þú mér nú, Frigg!
alls mik fara tíðir
at vitja Vafþrúðnis;
forvitni mikla
kveð ek mér á fornum stöfum
við þann inn alsvinna jötun.

Frigg.

2. Heima letja
ek munda Herjaföðr
í görðum goða;
þvíat engi jötun
ek hugða jafnramman
sem Vafþrúðni vera.

Óðinn.

3. Fjölð ek fór,
fjölð ek freistaða,
fjöld ek reynda regin,
hitt vil ek vita,
hve Vafþrúðnis
salakynni sé.

Frigg.

4. Heill þú farir,
heill þú aptr komir,
heill þú á sinnum sér;
œði þér dugi,
hvars þú skalt, órr aldaföðr!
orðum mæla jötun!

5. Fór þá Óðinn,
at freista orðspeki
þess ins alsvinna jötuns;
at höllu hann kom,
er átti Íms faðir,
inn gékk Yggr þegar.

Óðinn.

6. Heill þú nú, Vafþrúðnir!
nú em ek í höll kominn
á þik sjálfan sjá;
hitt vil ek fyrst vita,
ef þú fróðr sér
eða alsviðr jötunn.

Vafþrúðnir.

7. Hvat er þat manna,
er í mínum sal
verpumk orði á?
út þú ne komir
órum höllum ofrá,
nema þú inn snotrari sér.

Óðinn.

8. Gagnráðr ek heiti,
nú emk af göngu kominn
þyrstr til þinna sala,
laðar þurfi
hefi ek lengi farit
ok þinna andfanga, jötunn!

Vafþrúðnir.

9. Hví þú þá, Gagnráðr,
mælisk af gólfi fyrir?
farðu í sess í sal!
þá skal freista,
hvárr fleira viti,
gestr eða inn gamli þulr.

Gagnráðr.

10. Óauðigr maðr,
er til auðigs kemr,
mæli þarft eða þegi:
ofrmælgi mikil
hygg ek at illa geti

hveim er við kaldrifjaðan kemr.

Vafþrúðnir.

11. Segðu mér, Gagnráðr,
alls þú á gólfi vill
þíns um freista frama,
hve sá hestr heitir,
er hverjan dregr
dag of dróttmögu?

Gagnráðr.

12. Skinfaxi heitir,
er inn skíra dregr
dag um dróttmögu,
hesta beztr þykkir
hann með reiðgotum,
ey lýsir mön af mari.

Vafþrúðnir.

13. Segðu þat, Gagnráðr,
alls þú á gólfi vill
þíns um freista frama,
hve sá jór heitir,
er austan dregr
nótt of nýt regin?

Gagnráðr.

14. Hrímfaxi heitir,
er hverja dregr
nótt of nýt regin,
meldropa fellir hann
morgin hvern,
þaðan kemr dögg um dala.

Vafþrúðnir.

15. Segðu þat, Gagnráðr,
alls þú á gólfi vill
þíns um freista frama,
hve sú á heitir,
er deilir með jötna sonum
grund ok með goðum?

Gagnráðr.

16. Ifing heitir á
er deilir með jötna sonum
grund ok með goðum;
opin renna hon skal
um aldrdaga,
verðrat íss á á.

Vafþrúðnir.

* 17. Segðu þat, Gagnráðr,
alls þú á gólfi vill
þíns um freista frama,
hve sá völlr heitir,
er finnask vígi at
Surtr ok in svásu goð?

Gagnráðr.

18. Vígríðr heitir völlr,
er finnask vígi at
Surtr ok in svásu goð:
* hundrað rasta
hann er á hverjan veg,
sá er þeim völlr vitaðr.

Vafþrúðnir.

19. Fróðr ertu nú, gestr,
far þú á bekk jötuns,
ok mælumk í sessi saman:
höfði veðja
við skolum höllu í,
gestr! um geðspeki.

*

Gagnráðr.

20. Segðu þat ið eina,
ef þitt œði dugir,
ok þú, Vafþrúðnir, vitir:
hvaðan jörð um kom
eða upphiminn
fyrst? inn fróði jötunn!

Vafþrúðnir.

* 21. Or Ýmis holdi
var jörð um sköpuð,
en or beinum björg,
himinn or hausi
ins hrímkalda jötuns,
en or sveita sjór.

Gagnráðr.
22. Segðu þat annat,
ef þitt œði dugir,
ok þú, Vafþrúðnir, vitir:
hvaðan máni um kom,
sá er ferr menn yfir,
eða sól ið sama?
Vafþrúðnir.
23. Mundilfœri heitir,
hann er mána faðir
ok svá sólar ið sama:
himin hverfa
þau skolu hverjan dag,
öldum at ártali.
Gagnráðr.
24. Segðu þat ið þriðja,
alls þik svinnan kveða,
ok þú, Vafþrúðnir! vitir:
hvaðan dagr um kom,
sá er ferr drótt yfir,
eða nótt með niðum?
Vafþrúðnir.
25. Dellíngr heitir,
hann er dags faðir,
en nótt var Nörvi borin;
ný ok nið
skópu nýt regin
öldum at ártali.
Gagnráðr.
26. Segðu þat ið fjórða,
alls þik fróðan kveða,
ok þú, Vafþrúðnir, vitir:
hvaðan vetr um kom
eða varmt sumar
fyrst með fróð regin.
Vafþrúðnir.
27. Vindsvalr heitir,
hann er vetrar faðir,
en Svásuðr sumars;
[ár of bæði þau
skolu ey fara
unz rjúfask regin].
Gagnráðr.
28. Segðu þat ið fimta,
alls þik fróðan kveða,
ok þú, Vafþrúðnir, vitir:
hverr Ása elztr
eða Ýmis niðja
yrði í árdaga.
Vafþrúðnir.
29. Orófi vetra
áðr væri jörð sköpuð,
þá var Bergelmir borinn;
Þrúðgelmir
var þess faðir,
en Aurgelmir afi.
Gagnráðr.
30. Segðu þat it setta,
alls þik svinnan kveða,
ok þú, Vafþrúðnir, vitir:
hvaðan Aurgelmir kom
með jötna sonum
fyrst, inn fróði jötunn?
Vafþrúðnir.
31. Or Elivágum
stukku eitrdropar,
svá óx unz varð or jötunn,
[en síum fleygði
or suðheimi,
hyrr gaf hrími fjör].
Gagnráðr.
32. Segðu þat ið sjaunda,
alls þik svinnan kveða,
ok þú, Vafþrúðnir, vitir:
hve sá börn gat,
enn baldni jötunn,
er hann hafðit gýgjar gaman.
Vafþrúðnir.
33. Undir hendi vaxa
kváðu hrímþursi

mey ok mög saman;
fótr við fœti gat
ins fróða jötuns
sérhöfðaðan son.

Gagnráðr.

34. Segðu þat ið átta,
alls þik fróðan kveða,
ok þú, Vafþrúðnir, vitir:
hvat þú fyrst um mant,
eða fremst um veizt;
þú ert alsviðr jötunn.

Vafþrúðnir.

35. Orófi vetra
áðr væri jörð um sköpuð,
þá var Bergelmir borinn;
þat ek fyrst um man,
er sá inn fróði jötunn
var á lúðr um lagiðr.

Gagnráðr.

36. Segðu þat ið níunda,
alls þik svinnan kveða,
ok þú, Vafþrúðnir, vitir:
hvaðan vindr um kemr,
sá er ferr vág yfir;
æ menn hann sjálfan um sjá.

Vafþrúðnir.

37. Hræsvelgr heitir,
er sitr á himins enda,
jötunn í arnar ham;
af hans vængjum
kveða vind koma
alla menn yfir.

Gagnráðr.

38. Segðu þat ið tíunda,
alls þú tíva rök
öll, Vafþrúðnir, vitir:
hvaðan Njörðr um kom
með ása sonum?
hofum ok hörgum
hann ræðr hunnmörgum,
ok varðað hann ásum alinn.

Vafþrúðnir.

39. Í Vanaheimi
skópu hann vís regin,
ok seldu at gíslingu goðum;
í aldar rök
hann mun aptr koma
heim með vísum vönum.

Gagnráðr.

40. Segðu þat et ellipta,
alls þú tíva rök
öll, Vafþrúðnir, vitir:
hvat einherjar vinna
herjaföðrs at,
unz rjúfask regin.

Vafþrúðnir.

41. Allir einherjar
Óðins túnum í
höggvask hverjan dag:
val þeir kjósa
ok ríða vígi frá,
sitja meir um sáttir saman.

Gagnráðr.

42. Segðu þat ið tólpta,
hví þú tíva rök
öll, Vafþrúðnir, vitir?
frá jötna rúnum
ok allra goða
segðu ið sannasta,
inn alsvinni jötunn!

Vafþrúðnir.

43. Frá jötna rúnum
ok allra goða
ek kann segja satt;
þvíat hvern hefi ek
heim um komit,
níu kom ek heima
fyr Niflhel neðan,
hinnig deyja or helju halir.

Gagnráðr.

44. Fjölð ek fór,
fjölð ek freistaðak,
fjölð ek reynda regin.
Hvat lifir manna,
þá er inn mœra líðr
fimbulvetr með fírum?

Vafþrúðnir.

45. Líf ok Lífþrasir,
en þau leynask munu
í holti Hoddmímis;
morgindöggvar
þau sér at mat hafa,
þaðan af aldir alask.

Gagnráðr.

46. Fjölð ek fór,
fjölð ek freistaðak,
fjölð ek reynda regin!
hvaðan kemr sól
á inn slétta himin,
þá er þessa hefir Fenrir farit?

Vafþrúðnir.

47. Eina dóttur
berr álfröðull,
áðr hana Fenrir fari;
sú skal ríða,
þá er regin deyja,
móður brautir mær.

Gagnráðr.

48. Fjölð ek fór,
fjölð ek freistaðak,
fjölð ek reynda regin!
hverjar 'ro þær meyjar
er líða mar yfir
fróðgeðjaðar fara?

Vafþrúðnir.

49. Þrjár þjóðár falla
þorp yfir
meyja Mögþrasis;
hamíngjur einar
þeirra í heimi eru,
þó þær með jötnum alask.

Gagnráðr.

50. Fjölð ek fór,
* fjölð ek freistaðak,
fjölð ek reynda regin!
hverir ráða æsir
eignum goða,
þá er sloknar Surta logi?

Vafþrúðnir.

51. Viðarr ok Vali
byggja vé goða,
þá er sloknar Surta logi;
Móði ok Magni
* skolu Mjöllni hafa
ok vinna at vígþroti.

Gagnráðr.

52. Fjölð ek fór,
fjölð ek freistaðak,
fjölð ek reynda regin!
hvat verðr Óðni
at aldrlagi,
þá er rjúfask regin?

Vafþrúðnir.

* 53. Úlfr gleypa mun
aldaföðr,
þess mun Viðarr reka:
kalda kjapta
hann klyfja mun
vitnis vígi at.

Gangráðr.

54. Fjölð ek fór,
fjölð ek freistaðak,
fjölð ek reynda regin!
* hvat mælti Óðinn,
áðr á bál stigi,
sjálfr í eyra syni?

Vafþrúðnir.

55. Ey manni þat veit,
hvat þú í árdaga

sagðir í eyra syni.
Feigum munni mælta ek
mína forna stafi
ok um ragna rök.
Nú ek við Óðin deildak
mína orðspeki;
þú ert æ vísastr vera!

GRIMNISMÁL.

Hrauðungr konungr átti tvá sonu, hét annarr Agnarr, en annarr Geirröðr. Agnarr var tíu vetra, en Geirröðr átta vetra. Þeir réru tveir á báti með dorgar sínar at smáfiski; vindr rak þá í haf út. Þeir brutu í náttmyrkri við land, ok géngu upp, fundu kotbónda einn: þar váru þeir um vetrinn. Kerling fóstraði Agnar, en karl Geirröð, ok kendi hánum ráð. At vári fékk karl þeim skip; en er þau kerling leiddu þá til strandar, þá mælti karl einmæli við Geirröð. Þeir féngu byr, ok kvámu til stöðva föður síns. Geirröðr var fram í skipi, hann hljóp upp á land, en hratt út skipinu, ok mælti: "Far þú nú þar er smyl hafi þik". Skipit rak í haf út, en Geirröðr gékk upp til bœjar, hánum var þar vel fagnat; en faðir hans var þá andaðr. Geirröðr var þá til konungs tekinn, ok varð maðr agætr.

Óðinn ok Frigg sátu í Hliðskjálfu, ok sá um heima alla. Óðinn mælti: "sér þú Agnar fóstra þinn, hvar hann elr börn við gýgi í hellinum? en Geirröðr fóstri minn er konúngr, ok sitr nú at landi." Frigg segir: "hann er matníðingr sá, at hann kvelr gesti sína, ef hánum þikkja of margir koma". Óðinn segir, at þat er in mesta lygi; þau veðja um þetta mál. Frigg sendi eskimey sína Fullu til Geirröðar, hon bað konung varask, at eigi fyrgerði hánum fiölkunnigr maðr sá, er þar var kominn í land; ok sagði þat mark á, at engi hundr var svá ólmr, at á hann mundi hlaupa. En þat var inn mesti hégómi, at Geirröðr konungr væri eigi matgóðr, ok þó lætr hann handtaka

þann mann, er eigi vildu hundar á ráða. Sá var í feldi blám, ok nefndisk Grimnir, ok sagði ekki fleira frá sér, þótt hann væri at spurðr. Konungr lét hann pína til sagna, ok setja milli elda tveggja, ok sat hann þar átta nætr. Geirröðr konungr átti þá son tíu vetra gamlan, ok hét Agnarr eptir bróður hans. Agnarr gékk at Grimni, ok gaf hánum horn fult at drekka, sagði at konungr görði illa, er hann lét pína hann saklausan. Grimnir drakk af, þá var eldrinn svá kominn, at feldrinn brann af Grimni. Hann kvað:

1. Heitr ertu, hripuðr!
ok heldr til mikill;
göngumk firr, funi!
loði sviðnar,
þótt ek á lopt berak,
brennumk feldr fyrir.

2. Átta nætr sat ek
milli elda hér,
svá at mér mangi
mat ne bauð,
nema einn Agnarr,
er einn skal ráða
Geirröðar sonr
gotna landi.

3. Heill skaltu, Agnarr!
alls þik heilan biðr
veratýr vera:
eins drykkjar
þú skalt aldregi
betri gjöld geta.

4. Land er heilakt,
er ek liggja sé
ásum ok álfum nær:
en í þrúðheimi
skal þórr vera,
unz um riúfask regin.

5. Ýdalir heita,
þar er Ullr hefir
sér um görva sali;
Álfheim Frey gáfu
í árdaga
tívar at tannfé.

6. Bœr er sá inn þriði,
er blíð regin
silfri þökðu sali:
Valaskjálf heitir,
er vælti sér
áss í árdaga.

7. Sökkvabekkr heitir enn fjórði,
en þar svalar knegu
unnir yfir glymja:
þar þau Óðinn ok Saga
drekka um alla daga
glöð or gullnum kerum.

8. Glaðsheimr heitir enn fimti,
þars en gullbjarta
Valhöll víð of þrumir;
en þar Hroptr kýss
hverjan dag
vápndauða vera.

9. Mjök er auðkent
þeim er til Óðins koma,
salkynni at sjá:
sköptum er rann rept,
skjöldum er salr þakiðr,
brynjum um bekki strát.

10. Mjök er auðkent
þeim er til Óðins koma,
salkynni at sjá:
vargr hangir
fyr vestan dyrr,
ok drúpir örn yfir.

11. þrymheimr heitir enn setti
er þjassi bjó,

sá inn ámátki jötunn;
en nú Skaði byggvir,
skír brúðr goða,
fornar tóptir föður.
12. Breiðablik eru in sjaundu,
en þar Baldr hefir
sér um gerva sali:
á því landi,
er ek liggja veit
fæsta feiknstafi.
13. Himinbjörg eru en áttu,
en þar Heimdall
kveða valda véum:
þar vörðr goða drekkr
í væru ranni
glaðr inn góða mjöð.
14. Fólkvangr er inn níundi,
en þar Freyja ræðr
sessa kostum í sal:
hálfan val hon kýss
hverjan dag,
en hálfan Óðinn á.
15. Glitnir er inn tíundi,
hann er gulli studdr,
ok silfri þakðr ið sama:
en þar Forseti byggir
flestan dag,
ok svæfir allar sakir.
16. Nóatún eru en elliptu,
en þar Njörðr hefir
sér um görva sali:
manna þengill
enn meinsvani
hátimbruðum hörgi ræðr.
17. Hrísi vex
ok há grasi
Viðars land ok viði:
en þar mögr of lætk
af mars baki
frœkn at hefna föður.
18. Andhrímnir lætr
í Eldhrímni
Sæhrímni soðinn:
fleska bezt,
en þat fáir vitu,
við hvat einherjar alask.
19. Gera ok Freka
seðr gunntamiðr
hróðigr herjaföðr:
en við vín eitt
vápngöfugr
Óðinn æ lifir.
20. Huginn ok Muninn
fljúga hverjan dag
jörmungrund yfir:
óumk ek of Hugin,
at hann aptr ne komið,
þó sjámk meir um Munin.
21. þýtr þund,
unir þjóðvitnis
fiskr flóði í:
árstraumr þikkir
ofmikill
valglaumi at vaða.
22. Valgrind heitir,
er stendr velli á,
heilög fyr helgum durum:
forn er sú grind,
en þat fáir vitu,
hve hon er í lás um lokin.
22. Fimm hundruð dura
ok um fjórum togum
svá hygg ek at Valhöllu vera:
átta hundruð einherja
ganga senn or einum durum
þá er þeir fara við vitni at vega.
24. Fimm hundruð gólfa
ok um fjórum togum
svá hygg ek Bilskirni með bugum:
ranna þeirra

er ek rept vita
mins veit ek mest magar.
25. Heiðrún heitir geit,
er stendr höllu á herjaföðrs,
ok bítr af Læráðs limum:
skapker fylla hon skal
ins skíra mjaðar,
knáat sú veig vanask.
26. Eikþyrnir heitir hjörtr,
er stendr á höllu herjaföðrs,
ok bítr af Læráðs limum:
en af hans hornum
drýpr í Hvergelmi;
þaðan eiga vötn öll vega:
27. Síð ok Víð,
Sœkin ok Eikin,
Svöl ok Gunnþró,
Fjörm ok Fimbulþul,
Rín ok Rennandi,
Gipul ok Göpul,
Gömul ok Geirvimul;
þær hverfa um hodd goða:
þyn ok Vin
þöll ok Höll
Gráð ok Gunnþorin.
28. Vína heitir enn,
önnur Vegsvinn,
þriðja þjóðnuma:
Nyt ok Nöt,
Nönn ok Hrönn,
Slíð ok Hríð,
Sylgr ok Ylgr,
Víð ok Ván,
Vönd ok Strönd,
Gjöll ok Leiptr,
þær falla gumnum nær;
en falla til Heljar héðan.
29. Körmt ok Örmt
ok kerlaugar tvær,
þær skal þórr vaða,
hverjan dag
er hann dœma ferr
at aski Yggdrasils;
þvíat ásbrú
brenn öll loga,
heilög vötn hlóa.
30. Glaðr ok Gyllir,
Gler ok Skeiðbrimir,
Silfrintoppr ok Sinir,
Gísl ok Falhófnir:
Gulltoppr ok Léttfeti:
þeim ríða æsir jóm,
dag hvern
er þeir dœma fara
at aski Yggdrasils.
31. þrjár rœtr standa
á þrjá vega
undan aski Yggdrasils:
Hel býr undir einni,
annarri Hrímþursar,
þriðju mennskir menn.
32 Ratatoskr heitir íkorni,
er renna skal
at aski Yggdrasils:
arnar orð
hann skal ofan bera,
ok segja Níðhöggvi niðr.
33. Hirtir eru ok fjórir,
þeirs af hefingar á
gaghálsir gnaga:
Dáinn ok Dvalinn,
Duneyrr ok Duraþrór.
34. Ormar fleiri liggja
und aski Yggdrasils,
en þat ofhyggi hverr ósviðra apa:
Góinn ok Móinn
þeir 'ro Grafvitnis synir,
Grábakr ok Grafvölluðr,
Ofnir ok Svafnir
hygg ek at æ skyli

meiðs kvistu má.
35. Askr Yggdrasils
drýgir erfiði
meira en menn viti:
hjörtr bítr ofan,
en á hliðu fúnar,
skerðir Níðhöggr neðan.
36. Hrist ok Mist
vil ek at mér horn beri,
Skeggöld ok Skögul,
Hlökk ok Herfjötur,
Hildi ok þrúði,
Göll ok Geirölul,
Randgríð ok Ráðgríð
ok Reginleif
þær bera einherjum öl.
37. Árvakr ok Alsviðr
þeir skolu upp héðan
svangir sól draga:
en und þeirra bógum
fálu blíð regin,
æsir, ísarnkol.
38. Svalinn heitir,
hann stendr sólu fyrir
skjöldr skínanda goði:
björg ok brim ek veit
at brenna skolu,
ef hann fellr ifrá.
39. Sköll heitir úlfr,
er fylgir enu skírleita goði
til varna viðar:
en annarr Hati,
hann er Hróðvitnis sonr,
sá skal fyr heiða brúði himíns.
40. Or Ýmis holdi
var jörð um sköpuð,
en or sveita sær:
björg or beinum,
baðmr or hári,
en or hausi himinn.
41. En or hans brám
gerðu blíð regin
miðgarð manna sonum:
en or hans heila
váru þau in harðmóðgu
ský öll um sköpuð.
42. Ullar hylli hefir
ok allra goða
hverr er tekr fyrstr á funa;
þvíat opnir heimar verða
um ása sonum,
þá er hefja af hvera.
43. Ívalda synir
géngu í árdaga
Skíðblaðni at skapa,
skipa bezt,
skírum Frey,
nýtum Njarðar bur.
44. Askr Yggdrasils
hann er œztr viða,
en Skíðblaðnir skipa,
Óðinn Ása,
en jóa Sleipnir,
Bilröst brúa
en Bragi skálda,
Hábrók hauka
en hunda Garmr.
45. Svipum hefi ek nú ypt
fyr sigtíva sonum,
við þat skal vilbjörg vaka:
öllum ásum
þat skal inn koma
Œgis bekki á
Œgis drekku at.
46. Hétumk Grímr,
hétumk Gangleri,
Herjan ok Hjálmberi,
þekkr ok þriði,
þundr ok Uðr,
Helblindi ok Hár,

47. Saðr ok Svipall
ok Sanngetall,
Herteitr ok Hnikarr,
Bileygr, Baleygr,
Bölverkr, Fjölnir,
Grímr ok Grímnir
Glapsviðr ok Fjölsviðr.
48. Síðhöttr, Síðskeggr,
Sigföðr, Hnikuðr,
Alföðr, Valföðr,
Atriðr ok Farmatýr;
einu nafni
hétumk aldregi
síz ek með fólkum fór.
49. Grimni mik hétu
at Geirröðar,
en Jálk at Ásmundar,
en þá Kjalar,
er ek kjálka dró,
þrór þingum at:
Viður at vígum,
Óski ok Ómi,
Jafnhár ok Biflindi,
Göndlir ok Harbarðr með goðum.
50. Sviðurr ok Sviðrir
ek hét at Sökkmímis,
ok dulða ek þann inn aldna jötun;
þá er ek Miðvitnis vark
ins mœra burar
orðinn einbani.
51. Ölr ertu, Geirröðr,
hefir þú ofdrukkit,
miklum ertu miði tældr:
miklu ertu hnugginn,
er þú ert mínu gengi,
öllum einherjum ok Óðins hylli.
52. Fjölð ek þér sagða,
en þú fátt um mant;
* of þik véla vinir:
mæki liggja
ek sé míns vinar
allan i dreyra drifinn.
53. Eggmóðan val
nú mun Yggr hafa,
þitt veit ek líf um liðit:
úvar 'ro dísir,
nú knáttu Óðin sjá,
nálgastu mik ef þú megir!
* 54. Óðinn ek nú heiti,
Yggr ek áðan hét,
hétumk þundr fyrir þat:
Vakr ok Skilfingr,
Váfuðr ok Hróptatýr,
Gautr ok Jálkr með goðum:
Ofnir ok Svafnir,
er ek hygg at orðnir sé
allir at einum mér.

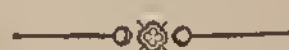
Geirröðr konungr sat, ok hafði * sverð um kné sér, ok brugðit til miðs. En er hann heyrði at Óðinn var þar kominn, þá stóð hann upp, ok vildi taka Óðin frá eldinum. Sverðit slapp or hendi hánum, ok vissu hjöltin niðr: konungr drap fœti, ok steyptisk áfram, en sverðit stóð í gögnum hann, ok fékk hann bana. Óðinn hvarf þá, en Agnarr var þar konungr lengi síðan.

ALVÍSSMÁL.

1. Bekki breiða,
nú skal brúðr með mér
heim í sinni snúask,
hratað um megi
mun hverjun þikkja,
heima skalat hvíld nema.
2. Hvat er þat fíra?
hví ertu svá fölr um nasar?
vartu í nótt með ná?
þursa líki
þikki mér á þér vera,
ertattu til brúðar borinn.
3. Alvíss ek heiti,
bý ek fyr jörð neðan,
á ek undir steini stað;
vagna vers
ek em á vit kominn;
bregði engi föstu heiti fíra!
4. Ek mun bregða,
þvíat ek brúðar á
flest um ráð sem faðir;
varka ek heima,
þá er þér heitið var,
at sá einn er gjöfir með goðum.
5. Hvat er þat rekka,
er í ráðum telsk
fljóðs ens fagrglóa?
Fjarra fleina
þik munu fáir kunna,
hverr hefir þik baugum borit?
6. Vingþórr ek heiti,
ek hefi víða ratað,
sonr em ek Síðgrana;
at ósátt minni skaltu
þat ið unga man hafa,
ok þat gjaforð geta.
7. Sáttir þínar
er ek vil snemma hafa,
ok þat gjaforð geta;
eiga vilja heldr
en án vera
þat ið mjallhvíta man.
8. Meyjar ástum
muna þér verða,
vísi gestr! of varið,
ef þú or heimi
kant hverjum at segja
alt þat er ek vil vita.
[9. Freista máttu, Vingþórr!
alls þú frekr ert,
dvergs at reyna dug;
heima alla níu
hefik of farit,
ok vitað vetna hvat.]
10. Segðu mér þat, Alvíss!
öll of rök fíra
vörumk, dvergr! at vitir:
hve sú jörð heitir,
er liggr fyr alda sonum
heimi hverjum í?
11. Jörð heitir með mönnum,
en með ásum fold,
kalla vega vanir,
ígrœn jötnar,
álfar gróandi,
kalla aur uppregin.
12. Segðu mér þat, Alvíss!
öll of rök fíra

vörumk, dvergr! at vitir:
hve sá himinn heitir,
er á kendi
heimi hverjum í?
13. Himinn heitir með mönnum,
en hlýrnir með goðum,
kalla vindofni vanir,
uppheim jötnar,
álfar fagraræfr,
dvergar drjúpansal.
14. Segðu mér þat, Alviss!
öll of rök fíra
vörumk, dvergr! at vitir:
hversu máni heitir,
sá er menn sjá
heimi hverjum í?
15. Máni heitir með mönnum,
en mylinn með goðum,
kalla hverfanda hvel helju i,
skyndi jötnar,
en skin dvergar,
kalla álfar ártala.
16. Segðu mér þat, Alviss!
öll of rök fíra
vörumk, dvergr! at vitir:
hve sú sól heitir,
er sjá alda synir
heimi hverjum í?
17. Sól heitir með mönnum,
en sunna með goðum,
kalla dvergar dvalins leika,
eygló jötnar,
álfar fagrahvel,
alskír ása synir.
18. Segðu mér þat, Alviss!
öll of rök fira
vörumk, dvergr! at vitir:
hve þau ský heita,
er skúrum blandask
heimi hverjum í?
19. Ský heitir með mönnum,
en skúrván með goðum,
kalla vindflot vanir,
úrván jötnar,
* álfar veðrmegin,
kalla í helju hjálm huliðs.
20. Segðu mér þat, Alvíss!
öll of rök fíra
vörumk, dvergr! at vitir:
hve sá vindr heitir,
er víðast ferr
heimi hverjum í?
21. Vindr heitir með mönnum,
en vávuðr með goðum,
* kalla gneggjuð ginnregin,
œpi jötnar,
álfar dynfara,
kalla í helju hviðuð.
22. Segðu mér þat, Alvíss!
öll of rök fira
vörumk, dvergr! at vitir:
hve þat logn heitir,
er liggja skal
heimi hverjum í?
* 23. Logn heitir með mönnum,
en lægi með goðum,
kalla vindslot vanir,
ofhlý jötnar,
álfar dagseva,
kalla dvergar dags veru.
24. Segðu mér þat, Alvíss!
öll of rök fira
vörumk, dvergr! at vitir:
hve sá marr heitir,
* er menn róa
heimi hverjum í?
25. Sær heitir með mönnum,
en sílægja með goðum,
kalla vág vanir,
álheim jötnar,

álfar lagastaf,
kalla dvergar djúpan mar.
26. Segðu mér þat, Alvíss!
öll of rök fíra
vörumk, dvergr! at vitir:
hve sá eldr heitir,
er brenn fyr alda sonum
heimi hverjum í?
27. Eldr heitir með mönnum,
en með ásum funi,
kalla vag vanir,
frekan jötnar,
en forbrenni dvergar,
kalla í helju hröðuð.
28. Segðu mér þat, Alvíss!
öll of rök fíra
vörumk, dvergr! at vitir:
hve sá viðr heitir,
er vex fyr alda sonum
heimi hverjum í?
29. Viðr heitir með mönnum,
en vallarfax með goðum,
kalla hlíðþang halir,
eldi jötnar,
álfar fagrlima
kalla vönd vanir.
30. Segðu mér þat, Alvíss!
öll of rök fíra
vörumk, dvergr, at vitir:
hve sú nótt heitir
en Nörvi kenda
heimi hverjum í?
31. Nótt heitir með mönnum,
en njól með goðum,
kalla grímu ginnregin,
óljós jötnar,
álfar svefngaman,
kalla dvergar draumnjörun.
32. Segðu mér þat, Alvíss!
öll of rök fíra
vörumk, dvergr! at vitir:
hve þat sáð heitir,
er sá alda synir
heimi hverjum í?
33. Bygg heitir með mönnum,
en barr með goðum,
kalla vaxt vanir,
æti jötnar,
álfar lagastaf,
kalla í helju hnipinn.
34. Segðu mér þat, Alvíss!
öll of rök fíra
vörumk, dvergr! at vitir:
hve þat öl heitir,
er drekka alda synir
heimi hverjum í?
35. Öl heitir með mönnum,
en með ásum bjórr,
kalla veig vanir,
hreina lög jötnar,
en í helju mjöð,
kalla sumbl Suttungs synir.
36. Í einu brjósti
ek sák aldregi
fleiri forna stafi;
miklum tálum
ek kveð tældan þik;
uppi ertu, dvergr! um dagaðr,
nú skínn sól í sali.

HÝMISKVIÐA.

1. Ár valtívar
veiðar námu,
ok sumblsamir,
áðr saðir yrði;
hristu teina
ok á hlaut sá,
fundu þeir at Œgis
örkost hvera.
2. Sat bergbúi
barnteitr fyrir
mjök glíkr megi
miskorblinda;
leit í augu
Yggs barn í þrá:
„þú skalt ásum
opt sumbl göra.“
3. Önn fékk jötni
orðbæginn halr,
hugði at hefndum
hann næst við goð;
bað hann Sifjar ver
sér fœra hver,
„þann ek öllum öl
yðr of heita.“
4. Né þat máttu
mœrir tífar,
né ginnregin
of geta hvergi;
unz af trygðum
Týr Hlórriða
ástráð mikit
einum sagði:
5. „Býr fyr austan
Elivága
hundvíss Hýmir
at himins enda:
á minn faðir
* móðugr ketil,
rúmbrugðinn hver,
rastar djúpan.“
6. „Veiztu ef þiggjum
þann lögvelli?“
„Ef, vinr! vélar
við görvum til.“
Fóru drjúgum
dag þann fram
Ásgarði frá,
* unz til Egils kvámu.
7. Hirði hann hafra
horngöfgasta,
hurfu at höllu
er Hýmir átti;
mögr fann ömmu
mjök leiða sér,
hafði höfða
hundruð níu.
8. En önnur gékk
* algullin fram
brúnhvit bera
bjórveig syni:
9. „Áttniðr jötna!
ek viljak ykr
hugfulla tvá
und hvera setja;
er minn frí
mörgu sinni

glöggr við gesti,
görr ills hugar.“
10. En váskapaðr
varð síðbúinn
harðráðr Hýmir
heim af veiðum.
Gékk inn í sal,
glumðu jöklar,
var karls er kom
kinnskógr frörinn:
11. „Ver þú heill, Hýmir!
í hugum góðum,
nú er sonr kominn
til sala þinna,
sá er við vættum
af vegi löngum;
fylgir hánum
hróðrsandskoti,
vinr verliða,
Véorr heitir sá.
12. Sé þú hvar sitja
und salar gafli,
svá forða sér,
stendr súl fyrir.“ —
Sundr stökk súla
fyr sjón jötuns,
en áðr í tvau
áss brotnaði.
13. Stukku átta,
en einn af þeim
hverr harðsleginn
heill, af þolli;
fram géngu þeir,
en forn jötunn
sjónum leiddi
sinn andskota.
14. Sagðit hánum
hugr vel þá,
er hann sá gýgjar græti
á gólf kominn;
þar váru þiórar
þrír of teknir,
bað senn jötunn
sjóða ganga.
15. Hvern létu þeir
höfði skemra,
ok á seyði
síðan báru;
át Sifjar verr,
áðr sofa géngi,
einn með öllu
yxn tvá Hýmis.
16. Þótti hárum
Hrungnis spjalla
verðr Hlórriða
vel fullmikill:
munum at apni
öðrum verða
við veiðimat
vér þrír lifa.
17. Véorr kvazk vilja
á vág róa,
ef ballr jötunn
beitur gæfi.“
„Hverf þú til hjarðar,
ef þú hug trúir,
brjótr bergdana!
beitur sœkja.
18. Þess vænti ek,
at þér myni
ögn af oxa
auðfeng vera.
Sveinn sýsliga
sveif til skógar,
þar er uxi stóð
alsvartr fyrir.
19. Braut af þjóri
þurs ráðbani
hátún ofan
horna tveggja.

„Verk þikkja þín
verri myklu,
kjóla valdi!
en þú kyrr sitir!“
20. Bað hlunngota
hafra dróttinn
áttrunn apa
útar fœra;
en sá jötunn
sína talði
litla fýsi
at róa lengra.
21. Dró mœrr Hýmir
móðugr hvali
einn á öngli
upp senn tvá;
en aptr í skut
Óðni sifjaðr
Véorr við vélar
vað görði sér.
22. Egndi á öngul
sá er öldum bergr
orms einbani
uxa höfði;
gein við agni
sú er goð fjá
umgjörð neðan
allra landa.
23. Dró djarfliga
dáðrakkr þórr
orm eitrfán
upp at borði,
hamri kníði
háfjall skarar
ofljótt ofan
úlfs hnitbróður.
24. Hreingálkn hlumðu,
en hölkn þutu,
fór hin forna
fold öll saman,
sökðisk síðan
sá fiskr í mar.
25. Óteitr jötunn
er þeir aptr réru,
* svá at ár Hýmir
ekki mælti,
veifði hann rœði
veðrs annars til.
26. „Mundu of vinna
verk hálft við mik,
at þú heim hvali
haf til bœjar,
eða flotbrúsa
festir okkarn?“
* 27. Gékk Hlórriði,
greip á stafni,
vatt með austri
upp lögfáki,
einn með árum
ok með austskotu;
bar hann til bœjar
brimsvín jötuns,
ok holtriða
hver í gegnum.
* 28. Ok enn jötunn
um afrendi
þrágirni vanr
við þór senti;
kvaðat mann rammau,
þótt róa kynni
kröpturligan,
nema kalk bryti.
29. En Hlórriði,
er at höndum kom,
* brátt lét bresta
brattstein í tvau;
sló hann sitjandi
súlur í gögnum,
báru þó heilan
fyr Hými síðan.

30. Unz þat ið fríða
frilla kendi
ástráð mikit,
eitt er vissi:
„drep við haus Hýmis,
hann er harðari,
kostmóðs jötuns,
kalki hverjum.“
31. Harðr reis á kné
hafra dróttinn
færðisk allra
í ásmegin;
heill var karli
hjálmstofn ofan,
en vínferill
valr rifnaði.
32. „Mörg veit ek mæti
mér gengin frá,
er ek kalki sé
yr knjám hrundit;“
karl orð um kvað:
„knákat ek segja
aptr ævagi,
þú ert, ölðr! of hætt.
33. Þat er til kostar,
ef koma mættið
út or óru
ölkjól hofi.“
Týr leitaði
tysvar hrœra,
stóð at hváru
hverr kyrr fyrir.
34. Faðir Móða
fékk á þremi,
ok í gegnum steig
gólf niðr í sal;
hóf sér á höfuð up
hver Sifjar verr,
en á hælum
hringar skullu.
35. Fóru lengi
áðr líta nam
aptr Óðins son
einu sinni;
sá hann or hreysum
með Hými austan
fólkdrótt fara
fjölðhöfðaða.
36. Hóf hann sér af herðum
hver standanda,
Veifði hann Miöllni
morðgjörnum fram,
ok hraunhvali
hann alla drap.
37. Fóruð lengi,
áðr liggja nam
hafr Hlórriða
halfdauðr fyrir,
var skirr skökuls
skakkr á banni,
en því inn lævisi
Loki um olli.
38. En ér heyrt hafið,
– hverr kann um þat
góðmálugra
görr at skilja –
hver af hraunbúa
hann laun um fékk,
er hann bæði galt
börn sín fyrir.
39. Þróttöflugr kom
á þing goða,
ok hafði hver,
þanns Hýmir átti;
en véar hverjan
vel skolu drekka
ölðr at Œgis
eitt hörmeitið.

Œ G I S D R E K K A

eða

LOKASENNA.

Œgír, er öðru nafni hét Gýmir, hann hafði búit ásum öl, þá er hann hafði fengit ketil inn mikla, sem nú er sagt. Til þeirrar veizlu kom Óðinn ok Frigg kona hans. Þórr kom eigi, þvíat hann var i Austrvegi; Sif var þar kona Þórs. Bragi ok Iðunn kona hans. Týr var þar, hann var einhendr; Fenrisúlfr sleit hönd af hánum, þá er hann var bundinn. Þar var Njörðr ok kona hans Skaði, Freyr ok Freyja, Viðarr son Oðins. Loki var þar, ok þjónustumenn Freys Byggvír ok Beyla. Mart var þar ása ok álfa.

Œgir átti tvá þjónustumenn, Fimafengr ok Eldír. Þar var lýsigull haft fyr eldsljós, sjálft barsk þar öl; þar var griðastaðr mikill. Menn lofuðu mjök hversu góðir þjónustumenn Œgis váru, Loki mátti eigi heyra þat, ok drap hann Fimafeng. Þá skóku æsir skjöldu sína ok œpðu at Loka ok eltu hann braut til skógar, en þeir fóru at drekka. Loki hvarf aptr, ok hitti úti Eldi, Loki kvaddi hann:

1. Segðu þat, Eldir!
svá at þú einugi
feti gangir framar:
hvat hér inni hafa
* at ölmálum
Sigtífa synir?

Eldir.

2. Of vápn sín dœma,
ok um vígrisni sína
Sigtífa synir;
ása ok álfa,
er hér inni eru,
mangi er þér i orði vinr.

Loki.

* 3. Inn skal ganga
Œgis hallir í,
á þat sumbl at sjá;
joll ok áfo
fœri ek ása sonum,
ok blend ek þeim svá meíni mjöð.

Eldir.

4. Veiztu ef þú inn gengr
Œgis hallir í,
á þat sumbl at sjá,
* hrópi ok rógi
ef þú eyss á holl regin,
á þér munu þau þerra þat.

Loki.

5. Veiztu þat, Eldir!
ef við einir skolum

sáryrðum sakask,
auðigr verða mun ek
í andsvörum,
ef þú mælir til mart.

Síðan gékk Loki inn í höllina, en er þeir sá, er fyrir váru, hverr inn var kominn, þögnuðu þeir allir.

Loki.

6. Þyrstr ek kom
þessar hallar til,
Loptr um langan veg,
ásu at biðja,
at mér einn gefi
mœran drykk mjaðar.

7. Hví þegit ér
svá, þrungin goð!
at þér mæla ne meguð?
sessa ok staði
velið mér sumbli at,
eða heitið mik héðan.

Bragi.

8. Sessa ok staði
velja þér sumbli at
æsir aldregi;
þvíat æsir vitu,
hveim þeir alda skolu
gambansumbl um geta.

Loki.

9. Mantu þat, Óðinn!
er við í árdaga
bléndum blóði saman?
ölvi bergja
léztu eigi mundu,
nema okr væri báðum borit.

Óðinn.

10. Rístu þá, Viðarr!
ok lát úlfs föður
sitja sumbli at;
síðr oss Loki kveði
lastastöfum
Œgis höllu í.

Þá stóð Viðarr upp ok skenkti Loka; en áðr hann drykki kvaddi hann ásuna:

11. Heilir æsir,
heilar ásynjur,
ok öll ginnheilög goð!
nema sá einn áss
er innar sitr,
Bragi, bekkjum á.

Bragi.

12. Mar ok mæki
gef ek þér míns fjár,
ok bœtir þér svá baugi Bragi;
síðr þú ásum
öfund um gjaldir,
gremðu eigi goð at þér.

Loki.

13. Jós ok armbauga
mundu æ vera
beggja vanr, Bragi!
ása ok álfa,
er hér inni eru,
þú ert við víg varastr
ok skjarrastr við skot.

Bragi.

14. Veit ek ef fyr útan værak,
svá sem fyr innan emk
Œgis höll um kominn,
höfuð þitt bæra ek
í hendi mér;
lít ek þér þat fyr lygi.

Loki.

15. Snjallr ertu í sessi,
skalattu svá göra,
Bragi bekkskrautuðr!
vega þú gakk,
ef þú reiðr sér;
hyggsk vætr hvatr fyrir.

Iðunn.

16. Bið ek, Bragi!
barna sifjar duga
ok allra óskmaga,
at þú Loka kveðira
lastastöfum
Œgis höllu í.

Loki.

17. þegi þú, Iðunn!
þik kveð ek allra kvenna
vergjarnasta vera;
síztu arma þína
lagðir ítrþvegna
um þinn bróður bana.

Iðunn.

18. Loka ek kveðka
lastastöfum
Œgis höllu i;
Braga ek kyrri
bjórreifan;
vilkat ek at ið reiðir vegizk.

Gefjon.

19. Hví ið æsir tveir
skoluð inni hér
sáryrðum sakask?
Loptki þat veit
at hann leikinn er,
ok hann fjörgöll fria.

Loki.

20. þegi þú, Gefjon!
þess mun ek nú geta,
er þik glapði at geði
sveinn inn hviti,
er þér sigli gaf,
ok þú lagðir lær yfir.

Óðinn.

21. Œrr ertu, Loki!
ok örviti,
er þú fær þér Gefjon at gremi;
þvíat aldar orlög
hygg ek at hon öll um viti
jafngörla sem ek.

Loki.

22. þegi þú, Óðinn!
* þú kunnir aldregi
deila víg með verum;
opt þú gaft þeim,
er þú gefa skyldira,
enum slævurum sigr.

Óðinn.

23. Veiztu ef ek gaf þeim,
er ek gefa ne skylda,
enum slævurum sigr?
átta vetr vartu
* fyr jörð neðan
kýr mólkandi ok kona,
ok hefir þú þar borit,
ok hugða ek þat args aðal.

Loki.

24. En þik siga kóðu
Sámseyju í
ok draptu á vætt sem völur:
vitka líki
fórtu verþjóð yfir,
* ok hugða ek þat args aðal.

Frigg.

25. Orlögum ykrum
skylit aldregi
segja seggjum frá;
hvat ið æsir tveir
drýgðut i árdaga,
firrisk æ forn rök fírar!

Loki.

26. þegi þú, Frigg!
* þú ert Fjörgyns mær,
ok hefir æ vergjörn verið;
er þá Véa ok Vilja
léztu þér, Viðris kvæn!
báða í baðm um tekit.

Frigg.

27. Veiztu ef inni ættak
Œgis höllum i
Baldri líkan bur,
út þú ne kvæmir
frá ása sonum,
ok væri þá at þér reiðum vegit.

Loki.

28. Enn vill þú, Frigg!
at ek fleiri telja
mína meinstafi:
ek því ræð,
er þú ríða sérat
síðan Baldr at sölum.

Freyja.

29. Œrr ertu, Loki!
er þú yðra telr
ljóta leiðstafi;
orlög Frigg
hygg ek at öll viti,
þótt hon sjálfgi segi.

Loki.

30. Þegi þú, Freyja!
þik kann ek fullgerva,
era þér vamma vant:
ása ok álfa,
er hér inni eru,
hverr hefir þinn hór verið.

Freyja.

31. Flá er þér tunga,
hygg ek at þér fremr
myni ógott um gala;
reiðir 'ro þér æsir
ok ásynjur,
hryggr muntu heim fara.

Loki.

32. Þegi þú, Freyja!
þú ert fordæða
ok meini blandin mjök:
síztu at brœðr þínum
siðu blið regin,
ok mundir þú þá, Freyja! frata.

Njörðr.

33. Þat er válitit,
þótt sér varðir vers
fái hós eða hvars:
hitt er undr er áss ragr
er hér inn of kominn,
ok hefir sá börn of borit.

Loki.

34. Þegi þú, Njörðr!
þú vart austr héðan
gísl um sendr at goðum;
Hýmis meyjar höfðu
þik at hlandtrogi,
ok þér í munn migu.

Njörðr.

35. Sú erumk líkn,
er ek vark langt héðan
gisl um sendr at goðum:
þá ek mög gat,
þann er mangi fjár,
ok þikkir sá ása jaðarr.

Loki.

36. Hættu nú, Njörðr!
haf þú á hófi þik,
munka ek því leyna lengr
við systur þinni
gaztu slíkan mög,
ok þéra þó ónu verr.

Týr.

37. Freyr er bezlr
allra ballriða
ása görðum í;
mey hann ne grætir,
né manns konu,
ok leysir or höptum hvern.

Loki.

38. Þegi þú, Týr!

þú kunnir aldregi
bera tilt með tveim;
handar ennar hœgri
mun ek hinnar geta,
er þér sleit Fenrir frá.

Týr.

39. Handar em ek vanr,
en þú hróðrs vitnis,
böl er beggja þrá;
úlfgi hefir ok vel,
er i böndum skal
biða ragna rökrs.

Loki.

40. þegi þú, Týr!
þat varð þinni konu
at hon átti mög við mér;
öln né penning
hafðir þú þess aldregi
vanréttis vesall.

Freyr.

41. Ulf sé ek liggja
árósi fyrir,
unz rjúfask regin;
þvi mundu næst,
nema þú nú þegir,
bundinn bölvasmiðr.

Loki.

42. Gulli keypta
léztu Gýmis dóttur,
ok seldir þitt svá sverð;
en er Muspells synir
ríða Myrkvið yfir,
veizta þú þá, vesall! hve þú vegr.

Byggvir.

43. Veiztu ef ek öðli ættak
sem Ingunar Freyr
ok svá sælikt setr,
mergi smæra mölða ek
þá meinkráku,
ok lemða alla i liðu.

Loki.

44. Hvat er þat ið litla,
er ek þat löggra sék,
ok snapvíst snapir?
at eyrum Freys
munðu æ vera,
ok und kvernum klaka.

Byggvir.

45. Byggvir ek heiti,
en mik bráðan kveða
goð öll ok gumar;
þvi em ek hér hróðugr,
at drekka Hropts megir
allir öl saman.

Loki.

46. þegi þu, Byggvir!
þú kunnir aldregi
deila með mönnum mat;
ok þik í flets strá
finna ne máttu,
þá er vágu verar.

Heimdallr.

47. Ölr ertu, Loki!
svá at þú ert örviti,
hví ne lezka þú, Loki?
þviat ofdrykkja
veldr alda hveim,
er sína mælgi ne manað.

Loki.

48. þegi þú, Heimdallr!
þér var i árdaga
ið ljóta lif um lagit:
aurgu baki
þú munt æ vera,
ok vaka vörðr goða.

Skaði.

49. Létt er þér, Loki!
munattu lengi svá
leika lausum hala;
þviat þik á hjörvi skolu

ins hrímkalda magar
görnum binda goð.

Loki.

50. Veiztu ef mik á hjörvi skolu
eus hrímkalda magar
görnum binda goð;
fyrstr ok öfstr
var ek at fjörlagi,
þars vér á Þjassa þrifum.

Skaði.

51. Veiztu ef fyrstr ok öfstr
vartu at fjörlagi,
þá er ér á Þiassa þrifuð;
frá mínum véum
ok völlgum skolu
þér æ köld ráð koma.

Loki.

52. Léttari í málum
vartu við Laufeyjar son,
þá er þú lézt mér á beð þinn boðit;
getið verðr oss slíks,
ef vér görva skolum
telja vömmin vár.

Þá gékk Beyla fram, ok byrlaði Loka í hrímkalki mjöð, ok mælti:

53. Heill ver þú nú, Loki!
ok tak við hrímkalki
fullum forns mjaðar,
heldr þú hana eina
látir með ása sonum
vammalausan vera.

Hann tók við horni ok drakk af.

54. Ein þú værir,
ef þú svá værir
vör ok gröm at veri;
einn ek veit,
svá at ek vita þikkjumk,
hór ok af Hlórriða,
ok var þat sá inn lævísi Loki.

Beyla.

55. Fjöll öll skjálfa,
hygg ek á för vera
heiman Hlórriða;
hann ræðr ró
þeim er rægir hér
goð öll ok guma.

Loki.

56. Þegi þú, Beyla!
þú ert Byggvis kvæn,
ok meini blandin mjök;
ókynjan meira
koma með ása sonum,
öll ertu, deigja! dritin.

Þá kom Þórr at ok kvað:

57. Þegi þú, rög vættr!
þér skal minn þrúðhamarr
Mjöllnir mál fyr nema;
herðaklett drep ek
þér hálsi af,
ok verðr þá þínu fjörvi um farit.

Loki.

58. Jarðar burr
er hér nú inn kominn,
hví þrasir þú svá? Þórr!
en þá þorir þú ekki,
er þú skalt við úlfinn vega,
ok svelgr hann allan Sigföður.

Þórr.

59. Þegi þú, rög vættr!
þér skal minn þrúðhamarr
Mjöllnir mál fyr nema;
upp ek þér verp
ok á austrvega,
síðan þik mangi sér.

Loki.

60. Austrförum þínum
skaltu aldregi
segja seggjum frá,

síz í hanska þumlungi
hnukðir þú, einheri!
ok þóttiska þú þá þórr vera.

þórr.

61. þegi þú, rög vættr!
þér skal minn þrúðhamarr
Mjöllnir mál fyr nema;
hendi inni hœgri
drep ek þik Hrungnis bana,
svá at þér brotnar beina hvat.

Loki.

62. Lifa ætla ek mér
langan aldr,
þóttu hœtir hamri mér;
skarpar álar
þóttu þér Skrýmis vera,
ok máttira þú þá nesti ná,
ok svalzt þú þá hungri heill.

þórr.

63. þegi þú, rög vættr!
þér skal minn þrúðhamarr
Mjöllnir mál fyrir nema;
Hrungnis bani
mun þér í hel koma
fyr nágrindr neðan.

Loki.

64. Kvað ek fyr ásum,
kvað ek fyr ása sonum
þaz mik hvatti hugr;
en fyr þér einum
mun ek út ganga;
* þvíat ek veit at þú vegr.

65. Öl görðir þú, Œgir!
en þú aldri munt
síðan sumbl um göra:
eiga þín öll,
er hér inni er,
leiki yfir logi!
ok brenni þér á baki!

En eptir þetta falsk Loki í Fránangrs forsi í lax líki, þar tóku * æsir hann. Hann var bundinn með þörmum sonar síns Nara, en Narfi sonr hans varð at vargi. Skaði tók eitrorm, ok festi upp yfir annlit Loka; draup þar or eitr. Sigyn kona Loka sat þar, ok hélt munnlaug undir eitrið, en er munnlaugin var full, bar hon út eitrið; en meðan draup eitrið á Loka. þá kiptisk hann svá hart * við, at þaðan af skalf jörð öll: þat eru nú kallaðir landskjálptar.

HAMARSHEIMT.

1. Reiðr var þá Vingþórr,
er hann vaknaði,
ok síns hamars
um saknaði;
skegg nam at hrista,
skör nam at dýja,
réð jarðar burr
um at þreifask.
2. Ok hann þat orða
alls fyrst um kvað:
„Heyrðu nú, Loki!
hvat ek nú mæli,
er eigi veit
jarðar hvergi
né upphimins:
áss er stolinn hamri!“
3. Géngu þeir fagra
Freyju túna,
ok hann þat orða
alls fyrst um kvað:
„Muntu mér, Freyja!
fjaðrhams ljá,
ef ek minn hamar
mættak hitta?“

Freyja.

4. Þó munda ek gefa þér,
þótt or gulli væri,
ok þó selja
at væri or silfri!“
5. Fló þá Loki,
fjaðrhamr dunði,
unz fyr útan kom
ása garða,
ok fyr innan kom
jötna heima.
6. Þrymr sat á haugi,
þursa dróttinn,
greyjum sínum
gullbönd snœri,
ok mörum sínum
mön jafnaði.

Þrymr.

7. Hvat er með ásum?
hvat er með álfum?
hví ertu einn kominn
í jötunheima?

Loki.

Ilt er með ásum!
ilt er með álfum!
hefir þú Hlórriða
hamar um fólginn?
8. „Ek hefi Hlórriða
hamar um fólginn
átta röstum
fyr jörð neðan;
hann engi maðr
aptr um heimtir,
nema fœri mér
Freyju at kvæn!“
9. Fló þá Loki,
fjaðrhamr dunði,
unz fyr útan kom
jötna heima,
ok fyr innan kom
ása garða;
mætti hann Þór

miðra garða,
ok hann þat orða
alls fyrst um kvað:
10. „Hefir þú erendi
sem erfiði?
segðu á lopti
löng tiðindi,
opt sitjanda
sögur um fallask,
ok liggjandi
lygi um bellir!“

Loki.

11. Hefi ek erfiði
ok örindi;
þrymr hefir þinn hamar,
þursa dróttinn;
hann engi maðr
aptr um heimtir,
nema hánum fœri
Freyju at kván.
12. Ganga þeir fagra
Freyju at hitta,
ok hann þat orða
alls fyrst um kvað:
„Bittu þik, Freyja!
brúðar líni,
við skolum aka tvau
i jötunheima.“
13. Reið varð þá Freyja
ok fnasaði,
allr ása salr
undir bifðisk,
stökk þat ið mikla
men brísinga:
„Mik veiztu verða
vergjarnasta,
ef ök ek með þér
i jötunheima!“
14. Senn váru æsir
allir á þingi,
ok ásynjur
allar á máli,
ok um þat réðu
ríkir tífar,
* hve þeir Hlórriða
hamar um sœtti.
15. Þá kvað þat Heimdallr,
hvítastr Ása:
– vissi hann vel fram
sem vanir aðrir –
„Bindu vér þór þá
brúðar líni,
hafi hann ið mikla
men brísinga!
* 16. Látum und hánum
hrynja lukla,
ok kvenváðir
um kné falla,
en á brjósti
breiða steina,
ok hagliga
um höfuð typpum.“
17. Þá kvað þat Þórr,
þrúðugr áss:
* „Mik munu æsir
argan kalla,
ef ek bindask læt
brúðar líni.“
18. Þá kvað þat Loki,
Laufeyjar sonr:
„Þegi þú, Þórr!
þeirra orða;
þegar munu jötnar
ásgarð búa,
* nema þú þinn hamar
þér um heimtir.“
* 19. Bundu þeir þór þá
brúðar líni
ok enu mikla
meni brísinga,

létu und hánum
hrynja lukla,
ok kvenváðir
um kné falla,
en á brjósti
breiða steina,
ok hagliga
um höfuð typðu.

20. Þá kvað Loki,
Laufeyjar sonr:
„Mun ek ok með þér
ambótt vera,
við skolum aka tvau
í jötunheima.“

21. Senn váru hafrar
heim um reknir,
skyndir at sköklum,
skyldu vel renna;
björg brotnuðu,
brann jörð loga,
ók Óðins son
í jötunheima.

22. Þá kvað þat Þrymr,
þursa dróttinn:
„Standit upp, jötnar!
ok stráið bekki,
nú fœrið mér
Freyju at kván,
Njarðar dóttur
or Nóatúnum!

23. Ganga hér at garði
gullhyrnðar kýr,
öxn alsvartir,
jötni at gamni;
fjölð á ek meiðma,
fjölð á ek menja,
einnar mér Freyju
ávant þikkir.“

24. Var þar at kveldi
um komið snimma,
ok fyr jötna
öl fram borit;
einn át oxa,
átta laxa,
krásir allar,
þær er konur skyldu,
drakk Sifjar verr
sáld þrjú mjaðar.

25. Þá kvað þat Þrymr,
þursa dróttinn:
„Hvar sáttu brúðir
bíta hvassara?
sáka ek brúðir
bíta en breiðara,
né inn meira mjöð
mey um drekka.“

26. Sat in alsnotra
ambótt fyrir,
er orð um fann
við jötuns máli:
„Át vætr Freyja
átta nóttum,
svá var hon óðfús
í jötunheima.“

27. Laut und línu,
lysti at kyssa;
en hann útan stökk
endlangan sal:
„Hví eru öndótt
augu Freyju?
þikki mér or augum
eldr of brenna!“

28. Sat in alsnotra
ambótt fyrir,
er orð um fann
við jötuns máli:
„Svaf vætr Freyja
átta nóttum,
svá var hon óðfús
í jötunheima.“

29. Inn kom in arma
jötna systir,
hin er brúðfjár
biðja þorði:
„Láttu þér af höndum
hringa rauða,
ef þú öðlask vill
ástir mínar,
ástir mínar,
alla hylli.“

30. Þá kvað þat Þrymr,
þursa dróttinn:
„Berið inn hamar
brúði at vígja,
leggit Mjöllni
í meyjar kné,
vígit okr saman
várar hendi!“

31. Hló Hlórriða
hugr í brjósti,
er harðhugaðr
hamar um þekði;
* þrym drap hann fyrstan,
þursa dróttin,
ok ætt jötuns
alla lamði.

32. Drap hann ina öldnu
jötna systur,
hin er brúðfjár
of beðit hafði;
hon skell um hlaut
fyr skillinga,
* en högg hamars
fyr hringa fjölð.
Svá kom Óðins sonr
endr at hamri.

HARBARÐSLJÓÐ.

Þórr fór or Austrvegi, ok kom at sundi einu; öðrum megum sundsins var ferjukarlinn með skipit.

Þórr kallaði:

1. Hverr er sá sveinn sveina
er stendr fyr sundit handan?

Harbarðr svarar:

2. Hverr er sá karl karla
er kallar um váginn?

Þórr.

3. Fer þú mik um sundit,
fœði ek þik á morgun;
meis hefi ek á baki
verðra matrinn betri.
Át ek í hvíld
áðr ek heiman fór
síldr ok hafra,
saðr em ek enn þess.

Harbarðr.

4. Árligum verkum
hrósar þú verðinum,
veiztattu fyrir görla,
döpr eru þín heimkynni,
dauð hygg ek at þín móðir sé.

Þórr.

5. Þat segir þú nú
er hverjum þikkir
mest at vita,
at mín móðir dauð sé.

Harbarðr.

6. Þeygi er sem þú
þrjú bú góð eigir,
berbeinn þú stendr
ok hefir brautinga gervi,
þatki at þú hafir brœkr þínar.

Þórr.

7. Stýr þú hingat eikjunni,
ek mun þér stöðna kenna;
eða hverr á skipit,
er þú heldr við landit?

Harbarðr.

8. Hildólfr sá heitir
er mik halda bað,
rekkr inn ráðsvinni
er býr í Ráðseyjarsundi;
baðat hann hlennimenn flytja
eða hrossa þjófa,
góða eina
ok þá er ek gerva kunna;
segðu til nafns þíns,
ef þú vill um sundit fara.

Þórr.

9. Segja mun ek til nafns míns,
þótt ek sekr sják,
ok til alls öðlis:
ek em Óðins sonr,
Meila bróðir,
en Magna faðir,
þrúðvaldr goða,
við Þór knáttu hér dœma;
Hins vil ek nú spyrja,
hvat þú heitir?

Harbarðr.

10. Harbarðr ek heiti,
hylk um nafn sjaldan.

Þórr.

11. Hvat skaltu of nafn hylja,
nema þú sakar eigir?

Harbarðr.

12. Enn þótt ek sakar eiga,
þá mun ek forða
fjörvi mínu
fyr slíkum sem þú ert,
nema ek feigr sé.

Þórr.

13. Harmljótan mér þikkir
í því at vaða um váginn til þín,
ok væta kögur minn;
skylda ek launa kögursveini þínum
kanginyrði,
ef ek komumk yfir sundit.

Harbarðr.

14. Hér mun ek standa
ok þín héðan bíða;
fannta þú mann inn harðara
at Hrungni dauðan.

Þórr.

15. Hins viltu nú geta,
er við Hrungnir deildum,
sá inn stórúðgi jötunn,
er or steini var höfuðit á;
þó lét ek hann falla
ok fyrir hníga.
Hvat vantu þá meðan, Harbarðr?

Harbarðr.

16. Var ek með Fjölvari
fimm vetr alla
í ey þeirri
er Algræn heitir;
vega vér þar knáttum
ok val fella,
margs at freista,
mans at kosta.

Þórr.

17. Hversu snúnuðu yðr konur yðrar?

Harbarðr.

18. Spárkar áttu vér konur,
ef oss at spökum yrði;
horskar áttu vér konur
ef oss hollar væri;
þær or sandi
sima undu,
ok or dali djúpum
grund um grófu.
Varð ek þeim einn öllum
efri at ráðum;
hvílda ek hjá þeim systrum sjau,
ok hafða ek geð þeirra alt ok gaman.
Hvat vantu þá meðan, Þórr?

Þórr.

19. Ek drap Þjassa
enn þrúðmóðga jötun,
upp ek varp augum
Allvalda sonar
á þann inn heiða himin;
þau eru merki mest
minna verka,
þau er allir menn síðan um sé.
Hvat vantu meðan, Harbarðr?

Harbarðr.

20. Miklar manvélar
ek hafða við myrkriður,
þá er ek vélta þær frá verum;
harðan jötun ek hugða
Hlébarð vera,
gaf hann mér gambantein,
en ek vélta hann or viti.

Þórr.

21. Illum huga launaðir
þú þá góðar gjafar.

Harbarðr.

22. Þat hefir eik

er af annarri skefr;
um sik er hverr í slíku.
Hvat vantu þá meðan, Þórr?

Þórr.

23. Ek var austr
ok jötna barðag,
brúðir bölvísar,
er til bjargs géngu;
mikil mundi ætt jötna,
ef allir lifði,
vætr mundi manna
undir Miðgarði.
Hvat vantu þá meðan, Harbarðr?

Harbarðr.

24. Var ek á Vallandi
ok vigum fylgðag,
atta ek jöfrum
en aldri sættak.
Óðinn á jarla
þá er í val falla,
en Þórr á þræla kyn.

Þórr.

25. Ójafnt skipta er þú mundir
með ásum liði,
ef þú ættir vilgi mikils vald.

Harbarðr.

26. Þórr á afl œrit
en ekki hjarta,
af hræzlu ok hugbleyði
þér var í hanzka troðit,
ok þóttiska þú þá Þórr vera;
hvárki þú þá þorðir
fyr hræzlu þinni
físa né hnjósa,
svá at Fjalarr heyrði.

Þórr.

27. Harbarðr inn ragi!
ek munda þik í hel drepa,
ef ek mætta seilask um sund.

Harbarðr.

28. Hvat skyldir þú um sund seilask,
er sakir 'ro alls öngar?
Hvat vantu þá, Þórr?

Þórr.

29. Ek var austr,
ok ána varðak,
þá er mik sóttu
þeir Svarangs synir;
grjóti þeir mik börðu,
gagni urðu þeir þó lítt fegnir;
þó urðu þeir mik fyrri
friðar at biðja.
Hvat vantu þá meðan, Harbarðr?

Harbarðr.

30. Ek var austr
ok við einhverja dœmðak,
lék ek við ena línhvítu
ok löng þing háðak,
gladdak ena gullbjörtu,
gamni mær unði.

Þórr.

31. Góð áttu þér mankynni þar þá.

Harbarðr.

32. Liðs þíns væra ek þá þurfi,
Þórr! at ek hélda
þeirri enni línhvítu mey.

Þórr.

33. Ek munda þér þá þat veita,
ef ek viðr of kœmumk.

Harbarðr.

34. Ek munda þér þá trúa,
nema þú mér í trygð véltir.

Þórr.

35. Emkat ek sá hælbítr

sem húðskór forn á vár.

Harbarðr.

36. Hvat vantu meðan, Þórr?

Þórr.

37. Brúðir berserkja
barðak í Hléseyju;
þær höfðu verst unnit,
vélta þjóð alla.

Harbarðr.

38. Klæki vantu þá, Þórr!
er þú á konum barðir.

Þórr.

39. Vargynjur váru þær,
en varla konur;
skeldu skip mitt,
er ek skorðat hafðak;
ægðu mér járnlurki,
en eltu Þjálfa.
Hvat vantu þá meðan, Harbarðr?

Harbarðr.

40. Ek vark í hernum,
er hingat görðisk
gnæfa gunnfána
geir at rjóða.

Þórr.

41. Þess viltu nú geta,
er þú fórt oss óljúfan at bjóða.

Harbarðr.

42. Bœta skal þér þat þá
munda baugi,
sem jafnendr unnu
þeir er okr vilja sætta.

Þórr.

43. Hvar namtu þessi
in hnœfiligu orð,
er ek heyrða aldregi
hnœfiligri?

Harbarðr.

44. Nam ek at mönnum
þeim enum aldrœnum,
er búa í heimis skógum.

Þórr.

45. Þó gefr þú
* gott nafn dysjum,
er þú kallar þær heimis skóga.

Harbarðr.

46. Svá dœmi ek
um slíkt far.

Þórr.

47. Orðkringi þín
mun þér illa koma,
ef ek ræð á vág at vaða;
úlfi hæra hygg ek
* þik œpa munu,
ef þú hlýtr af hamri högg.

Harbarðr.

48. Sif á hó heima,
hans mundu fund vilja;
þann muntu þrek drýgja,
þat er þér skyldara.

Þórr.

49. Mælir þú at munns ráði,
svá at mér skyldi verst þikkja,
* halr enn hugblauði!
hygg ek at þú ljúgir.

Harbarðr.

50. Satt hygg ek mik segja,
seinn ertu at för þinni;
langt mundir þú nú kominn, Þórr!
ef þú litum fœrir.

Þórr.

51. Harbarðr enn ragi!
heldr hefir þú nú mik dvalðan.

* *Harbarðr.*

52. Ásaþórs hugða ek
aldregi mundu
glepja féhirði farar.

Þórr.

53. Ráð mun ek þér nú ráða:

ró þú hingat bátinum,
hættum hœtingi!
hittu föður Magna!

Harbarðr.

54. Far þú firr sundi,
þér skal fars synja.

Þórr.

55. Vísa þú mér nú leiðina,
alls þú vill mik eigi um váginn ferja.

Harbarðr.

56. Litið er at synja,
langt er at fara:
stund er til stokksins,
önnur til steinsins,
haltu svá til vinstra vegsins
unz þú hittir Verland.
þar mun Fjörgyn
hitta Þór son sinn,
ok mun hon kenna hánum áttunga brautir
til Óðins landa.

Þórr.

* 57. Mun ek taka þangat í dag?

Harbarðr.

58. Taka við víl ok erfiði
at uppverandi sólu,
er ek get þá ná.

Þórr.

59. Skamt mun nú mál okkat vera,
alls þú mér skœtingu einni svarar;
* launa mun ek þér farsynjun,
ef við finnumk í sinn annat.

Harbarðr.

60. Far þú nú þars
þik hafi allan gramir!

——o⸗o——

BALDRS DRAUMAR.

1. Senn váro æsir
allir á þingi,
ok ásynjur
allar á máli;
ok um þat réðu
ríkir tífar,
hví væri Baldri
ballir draumar.
2. Upp reis Óðinn
alda gautr,
ok hann á Sleipni
söðul um lagði;
reið hann niðr þaðan
Niflheljar til,
mœtti hann hvelpi
þeim er or helju kom.
3. Sá var blóðugr
um brjóst framan,
ok galdrs föður
gól um lengi.
Framm reið Óðinn,
foldvegr dundi,
hann kom at háfu
Heljar ranni.
4. Þá reið Óðinn
fyr austan dyrr,
þar er hann vissi
völu leiði.
Nam hann vittugri
valgaldr kveða,
unz nauðig reis,
nás orð um kvað:
5. „Hvat er manna þat
mér ókunnra,
er mér hefir aukit
erfit sinni?
var ek snivin snjófi
ok slegin regni
ok drifin döggu,
dauð var ek lengi.“
6. „Vegtamr ek heiti,
sonr em ek Valtams,
segðu mér or helju,
ek mun or heimi:
hveim eru bekkir
baugum sánir,
flet fagrlig
flóð gulli?“
7. „Hér stendr Baldri
of brugginn mjöðr,
skírar veigar,
liggr skjöldr yfir;
en ásmegir
í ofvæni;
nauðug sagðak
nú mun ek þegja.“
8. „Þegiattu völva!
þik vil ek fregna,
unz alkunna,
vil ek enn vita:
hverr mun Baldri
at bana verða,
ok Óðins son
aldri ræna?“
9. „Höðr berr háfan
hróðrbarm þinnig;

hann mun Baldri
at bana verða,
ok Óðins son
aldri ræna;
nauðug sagðak,
nú mun ek þegja."

10. „Þegiattu völva!
þik vil ek fregna,
unz alkunna,
vil ek enn vita:
hverr mun heipt Heði
hefnt of vinna,
eða Baldrs bana
á bál vega?"

11. „Rindr berr
í vestrsölum,
sá mun Óðins sonr
einnættr vega;
hönd um þvær
né höfuð kembir,
áðr á bál um berr
Baldrs andskota;
nauðug sagðak,
nú mun ek þegja."

12 „Þegiattu völva!
þik vil ek fregna,
unz alkunna,
vil ek enn vita:
hverjar 'ro þær meyjar,
er at muni gráta,
ok á himin verpa
hálsa skautum?"

13. „Ertattu Vegtamr,
sem ek hugða,
heldr ertu Óðinn,
aldinn gautr."
„Ertattu völva
né vís kona,
heldr ertu þriggja
þursa móðir."

14. „Heim ríð þú, Óðinn!
ok ver hróðigr!
svá komit manna
meir aptr á vit,
er lauss Loki
liðr or böndum,
ok ragna rök
rjúfendr koma.

SKIRNISMÁL.

Freyr sonr Njarðar hafði einn dag sezk í Hliðskjálf ok sá um heima alla; hann sá í Jötunheima ok sá þar mey fagra, þá er hon gékk frá skála föður síns til skemmu. Þar af fékk hann hugsóttir miklar. Skirnir hét skósveinn Freys; Njörðr bað hann kveðja Frey máls, þá mælti Skaði:

1. Rístu nú, Skirnir!
ok gakk at beiða
okkarn mála mög,
ok þess at fregna,
hveim enn fróði sé
ofreiði afi.

Skirnir.

2. Illra orða er mér
ón at ykrum syni,
ef ek geng at mæla við mög,
ok þess at fregna,
hveim enn fróði sé
ofreiði afi.

Skirnir.

3. Segðu þat, Freyr!
fólkvaldi goða!
ok ek vilja vita:
hví þú einn sitr
endlanga sali,
minn dróttinn! um daga?

Freyr.

4. Hví um segjak þér,
seggr enn ungi!
mikinn móðtrega?
þvíat álfröðull
lýsir um alla daga,
ok þeygi at mínum munum.

Skirnir.

* 5. Muni þína hykka ek
svá mikla vera,
at þú mér, seggr! ne segir;
þvíat ungir saman
várum í árdaga,
vel mættim tveir trúask.

Freyr.

6. Í Gýmis görðum
ek sá ganga
mér tíða mey;
* armar lýstu,
en af þaðan
alt lopt ok lögr.

7. Mær er mér tíðari
en manni hveim
ungum í árdaga;
ása ok álfa
þat vill engi maðr
at við samt sém.

Skirnir.

* 8. Mar gefðu mér þá,
þann er mik um myrkvan beri
vísan vafrloga,
ok þat sverð,
er sjálft vegisk
við jötna ætt.

Freyr.

9. Mar ek þér þann gef,
er þik um myrkvan berr

vísan vafrloga,
ok þat sverð
er sjálft mun vegask,
ef sá er horskr er hefir.

Skirnir mælti við hestinn:

10. Myrkt er úti,
mál kveð ek okr fara
úrig fjöll yfir,
þyrja þjóð yfir;
báðir við komumk,
eða okr báða tekr
sá inn ámátki jötunn.

Skirnir reið í Jötunheima til Gýmisgarða; þar váru hundar ólmir ok bundnir fyr skiðgarðs hliði þess er um sal Gerðar var. Hann reið at þar er féhirðir sat á haugi, ok kvaddi hann:

11. Segðu þat hirðir!
er þú á haugi sitr
ok varðar alla vega:
hve ek at andspilli komumk
ens unga mans
fyr greyjum Gýmis?

Hirðir.

12. Hvárt ertu feigr,
eða ertu framgenginn?
Andspillis vanr
þú skalt æ vera
góðrar meyjar Gýmis.

Skirnir.

13. Kostir 'ro betri
heldr en at klökkva sé
hveim er fúss er fara;
einu dœgri
mér var aldr um skapaðr
ok alt líf um lagið.

Gerðr.

14. Hvat er þat hlym hlymja,
er ek heyri nú til
ossum rönnum í;
jörð bifask,
en allir fyrir
skjálfa garðar Gýmis.

Ambátt.

15. Maðr er hér úti
stiginn af mars baki,
jó lætr til jarðar taka.

Gerðr.

16. Inn bið þú hann ganga
í okkarn sal
ok drékka inn mœra mjöð;
þó ek hitt óumk,
at hér úti sé
minn bróður bani.

17. Hvat er þat álfa,
né ása sona,
né víssa vana?
Hví þú einn um komt
eikinn fúr yfir
ór salkynni at sjá?

Skirnir.

18. Emkat ek álfa,
né ása sona,
né víssa vana;
þó ek einn um komk
eikinn fúr yfir
yður salkynni at sjá.

19. Epli ellifu
hér hefi ek algullin,
þau mun ek þér, Gerðr! gefa,
frið at kaupa,
at þú þér Frey kveðir
óleiðastan lifa.

Gerðr.

20. Epli ellifu
ek þigg aldregi
at mannskis munum,
né við Freyr,
meðan okkart fjör lifir,

byggjum bæði saman.

Skirnir.

21. Baug ek þér þá gef,
þann er brendr var
með ungum Óðins syni;
átta eru jafnhöfgir,
er af drjúpa
ena níundu hverja nótt.

Gerðr.

22. Baug ek þikkak,
þótt brendr sé
með ungum Óðins syni;
era mér gulls vant
í görðum Gýmis,
at deila fé föður.

Skirnir.

23. Sér þú þenna mæki, mær!
mjófan, málfán,
er ek hefi í hendi hér?
höfuð höggva ek mun
þér hálsi af,
nema þú mér sætt segir.

Gerðr.

24. Ánauð þola
ek vil aldregi
at mannskis munum;
þó ek hins get,
ef ið Gýmir finnisk
vígs ótrauðir, at ykr vega tíði.

Skirnir.

25. Sér þú þenna mæki, mær!
mjófan, málfán,
er ek hefi í hendi hér?
fyr þessum eggjum
hnígr sá inn aldni jötunn,
verðr þinn feigr faðir.

26. Tams vendi ek þik drep,
en ek þik temja mun
mær! at mínum munum;
þar skaltu ganga,
er þik gumna synir
síðan æva sé.

27. Ara þúfu á
skaltu ár sitja,
* horva ok snugga heljar til;
matr sé þér meir leiðr,
en manna hveim
enn fráni ormr með fírum.

28. At undrsjónum þú verðir,
er þú út kemr,
á þik Hrimnir hari,
á þik hotvetna stari;
víðkunnari þú verðir
en vörðr með goðum;
* gapi þú grindum frá.

29. Tópi ok ópi,
tjösull ok óþoli,
vaxi þér tár með trega;
seztu niðr,
en ek mun segja þér
sváran súsbreka
ok tvennan trega.

30. Tramar gneypa
þik skolu gerstan dag
* jötna görðum í,
til hrímþursa hallar
þú skalt hverjan dag
kranga kostalaus,
kranga kostavön;
grát at gamni
skaltu í gögn hafa,
ok leiða með tárum trega.

31. Með þursi þríhöfðuðum
þú skalt æ nara
* eða verlaus vera;
þitt geð grípi
þik morn morni;
verðu sem þistill,
sá er var þrunginn
í önn ofanverða.

32. Til holts ek gékk
ok til hrás viðar,
gambantein at geta;
gambantein ek gat.
33. Reiðr er þér Óðinn,
reiðr er þér ása bragr,
þik skal Freyr fjásk,
enn fyrr, in illa mær!
en þú fengit hefir
gambanreiði goða.
34. Heyri jötnar!
heyri hrímþursar!
synir Suttunga!
sjálfir ásliðar!
hve ek fyrir býð,
hve ek fyrir banna
manna glaum mani,
manna nyt mani.
35. Hrímgrimnir heitir þurs,
er þik hafa skal
fyr nágrindr neðan;
þar þér vílmegir
á viðar rótum
geita hland gefi.
Œðri drykkja
fá þú aldregi
mær! af þínum munum,
mær! at mínum munum.
36. Þurs ríst ek þér
ok þrjá stafi:
ergi ok œði
ok óþola;
svá ek þat af ríst,
sem ek þat á reist,
ef görask þarfar þess.

Gerðr.

37. Heill ver þú nú heldr,
sveinn!
ok tak við hrímkalki
fullum forns mjaðar;
þó hafða ek þat ætlað,
at myndak aldregi
unna Vaningja vel.

Skirnir.

* 38. Örindi mín
vil ek öll vita,
áðr ek ríða heim héðan;
nær þú á þingi
munt enum þroska
nenna Njarðar syni.

Gerðr.

39. Barri heitir,
er við bæði vitum,
lundr lognfara;
* en ept nætr níu
þar mun Njarðar syni
Gerðr unna gamans.

Þá reið Skirnir heim, Freyr stóð úti ok kvaddi hann, ok spurði tíðinda:

40. Segðu mér þat, Skirnir!
áðr þú verpir söðli af mar,
ok þú stígir feti framar:
hvat þú árnaðir
* í Jötunheima
þíns eða míns munar?

Skirnir.

43. Barri heitir,
er við báðir vitum,
lundr lognfara;
en ept nætr níu
þar mun Njarðar syni
Gerðr unna gamans.

Freyr.

* 44. Löng er nótt,
langar 'ro tvær,
hve um þreyjak þrjár?
opt mér mánaðr
minni þótti
en sjá hálf hýnótt.

RÍGSMÁL.

Svá segja menn í fornum sögum, at einhverr af ásum, sá er Heimdallr hét, fór ferðar sinnar ok fram með sjófarströndu nökkurri, kom at einum húsabœ ok nefndisk Rígr. Eptir þeirri sögu er kvæði þetta:

1. Ár kváðu ganga
grœnar brautir
öflgan ok alsœman
ás kunnigan,
ramman ok röskvan
Ríg stíganda.

2. Gékk hann meir at þat
miðrar brautar,
kom hann at húsi,
hurð var á gætti,
inn nam at ganga,
eldr var á gólfi;
hjón sátu þar
hár af árni,
Ái ok Edda
aldinfalda.

3. Rígr kunni þeim
ráð at segja,
meir settisk hann
miðra fletja,
en á hlið hvára
hjón salkynna.

4. Þá tók Edda
ökvinn leif,
þungan ok þykkan,
þrunginn sáðum;
bar hon meir at þat
miðra skutla,
soð var í bolla,
setti á bjóð,
* var kálfr soðinn
krása beztr.

5. Reis hann upp þaðan,
rézk at sofna;
Rígr kunni þeim
ráð at segja,
meir lagðisk hann
miðrar rekkju,
en á hlið hvára
hjón salkynna.

* 6. Þar var hann at þat
þrjár nætr saman,
gékk hann meir at þat
miðrar brautar,
liðu meir at þat
mánuðr níu.

7. Jóð ól Edda,
jósu vatni,
hörfi svartan
hétu þræl.

* 8. Hann nam at vaxa,
ok vel at dafna;
var þar á höndum
hrokkit skinn,
kropnir knúar,
fingr digrir,
fúlligt andlit,
lotr hryggr,
langir hælar.

9. Nam hann meir at þat
magns um kosta,
bast at binda,
byrðar görva,
bar hann heim at þat
hrís gerstan dag.
10. Þar kom at garði
gengilbeina,
örr var á iljum,
armr sólbrunninn,
niðrbjúgt er nef,
ok nefndisk Þýr.
11. Miðra fletja
meir settisk hon,
sat hjá henni
sonr húss;
ræddu ok rýndu,
rekkju görðu
þræll ok Þýr
þrungin dœgr.
12. Börn ólu þau,
bjoggu ok undu,
hygg ek at héti
Hreimr ok Fjósnir,
Klúr ok Kleggi,
Kefsir, Fúlnir,
Drumbr, Digraldi,
Dröttr ok Hösvir,
Lútr ok Leggjaldi;
lögðu garða,
akra töddu,
unnu at svinum,
geita gættu,
grófu torf.
13. Dœttr váru þær
Drumba ok Kumba,
Ökkvinkálfa
ok Arinnefja,
Ysja ok Ambátt,
Eikintjasna,
Tötrughypja
ok Trönubeina;
þaðan eru komnar
þræla ættir.

---

14. Gékk Rígr at þat
réttar brautir,
kom hann at húsi,
hurð var á skíði;
inn nam at ganga,
eldr var á gólfi,
hjón sátu þar,
héldu á sýslu.
15. Maðr telgði þar
meið til rifjar,
var skegg skapat,
skör var fyr enni,
skyrtu þröngva,
skokkr var á gólfi.
16. Sat þar kona
sveigði rokk,
breiddi faðm,
bjó til váðar;
sveigr var á höfði,
smokkr var á bringu,
dúkr var á hálsi,
dvergar á öxlum;
Afi ok Amma
áttu hús.
17. Rígr kunni þeim
ráð at segja,
reis frá borði,
réð at sofna,
meir lagðisk hann
miðrar rekkju,
en á hlið hvára
hjón salkynna.
18. Þar var hann at þat
þrjár nætr saman,
liðu meir at þat

mánuðr níu;
jóð ól Amma,
jósu vatni,
kölluðu Karl,
kona sveip ripti
rauðan ok rjóðan,
riðuðu augu.
19. Hann nam at vaxa,
ok vel dafna,
öxn nam at temja,
arðr at görfa,
hús at timbra,
ok hlöður smíða,
karta at görfa,
ok keyra plóg.
20. Heim óku þá
hanginluklu,
geitakyrtlu,
giptu Karli;
Snör heitir sú,
settisk undir ripti,
bjoggu hjón,
bauga deildu,
breiddu blæjur,
ok bú görðu.
21. Börn ólu þau
bjoggu ok undu:
hét Halr ok Drengr,
Höldr, Þegn, Smiðr,
Breiðrbóndi,
Bundinskeggi,
Búi ok Boddi,
Brattskeggr ok Seggr.
22. Enn hétu svá
öðrum nöfnum:
Snót, Brúðr, Svanni,
Svarri, Sprakki,
Fljóð, Sprund ok Víf,
Feima, Ristill;
þaðan eru komnar
karla ættir.

---

23. Gékk Rígr þaðan
* réttar brautir,
kom hann at sal,
suðr horfðu dyrr,
var hurð hnigin,
hringr var í gætti.
24. Gékk hann inn at þat,
gólf var stráð;
sátu hjón,
sásk í augu
Faðir ok Móðir,
* fingrum at leika.
25. Sat húsgumi
ok snéri streng,
álm of bendi,
örfar skepti;
en húskona
hugði at örmum,
strauk of ripti,
sterti ermar.
26. Keisti fald,
* kinga var á bringu,
síðar slœður,
serk bláfán;
brún bjartari,
brjóst ljósara,
háls hvítari
hreinni mjöllu.
27. Rígr kunni þeim
ráð at segja,
meir settisk hann
* miðra fletja,
en á hlið hvára
hjón salkynna.
28. Þá tók Móðir
merktan dúk,
hvítan af hörfi,

huldi bjóð;
hon tók at þat
hleifa þunna,
hvíta af hveiti,
ok huldi dúk.
29. Fram setti hon skutla
fulla, silfri varða,
á bjóð fánt fleski
ok fugla steikta;
vín var í könnu,
varðir kalkar,
drukku ok dœmdu,
dagr var á sinnum.
Rígr kunni þeim
ráð at segja.
30. Reis Rígr at þat
rekkju gerði;
þar var hann at þat
þrjár nætr saman.
Gékk hann meir at þat
miðrar brautar;
liðu meir at þat
mánuðr níu.
31. Svein ól Móðir,
silki vafði,
jósu vatni,
Jarl létu heita.
Bleikt var hár,
bjartir vangar,
ötul váru augu,
sem yrmlingi.
32. Upp óx þar
Jarl á fletjum,
lind nam at skelfa,
leggja strengi,
álm at beygja,
örfar skepta,
flein at fleygja,
frökkur dýja,
hestum ríða,
hundum verpa,
sverðum bregða,
sund at fremja.
33. Kom þar or runni
* Rígr gangandi,
Rígr gangandi
rúnar kendi;
sitt gaf heiti,
son kvezk eiga;
þann bað hann eignask
óðalvöllu,
óðalvöllu,
aldnar bygðir.
34. Reið hann meir þaðan
* myrkan veg,
hélug fjöll,
unz at höllu kom;
skapt nam at dýja,
skelfði lind,
hesti hleypti,
ok hjörfi brá;
víg nam at vekja,
völl nam at rjóða,
val nam at fella,
* vá til landa.
35. Réð hann einn at þat
átján búum,
auð nam skipta,
öllum veita
meiðmar ok mösma,
mara svangrifja;
hringum hreytti,
hjó sundr baug.
36. Óku mœrir
* úrgar brautir,
kómu at höllu,
þar er Hersir bjó;
mœtti hann
mjófingerði
hvítri ok horskri,

hétu Erna.
37. Báðu hennar
ok heim óku,
giptu Jarli,
gékk hon und líni;
saman bjoggu þau
ok sér undu,
ættir jóku
ok aldrs nutu.
38. Burr var hinn elzti,
en Barn annat,
Jóð ok Aðal,
Arfi, Mögr,
Niðr ok Niðjungr,
námu leika
Sonr ok Sveinn
sund ok tafl,
Kundr hét einn,
Konr var hinn yngsti.
39. Upp óxu þar
Jarli bornir,
hesta tömdu,
hlífar bendu,
skeyti skófu,
skelfðu aska.
40. En Konr ungr
kunni rúnar,
æfinrúnar
ok aldrrúnar;
meir kunni hann
mönnum bjarga,
eggjar deyfa,
œgi lægja.
41. Klök nam fugla,
kyrra elda,
sæva ok svefja,
sorgir lægja,
afl ok eljun
átta manna.
42. Hann við Víg jarl
rúnar deildi,
brögðum beitti,
ók betr kunni;
þá öðlaðisk
ok þá eiga gat
Rígr at heita,
rúnar kunna.
43. Reið Konr ungr
kjörr ok skóga,
kólfi fleygði,
kyrði fugla.
44. Þá kvað þat kráka,
sat kvisti ein:
„hvat skaltu, Konr ungr!
kyrra fugla?
Heldr mætti þér
hestum ríða
ok her fella!
45. Á Danr ok Danpr
dýrar hallir,
œðra óðal
en þér hafit;
þeir kunnu vel
kjól at ríða,
egg at kenna,
undir rjúfa.“

HYNDLULJÓÐ.

1. „Vaki mær meyja,
vaki mín vina,
Hyndla systir!
er í helli býr;
nú er rökkr rökkra,
ríða við skolum
til Valhallar
ok til ves heilags.
2. Biðjum Herjaföður
í hugum sitja;
hann geldr ok gefr
gull verðugum:
gaf hann Hermóði
hjálm ok brynju,
en Sigmundi
sverð at þiggja.
3. Gefr hann sigr sonum,
en sumum aura,
mælsku mörgum,
ok mannvit fírum,
byri gefr hann brögnum,
en brag skáldum,
gefr hann mannsemi
mörgum rekki.
4. Þór mun hon blóta,
þess mun biðja,
at hann æ við þik
einart láti;
þó er hánum ótítt,
við jötuns brúðir.
5. Nú taktu úlf þinn
ein af stalli,
lát hann renna
með rúna múlum;
seinn er göltr þinn
goðveg troða,
vil ek mar minn
* mætan hleða.“
6. „Flá ertu, Freyja!
er þú freistar mín,
vísar þú augum
á oss þannig,
er þú hefir ver þinn
í valsinni,
Óttar unga,
Innsteins bur.“
7. „Dulin ertu, Hyndla!
* draums ætlig þér,
er þú kveðr ver minn
í valsinni,
þar er göltr glóar,
gullinbusti,
hildisvíni,
er mér hagir görðu
dvergar tveir,
Dáinn ok Nabbi.
8. Sennum við or söðlum,
* sitja við skolum,
ok um jöfra
ættir dœma,
gumna þeirra
er frá goðum kómu,
þeir hafa veðjat
vala málmi,
Óttarr ungi
ok Angantýr.

9. Skylt er at veita,
svá at skati enn ungi
föðurleifð hafi
eptir frændr sína.
10. Hörg hann mér gerði
hlaðinn steinum,
– nú er grjót þat
at gleri vorðit –
rauð hann í nýju
nauta blóði,
æ trúði Óttarr
á ásynjur.
11. Nú láttu forna
niðja talda,
ok uppbornar
ættir manna:
hvat er Skjöldunga,
hvat er Skilfinga,
hvat er Öðlinga,
hvat er Ylfinga,
hvat er höldborit,
hvat er hersborit,
mest mannaval
und Miðgarði?"
12. „þú ert, Óttarr!
borinn Innsteini,
en Innsteinn var
Álfi enum gamla,
Álfr var Úlfi,
Úlfr Sæfara,
en Sæfari
Svan enum rauða.
13. Móður átti faðir þinn
menjum göfga,
hygg ek at hon héti
Hlédís gyðja,
Fróði var faðir þeirrar
en Fríant móðir,
öll þótti ætt sú
með yfirmönnum.

14. Áli var áðr
öflgastr manna,
Hálfdan fyrri
hæstr Skjöldunga;
* fræg váru fólkvíg,
þau er framir gerðu,
hvarfla þóttu hans verk
með himins skautum.
15. Efldisk hann við Eymund
œztan manna,
en hann vá Sigtrygg
með svölum eggjum;
eiga gékk Álmveig
œzta kvinnu,
* ólu þau ok áttu
áttján sonu.
16. þaðan eru Skjöldungar,
þaðan Skilfingar,
þaðan Öðlingar,
þaðan Ynglingar,
þaðan höldborit,
þaðan hersborit,
mest manna val
und Miðgarði;
* alt er þat ætt þín,
Óttarr heimski!
17. Var Hildigunn
hennar móðir
Sváfu barn
ok sækonungs;
alt er þat ætt þín,
Óttarr heimski!
varði at viti svá,
viltu enn lengra?
* 18. Dagr átti þóru
drengja móður,
ólusk í ætt þar
œztir kappar:
Fraðmarr, Gyrðr
ok Frekar báðir,

Ámr ok Jösurr, Már,
Álfr enn gamli;
varðar at viti svá,
viltu enn lengra?
19. Ketill hét vinr þeirra
Klyps arfþegi,
var hann móðurfaðir
móður þinnar;
þá var Fróði
fyrr en Kári,
hinn eldri var
Álfr um getinn.
20. Nanna var næst þar
Nökkva dóttir,
var mögr hennar
mágr þíns föður;
fyrnd er sú mægð,
fram tel ek lengra,
kunna ek báða
Brodd ok Hörfi;
alt er þat ætt þín,
Óttarr heimski!
21. Ísólfr, Ásólfr
Ölmóðs synir
ok Skúrhildar
Skekkils dóttur,
skaltu til telja
skatna margra;
alt er þat ætt þín,
Óttarr heimski!
22. Gunnarr, Bálkr,
Grímr, Arðskafi,
Járnskjöldr, þórir,
Úlfr, Gínandi,
Búi ok Brami,
Barri ok Reifnir,
Tindr ok Tyrfingr,
tveir Haddingjar;
alt er þat ætt þín,
Óttarr heimski!

23. Áni ok ómi
váru bornir
Arngríms synir
ok Eyfuru;
brökun berserkja
böls margskonar
um lönd ok um lög
sem logi fœri;
alt er þat ætt þín,
Óttarr heimski!
24. Kunna ek báða
Brodd ok Hörfi,
váru þeir í hirð
Hrólfs ens gamla;
allir bornir
frá Jörmunreki
Sigurðar mági,
– hlýð þú sögu minni! –
fólkum grims
þess er Fafni vá.
25. Sá var vísir
frá Völsungi,
ok Hjördís
frá Hrauðungi,
en Eylimi
frá Öðlingum;
alt er þat ætt þín,
Óttarr heimski!
26. Gunnarr ok Högni
Gjúka arfar,
ok ið sama Guðrún
systir þeirra:
eigi var Guthormr
Gjúka ættar,
þó var hann bróðir
beggja þeirra;
alt er þat ætt þín,
Óttarr heimski!
27. Haraldr Hilditönn
borinn Hrœreki

slöngvanbauga,
sonr var hann Auðar,
Auðr djúpauðga
Ívars dóttir,
en Ráðbarðr
var Randvers faðir;
þeir váru gumnar
goðum signaðir;
alt er þat ætt þín,
Óttarr heimski!
28. Váru ellifu
æsir taldir,
Baldr er hné
við banaþúfu;
þess lézk Vali
verðr at hefna,
síns of bróður
sló hann handbana;
alt er þat ætt þín,
Óttarr heimski!
29. Var Baldrs faðir
Burs arfþegi;
Freyr átti Gerði,
hon var Gýmis dóttir,
jötna ættar
ok Aurboðu;
þó var Þjassi
þeirra frændi
skautgjarn jötunn,
hans var Skaði dóttir.
30. Mart segjum þér,
ok munum fleira;
vörumk at viti svá,
viltu enn lengra?
31. Haki var Hveðnu
hóti beztr sona,
en Hveðnu var
Hjörvarðr faðir;
Heiðr ok Hrossþjófr
Hrímnis kindar.
32. Eru völur allar
frá Víðólfi,
vitkar allir
frá Vilmeiði,
seiðberendr
frá Svarthöfða,
jötnar allir
frá Ými komnir.
33. Mart segjum þér
ok munum enn fleira;
vörumk at viti svá,
viltu enn lengra?
34. Varð einn borinn
í árdaga
rammaukinn mjök
Rögna kindar,
níu báru þann
naðgöfgan mann
jötna meyjar
við jarðar þröm.
35. Hann Gjálp um bar,
hann Greip um bar,
bar hann Eistla
ok Angeyja,
hann bar Úlfrún
ok Eyrgjafa,
Imdr ok Atla
ok Járnsaxa.
36. Sá var aukinn
jarðar megni,
svalköldum sæ
ok sónardreyra.
Mart segjum þér
ok munum fleira;
vörumk at viti,
viltu enn lengra?
37. Ól úlf Loki
við Angrboðu,
en Sleipni gat
við Svaðilfara;

eitt þótti skars
allra feiknast,
þat var bróður frá
Býleists komit.
38. Loki af hjarta
lindi brendu,
fann hann hálfsviðinn
hugstein konu,
varð Loptr kindugr
af konu illri;
þaðan er á foldu
flagð hvert komit.
39. Haf gengr hríðum
við himin sjálfan,
liðr lönd yfir,
en lopt bilar;
þaðan koma snjófar
ok snarir vindar,
þá er í ráði
at regn um þrjóti.
40. Varð einn borinn
öllum meiri,
sá var aukinn
jarðar megni;
þann kveða stilli
stórauðgastan,
sif sifjaðan
sjötum görföllum.
41. Þá kemr annarr
enn mátkari,
þó þori ek eigi
þann at nefna;
fáir sjá nú
fram um lengra,
en Óðinn mun
úlfi mœta.“
42. „Ber þú minnisöl
mínum gesti,
svá hann öll muni
orð at tína,
þessa rœðu,
á þriðja morni,
þá er þeir Angantýr
ættir rekja.“
* 43. „Snúðu braut héðan,
sofa lystir mik,
fær þú fátt at mér
fríðra kosta;
hleypr þú eðlvina
úti á náttum,
sem með höfrum
Heiðrún fari.
44. Rant at œði
ey þreyjandi,
* skutusk þeir fleiri
und fyrir skyrtu;
hleypr þú eðlvina
úti á náttum,
sem með höfrum
Heiðrún fari.“
45. „Ek slæ eldi
of íviðju,
svá at þú eigi kemsk
á braut héðan;
* hleypr þú eðlvina
úti á náttum,
sem með höfrum
Heiðrún fari.“
46. „Hyr sé ek brenna,
en hauðr loga,
verða flestir
fjörlausn þola;
ber þú Óttari
bjór at hendi
* eitri blandinn mjök
illu heilli.“
47. „Orðheill þín
skal engu ráða,
þóttu, brúðr jötuns!
bölvi heitr;

hann skal drekka
dýrar veigar,
bið ek Óttari
öll goð duga.

VÖLUNDARKVIÐA.

Niðuðr hét konungr í Svíþjóð, hann átti tvá sonu ok eina dóttur, hon hét Böðvildr. Brœðr váru þrír synir Finnakonungs, hét einn Slagfiðr, annarr Egill, þriði Völundr, þeir skríðu ok veiddu dýr. Þeir kvámu í Úlfdali, ok gerðu sér þar hús; þar er vatn er heitir Úlfsjár. Snemma of morgin fundu þeir á vatnsströndu konur þrjár, ok spunnu lín; þar váru hjá þeim álptarhamir þeirra, þat váru valkyrjur. Þar váru tvær dœtr Löðves konungs, Hlaðguðr svanhvít ok Hervör alvitr, en þriðja var Ölrún Kjárs dóttir af Vallandi. Þeir höfðu þær heim til skála með sér. Fékk Egill Ölrúnar, en Slagfiðr Svanhvítrar, en Völundr Alvitrar. Þau bjoggu sjau vetr; þá flugu þær at vitja víga, ok kvámu eigi aptr; þá skreið Egill at leita Ölrúnar, en Slagfiðr leitaði Svanhvítrar, en Völundr sat í Úlfdölum; hann var hagastr maðr svá at menn viti í fornum sögum. Niðuðr konungr lét hann höndum taka, svá sem hér er um kveðit.

1. Meyjar flugu sunnan
Myrkvið ígögnum,
Alvitr unga
orlög drýgja;
þær á sævarströnd
settusk at hvílask,
drósir suðrœnar
dýrt lín spunnu.

2. Ein nam þeirra
Egil at verja
fögr mær fira
faðmi ljósum;
önnur var Svanhvít,
svanfjaðrar dró;
en in þriðja
þeirra systir
varði hvítan
háls Völundar.

3. Sátu síðan
sjau vetr at þat,
en inn átta
allan þráðu,

en enn níunda
nauðr um skilði;
meyjar fýstusk
á myrkvan við,
Alvitr unga
orlög drýgja.
4. Kom þar af veiði
vegreygr skyti,
Slagfiðr ok Egill
sali fundu auða,
géngu út ok inn
ok um sásk;
austr skreið Egill
at Ölrúnu,
en suðr Slagfiðr
at Svanhvitu.
5. En einn Völundr
sat í Úlfdölum,
hann sló gull rautt
við gim fastan,
lukði hann alla
lind bauga vel;
svá beið hann
sinnar ljósar
kvánar, ef hánum
koma gerði.
6. Þat spyrr Niðuðr
Njara dróttinn,
at einn Völundr
sat í Úlfdölum.
Nóttum fóru seggir,
negldar váru brynjur,
skildir bliku þeirra
við enn skarða mána.
7. Stigu or söðlum
at salar gafli,
géngu inn þaðan
endlangan sal,
sá þeir á bast
bauga dregna,
sjau hundruð allra,
er sá seggr átti.
8. Ok þeir af tóku,
ok þeir á létu,
fyr einn útan,
er þeir af létu.
Kom þar af veiði
vegreygr skyti,
Völundr líðandi
um langan veg.
9. Gékk hann brúnni
beru hold steikja,
ár brann hrísi
allþurr fura,
viðr enn vindþurri,
fyr Völundi.
10. Sat á berfjalli,
bauga talði
álfa ljóði,
eins saknaði,
hugði hann at hefði
Hlöðves dóttir,
Alvitr unga,
væri hon aptr komin.
11. Sat hann svá lengi
at hann sofnaði,
ok hann vaknaði
viljálauss,
vissi sér á höndum
höfgar nauðir,
en á fótum
fjötur um spentan.
12. „Hverir 'ro jöfrar
þeir er á lögðu
besti byr sima
ok mik bundu?"
13. Kallaði nú Niðuðr
Njara dróttinn:
„hvar gaztu, Völundr!
vísi álfa,

vára aura
í Úlſdölum?“

14. „Gull var þar eigi
á Grana leiðu,
ſjarri hugða ek várt land
ſjöllum Rínar;
man ek at vér meiri
mæti áttum,
er vér heil hjú
heima várum.

15. Hlaðguðr ok Hervör
borin var Hlöðve,
kunn var Ölrún
Kjárs dóttir,
hon inn um gékk
endlangan sal,
stóð á gólſi,
stilti röddu;
era sá nú hýrr
er or holti ferr.“

Niðuðr konungr gaf dóttur sinni Böðvildi gullring, þann er hann tók af bastinu at Völundar; en hann sjálfr bar sverðit, er Völundr átti; en dróttning kvað:

16. „Tenn hánum teygjask,
er hánum er téð sverð,
ok hann Böðvildar
baug um þekkir;
ámun eru augu
ormi þeim enum ſrána;
sníðit ér hann
sina magni,
ok setið hann síðan
í Sævarstað.“

Svá var gört, at skornar váru sinar í knésſótum, ok settr í hólm einn, er þar var ſyr landi, er hét Sævarstaðr. Þar smíðaði hann konungi allskyns görsimar. Engi maðr þorði at ſara til hans nema konungr einn. Völundr kvað:

17. „Skínn Niðaði
sverð á linda,
þat er ek hvesta
sem ek hagast kunna,
ok ek herðak
sem mér hœgst þótti;
sá er mér ſránn mækir
æ ſjarri borinn,
sékka ek þann Völundi
til smiðju borinn.

18. Nú berr Böðvildr
brúðar minnar
– bíðka ek þess bót –
bauga rauða.“
Sat hann né hann svaf ávalt,
ok hann sló hamri,
vél görði hann heldr
hvatt Niðaði.

19. Drifu ungir tveir
á dyr sjá
synir Niðaðar
í Sævarstöð;
kómu þeir til kistu,
kröſðu lukla;
opin var illúð
er þeir í sá.

20. Fjöld var þar menja,
er þeim mögum sýndisk
at væri gull rautt
ok görsimar.
„Komið einir tveir,
komit annars dags;
ykr læt ek þat gull
um gefit verða.

21. Segita meyjum
né salþjóðum,
manni öngum
at ið mik fyndit.“

Snemma kallaði
seggr annan,
bróðir á bróður:
„göngum baug sjá!“
22. Kómu til kistu,
kröfðu lukla;
opin var illúð,
er þeir í litu;
sneið af höfuð
húna þeirra,
ok undir fen fjöturs
fœtr um lagði.
23. En þær skálar,
er und skörum váru,
sveip hann útan silfri,
seldi Niðaði;
en or augum
jarknasteina
sendi hann kunnígri
konu Niðaðar.
24. En or tönnum
tveggja þeirra
sló hann brjóstkrínglur,
sendi Böðvildi.
Þá nam Böðvildr
baugi at hrósa,
bar hann Völundi,
er brotið hafði:
„þoriga ek at segja
nema þér einum.“
Völundr kvað:
25. „Ek bœti svá
brest á gulli,
at feðr þínum
fegri þikkir,
ok mœðr þinni
miklu betri,
ok sjálfri þér
at sama hófi.“
26. Bar hann hana bjóri,
þvíat hann betr kunni,
svá at hon í sessi
um sofnaði:
„Nú hefi ek hefnt
harma minna
allra nema einna
íviðgjarnra.“
27. „Vel ek“ kvað Völundr,
„verða ek á fitjum,
þeim er mik Niðaðar
námu rekkar.“
Hlæjandi Völundr
hófsk at lopti,
grátandi Böðvíldr
gékk or eyju;
tregði för friðils
ok föður reiði.
28. Úti stendr kunníg
kván Niðaðar,
ok hon ínn um gékk
endlangan sal;
– en hann á salgarð
settisk at hvílask –
„vakir þú, Niðuðr!
Njara dróttinn?“
29. „Vaki ek ávalt,
vilja ek lauss sofna,
ok minst síz
mína sonu dauða;
kell mik í höfuð,
köld eru mér ráð þín,
vilnumk ek þess nú
at ek við Völund dœma.
30. Seg þú mér þat, Völundr!
vísi álfa!
af heilum hvat varð
húnum mínum?“
31. „Eiða skaltu mér áðr
alla vinna,
at skips borði

ok at skjaldar rönd,
at mars bœgi
ok at mækis egg:
31. At þú kveljat
kván Völundar,
né brúði minni
at bana verðir;
þótt vér kván eigim
þá er þér kunnið,
eða jóð eigim
innan hallar.
32. Gakk þú til smiðju,
þeirrar er þú görðir,
þar fiðr þú belgi
blóði stokna;
sneið ek af höfuð
húna þinna,
ok undir fen fjöturs
fœtr um lagðak.
33. En þær skálar
er und skörum váru
sveip ek útan silfri,
senda ek Niðaði;
en or augum
jarknasteina
senda ek kunnigri
kván Niðaðar.
34. En or tönnum
tveggja þeirra
sló ek brjóstkringlur,
senda ek Böðvildi.
Nú gengr Böðvildr
barni aukin,
einga dóttir
ykkur beggja."
35. „Mæltira þú þat mál
er mik meir tregi,
né ek þik vilja, Völundr!
verr um víta;
erat svá maðr hár
at þik af hesti taki,
né svá öflugr
at þik neðan skjóti,
þar er þú skollir
við ský uppi."
36. Hlæjandi Völundr
hófsk at lopti,
en ókátr Niðuðr
sat þá eptir.
37. „Upp rístu, Þakráðr!
þræll minn inn bezti,
bið þú Böðvildi
meyna bráhvítu
ganga fagrvarið
við föður rœða."
38. „Er þat satt, Böðvildr!
er sögðu mér,
sátuð ið Völundr
saman í hólmi?"
39. „Satt er þat, Niðaðr!
er sagði þér,
sátu við Völundr
saman í hólmi
eina ögurstund,
æva skyldi;
ek vætr hánum
vinna kunnak,
ek vætr hánum
vinna máttak.

HELGAKVIÐA

HJÖRVARÐS SONAR.

Hjörvarðr hét konungr, hann átti fjórar konur: ein hét Álfhildr, son þeirra hét Heðinn, önnur hét Særeiðr, þeirra son hét Humlungr, in þriðja hét Sinrjóð, þeirra son hét Hymlingr. Hjörvarðr konungr hafði þess heit strengt, at eiga þá konu er hann vissi vænsta. Hann spurði at Svafnir konungr átti dóttur allra fegrsta, sú hét Sigrlinn. Iðmundr hét jarl hans, Atli var hans son, er fór at biðja Sigrlinnar til handa konungi. Hann dvalðisk vetrlangt með Svafni konungi; Fránmarr hét þar jarl, fóstri Sigrlinnar, dóttir hans hét Álof. Jarlinn réð at meyjar var synjat, ok fór Atli heim. Atli jarls son stóð einn dag við lund nökkurn, en fugl sat í limunum uppi yfir hánum, ok hafði heyrt til at hans menn kölluðu vænstar konur þær, er Hjörvarðr konungr átti. Fuglinn kvakaði, en Atli lýddi hvat hann sagði, hann kvað:

1. „Sáttu Sigrlinn
Svafnis dóttur,
meyna fegrstu
i munarheimi;
þó eru hagligar
Hjörvarðs konur,
gumnum þikkja
at Glasislundi.“

2. „Mundu við Atla
Iðmundar son,
fugl fróðhugaðr!
fleira mæla?“
„Mun ek, ef mik buðlungr
blóta vildi,
ok kýs ek þaz ek vil
or konungs garði.“

3. „Kjósattu Hjörvarð
né hans sonu,
né inar fögru
fylkis brúðir,
eigi brúðir þær
er buðlungr á,
kaupum vel saman,
þat er vina kynni!“

4. „Hof mun ek kjósa,
hörga marga,
gullhyrndar kýr
frá grams búi,
ef hánum Sigrlinn
sefr á armi,
ok ónauðig
jöfri fylgir.“

Þetta var áðr Atli fœri, en er hann kom heim, ok konungr spurði hann tíðinda, kvað hann:

5. „Höfum erfiði
ok ekki örindi,

mara þraut óra
á meginſjalli,
urðum síðan
Sæmorn vaða;
þá var oss synjat
Svafnis dóttur,
hringum gœddrar,
er vér haſa vildum.

Konungr bað, at þeir skyldu fara annat sinn, ſór hann sjálfr. En er þeir kómu upp á ſjall, ok sá á Svávaland landsbruna ok jóreyki stóra, reið konungr aſ ſjallinu fram í landit, ok tók náttból við á eina. Atli hélt vörð, ok ſór yfir ána; hann ſann eitt hús, ſugl mikill sat á húsinu ok gætti, ok var soſnaðr. Atli skaut spjóti ſuglinn til bana; en í húsinu ſann hann Sigrlinn konungs dóttur, ok Áloſu jarls dóttur, ok haſði þær báðar braut með sér. Fránmarr jarl haſði hamazk í arnarlíki, ok varit þær ſyr hernum með ſjölkyngi. Hróðmarr hét konungr, biðill Sigrlinnar, hann drap Sváva konung, ok haſði rænt ok brent landit. Hjörvarðr konungr ſékk Sigrlinnar, en Atli Áloſar. Hjörvarðr ok Sigrlinn áttu son mikinn ok vænan, hann var þögull, ekki naſn ſestisk við hann. Hann sat á haugi, hann sá ríða valkyrjur níu, ok var ein göfugligust, hon kvað:

6. „Síð mundu, Helgi!
hringum ráða,
ríkr rógapaldr!
né Röðuls völlum,
– örn gól árla –
eſ þú æ þegir,
þóttu harðan hug,
hilmir! gjaldir.“

7. „Hvat lætr þú ſylgja
Helga naſni,
brúðr bjartlituð!
alls þú bjóða ræðr?
Hygg þú ſyr öllum
atkvæðum vel;
þigg ek eigi þat,
nema ek þik haſa.“

8. „Sverð veit ek liggja
í Sigars hólmi
ſjórum ſærra
en ſimm togu;
eitt er þeirra
öllum betra,
vígnesta böl
ok varið gulli.

9. Hringr er í hjalti,
hugr er í miðju,
ógn er í oddi
þeim er eiga getr;
liggr með eggju
ormr dreyrſáðr,
en á valböstu
verpr naðr hala.“

Eylimi hét konungr, dóttir hans var Sváva, hon var Valkyrja ok reið lopt ok lög. Hon gaſ Helga naſn þetta, ok hlífði hánum opt síðan í orrostum. Helgi kvað:

10. „Ertattu, Hjörvarðr!
heilráðr konungr,
ſólks oddviti,
þóttu frægr sér;
léztu eld eta
jöfra bygðir,
en þeir angr við þik
ekki görðu.

11. En Hróðmarr skal

hríngum ráða,
þeim er áttu
órir niðjar;
sá sésk fylkir
fæst at lifi,
hygsk aldanðra
arfi at ráða."

Hjörvarðr svarar, at hann mundi fá lið Helga, ef hann vill hefna móðurföður síns. Þá sótti Helgi sverðit, er Sváva vísaði hánum til; þá fór hann ok Atli ok feldu Hróðmar ok unnu mörg þrekvirki. Hann drap Hata jötun, er hann sat á bergi nökkuru. Helgi ok Atli lágu skipum í Hatafirði. Atli hélt vörð inn fyrra lut nætrinnar. Hrímgerðr Hata dóttir kvað:

12. „Hverir 'ro höldar
í Hatafirði?
skjöldum er tjaldat
á skipum yðrum,
frœknliga látið,
fátt hygg ek yðr sjásk,
kennit mér nafn konungs."

Atli kvað:

13. „Helgi hann heitir,
en þú hvergi mátt
vinna grand grami;
járnborgir 'ro
um öðlings flota,
kneguð oss fálur fara."

14. „Hve þik heitir" kvað Hrímgerðr,
„halr inn ámátki?
hve þik kalla konir?
fylkir þér trúir,
er þik í fögrum lætr
beits stafni búa."

15. „Atli ek heiti,
atall skal ek þér vera,
mjök em ek gífrum gramastr;
úrgan stafn
ek hefi opt búit,
ok kvalðar kveldriður.

16. Hve þú heitir,
hála nágráðug?
nefndu þinn, fála! föður;
níu röstum
er þú skyldir neðar vera,
ok vaxi þér á baðmi barr!"

17. „Hrímgerðr ek heiti,
Hati hét minn faðir,
þann vissa ek ámátkastan jötun;
margar brúðir hann lét
frá búi teknar,
unz hann Helgi hjó."

18. „Þú vart, hála!
fyr hildings skipum,
ok látt í fjarðar mynni fyrir;
ræsis rekka
er þú vildir Rán gefa,
ef þér kœmið í þverst þvari."

19. „Duliðr ertu nú, Atli!
draums kveð ek þér vera,
síga lætr þú brýnn fyr brár;
móðir mín lá
fyr mildings skipum,
ek drekða Illöðvarðs sonum í hafi.

20. Gneggja myndir þú, Atli!
ef þú geldr ne værir,
brettir sinn Hrímgerðr hala;
aptarla hjarta
hygg ek at þitt, Atli! sé,
þótt þu hafir hreina rödd."

21. „Remi mun þér ek þikkja,
ef þú reyna knátt,
ok stíga ek á land af legi;
öll muntu lemjask,
ef mér er alhugat,

ok sveigja þinn hala, Hrímgerðr!“
22. „Atli! gakk þú á land,
ef afli treystisk,
ok hittumk í vík Varins;
rifja rétti
er þú munt, rekkr! fá,
ef þú mér í krymmur kemr.“
23. „Munka ek ganga,
áðr gumnar vakna,
ok halda of vísa vörð;
era mér örvænt,
nær óru kemr
skass upp undir skipi.“
24. „Vaki þú, Helgi!
ok bœt við Hrimgerði,
er þú lézt höggvinn Hata;
eina nótt kná hon
hjá jöfri sofa,
þá hefir hon bölva bœtr.“
25. „Loðinn heitir er þik skal eiga,
leið ertu mannkyni,
sá býr í Þolleyju þurs,
hundvíss jötunn,
hraunbúa verstr,
sá er þér makligr maðr.“
26. „Hina vildu heldr, Helgi!
er réð hafnir skoða
fyrri nótt með fírum;
margullin mær
mér þótti afli bera;
hér sté hon land af legi,
ok festi svá yðarn flota;
hon ein því veldr,
er ek eigi mák
buðlungs mönnum bana.“
27. „Heyrðu nú, Hrimgerðr!
ef ek bœti harma þér,
segðu görr grami:
var sú ein vættr,
er barg öðlings skipum,
eða fóru þær fleiri saman?“
28. „Þrennar mundir meyja,
þó reið ein fyrir
hvít und hjálmi mær;
marir hristusk,
stóð af mönum þeirra
dögg í djúpa dali,
hagl í háva viðu,
þaðan kemr með öldum ár;
alt var mér þat leitt, er ek leitk.“
29. „Austr líttu nú, Hrímgerðr!
ef þik lostna hefir
Helgi helstöfum;
á landi ok á vatni
borgit er öðlings flota,
ok siklings mönnum ið sama.
30. „Dagr er nú, Hrímgerðr!
en þik dvalða hefir
Atli til aldrlaga;
hafnarmark þykkir
hlœgligt vera,
þars þú í steins líki stendr.“

Helgi konungr var allmikill hermaðr, hann kom til Eylima konungs, ok bað Svávu dóttur hans. Þau Helgi ok Sváva veittusk várar, ok unnusk furðu mikit. Sváva var heima með feðr sínum, en Helgi í hernaði. Vàr Sváva valkyrja enn sem fyrr. Heðinn var heima með föður sínum Hjörvarði, konungi í Noregi. Heðinn fór einn saman heim or skógi jólaaptan ok fann tröllkonu, sú reið vargi ok hafði orma at taumum, ok bauð fylgð sína Heðni. Nei sagði hann. Hon sagði: þess skaltu gjalda at bragarfulli. Um kveldit óru heitstrengingar; var fram-

leiddr sónargöltr, lögðu menn þar á hendr sínar, ok strengðu menn þá heit at bragarfulli. Heðinn strengði heit til Svávu Eylima dóttur, unnustu Helga bróður síns, ok iðraðisk svá mjök, at hann gékk á braut villistigu suðr á lönd, ok fann Helga bróður sinn. Helgi kvað:

31. „Kom þú heill, Heðinn!
hvat kantu segja
nýra spjalla
or Noregi?
hví er þér, stillir!
stökt or landi,
ok ert einn kominn
oss at finna?“

32. „Mik hefir myklu glœpr
meiri sóttan,
ek hefi kerna
ena konungbornu
brúði þína
at bragarfulli.“

33. „Sakask eigi þú,
sönn munu verða
ölmál, Heðinn!
okkur beggja;
mér hefir stillir
stökt til eyrar,
þriggja nátta
skylak þar koma;
if er mér á því,
at ek aptr koma;
þá má at góðu
görask slíkt, ef skal.“

34. „Sagðir þú, Helgi!
at Heðinn væri
góðs verðr frá þér
ok gjafa stórra;
þér er sœmra
sverð at rjóða,
en frið gefa
fjándum þínum.“

Þat kvað Helgi, þvíat hann grunaði um feigð sína, ok þat at fylgjur hans höfðu vitjað Heðins, þá er hann sá konuna ríða varginum. Álfr hét konungr, son Hróðmars, er Helga hafði völl haslaðan á Sigarsvelli á þriggja nátta fresti. Þá kvað Helgi:

35. „Reið á vargi,
er rekvið var,
fljóð eitt, er hann
fylgju beiddi;
hon vissi þat
at veginn mundi
Sigrlinnar sonr
á Sigarsvöllum.“

Þar var orrosta mikil, ok fékk þar Helgi banasár.

36. Sendi Helgi
Sigar at ríða
eptir Eylima
einga dóttur;
biðr brálliga
búna verða,
ef hon vill finna
fylki kvikvan.

37. „Mik hefir Helgi
hingat sendan,
við þik, Sváva!
sjálfa at mæla;
þik kvað hilmir
hitta vilja,
áðr ítrborinn
öndu týndi.“

38. „Hvat varð Helga
Hjörvarðs syni?
mér er harðliga

harma leitat,
ef hann sær um lék,
eða sverð um beit,
þeim skal ek gumna
grand um vinna!“

39. „Féll hér í morgun
at Frekasteini
buðlungr sá er var
baztr und sólu;
Álfr mun sigri
öllum ráða,
þótt þetta sinn
þörfgi væri.“

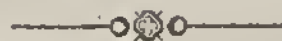
40. „Heil verðu, Sváva!
hug skaltu deila,
sjá mun í heimi
hinztr fundr vera;
tjá buðlungi
blœða undir,
mér hefir hjörr komið
hjarta ið næsta.“

41. „Bið ek þik, Sváva!
- brúðr gráttattu -
ef þú vill mínu
máli lýða,
at þú Heðni
hvílu görvir,
ok jöfur ungan
ástum leiðir.“

42. „Mælt hafða ek þat
í munarheimi,
þá er mér Helgi
hringa valði,
myndiga ek lostig
at liðinn fylki
jöfur ókunnan
armi verja.“

43. „Kystu mik, Sváva!
kem ek eigi áðr
Rógheims á vit
né Röðulsfjalla,
áðr ek hefnt hefik
Hjörvarðs sonar,
þess er buðlungr var
beztr und sólu.“

Helgi ok Sváva er sagt at væri endrborin.

HELGAKVIDA

HUNDINGSBANA

Fyrri.

---

1. Ár var alda
þat er arar gullu,
hnigu heilög vötn
af himinfjöllum;
þá hafði Helga
inn hugum stóra
Borghildr borit
i Brálundi.
2. Nótt varð í bœ,
nornir kvámu,
þær er öðlingi
aldr um skópu;
þann báðu fylki
frægstan verða,
ok buðlunga
beztan þikkja.
3. Snéru þær af afli
orlögþáttu,
þá er borgir brant
í Brálundi;
þær um greiddu
gullinn sima,
ok und mánasal
miðjan festu.
4. Þær austr ok vestr
enda fálu,
þar átti lofðungr
land á milli;
brá nipt Nera
á norðrvega
einni festi,
ey bað hon halda.
5. Eitt var at angri
Ylfinga nið
ok þeirri meyju
er munuð fœddi;
hrafn kvað at hrafni,
sat á hám meiði
andvanr átu,
ek veit nökkuð:
6. „Stendr i brynju
burr Sigmundar
dœgrs eins gamall,
nú er dagr kominn;
hvessir augu
sem hildingar,
sá er varga vinr,
við skolum teitir.“
6. Drótt þótti sá
döglingr vera,
kváðu með gumnum
góð ár komin;
sjálfr gékk visi
or vígþrimu
ungum fœra
ítrlauk grami.
7. Gaf hann Helga nafn
ok Hringstaði,
Sólfjöll, Snæfjöll
ok Sigarsvöllu,

Hringstöð, Hátún
ok Himinvanga,
blóðorm búinn
brœðr Sinfjötla.
9. Þá nam at vaxa
fyr vina brjósti
álmr ítrborinn
ynðis ljóma;
hann galt ok gaf
gull verðungu,
sparði eigi hilmir
hodd blóðrekinn.
10. Skamt lét visi
vígs at biða,
þá er fylkir var
fimtán vetra;
ok hann harðan lét
Hunding veginn,
þann er lengi réð
löndum ok þegnum.
11. Kvöddu síðan
Sigmundar bur
auðs ok hringa
Hundings synir;
þvíat þeir áttu
jöfri at gjalda
fjárnám mikit
ok föður dauða.
12. Létað buðlungr
bótir uppi,
né niðja in heldr
nefgjöld fá;
ván kvað hann mundu
veðrs ens mikla
grára geira
ok gremi Óðins.
13. Fara hildingar
hjörstefnu til,
þeirrar er lögðu
at Logafjöllum;
sleit Fróða frið
fjánda á milli,
fara Viðris grey
valgjörn um ey.
14. Settisk vísi,
þá er vegit hafði
Álf ok Eyjólf,
und arasteini,
Hjörvarð ok Hávarð
Hundings sonu;
farit hafði hann allri
ætt Geirmímis.
15. Þá brá ljóma
af Logafjöllum,
en af þeim ljómum
leiptrir kvámu.
Þá var und hjálmum
á himinvanga,
brynjur váru þeirra
blóði stoknar,
en af geirum
geislar stóðu.
16. Frá árliga
or úlfíði
döglingr at því
dísir suðrœnar:
ef þær vildi heim
með hildingum
þá nótt fara;
þrymr var álma.
17. En af hesti
Högna dóttir
– liddi randa rym –
ræsi sagði:
„hygg ek at vér eigim
aðrar sýslur,
en með baugbrota
bjór at drekka.
18. Hefir minn faðir
meyju sinni

grimmum heitit
Granmars syni;
en ek hefi, Helgi!
Höðbrodd kveðinn
konung óneisan
sem kattar son.
19. Sá kemr fylkir
fára nátta,
nema þú hánum vísir
valstefnu til,
eða mey nemir
frá mildingi."
20. Uggi eigi þú
Ísungsbana;
fyrr mun dólga dynr,
nema ek dauðr sják."
21. Sendi áru
allvaldr þaðan
of lopt ok um lög
leiðar at biðja,
iðgnógan
ógnarljóma
brögnum bjóða
ok burum þeirra.
22. „Biðit skjótliga
til skipa ganga
ok or Brandeyju
búna verða.
þaðan beið þengill,
unz þingat kvámu
halir hundmargir
or Heðinseyju.
23. Ok þar af ströndum
or Stafnsnesi
beit hér út skriðu,
ok búin gulli;
spurði Helgi
Hjörleif at því:
„hefir þú kannaða
koni óneisa?"
24. En ungr konungr
öðrum sagði,
seint kvað at telja
af Trönueyri
langhöfðuð skip
und líðöndum,
þau er í Örvasund
útan fóru.
25. Tólf hundruð
tryggra manna,
þó er í Hátúnum
hálfu fleira
víglið konungs,
ván erum rómu.
26. Svá brá stýrir
stafntjöldum af,
at mildinga
mengi vakði,
ok döglingar
dagsbrún sjá,
ok siklingar
snéru upp við tré
vefnistingum
á Varinsfirði.
27. Varð ára ymr
ok járna glymr,
brast rönd við rönd,
réru víkingar;
eisandi gékk
und öðlingum
lofðungs floti
löndum fjarri.
28. Svá var at heyra,
er saman kvámu
Kólgu systir
ok kilir langir,
sem björg eða brim
brotna mundi.
29. Draga bað Helgi
há segl ofar,

varðat hrönnum
hrönn þingloga,
þá er ógurlig
Œgis dóttir
stagstjórnmörum
steypa vildi.
30. En þeim sjálfum
Sigrún ofan
fólkdjörf um barg
ok fari þeirra;
snœrisk ramliga
Rán or hendi
gjálfrdýr konungs
at Gnípalundi.
31. Sat þar um aptan
í Unavágum,
flaust fagrbúin
fljóta knáttu;
en þeir sjálfir
frá Svarinshaugi
með hermðar hug
her könnuðu.
32. Frá goðborinn
Guðmundr at því:
„hverr er landreki
sá er liði stýrir,
ok hann feiknalið
fœrir at landi?“
33. Sinfjötli kvað:
– slöng upp við rá
rauðum skildi,
rönd var or gulli;
þar var sundvörðr
sá er svara kunni
ok við öðlinga
orðum skipta –
34. „Segðu þat í aptan,
er svínum gefr,
ok tíkr yðrar
teygir at solli,
at sé Ylfingar
austan komnir
gunnargjarnir
frá Gnípalundi.
35. Þar mun Höðbroddr
Helga finna
flaugtrauðan gram
í flota miðjum;
sá er opt hefir
örnu sadda,
meðan þú á kvernum
kystir þýjar.“
36. „Fátt mantu, fylkir!
fornra spjalla,
er þú öðlingum
ósönnu bregðr;
þú hefir etnar
úlfa krásir
ok brœðr þínum
at bana orðit;
opt sár sogin
með svölum munni,
hefir i hreysi
hvarleiðr skriðit.“
37. „Þú vart völva
í Varinseyju,
skollvís kona!
bartu skrök saman,
kvaztu engi mann
eiga vilja,
segg brynjaðan,
nema Sinfjötla.
38. Þu vart, en skœða kván!
skáss valkyrja,
ötul, ámátlig
at Alföður;
mundu einherjar
allir berjask,
svevís kona!
um sakar þínar.

Níu áttu við
á nesi Ságu
úlfa alna,
ek var einn faðir þeirra.“
39. „Faðir varattu
fenrisúlfa,
öllum ellri,
svá at ek muna;
síz þik geldu
fyr Gnípalundi
þursa meyjar
á þórsnesi.
40. Stjúpr vartu Siggeirs,
látt und stöðum heima,
vargljóðum vanr
á viðum úti;
kómu þér ógögn
öll at hendi,
þá er brœðr þínum
brjóst raufaðir;
görðir þik frægjan
af firinverkum.“
41. „Þú vart brúðr Grana
á Brávelli,
gullbitluð vart
gör til rásar;
hafða ek þér móðri
mart skeið riðit,
svangri und söðli,
simul! forbergis.“
42. „Sveinn þóttir þú
siðlauss vera,
þá er þú Gullnis
geitr mólkaðir,
en í annat sinn
imðar dóttir
töttrughypja;
vill þú tölu lengri?“
43. „Fyrr vilda ek
at Frekasteini
hrafna seðja
á hræum þínum,
en tíkr yðrar
teygja at solli,
eða gefa göltum;
deili gröm við þik!“
44. „Væri ykr, Sinfjötli!
„sœmra myklu
gunni at heyja
ok glaða örnu,
en sé ónýtum
orðum at bregðask,
þótt hringbrotar
heiptir deili.
45. Þikkjat mér góðir
Granmars synir,
þó dugir siklingum
satt at mæla;
þeir hafa markat
á Móinsheimum,
at hug hafa
hjörum at bregða.“
46. Þeir af ríki
renna létu
Svipuð ok Svegjuð
Sólheima til
dala döggótta,
dökkvar hlíðir;
skalf Mistar marr
hvar megir fóru.
47. Mœttu þeir tiggja
í túnhliði,
sögðu stríðliga
stilli kvámu;
úti stóð Höðbroddr
hjálmi faldinn,
hugði hann jóreið
ættar sinnar:
„hví er hermðar litr
á Hniflungum?“

48. „Snúask hér at sandi,
snefgir kjólar,
rakka hirtir
ok rár langar,
skildir margir,
skafnar árar,
göfukt lið Gylfa,
glaðir Ylfingar.
49. Ganga fimtán
fólk upp á land,
þó er í sogn út
sjau þúsundir;
liggja hér í grindum
fyr Gnípalundi
brimdýr blásvört
ok búin gulli;
þar er miklu mest
mengi þeirra,
muna nú Helgi
hjörþing dvala.“
50. „Renni rökn bitluð
til reginþinga,
en Sporvitnir
at Sparinsheiði,
Melnir ok Mylnir
til Myrkviðar;
látið engi mann
eptir sitja,
þeirra er benlogum
bregða kunni!
51. Bjóði þér Högna
ok Hrings sonum,
Atla ok Yngva,
Álf enum gamla;
þeir 'ro gjarnir
gunni at heyja,
látum Völsunga
viðrnám fá!“
52. Svipr einn var þat,
er saman kvámu
fölvir oddar
at Frekasteini;
ey var Helgi
Hundingsbani
fyrstr í fólki,
þar er fírar börðusk;
æstr á ímu,
alltrauðr flugar,
sá hafði hilmir
hart móðakarn.
53. Kom þar or himni
hjálmvitr ofan
– óx geira gnýr –
þær er grami hlífðu;
þá kvað þat Sigrún
sárvitr fluga
at hölða sker
af hugins barri:
54. „Heill skaltu, vísi!
virða njóta,
áttstafr Yngva!
ok una lífi;
er þú felt hefir
inn flugartrauða
jöfur þann er olli
ægis dauða;
ok þér, buðlungr!
samir bæði vel
rauðir baugar
ok in ríkja mær.
55. Heill skaltu, buðlungr!
bæði njóta
Högna dóttur
ok Hringstaða,
sigrs ok landa;
þá er sókn lokit.“

HELGAKVIÐA
HUNDINGSBANA
Önnur.

Sigmundr konungr Võlsungsson átti Borghildi af Brálundi, þau hétu son sinn Helga ok eptir Helga Hjörvarðssyni; Helga fóstraði Hagall. Hundingr hét ríkr konungr, við hann er Hundland kent. Hann var hermaðr mikill, ok átti marga sonu, þá er í hernaði váru. Ófriðr ok dylgjur váru á milli þeirra Hundíngs konungs ok Sigmundar konungs, drápu hvárir annarra frændr. Sígmundr konungr ok hans ættmenn hétu Võlsungar ok Ylfingar. Helgi fór ok njósnaði til hirðar Hundings konungs á laun; Hemingr son Hundings konungs var heima. En er Helgi fór í brot, þá hitti hann hjarðarsvein ok kvað:

1. Segðu Hemingi,
at Helgi man,
hvern í brynju
bragnar feldu,
er úlfgrán
inni höfðut,
þar er Hamal hugði
Hundingr konungr.

Hamall hét son Hagals. Hundingr konungr sendi menn til Hagals at leita Helga, en Helgi mátti eigi forðask annan veg, en tók klæði ambáttar ok gékk at mala; þeir leituðu ok fundu eigi Helga; þá kvað Blindr inn bölvísi:

2. „Hvöss eru augu
í Hagals þýju,
era þat karls ætt
er á kvernum stendr:
steinar rifna,
stökkr lúðr fyrir;
nú hefir hörð dœmi
hildingr þegit,
er vísi skal
valbygg mala;
heldr er sœmri
hendi þeirri
meðalkafli
en möndultré.“

Hagall svaraði ok kvað:

3. „Þat er lítil vá,
þótt lúðr þrumi,
er mær konungs
möndul hrœrir;
hon skævaði
skýjum efri,
ok vega þorði
sem víkingar,
áðr hana Helgi
höptu görði;
systir er hon þeirra

Sígars ok Högna;
því hefir ötul augu
Ylfinga man.“

Undan komsk Helgi ok fór á herskip. Hann feldi Hunding konung ok var síðan kallaðr Helgi Hundingsbani. Hann lá með her sinn í Brunavágum ok hafði þar strandhögg, ok átu þar rátt. Högni hét konungr, hans dóttir var Sigrún, hon varð valkyrja ok reið lopt ok lõg; hon var Sváva endrborin. Sigrún reið at skipum Helga ok kvað:

4. „Hverir láta fljóta
fley við bakka,
hvar hermegir
heima eiguð?
hvers bíðit ér
í Brunavágum,
hvert lystir yðr
leið at kanna?“

5. „Hamall lætr fljóta
fley við bakka,
eigum heima
í Hléseyju,
bíðum byrjar
í Brunavágum,
austr lystir oss
leið at kanna.“

6. „Hvar hefir þú, hilmir!
hildi vakða,
eða gögl alin
Gunnar systra?
hví er brynja þín
blóði stokkin,
hví skal und hjálmum
hrátt kjöt eta?“

7. „Þat vann næst nýs
niðr Ylfinga
fyr vestan ver,
ef þik vita lystir,
er ek björnu tók
í Bragalundi,
ok ætt ara
oddum saddak;
nú er sagt, mær!
hvaðan sakar görðusk;
því var á legi mér
litt steikt etið.“

8. „Víg lýsir þú,
varð fyr Helga
Hundingr konungr
hníga at velli;
bar sókn saman
er seva hefnduð,
ok busti blóð
á brímis eggjar.“

9. „Hvat vissir þú
at þeir sé,
snót svinnhuguð!
er seva hefndu?
margir 'ro hvassir
hildings synir
ok ámunir
ossum niðjum.“

10. „Varka ek fjarri,
fólks oddviti!
ger á mörgum
grams aldrlokum;
þó tel ek slœgjan
Sigmundar bur,
er í valrúnum
vígspjöll segir.

11. Leit ek þik um sinn
fyrr á langskipum,
þá er þú bygðir
blóðga stafna,
ok úrsvalar
unnir léku;

nú vill dyljask
döglingr fyr mér,
en Högna mær
hann um kennir.“

Granmarr hét ríkr konungr, er bjó at Svarinshaugi, hann átti marga sonu: einn hét Höðbroddr annarr Guðmundr, þriði Starkaðr. Höðbroddr var í konungastefnù, hann fastnaði sér Sigrúnu Högnadóttur; en er hon spyrr þat, þá reið hon með valkyrjur um lopt ok um lög at leita Helga. Helgi var þá at Logafjöllum ok hafði barizk við Hundings sonu; þar feldi hann þá Álf ok Eyjólf, Hjörvarð ok Hervarð, ok var hann allvígmóðr ok sat undir Arasteini; þar hitti Sigrún hann ok rann á háls hánum ok kysti hann, ok sagði hánum erendi sitt, svá sem segir í Völsungakviðu inni fornu.

12. Sótti Sigrún
sikling glaðan,
heim nam hon Helga
hönd at sœkja;
kysti ok kvaddi
konung und hjálmi.

13. Þá varð hilmi
hugr á vífi;
fyrr lézk hon unna
af öllum hug
syni Sigmundar
en hon séð hafði.

14. „Var ek Höðbroddi
í her föstnuð,
en jöfur annan
eiga vildak;
þó sjámk, fylkir!
frænda reiði,
hefi ek míns föður
munráð brotið.“

15. Nama Högna mær
of hug mæla,
hafa kvazk hon Helga
hylli skyldu.

16. „Hirð eigi þú
Högna reiði
né illan hug
ættar þinnar!
þú skalt, mær ung!
at mér lifa;
ætt áttu, in góða!
er ek sjámk.“

Helgi samnaði þá miklum skipaher ok fór til Frekasteins, ok fengu í hafi ofviðri mannhætt; þá kvámu leiptr yfir þá, ok stóðu geislar í skipin. Þeir sá í loptinu at valkyrjur níu riðu, ok kendu þeir Sigrúnu; þá lægði storminn, ok kvámu þeir heilir til lands. Granmars synir sátu á bjargi nökkuru, er skipin sigldu at landi. Guðmundr hljóp á hest, ok reið á njósn á bergit við höfnina; þá hlóðu Völsungar seglum. Þá kvað Guðmundr svá sem fyrr er ritað í Helgakviðu:

„Hverr er fylkir sá
er flota stýrir,
ok feiknalið
fœrir at landi?“

Þetta kvað Guðmundr Granmars son:

17. „Hverr er skjöldungr sá
er skipum stýrir,
lætr gunnfána
gullinn fyrir stafni?
þikkja mér frið

í fararbroddi,
verpr vígroða
um víkinga."

Sinfjötli Sigmundar son svaraði, ok er þat enn ritað:

18. „Hér má Höðbroddr
Helga kenna
flótta trauðan
í flota miðjum;
hann hefir eðli
ættar þinnar,
arf fjörsunga,
und sik þrungit!

19. Því fyrr skolu
at Frekasteini
sáttir saman
um sakar dœma!
mál er, Höðbroddr!
hefnd at vinna,
ef vér lægra lut
lengi bárum.

20. Fyrr mundu, Guðmundr!
geitr um halda
ok bergskorar
brattar klifa,
hafa þér í hendi
heslikylfu,
þat er þér blíðara
en brímis dómar!"

21. „Þér er, Sinfjötli!
sœmra myklu
gunni at heyja
ok glaða örnu,
en ónýtum
orðum at deila,
þótt hildingar
heiptir deili."

22. „Þikkjat mér góðir
Granmars synir,
þó dugir siklingum
satt at mæla;
þeir merkð hafa
á Móinsheimum
at hug hafa
hjörum at bregða,
eru hildingar
hölzti snjallir."

Guðmundr reið heim með hersögu; þá sömnuðu Granmars synir her. Kómu þar margir konungar: þar var Högni faðir Sigrúnar, ok synir hans Bragi ok Dagr. Þar var orrosta mikil, ok féllu allir Granmars synir ok allir þeirra höfðingjar, nema Dagr Högnason fékk grið ok vann eiða Völsungum. Sigrún gékk í valinn ok hitti Höðbrodd at kominn dauða; hon kvað:

23. „Muna þér Sigrún
frá Sevafjöllum,
Höðbroddr konungr!
hníga at armi;
liðin er ævi,
opt náir hreifi
granstoð Gríðar
Granmars sona."

Þá hitti hon Helga ok varð allfegin; Helgi kvað:

24. „Erat þér at öllu
alvitr! gefið,
þó kveð ek nökkvi
nornir valda;
féllu í morgun
at Frekasteini
Bragi ok Högni,
varð ek bani þeirra.

25. En at Styrkleifum
Starkaðr konungr,
en at Hlébjörgum

Hrollaugs synir;
þann sá ek Gylfa
grimmúðgastan,
er barðisk bolr,
var á brot höfuð.
26. Liggja at jörðu
allra flestir
niðjar þínir
at nám orðnir;
vantattu vígi;
var þér þat skapað,
at þú at rógi
ríkmenni vart.“
Þá grét Sigrún; hann kvað:
27. „Huggastu, Sigrún!
hildr hefir þú oss verið,
vinnat skjöldungar sköpum.“
„Lifna munda ek nú kjósa
er liðnir eru,
ok knætta ek þér þó í faðmi
felask.“

Helgi fékk Sigrúnar, ok áttu þau sonu; var Helgi eigi gamall. Dagr Högnason blótaði Óðin til föðurhefnda; Óðinn léði Dag geirs síns. Dagr fann Helga mág sinn þar sem heitir at Fjöturlundi; hann lagði ígögnum Helga með geirnum; þar féll Helgi, en Dagr reið til Sevafjalla ok sagði Sigrúnu tíðindi:

28. „Trauðr em ek, systir!
trega þér at segja,
þvíat ek hefi nauðigr
nipti grætta:
féll í morgun
und Fjöturlundi
buðlungr sá er var
beztr í heimi,
ok hildingum
á hálsi stóð.“
29. „Þik skyli allir
eiðar bíta,
þeir er Helga
hafðir unna;
at enu ljósa
leiptrar vatni
ok at úrsvölum
unnar steini.
30. Skríðiat þat skip,
er und þér skríði,
þótt óskabyrr
eptir leggisk!
rennia sá marr,
er und þér renni,
þóttu fjándr þína
forðask eigir!
31. Bítia þér þat sverð,
er þú bregðir,
nema sjálfum þér
syngvi um höfði!
þá væri þér hefnt
Helga dauða,
ef þú værir vargr
á viðum úti,
auðs andvani
ok alls gamans,
hefðir eigi mat,
nema á hræum spryngir.“

Dagr kvað:

32. Œr ertu, systir!
ok ervita,
er þú brœðr þínum
biðr forskapa;
einn veldr Óðinn
öllu bölvi,
þvíat með sifjungum
sakrúnar bar.
33. Þér býðr bróðir
bauga rauða,

öll Vandilsvé
ok Vígdali;
haf þú hálfan heim
harms at gjöldum,
brúðr baugvarið!
ok burir þínir.“

34. „Sitka ek svá sæl
at Sevafjöllum
ár né um nætr,
at ek una lífi,
nema at liði lofðungs
ljóma bregði,
renni und vísa
Vígblær hinig
gullbitli vanr,
knega ek grami fagna.“

35. Svá hafði Helgi
hrædda görva
fjándr sína alla
ok frændr þeirra,
sem fyr úlfi
óðar rynni
geitr af fjalli
geiskafullar.

36. Svá bar Helgi
af hildingum
sem ítrskapaðr
askr af þyrni,
eða sá dýrkálfr
döggu slunginn,
er öfri ferr
öllum dýrum,
ok horn glóa
við himin sjálfan.“

Haugr var görr eptir Helga; en er hann kom til Valhallar, þá bauð Óðinn hánum öllu at ráða með sér. Helgi kvað:

37. „Þú skalt, Hundingr!
hverjum manni
fótlaug geta
ok funa kynda,
hunda binda,
hesta gæta,
svínum soð gefa,
áðr sofa gangir.“

Ambótt Sigrúnar gékk um aptan hjá haugi Helga ok sá at Helgi reið til haugsins með marga menn. Ambótt kvað:

38. „Hvárt eru þat svik ein,
er ek sjá þikkjumk,
eða ragna rök?
ríða menn dauðir,
er jóa yðra
oddum keyrit,
eða er hildingum
heimför gefin?“

39. „Era þat svik ein,
er þú sjá þikkisk,
né aldarrof,
þóttu oss litir,
þótt vér jói óra
oddum keyrim,
né er hildingum
heimför gefin.“

Heim gékk ambótt ok sagði Sigrúnu:

40. „Út gakk þú, Sigrún!
frá Sefafjöllum,
ef þik fólks jaðarr
finna lystir;
upp er haugr lokinn,
kominn er Helgi,
dólgspor dreyra;
döglingr bað þik,
at þú sárdropa
svefja skyldir.

Sigrún gékk í hauginn til Helga ok kvað:

41. „Nú em ek svá fegin
fundi okrum,
sem átfrekir
Óðins haukar,
er val vitu,
varmar bráðir,
eða dögglitir
dagsbrún sjá.
42. Fyrr vil ek kyssa
konung ólifðan,
en þú blóðugri
brynju kastir;
hár er þitt, Helgi!
hélu þrungit,
allr er vísi
valdögg sleginn,
hendr úrsvalar
Högna mági;
hve skal ek þér, buðlungr!
þess bót of vinna?“
43. „Ein veldr þú, Sigrún
frá Sefafjöllum!
er Helgi er
harmdögg sleginn;
grætr þú, gullvarið!
grimmum tárum,
sólbjört, suðrœn!
áðr þú sofa gangir;
hvert féll blóðugt
á brjóst grami
úrsvalt, innfjálgt,
ekka þrungit.
44. Vel skolum drekka
dýrar veigar,
þótt mist hafim
munar ok landa;
skal engi maðr
angrljóð kveða,
þótt mér á brjósti
benjar líti.
Nú eru brúðir
byrgðar í haugi,
lofða dísir
hjá oss liðnum.“
Sigrún bjó sæing í hauginum:
45. „Hér hefi ek þér, Helgi!
hvílu görva
angrlausa mjök,
Ylfinga niðr!
vil ek þér í faðmi,
fylkir! sofna,
sem ek lofðungi
lifnum myndak.“
46. „Nú kveð ek enskis
örvænt vera
síð né snimma
at Sevafjöllum,
er þú á armi
ólifðum sefr,
hvít í haugi
Högnadóttir!
ok ertu kvik
in konungborna.
47. Mál er mér at ríða
roðnar brautir,
láta fölvan jó
flugstig troða;
skal ek fyr vestan
vindhjálms brúar,
áðr Salgofnir
sigrþjóð veki.“

Þeir Helgi riðu leið sína, en þær fóru heim til bœjar. Annan aptan lét Sigrún ambótt halda vörð á hauginum; en at dagsetri er Sigrún kom til haugsins, kvað hon:

48. „Kominn væri nú,
ef koma hygði,
Sigmundar burr

frá sölum Óðins;
kveð ek grams þinig
grœnask vánir,
er á asklimum
ernir sitja,
ok drífr drótt öll
draumþinga til.“

49. „Verðu eigi svá œr,
at ein farir,
dís skjöldunga!
draughúsa til;
verða öflgari
allir á nóttum
dauðir dólgar, mær!
en um daga ljósa.“

Sigrún varð skammlíf af harmi ok trega. Þat var trúa í forneskju, at menn væri endrbornir, en þat er nú kölluð kerlinga villa. Helgi ok Sigrún er kallat at væri endrborin; hét hann þá Helgi Haddingjaskaði, en hon Kára Hálfdanardóttir, svá sem kveðit er í Káruljóðum; ok var hon valkyrja.

SINFJÖTLALOK.

Sigmundr Völsungsson var konungr á Frakklandi; Sinfjötli var elztr hans sona, annarr Helgi, þriði Hámundr. Borghildr kona Sigmundar átti bróður er hét Gunnarr; en Sinfjötli stjúpsonr hennar ok Gunnarr báðu einnar konu báðir, ok fyr þá sök drap Sinfjötli hann. En er hann kom heim, þá bað Borghildr hann fara á brot; en Sigmundr bauð henni fébœtr, ok þat varð hon at þiggja. En at erfinu bar Borghildr öl; hon tók eitr mikit horn fult, ok bar Sinfjötla; en er hann sá í hornit, skilði hann at eitr var í, ok mælti til Sigmundar: gjöróttr er drykkrinn, ai! Sigmundr tók hornit ok drakk af. Svá er sagt at Sigmundr var harðgörr, at hvárki mátti hánum eitr granda útan né innan, en allir synir hans stóðusk eitr á hörund útan. Borghildr bar annat horn Sinfjötla, ok bað drekka, ok fór alt sem fyrr. Ok enn ið þriðja sinn bar hon hánum hornit ok þó ámælisorð með, ef hann drykki eigi af. Hann mælti enn sem fyrr við Sigmund; hann sagði: „láttu grön sía þá, sonr!“ Sinfjötli drakk ok varð þegar dauðr. Sigmundr bar hann langar leiðir í fangi sér, ok kom at firði einum mjóvum ok löngum, ok var þar skip eitt lítið ok maðr einn á. Hann bauð Sigmundi far of fjörðinn; en er Sigmundr bar líkit út á skipit, þá var bátrinn hlaðinn; karl mælti at Sigmundr skyldi fara fyrir inn á fjörðinn. Karl hratt út skipinu ok hvarf þegar. Sigmundr konungr dvalðisk lengi í Danmörk í ríki Borghildar, síðan er hann fékk hennar. Fór Sigmundr þá suðr í Frakkland til þess ríkis er hann átti þar. Þá fékk hann Hjördísar dóttur Eylima konungs; þeirra son var Sigurðr. Sigmundr konungr féll í orrostu fyr Hundings sonum, en Hjördís giptisk þá Álfi syni Hjálpreks konungs; óx Sigurðr þar upp í barnœsku. Sigmundr ok allir synir hans váru langt umfram alla menn aðra um afl ok vöxt ok hug ok alla atgervi. Sigurðr var þá allra framastr, ok hann kalla allir menn í fornfrœðum um alla menn fram ok göfgastan herkonunga.

SIGURÐARKVIÐA
FAFNISBANA FYRSTA
eða
GRIPISSPÁ.

Gripir hét son Eylima, bróðir Hjördísar, hann réð löndum ok var allra manna vitrastr ok framviss. Sigurðr reið einn saman ok kom til hallar Gripis. Sigurðr var auðkendr; hann hitti mann at máli úti fyr höllinni, sá nefndisk Geitir; þá kvaddi Sigurðr hann máls ok spyrr:

1. „Hverr byggir hér
borgir þessar,
hvat þann þjóðkonung
þegnar nefna?"
„Gripir heitir
gumna stjóri,
sá er fastri ræðr
foldu ok þegnum."

2. „Er horskr konungr
heima í landi,
mun sá gramr við mik
ganga at mæla?
máls er þarfi,
maðr ókunnigr,
vil ek fljótliga
finna Gripi."

3. „þess mun glaðr konungr
Geiti spyrja,
hverr sá maðr sé,
er máls kveðr Gripi?"
„Sigurðr ek heiti,
borinn Sigmundi,
en Hjördís er
hilmis móðir."

* 4. þá gékk Geitir
Gripi at segja:
„Hér er maðr úti
ókuðr kominn,
hann er ítarligr
at áliti,
sá vill, fylkir!
fund þinn hafa."

5. Gengr or skála
skatna dróttinn,
* ok heilsar vel
hilmi komnum:
„þigg þú hér, Sigurðr!
væri sœmra fyrr;
en þú, Geitir! tak
við Grana sjálfum."

6. Mæla námu
ok mart hjala,
þá er ráðspakir
rekkar fundusk:
* „Segðu mér, ef þú veizt,
móðurbróðir!
hve mun Sigurði
snúna æfi?"

7. „þú munt maðr vera

mæztr und sólu,
ok hæstr borinn
hverjum jöfri;
gjöfull af gulli
en glöggr flugar,
ítr áliti
ok í orðum spakr.“

8. „Segðu, gegn konungr!
gerr en ek spyrja
snotr, Sigurði,
ef þú sjá þikkisk:
hvat mun fyrst görask
til farnaðar,
þá er or garði emk
genginn þinum?“

9. „Fyrst muntu, fylkir!
föður um hefna,
ok Eylíma
alls harms reka;
þú munt harða
Hundíngs sonu
snjalla fella,
mundu sigr hafa.“

10. „Segðu, ítr konungr,
ættingi! mér
heldr horskliga,
er við hugat mælum:
sér þú Sigurðar
snör brögð fyrir,
þau er hæst fara
und himinskautum.“

11. „Mundu einn vega
orm inn frána,
þann er gráðugr liggr
á Gnítaheiði;
þú munt báðum
at bana verða
Regin ok Fafni,
rétt segir Gripir.“

12. „Auðr mun œrinn,
ef ek eflík svá
víg með virðum,
sem þú víst segir;
leið at huga
ok lengi seg,
hvat mun enn vera
æfi minnar?“

13. „Þú munt finna
Fafnis bœli
ok upp taka
auð inn fagra;
gulli hlœða
á Grana bógu,
ríðr þú til Gjúka,
gramr vígrisinn.“

14. „Enn skaltu hilmi
í hugaðs rœðu,
framlyndr jöfurr!
fleira segja:
gestr em ek Gjúka
ok ek geng þaðan,
hvat mun enn vera
æfi minnar?“

15. „Sefr á fjalli
fylkis dóttir
björt í brynju,
eptir bana Helga;
þú munt höggva
hvössu sverði,
brynju rísta
með bana Fafnis.“

16. „Brotin er brynja,
brúðr mæla tekr,
er vaknaði
víf or svefni;
hvat mun snót at heldr
við Sigurð mæla,
þat er at farnaði
fylki verði?“

17. „Hon mun ríkjum þér

rúnar kenna,
allar þær er aldir
eignask skyldu,
ok á manns tungu
mæla hverja,
líf með lækning;
lifðu heill, konungr!“
18. „Nú er því lokit,
numin eru frœði,
ok em braut þaðan
búinn at ríða;
leið at huga,
ok lengra seg,
hvat mun meir vera
minnar æfi?“
19. „Þú munt hitta
Heimis bygðir
ok glaðr vera
gestr þjóðkonungs;
farið er, Sigurðr!
þaz ek fyrir vissak,
skala fremr en svá
fregna Gripi.“
20. „Nú fær mér ekka
orð þaztu mæltir,
þvíat þú fram um sér,
fylkir! lengra;
veiztu ofmikit
angr Sigurði,
því þú, Gripir! þat
gerra segja.“
21. „Lá mér um œsku
æfi þinnar
ljósast fyrir
lita eptir;
rétt em ek eigi
ráðspakr taliðr,
né in heldr framviss,
farit þaz ek vissak.“
22. „Mann veit ek engi
fyr mold neðan,
þann er fleira sé
fram en þú, Gripir!
skalattu leyna,
þótt ljótt sé
eða mein görisk
á mínum hag.“
23. „Era með löstum
lögð æfi þér,
láttu, inn itri, þat,
öðlingr! nemask;
þvíat uppi mun,
meðan öld lifir,
naddels boði!
nafn þitt vera.“
24. „Verst hyggjum því,
verðr at skiljask
Sigurðr við fylki
at soguru;
leið visa þú
– lagt er alt fyrir –
mœrr, mér, ef þú vill,
móðurbróðir!“
25. „Nú skal Sigurði
segja gerva,
alls þengill mik
til þess neyðir;
mundu víst vita
at vetki lýgr:
dœgr eitt er þér
dauði ætlaðr.“
26. „Vilkat ek reiði
ríks þjóðkonungs,
góð ráð at heldr
Gripis þiggja;
nú vill víst vita,
þótt vilkit sé,
hvat á sýnt Sigurðr
sér fyr höndum.“
27. „Fljóð er at Heimis

fagrt álitum,
hana Brynhildi
bragnar nefna,
dóttir Buðla,
en dýrr konungr
harðúðikt man
Heimir fœðir.“
28. „Hvat er mik at því,
þótt mær sé
fögr áliti
fœdd at Heimis?
þat skaltu, Gripir!
görva segja,
þvíat þú öll um sér
orlög fyrir.“
29. „Hon firrir þik
flestu gamni,
fögr áliti
fóstra Heimis;
svefn þú ne sefr,
né um sakar dœmir,
gára þú manna,
nema þú mey sér.“
30. „Hvat mun til líkna
lagt Sigurði?
segðu, Gripir! þat,
ef þú sjá þikkisk;
mun ek mey ná
mundi kaupa,
þá ina fögru
fylkis dóttur?“
31. „Ið munuð alla
eiða vinna
fullfastliga,
fá munuð halda;
verið hefir þú Gjúka
gestr eina nótt;
mantattu horska
Heimis fóstru.“
32. „Hvárt er þá, Gripir!
get þú þess fyr mér,
sér þú geðleysi
í grams skapi,
er ek skal við mey þá
málum slíta,
er ek alls hugar
unna þóttumk?“
33. „Þú verðr, siklingr!
fyr svikum annars,
mundu Grímhildar
gjalda ráða;
mun bjóða þér
bjarthaddað man
dóttur sína,
dregr hon vél at gram.“
34. „Mun ek við þá Gunnar
görva hleyti,
ok Guðrúnu
ganga at eiga,
fullkvæni þá
fylkir væri,
ef meintregar
mér angraðit.“
35. „Þik mun Grímhildr
görva véla,
mun hon Brynhildar
biðja fýsa
Gunnari til handa,
Gotna dróttni,
heitr þú fljótliga för
fylkis móður.“
36. „Mein eru fyr höndum,
má ek líta þat,
ratar görliga
ráð Sigurðar,
ef ek skal mœrrar
meyjar biðja
öðrum til handa,
þeirrar ek unna vel.“
37. „Ér munuð allir

eiða vinna
Gunnarr ok Högni
en þú, gramr! þriði;
þvíat litum vixla,
er á leið eruð,
Gunnarr ok þú,
Gripir lýgr eigi."
38. „Hví gegnir þat?
hví skolum skipta
litum ok látum,
er á leið erum?
þar mun fláræði
fylgja annat
atalt með öllu;
enn segðu, Gripir!"
39. „Lit hefir þú Gunnars
ok læti hans,
mælsku þína
ok meginhyggjur;
mundu fastna þér
framlundaða
fóstru Heimis,
sér vætr fyr því!"
40. „Verst hyggjum því,
vándr munk heitinn
Sigurðr með seggjum
at soguru;
vilda ek eigi
vélum beita
jöfra brúði,
er ek œzta veitk."
41. „Þú munt hvíla,
hers oddviti
mœrr! hjá meyju
sem þín móðir sé;
því mun uppi,
meðan öld lifir,
þjóðar þengill!
þitt nafn vera.
42. Saman munu brullaup
bæði drukkin
Sigurðar ok Gunnars
i sölum Gjúka;
þá hömum víxlit,
er it heim komit,
hefir hverr fyr því
hyggju sina."
43. „Mun góða kván
Gunnarr eiga
mœrr með mönnum?
mér segðu, Gripir!
þóat hafi þrjár nætr
þegns brúðr hjá mér
snarlynd sofit;
slíks eruð dœmi!
44. Hve mun at ynði
eptir verða
mægð með mönnum?
mér segðu, Gripir!
mun Gunnari
til gamans ráðit
síðan verða
eða sjálfum mér?"
45. „Minnir þik eiða,
máttu þegja,
þó antu Guðrúnu
góðra ráða;
en Brynhildr þikkisk
brúðr vargefin,
snót fiðr vélar
sér at hefndum."
46. „Hvat mun at bótum
brúðr sú taka,
er vélar vér
vífi gerðum?
hefir snót af mér
svarna eiða,
enga efnda,
en unat lítit."
47. „Mun hon Gunnari

görva segja,
at þú eigi vel
eiðum þyrmir,
þá er ítr konungr
af öllum hug,
Gjúka arfi,
á gram trúði.“
48. „Hvat er þá, Gripir!
get þú þess fyr mér,
mun ek saðr vera
at sögu þeirri,
eða lýgr á mik
lofsæl kona,
ok á sjálfa sik?
segðu, Gripir! þat.“
49. „Mun fyr reiði
rík brúðr við þik
né af oftrega
allvel skipa;
viðr þú góðri
grand aldregi,
þó ér víf konungs
vélum beittuð.“
50. „Mun horskr Gunnarr
at hvötun hennar
Guthormr ok Högni
ganga síðan?
munu synir Gjúka
á sifjuðum mér
eggjar rjóða?
enn segðu, Gripir!“
51. „Þá er Guðrúnu
grimt um hjarta,
brœðr hennar
þér til bana ráða;
at öngu verðr
yndi síðan
vitru vífi,
veldr því Grímildr.
52. Því skal hugga þik,
hers oddviti!
sú mun gipt lagit
á grams ævi;
munat mætri maðr
á mold koma
und sólar sjöt
en þú, Sigurðr! þikkir.“
53. „Skiljumk heilir!
munat sköpum vinna;
nú hefir þú, Gripir! vel
gört sem ek beiddak;
fljótt myndir þú
fríðri segja
mína ævi,
ef þú mættir þat.“

SIGURÐARKVIÐA

FAFNISBANA

Önnur.

Sigurðr gékk til stóðs Hjálpreks ok kaus sér af hest einn, er Grani var kallaðr síðan. Þá var kominn Reginn til Hjálpreks, sonr Hreiðmars, hann var hverjum manni hagari ok dvergr of vöxt. Hann var vitr, grimmr ok fjölkunnigr. Reginn veitti Sigurði fóstr ok kenslu ok elskaði hann mjök; hann sagði Sigurði frá forellri sínu ok þeim atburðum, at Óðinn ok Hœnir ok Loki höfðu komit til Andvarafors; í þeim forsi var fjöldi fiska; einn dvergr hét Andvari, hann var löngum í forsinum í geddu líki, ok fékk sér þar matar. Otr hét bróðir várr, kvað Reginn, er opt fór í forsinn í otrs líki; hann hafði tekit einn lax ok sat á árbakkanum ok át blundandi. Loki laust hann með steini til bana; þóttusk æsir mjök heppnir verið hafa ok flógu belg af otrinum. Þat sama kveld sóttu þeir gisting til Hreiðmars ok sýndu veiði sína; þá tóku vér þá höndum ok lögðum þeim fjörlausn, at fylla otrbelginn með gulli, ok hylja útan ok með rauðu gulli. Þá sendu þeir Loka at afla gullsins; hann kom til Ránar ok fékk net hennar ok fór þá til Andvarafors ok kastaði netinu fyr gedduna, en hon hljóp í netit; þá mælti Loki:

1. „Hvat er þat fiska,
er renn flóði í,
kannat sér við víti varask?
höfuð þitt leystu
helju or,
finn mér lindar loga!“

2. „Andvari ek heiti,
Óinn hét minn faðir,
margan hefi ek fors um farið;
aumlig norn
skóp oss í árdaga,
at ek skylda í vatni vaða.“

3. „Segðu þat, Andvari!“
kvað Loki,
„ef þú eiga vill
líf í lýða sölum:
hver gjöld fá
gumna synir,
ef þeir höggvask orðum á?“

4. „Ofrgjöld fá
gumna synir,
þeir er vaðgelmi vaða;
ósaðra orða,
er á annan lýgr,
oflengi leiða limar.“

Loki sá alt gull, þat er And-

vari átti; en er hann hafði framreitt gullit, þá hafði hann eptir einn hring, ok tók Loki þann af hánum. Dvergrinn gékk inn í steininn ok mælti:

5. „Þat skal gull,
er gustr átti,
brœðrum tveim
at bana verða,
ok öðlingum
átta at rógi,
mun mins fjár
mangi njóta!"

Æsir reiddu Hreiðmari féið ok tráðu upp otrbelginn ok reistu á fœtr. Þá skyldu æsirnir hlaða upp gullinu ok hylja; en er þat var gört, gékk Hreiðmarr fram, ok sá eitt granahár ok bað hylja. Þá dró Óðinn fram hringinn Andvaranaut ok hutði hárit.

6. „Gull er þér nú", kvað Loki,
„en þú gjöld hefir
mikil míns höfuðs;
syni þínum verðra
sæla sköpuð,
þat verðr ykkarr beggja bani."

Hreiðmarr segir:

7. „Gjafar þu gaft,
gaftattu ástgjafar,
gaftattu af heilum hug;
fjörvi yðru skyldut ér
firðir vera,
ef ek vissa þat fár fyrir.

8. En er verra
þat vita þikkjumk
niðja stríð um nept;
jöfra óborna
hygg ek þá enn vera,
er þat er til hatrs hugað.

9. „Rauðu gulli", kvað Hreiðmarr,
„hygg ek mik ráða munu,
svá lengi sem ek lifi;
hót þín
hræðumk ekki lyf,
ok haldit heim héðan!"

Fafnir ok Reginn kröfðu Hreiðmar niðgjalda eptir Otr bróður sinn; hann kvað nei við; en Fafnir lagði sverði Hreiðmar föður sinn sofanda. Hreiðmarr kallar á dœtr sínar:

10. „Lyngheiðr ok Lofnheiðr!
vitið mínu lífi farit,
mart er þat er þörf þjár!"

Lyngheiðr segir:

„Fá mun systir,
þótt föður missi,
hefna hlýra harms."

11. „Al þú þó dóttur", kvað Hreiðmarr,
„dís úlfhuguð!
ef þú getrað son
við siklingi;
fá þú mey mann
í meginþarfar,
þá mun þeirrar sonr
þíns harms reka."

Þá dó Hreiðmarr, en Fafnir tók gullit alt; þá beiddisk Reginn at hafa föðurarf sinn, en Fafnir galt þar nei við. Þá leitaði Reginn ráða við Lyngheiði systur sína, hvernig hann skyldi heimta föðurarf sinn. Hon kvað:

12. „Bróður kveðja
skaltu blíðliga
arfs ok œðra hugar;
era þat hœft
at þú hjörvi skylir

kveðja Fafni fjár.“

Þessa luti sagði Reginn Sigurði. Einn dag er hann kom til húsa Regins, var hánum vel fagnat. Reginn kvað:

13. „Kominn er hingat
konr Sigmundar,
seggr inn snarráði
til sala várra;
móð hefir meira
en maðr gamall,
ok er mér fangs vón
at frekum úlfi.

14. Ek mun fœða
fólkdjarfan gram,
nú er Yngva konr
með oss kominn;
sjá mun ræsir
ríkstr und sólu,
þrymr um öll lönd;
orlög simu.“

Sigurðr var þá jafnan með Regin ok sagði hann Sigurði, at Fafnir lá á Gnítaheiði ok var i orms líki. Hann átti œgishjálm, er öll kvikkvendi hræddusk við. Reginn gerði Sigurði sverð, þat er Gramr hét; þat var svá hvast, at hann brá því ofan i Rín, ok lét reka ullarlagð fyr straumi, ok tók i sundr lagðinn sem vatnið. Því sverði klauf Sigurðr í sundr steðja Regins. Eptir þat eggjaði Reginn Sigurð at vega Fafni; hann sagði:

15. „Hátt munu hlæja
Hundings synir,
þeir er Eylima
aldrs synjuðu,
ef meir tiggja
munar at sœkja
hringa rauða
en hefnd föður.

Hjálprekr konungr fékk Sigurði skipalið til föðurhefnda; þeir fengu storm mikinn ok beittu fyr bergsnös nakkvara. Maðr einn stóð á berginu ok kvað:

16. „Hverir ríða þar
Rævils hestum
hávar unnir,
haf glymjanda;
seglvigg eru
sveita stokkin,
munat vágmarar
vind um standask.“

Reginn svaraði:

17. „Hér eru við Sigurðr
á sætrjám,
er oss byrr gefinn
við bana sjálfan;
fellr brattr breki
bröndum hæri,
hlunnvigg hrapa;
hverr spyrr at því?“

18. „Hnikar hétu mik,
þá er hugin gladdak,
Völsungr ungi!
ok vegit hafðak;
nú máttu kalla
karl af bergi,
Feng eða Fjölni;
far vil ek þiggja.“

Þeir viku at landi, gékk karl á skip, ok lægði þá veðrit. Sigurðr kvað:

19. „Segðu mér þat, Hnikarr!
alls þú hvártveggja veizt
goða heill ok guma:
hver bözt eru,

ef berjask skal,
heill at sverða svipun?“
Hnikarr kvað:
20. „Mörg eru góð,
ef gumar vissi,
heill at sverða svipun;
dyggva fylgju hygg ek
ens dökkva vera
at hrottameiði hrafns.
21. þat er annat,
ef þú ert út um kominn
ok ert á braut búinn,
tvá þú lítr
á tái standa
hróðrfúsa hali.
22. þat er ið þriðja,
ef þú þjóta heyrir,
úlf und asklimum,
heilla auðit verðr þér
af hjálmstöfum,
ef þú sér þá fyrri fara.
23. Engr skal gumna
í gögn vega
síð skínandi
systur mána;
þeir sigr hafa
er sjá kunnu
hjörleiks hvatir
eða hamalt fylkja.
24. þat er fár mikit,
ef þú fœti drepr,
þars þú at vígi veðr;
tálardísir standa
þér á tvær hliðar,
ok vilja þik sáran sjá.
25. Kemðr ok þveginn
skal kœnna hverr,
ok at morni mettr;
þvíat ósýnt er
hvar at apni kemr,
ilt er fyr heill at hrapa.“

Sigurðr átti orrostu mikla við Lyngva Hundingsson ok brœðr hans; þar féll Lyngvi ok þeir þrír brœðr. Eptir orrostu kvað Reginn:

26. „Nú er blóðugr örn
bitrum hjörvi
bana Sigmundar
á baki ristinn;
öngr er fremri,
sá er fold ryði,
hilmis arfi,
ok hugin gladdi.

Heim fór Sigurðr til Hjálpreks; þá eggjaði Reginn Sigurð at vega Fafni.

FAFNISMÁL.

Sigurðr ok Reginn fóru upp á Gnítaheiði ok hittu þar slóð Fafnis, þá er hann skreið til vatns. þar görði Sigurðr gröf mikla á veginum, ok gékk Sigurðr þar í; en er Fafnir skreið af gullinu, blés hann eitri, ok hraut þat fyr ofan höfuð Sigurði; en er Fafnir skreið yfir gröfna, þá lagði Sigurðr hann með sverði til hjarta. Fafnir hristi sik ok barði höfði ok sporði. Sigurðr hljóp or gröfinni, ok sá þá hvárr annan. Fafnir kvað:

1. „Sveinn ok sveinn!
hverjum ertu sveini um borinn?
hverra ertu manna mögr?
er þú á Fafni rautt
þinn inn frána mæki,
stöndumk til hjarta hjörr.“

Sigurðr duldi nafns síns fyr því, at þat var trúa þeirra í forneskju, at orð feigs manns mætti mikit, ef hann bölvaði óvin sínum með nafni. Hann kvað:

2. „Göfugt dýr ek heiti,
en ek gengit hefk
inn móðurlausi mögr;
föður ek ákka
sem fíra synir,
geng ek einn saman.“

3. „Veiztu, ef föður ne áttað
sem fíra synir,
af hverju vartu undri alinn?“

4. „Ætterni mitt
kveð ek þér ókunnikt vera,
ok mik sjálfan ið sama;
* Sigurðr ek heiti,
Sigmundr hét minn faðir,
er hefk þik vápnum vegit.“

5. „Hverr þik hvatti,
hví hvetjask lézt
mínu fjörvi at fara?
inn fráneygi sveinn!
þú áttir föður bitran,
á brunnu skjór á skeið.“

6. „Hugr mik hvatti,
* hendr mér fulltýðu
ok minn inn hvassi hjörr;
fár er hvatr,
er hrörask tekr,
ef í barnæsku er blauðr.“

7. „Veit ek ef þú vaxa næðir
fyr þinna vina brjósti,
sæi maðr þik reiðan vega;
nú ertu haptr
ok hernuminn,
* æ æ kveða bandingja bifask.“

8. „Því bregðr þú nú mér, Fafnir!
at til fjarri sják
mínum feðr munum;
eigi em ek haptr,
þótt ek væra hernumi;
þú fant at ek lauss lifi.“

9. „Heiptyrði ein

telr þú þér í hvívetna,
en ek þér satt eitt segik;
ið gjalla gull
ok ið glóðrauða fé
þér verða þeir baugar at bana.“
10. „Fé ráða vill
fyrða hverr,
æ til ins eina dags;
þviat einu sinni
skal alda hverr
fara til heljar héðan.“
11. „Norna dóm þú munt
fyr neisum hafa
ok ósvinns apa;
i vatni þú druknar
ef i vindi rœr,
alt er feigs forað.“
12. „Segðu mér, Fafnir!
alls þik fróðan kveða
ok vel mart vita:
hverjar ’ro þær nornir,
er nauðgönglar ’ro
ok kjósa mœðr frá mögum?“
13. „Sundrbornar mjök
hygg ek at nornir sé,
eiguð þær ætt saman;
sumar eru áskungar,
sumar álfkungar,
sumar dœtr Dvalins.“
14. „Segðu mér þat, Fafnir!
alls þik fróðan kveða
ok vel mart vita:
hve sá hólmr heitir,
er blanda hjörlegi
Surtr ok æsir saman.“
15. „Óskopnir hann heitir,
en þar öll skolu
geirum leika goð;
Bilröst brotnar,
er þeir á brot fara,
ok svima móðu marir.
16. Œgishjálm bar ek
um alda sonum,
meðan ek um menjum lág;
einn rammari hugðumk
öllum vera,
fanka ek marga mögu.“
17. „Œgishjálmr
bergr einugi,
hvars skolu reiðir vega;
þá þat finnr,
er með fleirum kemr,
at engi er einna hvatastr.“
18. „Eitri ek fnæsta,
er ek á arfi lá
miklum míns föður.“
19. „Inn fráni ormr!
þú görðir fræs mikla,
ok gazt harðan hug;
heipt at meiri verðr
hölða sonum,
at þann hjálm hafi.“
20. „Ræð ek þér nú, Sigurðr!
en þú ráð nemir,
ok ríð heim héðan;
ið gjalla gull
ok ið glóðrauða fé
þér verða þeir baugar at bana.“
31. „Ráð er þér ráðit,
en ek ríða mun
til þess gulls er í lyngvi liggr;
en þú, Fafnir! ligg
í fjörbrotum,
þar er þik hel hafi.“
22. „Reginn mik réð,
hann þik ráða mun,
hann mun okr verða báðum at bana;
fjör sitt láta
hygg ek at Fafnir myni;
þitt varð nú meira megin.“

Reginn var á brot horfinn, meðan Sigurðr vá Fafni, ok kom þá aptr, er Sigurðr strauk blóð af sverðinu. Reginn kvað:

23. „Heill þú nú, Sigurðr!
nú hefir þú sigr vegit,
ok Fafni um farið;
manna þeirra
er mold troða
þik kveð ek óblauðastan alinn.“

24. „Þat er óvíst at vita,
þá er komum allir saman
sigtíva synir,
hverr óblauðastr er alinn;
margr er sá hvatr,
er hjör ne rýfr
annars brjóstum í.“

25. „Glaðr ertu nú, Sigurðr!
ok gagni feginn,
er þú þerrir Gram á grasi;
bróður minn
hefir þú benjaðan,
ok veld ek þó sjálfr sumu.“

26. „Þú því rétt,
er ek ríða skyldak
heilög fjöll hinig;
fé ok fjörvi réði
sá inn fráni ormr,
nema þú frýðir mér hvats hugar.“

Þá gékk Reginn at Fafni, ok skar hjarta or hánum með sverði er Riðill heitir, ok þá drakk hann blóð or undinni eptir; Reginn kvað:

27. „Sittu nú, Sigurðr!
en ek mun sofa ganga,
ok halt Fafnis hjarta við funa;
eisköld ek vil
etinn láta
eptir þenna dreyra drykk.“

28. „Fjarri þú gékt,
meðan ek á Fafni rauðk
minn inn hvassa hjör;
afli mínu atta ek
við orms megin,
meðan þú í lyngvi látt.“

29. „Lengi liggja létir
þú þann lyngvi í
inn aldna jötun,
ef þú sverðs ne nytir,
þess er ek sjálfr gõrða,
ok þíns ins hvassa hjörs.“

30. „Hugr er betri
en sé hjörs megin,
hvars reiðir skolu vega;
þvíat hvatan mann
ek sé harliga vega
með slævu sverði sigr.

31. Hvötum er betra
en sé óhvötum
í hildileik hafask;
glöðum er betra
en sé glúpnanda,
hvat sem at hendi kemr.“

Sigurðr tók Fafnis hjarta ok steikði á teini. Er hann hugði at fullsteikt væri, ok freyddi sveitinn or hjartanu, þá tók hann á fingri sínum ok skynjaði hvárt fullsteikt væri. Hann brann ok brá fingrinum í munn sér, en er hjartblóð Fafnis kom á tungu hánum, skildi hann fugls rödd; hann heyrði at igður klökuðu á hrísinu; igðan kvað:

32. „Þar sitr Sigurðr
sveita stokkinn,
Fafnis hjarta
við funa steikir;
spakr þœtti mér
spillir bauga,

ef hann fjörsega
fránan æti.
33. Þar liggr Reginn,
ræðr um við sik,
vill tæla mög
þann er trúir hánum;
berr af reiði
röng orð saman,
vill bölvasmiðr
bróður hefna.
34. Höfði skemra láti hann
inn hára þul
fara til heljar héðan;
öllu gulli þá
kná hann einn ráða,
fjöld þvi er und Fafni lá.
35. Horskr þætti mér,
ef hafa kynni
ástráð mikit
yðvar systra;
hygði hann um sik
ok hugin gleddi;
þar er mér úlfs vón
er ek eyru sék.
36. Erat svá horskr
hildimeiðr,
sem ek hers jaðar
hyggja mundak,
ef hann bróður lætr
á brot komask,
en hann öðrum hefir
aldrs of synjat.
37. Mjök er ósviðr,
ef hann enn sparir
fjánda inn fólkská,
þar er Reginn liggr,
er hann ráðinn hefir;
kannat hann við slíku at sjá.
38. Höfði skemra láti hann
þann inn hrimkalda jötun,
ok af baugum búa,
þá mundu fjár þess,
er Fafnir réð,
einvaldi vera!"
Sigurðr kvað:
39. „Verðat svá rik sköp,
at Reginn skyli
mitt banorð bera;
þvíat þeir báðir brœðr
skolu brálliga
fara til heljar héðan."
Sigurðr hjó höfuð af Regin, ok þá át hann Fafnis hjarta ok drakk blóð þeirra beggja Regins ok Fafnis; þá heyrði Sigurðr hvar igður mæltu:
40. „Bitt þú, Sigurðr!
bauga rauða,
era konunglikt
kvíða mörgu;
mey veit ek eina
myklu fegrsta,
gulli gœdda,
ef þú geta mættir.
41. Liggja til Gjúka
grœnar brautir,
fram vísa sköp
fólkliðöndum;
þar hefir dýrr konungr
dóttur alna,
þá mundu Sigurðr
mundi kaupa.
42. Salr er á há
Hindarfjalli,
allr er hann útan
eldi sveipinn,
þann hafa horskir
halir um görvan
or ódökkum
ógnar ljóma.

43. Veit ek á fjalli
fólkvitr sofa,
ok leikr yfir
lindar váði;
Yggr stakk þorni
áðr á feldi
hörgefn, hali
er hafa vildi.

44. Knáttu, mögr! sjá
mey und hjálmi,
þá er frá vígi
Vingskornir reið;
máat Sigrdrífar
svefni bregða
skjöldunga niðr
fyr sköpum norna.“

Sigurðr reið eptir slóð Fafnis til bœlis hans, ok fann þat opit, * ok hurðir af járni ok gætti; af járni váru ok allir timbrstokkar í húsinu, en féit grafit í jörð niðr; þar fann Sigurðr stórmikit gull, ok fyldi þar tvær kistur. Þar tók hann œgishjálm ok gullbrynju ok sverðit Hrotta ok marga dýrgripi, ok klyfjaði þar með Grana, en hestrinn vildi eigi fram ganga fyrr en Sigurðr steig á bak hánum.

SIGRDRÍFUMÁL.

Sigurðr reið upp á Hindarfjall ok stefndi suðr til Frakklands; á fjallinu sá hann ljós mikit, svá sem eldr brynni, ok ljómaði af til himins; en er hann kom at, þá stóð þar skjaldborg ok upp or merki. Sigurðr gékk í skjaldborgina, ok sá at þar lá maðr ok svaf með öllum hervápnum. Hann tók fyrst hjálminn af höfði hánum, þá sá hann at þat var kona. Brynjan var föst, sem hon væri holdgróin; þá reist hann með Gram frá höfuðsmátt brynjuna í gögnum niðr ok svá út í gögnum báðar ermar. Þá tók hann brynju af henni, en hon vaknaði, ok settisk hon upp ok sá Sigurð ok mælti:

1. „Hvat beit brynju,
hví brá ek svefni,
hverr feldi af mér
fölvar nauðir?“

Hann svarar:

„Sigmundar burr,
sleit fyr skömmu
hrafns hrælundir
hjörr Sigurðar.“

2. „Lengi ek svaf,
lengi ek sofnuð var,
löng eru lýða læ;
Óðinn því veldr,
er ek eigi máttak
bregða blundstöfum.“

Sigurðr settisk niðr ok spurði hana nafns; hon tók þá horn fult mjaðar ok gaf hánum minnisveig:

3. „Heill dagr,
heilir dags synir,
heil nótt ok nipt!
óreiðum augum
litið okr þinig
ok gefit sitjöndum sigr!

4. Heilir æsir,
heilar ásynjur,
heil sjá in fjölnýta fold!
mál ok mannvit
gefit okr mærum tveim
ok læknishendr meðan lifum!“

Hon nefndisk Sigrdrífa ok var valkyrja. Hon sagði at tveir konungar börðusk: hét annarr Hjálmgunnarr, hann var þá gamall ok inn mesti hermaðr, ok hafði Óðinn hánum sigri heitið, en annarr hét Agnarr Höðu bróðir, er vætr engi vildi þiggja. Sigrdrífa feldi Hjálmgunnar í orrostunni, en Óðinn stakk hana svefnþorni í hefnd þess, ok kvað hana aldri síðan skyldu sigr vega í orrostu, ok kvað hana giptask skyldu. „En ek sagðak hánum, at ek strengðak heit þar í mót, at giptask öngum þeim manni er hræðask kynni.“ Hann svarar ok biðr hana kenna

sér speki, ef hon vissi tíðindi or öllum heimum. Sigrdrífa kvað:

5. „Bjór fœri ek þér,
brynþings apaldr!
magni blandinn
ok megintíri;
fullr er hann ljóða
ok líknstafa,
góðra galdra
ok gamanrúna.

6. Sigrúnar þú skalt rísta,
ef þú vilt sigr hafa,
ok rísta á hjalti hjörs;
sumar á vetrimum,
sumar á valböstum,
ok nefna tysvar Tý.

7. Ölrúnar skaltu kunna,
ef þú vill annars kvæn
vélit þik í trygð, ef þú trúir;
á horni skal þær rísta
ok á handar baki,
ok merkja á nagli Nauð.

8. Full skal signa
ok við fári sjá
ok verpa lauki í lög;
[þá ek þat veit,
at þér verðr aldri
meinblandinn mjöðr.]

9. Bjargrúnar skaltu kunna,
ef þú bjarga vilt,
ok leysa kind frá konum;
á lófa þær skal rísta
ok of liðu spenna,
ok biðja þá dísir duga.

10. Brimrúnar skaltu rísta,
ef þú vilt borgit hafa
á sundi seglmörum;
á stafni skal rísta
ok á stjórnarblaði,
ok leggja eld í ár;
era svá brattr breki
né svá blár unnir,
þó kemstu heill af hafi.

11. Limrúnar skaltu kunna,
ef þú vilt læknir vera
ok kunna sár at sjá;
á berki skal þær rísta
ok á baðmi viðar,
þeim er lúta austr limar.

12. Málrúnar skaltu kunna,
ef þú vilt at mangi þér
heiptum gjaldi harm;
þær um vindr,
þær um vefr,
þær um setr allar saman
á því þingi,
er þjóðir skolu
í fulla dóma fara.

13. Hugrúnar skaltu kunna,
ef þú vilt hverjum vera
geðsvinnari guma;
þær of réð,
þær of reist,
þær of hugði Hroptr
af þeim legi,
er lekið hafði
or hausi Heiðdraupnis
ok or horni Hoddropnis.

14. Á bjargi stóð
með brímis eggjar,
hafði sér á höfði hjálm;
þá mælti Míms höfuð
fróðlikt ið fyrsta orð,
ok sagði sanna stafi.

15. Á skildi kvað ristnar,
þeim er stendr fyr skínanda goði,
á eyra Árvakrs,
ok á Alsvinns hófi,
á því hveli er snýsk
undir reið Rögnis,

á Sleipnis tönnum
ok á sleða fjötrum,
16. Á bjarnar hrammi
ok á Braga tungu,
á úlfs klóm
ok á arnar nefi,
á blóðgum vængjum
ok á brúar sporði,
á lausnar lófa
ok á líknar spori,
17. Á gleri ok á gulli
ok á gumna heillum,
í víni ok virtri
ok vilisessi,
á Gungnis oddi
ok á Grana brjósti,
á nornar nagli
ok á nefi uglu.
18. Allar váru af skafnar
þær er váru á ristnar,
ok hverfðar við inn helga mjöð,
ok sendar á víða vega;
þær 'ro með ásum,
þær 'ro með álfum,
sumar með vísum vönum,
sumar hafa menskir menn.
19. Þat eru bókrúnar,
þat eru bjargrúnar,
ok allar ölrúnar,
ok mætar meginrúnar,
hveim er þær kná óviltar
ok óspiltar
sér at heillum hafa;
njóttu ef þú namt,
unz rjúfask regin.
20. Nú skaltu kjósa,
alls þér er kostr um boðinn,
hvassa vápna hlynr!
sögn eða þögn
hafðu þér sjálfr í hug,
öll eru mein of metin."
21. „Munka ek flœja,
þótt mik feigan vitir,
emka ek með bleyði borinn;
ástráð þín
ek vil öll hafa,
svá lengi sem ek lifi."
22. „Þat ræð ek þér ið fyrsta,
at þú við frændr þína
vammalaust verir;
síðr þú hefnir,
þótt þeir sakar göri,
þat kveða dauðum duga.
23. Þat ræð ek þér annat,
at þú eið ne sverir,
nema þann er saðr sé;
grimmar símar
ganga at trygðrofi,
armr er vára vargr.
24. Þat ræð ek þér ið þriðja,
at þú þingi á
deilit við heimska hali;
þvíat ósviðr maðr
lætr opt kveðin
verri orð en viti.
25. Alt er vant,
ef þú við þegir,
þá þikkir þú með bleyði borinn
eða sönnu sagðr;
hættr er heimis kviðr,
nema sér góðan geti;
annars dags
láttu hans öndu farit,
ok launa svá lýðum lygi.
26. Þat ræð ek þér ið fjórða,
ef býr fordæða
vammafull á vegi,
ganga er betra
en gista sé,
þótt þik nótt um nemi.

27. Fornjósnar augu
þurfu fíra synir,
hvars skolu reiðir vega;
opt bölvísar konur
sitja brautu nær,
þær er deyfa sverð ok sefa.
28. Þat ræð ek þér it fimta,
þóttu fagrar sér
brúðir bekkjum á,
sifja silfr láta þú
þínum svefni ráða,
teygjattu þér at kossi konur.
29. Þat ræð ek þér it setta,
þótt með seggjum fari
[öldrmál til öfug,
drukkinn deila
skalattu við dólgviðu;
margan stelr viti vín.
30. Sennur ok öl
hefir seggjum verit
mörgum at móðtrega;
sumum at bana,
sumum at bölstöfum;
fjöld er þat er fíra tregr.
31. Þat ræð ek þér it sjaunda,
ef þú sakar deilir
við hugfulla hali,
berjask er betra
en brenna sé
inni auðstöfum.
32. Þat ræð ek þér it átta,
at þú skalt við illu sjá,
ok firrask flærðarstafi;
mey þú teygjat
né manns konu,
né eggja ofgamans.
33. Þat ræð ek þér it níunda,
at þú nám bjargir,
hvars þú á foldu finnr;
hvárt eru sóttdauðir
eða sædauðir,
eða 'ro vápndauðir verar.
34. Haug skal göra
hveim er liðinn er,
hendr þvá ok höfuð;
kemba ok þerra,
áðr í kistu fari,
ok biðja sælan sofa.
35. Þat ræð ek þér it tíunda,
at þú trúir aldregi
várum vargdropa,
hvers þú ert bróður bani,
eða hafir þú feldan föður;
úlfr er í ungum syni,
þó hann sé gulli gladdr.
36. Sakar ok heiptir
hyggjat svefngar vera,
né harm in heldr;
vits ok vápna
vant er jöfri at fá,
þeim er skal fremstr með fírum.
37. Þat ræð ek þér it ellipta,
at þú við illu sjáir,
hvern veg at vegi;
langt líf þikkjumk ek
lofðungs vita;
römm eru róg of risin.

Sigurðr mælti: engi finnsk þér vitrari maðr, ok þess sver ek at þik skal ek eiga, ok þú ert við mitt œði. Hon svarar: þik vil ek helzt eiga, þótt ek kjósa um alla menn; ok þetta bundu þau eiðum með sér.]

SIGURÐARKVIÐA
FAFNISBANA
þriðja.

---

1. Ár var þaz Sigurðr
sótti Gjúka
Völsungr ungi,
er vegit hafði;
tók við trygðum
tveggja brœðra,
seldusk eiða
eljunfrœknir.
2. Mey buðu hánum
ok meiðma fjölð,
Guðrúnu ungu
Gjúka dóttur;
drukku ok dœmðu
dœgr mart saman
Sigurðr ungi
ok synir Gjúka.
3. Unz þeir Brynhildar
biðja fóru,
svá at þeim Sigurðr
reið í sinni
Völsungr ungi
ok vegakunni;
hann um ætti,
ef hann eiga knætti.
4. Sigurðr inn suðrœni
lagði sverð nekkvið,
mæki málfán,
á meðal þeirra;
né hann konu
kyssa gerði,
né húnskr konungr
hefja sér at armi,
mey frumunga
fal hann megi Gjúka.
5. Hon sér at lífi
löst ne vissi
ok at aldrlagi
ekki grand,
vamm þat er væri
eða vera hygði;
géngu þess á milli
grimmar urðir.
6. Ein sat hon úti
aptan dags,
nam hon svá bert orð
um at mælask:
„hafa skal ek Sigurð
eða þó svelta,
mög frumungan,
mér á armi.
7. Orð mæltak nú,
iðrumk eptir þess;
kván er hans Guðrún,
en ek Gunnars,
ljótar nornir
skópu oss langa þrá.“
8. Opt gengr hon innan
ills um fyld,
ísa ok jökla,
aptan hvern
er þau Guðrún
ganga á beð,

ok hana Sigurðr
sveipr í ripti,
konungr inn húnski,
kván fría sína.

9. „Vön geng ek vilja
vers ok beggja,
verð ek mik gœla
af grimmum hug.“

10. Nam af þeim heiptum
hvetjask at vígi:
„þú skalt, Gunnarr!
gerst um láta
mínu landi
ok mér sjálfri;
mun ek una aldri
með öðlingi.

11. Mun ek aptr fara
þars ek áðan vark
með nábornum
niðjum mínum;
þar mun ek sitja
ok sofa lífi,
nema þú Sigurð
svelta látir,
ok jöfur öðrum
œðri verðir.

12. Látum son fara
feðr í sinni,
skalat úlf ala
ungan lengi;
hveim verðr hölða
hefnd léttari
síðan til sátta,
at sonr lifi?“

13. Reiðr varð Gunnarr
ok hnipnaði,
sveip sínum hug,
sat um allan dag;
hann vissi þat
vilgi görla,
hvat hánum væri
vinna sœmst,
eða hánum væri
vinna bezt,
alls sik Völsung
vissi firðan,
ok at Sigurð
söknuð mikinn.

14. Ýmist hann hugði
jafnlanga stund,
þat var eigi
avar títt,
at frá konungdóm
kvánir géngu;
nam hann sér Högna
heita at rúnum,
þar átti hann
alls fulltrúa.

15. „Ein er mér Brynhildr
öllum betri,
um borin Buðla,
hon er bragr kvenna;
fyrr skal ek mínu
fjörvi láta,
en þeirrar meyjar
meiðmum týna.

16. Vildu okr fylki
til fjár véla?
gott er at ráða
Rínar málmi,
ok unandi
auði stýra,
ok sitjandi
sælu njóta.“

17. Einu því Högni
andsvör veitti:
„samir eigi okr
slíkt at vinna,
sverði rofna
svarna eiða,

eiða svarna,
unnar trygðir.
18. Vituma við á moldu
menn in sælli,
meðan fjórir vér
fólki ráðum
ok sá inn húnski
herbaldr lifir,
né in mætri
mægð á foldu,
ef vér fimm sonu
fœðum lengi,
áttum góða
œxla knættim.
19. Ek veit görla
hvaðan vegir standa:
eru Brynhildar
brek ofmikil.
20. Við skolum Guthorm
görva at vígi,
yngra bróður
ófróðara;
hann var fyr útan
eiða svarna,
eiða svarna,
unnar trygðir.“
21. Dælt var at eggja
óbilgjarnan,
stóð til hjarta
hjörr Sigurði.
22. Réð til hefnda
hergjarn í sal,
ok eptir varp
óbilgjörnum;
fló til Guthorms
grams ramliga
kynbirt járn
or konungs hendi.
23. Hné hans um dólgr
til hluta tveggja,
hendr ok höfuð
hné á annan veg,
en fóta lutr
féll aptr í stað.
24. Sofnuð var Guðrún
í sæingu
sorgalaus
hjá Sigurði;
en hon vaknaði
vilja firð,
er hon Freys vinar
flaut í dreyra.
25. Svá sló hon svárar
sínar hendr,
at rammhugaðr
reis upp við beð:
„gráta þú, Guðrún!
svá grimliga,
brúðr frumunga!
þér brœðr lifa.
26. Á ek til ungan
erfinytja,
kannat hann firrask
or fjándgarði;
þeir sér hafa
svárt ok dátt
enn nær numit
nýlig ráð.
27. Riðra þeim síðan,
þótt sjau alir,
systur sonr
slíkr at þingi;
ek veit görla
hví gegnir nú,
ein veldr Brynhildr
öllu bölvi.
28. Mér unni mær
fyr mann hvern,
en við Gunnar
grand ekki vank;

þyrmða ek sifjum,
svörnum eiðum,
síðan var ek heitinn
hans kvánar vinr.“
29. Kona varp öndu
en konungr fjörvi,
svá sló hón svárar
sínar hendr,
at kváðu við
kalkar í vá,
ok gullu við
gæss í túni.
30. Hló þá Brynhildr
Buðla dóttír
einu sinni
af öllum hug,
er hon til hvílu
heyra knátti
gjallan grát
Gjúka dóttur.
31. Hitt kvað þá Gunnarr
gramr haukstalda:
„hlæra þú af því,
heiptgjörn kona!
glöð á gólfi,
at þér góðs viti.
Hví hafnar þú
inum hvíta lit,
feikna fœðír?
hygg ek at feig sér.
32. Þú værir þess
verðust kvenna,
at fyr augum þér
Atla hjoggim,
sæir brœðr þínum
blóðukt sár,
undir dreyrgar
knættir yfir binda.“
35. [Þá kvað þat Brynhildr
Buðla dóttir:]
„frýra maðr þér, Gunnarr!
hefir þú fullvegit;
lítt sésk Atli
ovu þína;
hann mun ykkar
önd síðari,
ok æ vera
afl it meira.
34. Segja mun ek þér, Gunnarr!
sjálfr veiztu görla,
hve ér yðr snemma
til saka réðut;
varð ek til ung
né of þrungin
fullgœdd fé
á fleti bróður.
35. Né ek vilda þat
at mik verr ætti,
áðr þér Gjúkungar
riðut at garði,
þrír á hestum
þjóðkonungar;
en þeirra för
þörfgi væri.
36. Þeim hétumk þá
þjóðkonungi,
er með gulli sat
á Grana bógum;
varat hann í augu
yðr um líkr,
né á engi lut
at álitum,
þó þikkizk ér
þjóðkonungar.
37. Ok mér Atli þat
einni sagði,
at hvárki lézk
höfnum deila,
gull né jarðir,

nema ek gefask létak;
ok engi lut
auðins fjár,
þá er mér jóðungri
eiga seldi
ok mér jóðungri
aura taldi.

38. Þá var á hvõrfum
hugr minn um þat,
hvárt ek skylda vega
eða val fella
bõll í brynju
um bróður sõk;
þat mundi þá
þjóðkunt vera
mörgum manni
at munar stríði.

39. Létum síga
sáttmál okkur,
lék mér meir í mun
meiðmar þiggja,
bauga rauða
burar Sigmundar;
né ek annars manns
aura vildak,
unna einum
né ýmisum;
bjóat um hverfan
hug menskõgul.

40. Alt mun þat Atli
eptir finna,
er hann mína spyrr
morðför görva,
at þeygi skal
þunngeð kona
annarrar ver
aldri leiða;
þá mun á hefndum
harma minna.“

41. Upp reis Gunnarr
gramr verðungar,
ok um háls konu
hendr um lagði;
gengu allir
ok þó ýmsir
af heilum hug
hana at letja.

42. Hratt af hálsi
hveim þar sér,
léta mann sik letja
langrar göngu.

43. Nam hann sér Hõgna
hvetja at rúnum:
„seggi vil ek alla
í sal ganga
þína með mínum,
– nú er þörf mikil –
vita ef meini
morðför konu,
unz af mæli
enn mein komi;
þá látum því
þarfar ráða.“

44. Einu því Högni
andsvör veitti:
„letia maðr hana
langrar göngu,
þars hon aptrborin
aldri verði!
hon krõng of komsk
fyr kné móður,
hon æ borin
óvilja til,
mörgum manni
at móðtrega.“

45. Hvarf sér óhróðugr
andspilli frá,
þar er mõrk menja
meiðmum deildi;
leit hon um alla

eigu sína,
soltnar þýjar
ok salkonur;
gullbrynju smó,
vara gott í hug,
áðr sik miðlaði
mækis eggjum.
46. Hné við bólstri
hon á annan veg,
ok hjörunduð
hugði at ráðum:
47. „Nú skolu ganga
þeir er gull vili
ok minna því
at mér þiggja;
ek gef hverri
um hroðit sigli,
bók ok blæju,
bjartar váðir.“
48. Þögðu allir,
hugðu at ráðum,
ok allir senn
andsvör veittu:
„œrnar soltnar,
munum enn lifa;
verða salkonur
sœmð at vinna.“
49. Unz af hyggjandi
hörskrýdd kona
ung at aldri
orð viðr um kvað:
„vilkat ek mann trauðan
né torbœnan
um óra sök
aldri týna.
50. Þó mun á beinum
brenna yðrum
fæ̇ri eyrir,
þá er ér fram komið,
neit Menju góð,
mín at vitja.
51. Seztu niðr, Gunnarr!
mun ek segja þér
lífs örvæna
ljósa brúði;
muna yðvart far
alt í sundi,
þótt ek hafa
öndu látið.
52. Sátt munuð ið Guðrún
snemr en þú hyggr,
hefir kunn kona
við konung
daprar minjar
at dauðan ver.
53. Þar er mær borin,
móðir fœðir,
sú mun hvítari
en inn heiði dagr
Svanhildr vera,
sólar geisla.
54. Gefa mundu Guðrúnu
góðra nökkurum
skeyti skœða
skatna mengi;
munað at vilja
versæl gefin;
hana mun Atli
eiga ganga
of borinn Buðla,
bróðir minn.
55. Margs á ek minnask,
hve við mik fóru,
þá er mik sára
svikna höfðut,
vaðin at vilja
vark meðan ek lifðak.
56. Muntu Oddrúnu
eiga vilja,
en þik Atli

mun eigi láta;
ið munuð lúta
á laun saman,
hon mun þér unna
sem ek skyldak,
ef okr góð um sköp
gerði verða.
57. Þik mun Atli
illu beita,
mundu í öngan
ormgarð lagiðr.
58. Þat mun ok verða
þvígit lengra,
at Atli mun
öndu týna,
sælu sinni,
ok sofa lífi;
þvíat hánum Guðrún
grimm er á beð
snörpum eggjum
af sárum hug.
59. Sœmri væri Guðrún,
systir okkur,
frumver sínum
at fylgja dauðum,
ef henni gæfi
góðra ráð,
eða ætti hon hug
oss um líkan.
60. Oört mæli ek nú,
en hon eigi mun
of óra sök
aldri týna;
hana munu hefja
hávar bárur
til Jónakrs
óðaltorfu,
eru if á ráðum
Jónakrs sonum.
61. Mun hon Svanhildi
senda af landi,
sína mey
ok Sigurðar,
hana munu bíta
Bikka ráð,
þvíat Jörmunrekr
óþarft lifir;
þá er öll farin
ætt Sigurðar,
eru Guðrúnar
græti at fleiri.
62. Biðja mun ek þik
bœnar einnar,
sú mun í heimi
hinzt bœn vera:
láttu svá breiða
borg á velli,
at undir oss öllum
jafnrúmt sé,
þeim er sultu
með Sigurði.
63. Tjaldi þar um þá borg
tjöldum ok skjöldum,
valarift vel fáð
ok vala mengi,
brenni mér inn húnska
á hlið aðra.
64. Brenni enum húnska
á hlið aðra
mína þjóna
menjum göfga,
tveir at höfðum
ok tveir haukar;
þá er öllu skipt
til jafnaðar.
65. Liggi okkar enn í milli
málmr hringvariðr,
egghvast járn,
svá endr lagið
þá er við bæði

beð einn stigum,
ok hétum þá
hjóna nafni.

66. Hrynja hánum þá
á hæl þeygi
hlunnblik hallar
hringi litkuð,
ef hánum fylgir
ferð mín héðan;
þeygi mun vár för
aumlig vera.

67. Þvíat hánum fylgja
fimm ambóttir,
átta þjónar
eðlum góðir,
fóstrman mitt
ok faðerni,
þat er Buðli gaf
* barni sínu.

68. Mart sagða ek,
munda ek fleira,
er mér meir mjötuðr
málrúm gæfi;
ómun þverr,
undir svella,
satt eitt sagðak,
svá mun ek láta.

BROT AF BRYNHILDARKVIÐU.

1. „Hví ertu, Brynhildr
Buðla dóttir!
bölvi blandin
ok banaráðum?
hvat hefir Sigurðr
til] saka unnit,
er þú frœknan vill
fjörvi nema?“
2. „Mér hefir Sigurðr
selda eiða,
eiða selda,
alla logna;
þá vélti hann mik,
er hann vera skyldi
allra eiða
einn fulltrúi.“
3. „Þik hefir Brynhildr
böl at gerva
heiptar hvattan,
harm at vinna,
fyrman hon Guðrúnu
góðra ráða,
en síðan þér
sín at njóta.“
4. Sumir úlf sviðu,
sumir orm sniðu,
sumir Guthormi
af gera deildu,
aðr þeir mætti
meins um lystir
á horskum hal
hendr um leggja.
5. Úti stóð Guðrún
Gjúka dóttir,
ok hon þat orða
alls fyrst um kvað:
„hvar er nú Sigurðr
seggja dróttinn,
er frændr mínir
fyrri ríða?“
6. Einn því Högni
andsvör veitti:
„sundr hǫfum Sigurð
sverði högginn,
gnapir æ grár jór
yfir gram dauðum.“
7. Þá kvað þat Brynhildr
Buðla dóttir:
„vel skolut njóta
vápna ok landa;
einn mundi Sigurðr
öllu ráða,
ef hann lengr litlu
lífi héldi.
8. Væria þat sœmt,
at hann svá réði
Gjúka arfi
ok Gota mengi,
er hann fimm sonu
at fólkroði
gunnarfúsa
getna hafði.“
9. Hló þá Brynhildr
– bœr allr dundi –
einu sinni
af öllum hug:

„vel skoluð njóta
landa ok þegna,
er þér frœknan gram
falla létuð.“
10. Þá kvað þat Guðrún
Gjúka dóttir:
„mjök mælir þú
miklar firnar;
gramir hafi Gunnar
götvað Sigurðar!
heiptgjarns hugar
hefnt skal verða.“
11. Soltinn varð Sigurðr
sunnan Rínar,
hrafn at meiði
hátt kallaði:
„ykr mun Atli
eggjar rjóða,
munu vígská
of viða eiðar.“
12. Fram var kvelda,
fjölð var drukkit,
þá var hvívetna
vilmál talið;
sofnuðu allir
er í sæing kvámu,
einn vakði Gunnarr
öllum lengr.“
13. Fót nam at hrœra,
fjölð nam at spjalla,
hitt herglötuðr
hyggja tœði,
hvat þeir í böðvi
báðir sögðu
hrafn ey ok örn,
er þeir heim riðu.
14. Vaknaði Brynhildr
Buðla dóttir
dís skjöldúnga
fyr dag litlu:
„hvetið mik eða letið mik
– harmr er unninn –
sorg at segja
eða svá láta?“
15. Þögðu allir
við því orði,
fár kunni þeim
fljóðalátum,
er hon grátandi
görðisk at segja,
þat er hlæjandi
hölða beiddi.
16. „Hugða ek mér, Gunnarr!
grimt í svefni,
svalt alt í sal,
ættak sæing kalda;
en þú, gramr! riðir
glaums andvani,
fjötri fatlaðr,
í fjánda lið;
svá mun öll yður
ætt Niflunga
afli gengin,
eruð eiðrofa.
17. Mantattu, Gunnarr!
til görva þat,
er þit blóði í spor
báðir rendut;
nú hefir þú hánum þat alt
illu launat,
er hann fremstan sik
finna vildi.
18. Þá reyndi þat,
er riðit hafði
móðigr á vit
mín at biðja,
hve herglötuðr
hafði fyrri
eiðum haldit
við enn unga gram.

19. Benvönd of lét
brugðinn gulli
margdýrr konungr
á meðal okkar;
eldi váru eggjar
útan görvar,
en eitrdropum
innan fáðar."

Hér er sagt í þessi kviðu frá dauða Sigurðar, ok víkr hér svá til, sem þeir dræpi hann úti, en sumir segja svá, at þeir dræpi hann inni í rekkju sinni sofanda. En þýðverskir menn segja svá, at þeir dræpi hann úti í skógi, ok svá segir í Guðrúnarkviðu inni fornu, at Sigurðr ok Gjúka synir hefði til þings riðit, þá er hann var drepinn. En þat segja allir einnig, at þeir sviku hann í trygð ok vógu at hánum liggjanda ok óbúnum.

HELREIÐ BRYNHILDAR

Eptir dauða Brynhildar váru gör bál tvau, annat Sigurði ok brann þat fyrr, en Brynhildr var síðan brend, ok var hon í reið þeirri er guðvefjum var tjölduð. Svá er sagt at Brynhildr ók með reiðinni á helveg ok fór um tún, þar er gýgr nökkur bjó. Gýgrin kvað:

1. „Skaltu í gögnum
ganga eigi
grjóti studda
garða mína;
betr sœmði þér
borða at rekja æ,
heldr en vitja
vers annarrar.

2. Hvat skaltu vitja
af Vallandi,
hvarfúst höfuð!
húsa minna?
þú hefir, vár gulls!
ef þik vita lystir,
mild af höndum
manns blóð þvegit.“

3. „Bregðu eigi mér,
brúðr or steini!
þótt ek værak
i víkingu;
ek mun okkur
œðri þikkja,
hvars menn eðli
okkart kunna.“

4. „Þú vart, Brynhildr
Buðla dóttir!
heilli verstu
í heim borin;
þú hefir Gjúka
* um glatat börnum,
ok búi þeirra
brugðit góðu.“

5. „Ek mun segja þér
svinn or reiðu
vitlaussi mjök,
ef þik vita lystir,
hve görðu mik
Gjúka arfar
ástalausa
* ok eiðrofa.

6. Lét hann vára
hugfullr konungr
átta systra
undir eik borit;
var ek vetra tólf,
ef þik vita lystir,
er ek ungum gram
eiða seldak.

7. Hétu mik allir
* í Hlymdölum
Hildi undir hjálmi,
hverr er kunni.

8. Þá lét ek gamlan
á Goðþjóðu
Hjálmgunnar næst
heljar ganga;
gaf ek ungum sigr
Öðu bróður,

þar varð mér Óðinn
ofreiðr um þat.
9. Lauk hann mik skjöldum
í Skatalundi
rauðum ok hvítum,
randir snurtu;
þann bað hann slíta
svefni mínum,
er hvergi lands
hræðask kynni.
10. Lét hann um sal minn
sunnanverðan
hávan brenna
her alls viðar;
þar bað hann einn þegn
yfir at ríða,
þanns mér fœrði gull,
þaz und Fafni lá.
11. Reið góðr Grana
gullmiðlandi,
þars fóstri minn
fletjum stýrði;
einn þótti hann þar
öllum betri
víkingr Dana
í verðungu.
12. Sváfu við ok unðum
í sæing einni,
sem hann minn bróðir
um borinn væri;
hvártki knátti
hönd yfir annat
átta nóttum
okkart leggja.
13. Því brá mér Guðrún
Gjúka dóttir,
at ek Sigurði
svæfak á armi;
þar varð ek þess vís,
er ek vildigak,
at þau véltu mik
í verfangi.
14. Munu við ofstríð
alls til lengi
konur ok karlar
kvikvir fœðask;
við skolum okrum
aldri slíta
Sigurðr saman;
sökkstu, gýgjarkyn!

GUÐRÚNARKVIÐA

Fyrsta.

Guðrún sat yfir Sigurði dauðum, hon grét eigi sem aðrar konur, en hon var búin til at springa af harmi. Til géngu bæði konur ok karlar at hugga hana, en þat var eigi auðvelt. Þat er sögn manna, at Guðrún hefði etið af Fafnis hjarta, ok hon skildi því fugls rödd. Þetta er enn kveðit um Guðrúnu:

1. Ár var þaz Guðrún
görðisk at deyja,
er hon sat sorgfull
yfir Sigurði;
gerðit hon hjúfra
né höndum slá,
né kveina um
sem konur aðrar.

2. Géngu jarlar
alsnotrir fram,
þeir er harðs hugar
hana löttu;
þeygi Guðrún
gráta mátti,
svá var hon móðug;
mundi hon springa.

3. Sátu ítrar
jarla brúðir
gulli búnar
fyr Guðrúnu;
hver sagði þeirra
sinn of trega,
þann er bitrastan
of beðit hafði.

4. Þá kvað þat Gjaflaug
Gjúka systir:
* „mik veit ek á moldu
munarlausasta;
hefi ek fimm vera
forspell beðit,
tveggja dætra,
þriggja systra,
átta bræðra,
þó ek ein lifi.“

5. Þeygi Guðrún
gráta mátti,
* svá var hon móðug
at mög dauðan
ok harðhuguð
um hrer fylkis.

6. Þá kvað þat Herborg
Húnalands dróttning:
„hefi ek harðara
harm at segja;
mínir sjau synir
sunnanlands,
* verr inn átti,
í val féllu.

7. Faðir ok móðir,
fjórir bræðr,
þau á vági
vindr of lék,
barði bára
við borðþili.

8. Sjálf skylda ek göfga,
sjálf skylda ek gõtva,
sjálf skylda ek höndla
helför þeirra;
þat ek alt um beið
ein misseri,
svá at mér maðr engi
munar leitaði.
9. þá varð ek hapta
ok hernuma
sams misseris
síðar verða;
skylda ek skreyta
ok skúa binda
hersis kván
hverjan morgin.
10. Hon œgði mér
af afbrýði
ok hörðum mik
höggum keyrði;
fann ek húsguma
hvergi in betra,
en húsfreyju
hvergi verri.“
11. þeygi Guðrún
gráta mátti,
svá var hon móðug
at mög dauðan
ok harðhuguð
um hrer fylkis.
12. þá kvað þat Gullrönd
Gjúka dóttir:
„fá kantu, fóstra!
þótt þú fróð sér,
ungu vífi
andspjöll bera.“
Varaði hon at hylja
um hrör fylkis.
13. Svipti hon blæju
af Sigurði,
ok vatt vengi
fyr vífs knjám;
„líttu á ljúfan,
legðu munn við grön,
sem þú hálsaðir
heilan stilli.“
14. Á leit Guðrún
einu sinni,
sá hon döglings skör
dreyra runna,
fránar sjónir
fylkis liðnar,
hugborg jöfurs
hjörvi skorna.
15. þá hné Guðrún
höll við bólstri,
haddr losnaði,
hlýr roðnaði,
en regns dropi
rann niðr um kné.
16. þá grét Guðrún
Gjúka dóttir,
svá at tár flugu
tresk í gögnum,
ok gullu við
gæss í túni,
mœrir fuglar
er mær átti.
17. þá kvað þat Gullrönd
Gjúka dóttir:
„ykkar vissa ek
ástir mestar
manna allra
fyr mold ofan;
unðir þú hvárki
úti né inni,
systir mín!
nema hjá Sigurði.“
18. þá kvað þat Guðrún
Gjúka dóttir:

„svá var minn Sigurðr
hjá sonum Gjúka,
sem væri geirlaukr
or grasi vaxinn,
eða væri bjartr steinn
á band dreginn,
jarknasteinn,
yfir öðlingum.

19. Ek þótta ok
þjóðans rekkum
hverri hæri
Herjans dísi;
nú em ek svá lítil
sem lauf sé
opt í ölstrum,
at jöfur dauðan.

20. Sakna ek í sessi
ok í sæingu
mins málvinar,
valda megir Gjúka,
valda megir Gjúka
mínu bölvi,
ok systur sinnar
sárum gráti.

21. Svá ér um lýða
landi eyðit,
sem ér um unnuð
eiða svarða;
muna þú, Gunnarr!
gulls um njóta,
þeir munu þér baugar
at bana verða,
er þú Sigurði
svarðir eiða.

22. Opt var í túni
teiti meiri,
þá er minn Sigurðr
söðlaði Grana,
ok þeir Brynhildar
biðja fóru,
armrar vættar,
illu heilli.“

23. Þá kvað þat Brynhildr
Buðla dóttir:
* „vön sé sú vættr
vers ok barna,
er þik, Guðrún!
gráts um beiddi,
ok þér í morgun
málrúnar gaf!“

24. Þá kvað þat Gullrönd
Gjúka dóttir:
„þegi þú, þjóðleið!
þeirra orða;
* urðr öðlinga
hefir þú æ verið,
rekr þik alda hverr
illrar skepnu,
sorg sára
sjau konunga
ok vinspell
vífa mest.“

25. Þá kvað þat Brynhildr
Buðla dóttir:
* „veldr einn Atli
öllu bölvi,
of borinn Buðla,
bróðir minn.

26. Þá er við í höll
húnskrar þjóðar
eld á jöfri
ormbeðs litum,
þess hefi ek gangs
goldit síðan,
* þeirrar sýnar
sámk ey.“

27. Stóð hon und stoð,
strengði hon elri,
brann Brynhildi
Buðla dóttur

eldr or augum,
eitri fnæsti,
er hon sár um leit
á Sigurði.

Guðrún gékk þaðan á braut til skógar á eyðimerkr, ok fór alt til Danmarkar, ok var þar með þóru Hákonar dóttur sjau misseri. Brynhildr vildi eigi lifa eptir Sigurð; hon lét drepa þræla sína átta ok fimm ambóttir; þá lagði hon sik sverði til bana, svá sem segir í Sigurðarkviðu inni skömmu.

DRÁP NIFLUNGA.

Gunnarr ok Högni tóku þá gullit alt, Fafnis arf. Ófriðr var þá milli Gjúkunga ok Atla; kendi hann Gjúkungum völd um andlát Brynhildar. Þat var til sætta, at þeir skyldu gipta hánum Guðrúnu; ok gáfu henni óminnisveig at drekka, áðr hon játti at giptask Atla. Synir Atla váru þeir Erpr ok Eitill, en Svanhildr var Sigurðar dóttir ok Guðrúnar. Atli konungr bauð heim Gunnari ok Högna, ok sendi Vinga eða Knefröð. Guðrún vissi vélar ok sendi með rúnum orð, at þeir skyldu eigi koma, ok til jartegna sendi hon Högna hringinn Andvaranaut, ok knýtti í vargshár. Gunnarr hafði beðit Oddrúnar systur Atla, ok gat eigi. Þá fékk hann Glaumvarar; en Högni átti Kostberu; þeirra synir váru þeir Sólarr ok Snævarr ok Gjúki. En er Gjúkungar kómu til Atla, þá bað Guðrún sonu sína at þeir bæði Gjúkungum lifs, en þeir vildu eigi. Hjarta var skorit or Högna, en Gunnarr settr í ormgarð; hann sló hörpu ok svæfði ormana, en naðra stakk hann til lifrar.

GUÐRÚNARKVIÐA

Önnur.

Þjóðrekr konungr var með Atla, ok hafði þar látið flesta alla menn sína. Þjóðrekr ok Guðrún kærðu harma sín á milli, hon sagði ok kvað:

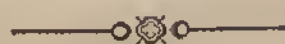
1. Mær var ek meyja,
móðir mik fæddi
björt í búri;
unna ek vel bræðrum,
unz mik Gjúki
gulli reifði,
gulli reifði,
gaf Sigurði.
2. Svá var Sigurðr
of sonum Gjúka
sem væri grœnn laukr
or grasi vaxinn,
eða hjörtr hábeinn
um hvössum dýrum,
eða gull glóðrautt
of grá silfri.
3. Unz mér fyrmunðu
mínir brœðr,
at ek ætta ver
öllum fremra;
sofa þeir ne máttuð
né of sakar dœma,
áðr þeir Sigurð
svelta létu.
4. Grani rann at þingi,
gnýr var at heyra,
en þá Sigurðr
sjálfr eigi kom;
öll váru söðuldýr
sveita stokkin,
* ok of vanið vási
af vegöndum.
5. Gekk ek grátandi
við Grana rœða,
úrughlýra
jó frá ek spjalla;
hnipnaði Grani þá,
drap i gras höfði;
jór þat vissi,
eigendr ne lifðut.
* 6. Lengi hvarfaða,
lengi hugir deildusk,
áðr ek of frægak
fólkvörð at gram.
7. Hnipnaði Gunnarr,
sagði mér Högni
frá Sigurðar
sárum dauða:
„liggr of höggvinn
fyr handan ver
* Guthorms bani
ok gefinn úlfum.
8. Líttu þar Sigurð
á suðrvega,
þá heyrir þú
hrafna gjalla,
örnu gjalla

æzli fegna,
varga þjóta
um veri þínum."
9. „Hvi þú mér, Högni!
harma slika
viljalaussi
vill um segja?
þitt skyli hjarta
hrafnar slíta
víð lönd yfir,
en þú vitir manna."
10. Svaraði Högni,
sinni einu
trauðr góðs hugar,
af trega stórum:
„þess áttu, Guðrún!
græti at fleiri,
at hjarta mitt
hrafnar slíti."
11. Hvarf ek ein þaðan
andspilli frá
á viðlæsar
varga leifar;
gerðiga ek hjúfra
né höndum slá,
né kveina um
sem konur aðrar,
þá er sat soltin
um Sigurði.
12. Nótt þótti mér
niðmyrkr vera,
er ek sárla satk
yfir Sigurði;
úlfar þóttumk
öllu betri,
ef þeir léti mik
lífi týna;
eða brendi mik
sem birkinn við.
13. Fór ek af fjalli
fimm dægr talið,
unz ek höll Hálfs
háva þekðak;
sat ek með þóru
sjau misseri,
dœtr Hákonar
i Danmörku.
14. Hon mér at gamni
gull bókaði,
sali suðrœna
ok svani danska.
15. Höfðu við á skriptum
þat er skatar léku,
ok á hannyrðum
hilmis þegna,
randir rauðar,
rekka Húna,
hjördrótt, hjálmdrótt,
hilmis fylgju.
16. Skip Sigmundar
skriðu frá landi,
gyltar grímur,
grafnir stafnar;
byrðu við á borða
þat er þeir börðusk
Sigarr ok Siggeirr
suðr á Fívi.
17. þá frá Grímildr
gotnesk kona,
hvat ek væra
vinna hyggjuð;
hon brá borða,
ok buri heimti
þrágjarnliga
þess at spyrja,
hverr vildi son
systur bœta,
eða ver veginn
vildi gjalda.
18. Gerr lézk Gunnarr

gull at bjóða,
sakar at bœta,
ok ið sama Högni.
Hon frétti at því,
hverr fara vildi
vigg at söðla,
vagn at beita,
hesti ríða,
hauki fleygja,
örum at skjóta
af ýboga.
19. Valdarr Dönum
með Jarízleifi,
Eymóðr þriði
með Jarízskari
inn géngu þá
jöfrum líkir;
Langbarðs liðar
höfðu loða rauða,
skreyttar brynjur,
steypta hjálma,
skálmum gyrðir
höfðu skarar jarpar.
20. Hverr vildi mér
hnossir velja,
hnossir velja
ok hugat mæla,
ef þeir mætti mér
margra súta
trygðir vinna,
ef ek trúa gerða.
21. Fœrði mér Grímildr
full at drekka
svalt ok sárlikt,
né ek sakar munðak;
þat var um aukit
urðar magni,
svalköldum sæ
ok sónar dreyra.
22. Váru i horni
hverskyns stafir
ristnir ok roðnir,
ráða ek ne máttak;
lyngfiskr langr
lands Haddingja,
ax óskorit,
innleið dýra.
23. Váru þeim bjóri
böl mörg saman,
urt alls viðar
ok akarninn,
umdögg arins,
iðrar blótnar,
svíns lifr soðin,
þvíat hon sakar deyfði.
24 En þá gleymðum,
er getið höfðum,
öllum jöfurs
orðum í sal.
Kvámu konungar
fyr kné þrenníг,
áðr hon sjálfa mik
sótti at máli.
25. „Gef ek þér, Guðrún!
gull at þiggja,
fjöld alls fjár
at þinn föður dauðan;
hringa rauða,
Hlöðves sali,
ársal allan
at jöfur fallinn;
26. Húnskar meyjar,
þær er hlaða spjöldum
ok göra gull fagrt,
svá at þér gaman þikki;
ein skaltu ráða
auði Buðla,
gulli göfguð
ok gefin Atla.“
27. „Vilk eigi ek

með veri ganga,
né Brynhildar
bróður eiga;
samir eigi mér
við son Buðla
ætt at auka
né una lífi.“
28. „Hirða þú höldum
heiptir gjalda,
þvíat vér höfum
valdit fyrri;
svá skaltu láta
sem þeir lifi báðir
Sigurðr ok Sigmundr,
ef þú sonu fæðir.“
29. „Máka ek, Grímildr!
glaumi bella,
né vígrisins
vánir telja;
síz Sigurðar
sárla drukku
hrægífr, huginn
hjartblóð saman.“
30. „Þann hefi ek allra
ættgöfgastan
fylki fundit
ok framast nekkvi;
hann skaltu eiga,
unz þik aldr viðr,
verlaus vera
nema þú vilir þenna.“
31. „Hirða þú bjóða
bölvafullar
þrágjarnliga
þær kindir mér;
hann mun Gunnar
grandi beita,
ok or Högna
hjarta slíta.
Munkað ek létta
áðr lífshvatan
eggleiks hvötuð
aldri nemik.“
32. Grátandi Grímildr
greip við orði,
er burum sínum
bölva vætti,
ok mögum sínum
meina stórra:
„lönd gef ek enn þér,
lýða sinni,
Vinbjörg, Valbjörg,
ef þú vill þiggja;
eigðu um aldr þat
ok uni, dóttir!“
33. „Þann mun ek kjósa
af konungum,
ok þó af niðjum
nauðig hafa;
verðr eigi mér
verr at ynði,
né böl bræðra
at bura skjóli.“
34. Senn var á hesti
hverr drengr litinn,
en víf valnesk
hafit í vagna.
Vér sjau daga
svalt land riðum,
en aðra sjau
unnir kníðum,
en ina þriðju sjau
þurt land stigum.
35. Þar hliðverðir
hárar borgar
grind upp luku,
áðr í garð riðum.
36. Vakði mik Atli,
en ek vera þóttumk
full ills hugar

at frændr dauða.
37. Svá mik nýliga
nornir vekja
vilsinnis spá:
– vildi at ek réða –
„Hugða ek þik, Guðrún
Gjúka dóttir!
læblöndnum hjör
leggja mik í gögnum.“
38. „Þat er fyr eldi,
er járn dreyma,
fyr dul ok vil
drósar reiði;
mun ek þik við bölvi
brenna ganga,
líkna ok lækna,
þótt mér leiðr sér.“
39. „Hugða ek hér í túni
teina fallna,
þá er ek vildigak
vaxna láta;
rifnir með rótum,
roðnir í blóði,
bornir á bekki,
beðit mik at tyggva.
46. Hugða ek mér af hendi
hauka fljúga
bráðalausa
bölranna til;
hjörtu hugða ek þeirra
við hunang tuggin,
sorgmóðs sefa,
sollin blóði.
41. Hugða ek mér af hendi
hvelpa losna,
glaums andvana
gylli báðir;
hold hugða ek þeirra
at hræum orðit,
nauðigra ná
nýta ek skyldak.“
42. „Þar munu seggir
um sæing dœma
ok hvítinga
höfði nema;
þeir munu feigir
fára nátta
fyr dag litlu,
dróttum bergja.“
43. „Læga ek síðan,
né sofa vildak,
þrágjarn í kör;
þat man ek görva.“

GUÐRÚNARKVIÐA

þriðja.

Herkja hét ambótt Atla, hon hafði verið frilla hans; hon sagði Atla at hon hefði séð Þjóðrek ok Guðrúnu bæði saman; Atli var þá allókátr. Þá kvað Guðrún:

1. „Hvat er þér, Atli!
æ, Buðla sonr!
er þér hrygt í hug?
hví hlær þú æva?
hitt mundi œðra
jörlum þikkja,
at við menn mæltir
ok mik sæir.“

2. „Tregr mik þat, Guðrún
Gjúka dóttir!
mér í höllu
Herkja sagði,
at þit Þjóðrekr
undir þaki svæfit,
ok léttliga
líni verðit.“

3. „Þér mun ek alls þess
eiða vinna
at inum hvíta
helga steini,
at ek við Þjóðmar
þatki áttak,
er vörðr né verr
vinna knátti.

3. Nema ek hálsaða
herja stilli,
jöfur óneisinn,
einu sinni;
aðrar váru
okrar spekjur,
er við hörmug tvau
hnigum at rúnum.

5. Hér kom Þjóðrekr
með þrjá tegu,
lifa þeir ne einir
þriggja tega manna;
hrinktu mik at brœðrum
ok at brynjuðum,
hrinktu mik öllum
höfuðniðjum.

6. Sentu at Saxa
Sunnmanna gram,
hann kann helga
hver vellanda.“

7. Sjau hundruð manna
í sal géngu,
áðr kvæn konungs
í ketil tœki.

8. „Kemra nú Gunnarr,
kalliga ek Högna,
sékka ek síðan
svása brœðr;
sverði mundi Högni
slíks harms reka,
nú verð ek sjálf fyr mik
synja lýta.“

9. Brá hon til botns
björtum lófa,
ok hon upp um tók
jarknasteina.
„Sé nu, seggir!
sýkn em ek orðin
heilagliga,
hve sjá hverr velli.“
10. Hló þá Atla
hugr í brjósti,
er hann heilar sá
hendr Guðrúnar.
„Nu skal Herkja
til hvers ganga,
sú er Guðrúnu
grandi vænti.“
* 11. Sáat maðr armlikt,
hverr er þat sáat,
hve þar á Herkju
hendr sviðnuðu;
leiddu þá mey
í mýri fúla.
Svá þá Guðrún
sinna harma.

ODDRÚNARGRÁTR.

Heiðrekr hét maðr, dóttir hans hét Borgný. Vilmundr hét sá er var friðill hennar. Hon mátti eigi fœða börn, áðr til kom Oddrún Atla systir; hon hafði verit unnusta Gunnars Gjúkasonar. Um þessa sögu er hér kveðit:

1. Heyrða ek segja
í sögum fornum,
hve mær um kom
til Mornalands;
engi mátti
fyr jörð ofan
Heiðreks dóttur
hjálpir vinna.

2. Þat frá Oddrún
Atla systir,
at sú mær hafði
miklar sóttir;
brá hon af stalli
stjórnbitluðum,
ok á svartan
söðul of lagði.

3. Lét hon mar fara
moldveg sléttan,
unz at hári kom
höll standandi;
svipti hon söðli
af svöngum jó,
ok hon inn um gékk
endlangan sal,
ok hon þat orða
alls fyrst um kvað:

4. „Hvat er frægst
á foldu,
eða hvat er hlæst
Húnalands?“

* 5. „Hér liggr Borgný
of borin verkjum,
vina þín, Oddrún!
viltu ef þú hjálpir.“

6. „Hverr hefir vísir
vamms um leitað,
hví eru Borgnýjar
bráðar sóttir?“

7. „Vilmundr heitir
vinr haukstalda,
* hann varði mey
varmri blæju
fimm vetr alla,
svá hon sinn föður leyndi.“

8. Þær hykk mæltu
þvigit fleira;
gékk mild fyr kné
meyju at sitja;
ríkt gól Oddrún,
ramt gól Oddrún
* bitra galdra
at Borgnýju.

9. Knátti mær ok mögr
moldveg sporna,
börn þau hin blíðu
við bana Högna.
Þat nam at mæla
mær fjörsjúka,
svá at hon ekki kvað
orð ið fyrra:

10. „Svá hjálpi þér
hollar vættir,
Frigg ok Freyja
ok fleiri goð,
sem þú feldir mér
fár af höndum!"
11. „Hnékað ek af því
til hjálpar þér,
at þú værir þess
verð aldregi;
hét ek ok efndak,
er ek hinig mælta,
at ek hvívetna
hjálpa skyldak,
þá er öðlingar
arfi skíptu."
12. „Œr ertu, Oddrún!
ok örvita,
er þú mér af fári
flest orð of kvað;
en ek fylgðak þér
á fjörgynju,
sem við brœðrum tveim
of bornar værim."
13. „Man ek hvat þú
mæltir enn um aptan,
þá er ek Gunnari
gerðag drekku;
slíks dœmi kvaðattu
síðan mundu
meyju verða
nema mér einni."
14. Þá nam at setjask
sorgmóð kona,
at telja böl
af trega stórum:
15. „Var ek upp alin
í jöfra sal
– flestr fagnaði –
at fíra ráði;
unða ek aldri
ok eign föður
fimm vetr eina,
svá at minn faðir lifði.
16. Þat nam at mæla
mál ið efsta
sjá móðr konungr,
áðr hann sylti:
17. Mik bað hann gœða
gulli rauðu,
ok suðr gefa
syni Grímildar;
kvaða hann ina œðri
alna myndu
mey í heimi,
nema mjötuðr spilti.
18. Brynhildr í búri
borða rakði,
hafði hon lýði
ok lönd um sik;
jörð dúsaði
ok upphiminn,
þá er bani Fafnis
borg um þatti.
19. Þá var víg vegit
völsku sverði,
ok borg brotin
sú er Brynhildr átti;
vara langt af því,
heldr vá lítið,
unz þær vélar
vissi allar.
20. Þess lét hon harðar
hefndir verða,
svá at vér öll höfum
œrnar raunir;
þat mun á hölða
hvert land fara,
er hon lét sveltask
at Sigurði.

21. En ek Gunnari
gatk at unna,
bauga deili,
sem Brynhildr skyldi;
en hann Brynhildi
bað hjálm geta,
hana kvað hann óskmey
verða skyldu.
22, Buðu þeir árla
bauga rauða
ok brœðr mínum
bœtr ósmár;
bauð hann enn við mér
bú fimtán,
hliðfarm Grana,
ef hann hafa vildi.
23. En Atli kvazk
eigi vilja
mund aldregi
at megi Gjúka;
þeygi við máttum
við munum vinna,
nema ek hélt höfði
við hringbrota.
24. Mæltu margir
mínir niðjar,
kváðusk okr hafa
orðit bæði,
en mik Atli kvað
eigi myndu
lýti ráða
né löst göra;
en slíks skyli
synja aldri
maðr fyr annan,
þar er munuð deilir.
25. Sendi Atli
áru sína
um myrkvan við
mín at freista;
ok þeir kvámu þar,
er þeir koma ne skylduð,
þá er breiddu við
blæju eina.
* 26. Buðu við þegnum
bauga rauða,
at þeir eigi
til Atla segði;
en þeir óliga
Atla sögðu,
ok hvatliga
heim skunduðu.
27. En þeir Guðrúnu
görla leyndu því,
* at hon heldr vita
hálfu skyldi.
28. Hlymr var at heyra
hófgullinna,
þá er í garð riðu
Gjúka arfar;
þeir or Högna
hjarta skáru,
en í ormgarð
annan lögðu.
* 29. Var ek enn farin
einu sinni
til Geirmundar
görva drykkju;
nam horskr konungr
hörpu sveigja,
þvíat hann hugði mik
til hjálpar sér,
kynríkr konungr,
of koma mundu.
* 30. Nam ek at heyra
or Hléseyju,
hve þar af stríðum
strengir gullu.
31. Bað ek ambáttir
búnar verða,

vilda ek fylkis
fjörvi bjarga;
létum fljóta
far lund yfir,
unz ek alla sák
Atla garða.
32. Þá kom in arma
út skævandi
móðir Atla,
hon skyli morna!
ok Gunnari
gróf til hjarta,
svá at ek máttigak
mœrum bjarga.
33. Opt undrumk þat,
hví ek eptir mák,
linnvengis bil,
lífi halda,
er ek ógnhvötum
* unna þóttumk,
sverða deili,
sem sjálfri mér.
34. Sattu ok hlýddir,
meðan ek sagðak þér
mörg ill um sköp
mín ok þeirra;
maðr hverr lifir
at munum sínum.
Nú er um genginn
* grátr Oddrúnar.

ATLAKVIÐA.

Guðrún Gjúka dóttir hefndi brœðra sinna svá sem frægt er orðit. Hon drap fyrst sonu Atla, en eptir þat drap hon Atla, ok brendi höllina ok hirðina alla. Um þetta er sjá kviða ort:

1. Atli sendi
ár til Gunnars
kunnan segg at ríða,
Knefruðr var sá heitinn;
at görðum kom hann Gjúka
ok at Gunnars höllu,
bekkjum aringreypum,
ok at bjóri svásum.

2. Drukku þar dróttmegir
– en dyljendr þögðu –
vín í valhöllu,
reiði sásk þeir Húna;
kallaði þá Knefröðr
kaldri röddu,
seggr inn suðrœni,
sat hann á bekk hám.

3. „Atli mik hingat sendi
ríða örindi
mar inum melgreypa
Myrkvið inn ókunna,
at biðja yðr, Gunnarr!
at ið á bekk komit
með hjálmum aringreypum
at sœkja heim Atla.

4. Skjöldu kneguð þar velja
ok skafna aska,
hjálma gullroðna
ok Húna mengi,
silfrgylt söðulklæði,
serki valrauða,
dafar darraðar,
drösla melgreypa.

5. Völl lézk ykr ok mundu gefa
víðrar Gnítaheiðar,
af geiri gjallanda
ok af gyltum stöfnum,
stórar meiðmar
ok staði Danpar,
hrís þat ið mœra,
er meðr Myrkvið kalla.“

6. Höfði vatt þá Gunnarr
ok Högna til sagði:
„hvat ræðr þú okr, seggr inn œri!
alls við slíkt heyrum;
gull vissa ek ekki
á Gnítaheiði,
þat er við ættima
annat slíkt.

7. Sjau eigu við salhús
sverða full,
hverju eru þeirra
hjölt or gulli;
minn veit ek mar beztan,
en mæki hvassastan,
boga bekk sœma,
en brynjur or gulli,
hjálm ok skjöld hvítastan
kominn or höll Kjárs;
einn er minn betri
en sé allra Húna.“

8. „Hvat hyggr þú brúði benda,
þá er hon okr baug sendi
varinn váðum heiðingja?
hygg ek at hon vörnuð byði;
hár fann ek heiðingja
riðit í hring rauðum,
ylfstr er vegr okkarr
at ríða örindi.“
9. Niðjar hvöttu Gunnar
né náungr annarr,
rýnendr né ráðendr
né þeir er ríkir váru;
kvaddi þá Gunnarr
sem konungr skyldi,
mœrr í mjöðranni,
af móði stórum:
10. „Rístu nú, Fjörnir!
láttu á flet vaða
greppa gullskálir
með gumna höndum.“
11. Úlfr mun ráða
arfi Niflunga,
gamlar granverðir!
ef Gunnars missi;
birnir blakkfjallar
bíta þref tönnum,
gamna greystóði,
ef Gunnarr kemrað.
12. Leiddu landrögni
lýðar óneisir
grátendr gunnhvata
or garði Húna;
þá kvað þat inn œri
erfivörðr Högna:
„heilir farit nú ok horskir,
hvars ykr hugr teygir!“
13. Fetum létu frœknir
um fjöll at þyrja
marina melgreypu
Myrkvið inn ókunna;
hristisk öll Húnmörk,
þar er harðmóðgir fóru,
ráku þeir vandstyggva
völlu algrœna.
14. Land sá þeir Atla
ok liðskjálfar djúpa,
Bikka greppar standa
á borg inni há;
sal um suðrþjóðum
sleginn sessmeiðum,
bundnum röndum,
bleikum skjöldum,
dafa darraðar;
en þar drakk Atli
vín í valhöllu;
verðir sátu úti
at varða þeim Gunnari,
ef þeir hér vitja kvæmi,
með geiri gjallanda
at vekja gram hildi.
15. Systir fann þeirra snemst,
at þeir í sal kvámu,
brœðr hennar báðir,
bjóri var hon lítt drukkin:
„ráðinn ertu nú, Gunnarr!
hvat muntu ríkr vinna
við Húna harmbrögðum?
höll gakk þú or snemma!
16. Betr hefðir þú, bróðir!
at þú í brynju fœrir,
sem hjálmum aringreypum
at sjá heim Atla;
sætir þú í söðlum
sólheiða daga,
nái nauðfölva
létir nornir gráta,
Húna skjaldmeyjar
hervi kanna,
en Atla sjálfan létir þú
í ormgarð koma;

nú er sá ormgarðr
ykr um fólginn."
17. „Seinað er nú, systir!
at samna Niflungum,
langt er at leita
lýða sinnis til,
of rosmufjöll Rínar
rekka óneissa."
18. Féngu þeir Gunnar
ok í fjötur settu
vinir Borgunda
ok bundu fastla.
19. Sjau hjó Högni
sverði hvössu,
en enum átta
hratt hann í eld heitan;
svá skal frækn
fjándum verjask.
20. Högni varði
hendr Gunnars,
frágu fræknan,
ef fjör vildi,
Gotna þjóðan,
gulli kaupa.
21. „Hjarta skal mér Högna
í hendi liggja,
blóðugt or brjósti
skorið ballriða
saxi sliðrbeitu
syni þjóðans.
22. Skáru þeir hjarta
Hjalla or brjósti,
bloðukt ok á bjóð lögðu
ok báru þat fyr Gunnar.
23. Þá kvað þat Gunnarr
gumna dróttinn:
„hér hefi ek hjarta
Hjalla ins blauða,
ólikt hjarta
Högna ins frœkna,
er mjök bifask
er á bjóði liggr,
bifðisk hálfu meir
er í brjósti lá."
24. Hló þá Högni,
er til hjarta skáru
kvikvan kumblasmið,
klekkva hann sízt hugði;
blóðugt þat á bjóð lögðu
ok báru fyr Gunnar.
25. Mœrr kvað þat Gunnarr
Geirniflungr:
„hér hefi ek hjarta
Högna ins frœkna,
ólikt hjarta
Hjalla ins blauða,
er lítt bifask
er á bjóði liggr,
bifðisk svági mjök
er í brjósti lá.
26. Svá skaltu, Atli!
augum fjarri,
sem munt
menjum verða;
er unt einum mér
öll um fólgin
hodd Niflunga,
lifira nú Högni.
27. Ey var mér týja,
meðan við tveir lifðum,
nú er mér engi,
er ek einn lifik;
Rín skal ráða
rógmálmi skatna,
svinn, áskunna
arfi Niflunga.
Í veltanda vatni
lýsask valbaugar,
heldr en á höndum gull
skíni Húna börnum."

28. „Ykvið ér hvelvögnum,
haptr er nú i böndum.“
29. Atli inn ríki
reið glaummönum,
sleginn rógþornum,
sifjungr þeirra;
[gættisk harma]
Guðrún sigtífa,
varnaði við tárum
vaðin í þyshöllu.
30. „Svá gangi þér, Atli!
sem þú við Gunnar áttir
eiða opt um svarða
ok ár of nefnda,
at sól inni suðrhöllu
ok at Sigtýs bergi,
hulkvi hvílbeðjar,
ok at hringi Ullar;
ok meir þaðan
menvörð bituls
dólgrögni dró
til dauðs skókr.“
31. Lifanda gram
lagði í garð þann,
er skriðinn var,
skatna mengi,
innan ormum;
en einn Gunnarr
heiptmóðr hörpu
hendi kníði,
glumðu strengir;
svá skal gulli
frœkn hringdrifi
við fíra halda.
32. Atli lét
lands síns á vit
jó eyrskán
aptr frá morði;
dynr var í garði,
dröslum of þrungit,
vápnsöngr virða,
váru af heiði komnir.
33. Út gékk þá Guðrún
Atla i gögn
* með gyltum kalki
at reifa gjöld rögnis:
„þiggja knáttu, þengill!
i þinni höllu
glaðr at Guðrúnu
gnadda niflfarna.“
34. Umðu ölskálir
Atla vínhöfgar,
þá er í höll saman
Húnar tölðusk;
* gumar gransíðir
géngu inn hvatir.
35. Skævaði þá in skírleita
veigar þeim at bera,
afkár dís, jöfrum
ok ölkrásir valði
nauðug, neffölum
en níð sagði Atla:
36. „Sona hefir þinna,
sverða deilir!
* hjörtu hrædreyrug
við hunang of tuggin;
melta knáttu, móðugr!
manna valbráðir,
eta at ölkrásum
ok í öndugi at senda.
37. Kallara þú síðan
til knjá þinna
Erp né Eitil
ölreifa tvá;
* séra þú síðan
í sæti miðju
gulls miðlenðr
gęira skepta,
manar meita,
né mara keyra.“

38. Ymr varð á bekkjum,
afkárr söngr virða,
gnýr und guðvefjum;
grétu börn Húna,
nema ein Guðrún,
er hon æva grét
brœðr sína berharða
ok buri svása,
unga, ófróða,
þá er hon við Atla gat.

39. Gulli séri
in gaglbjarta,
hringum rauðum
reifði hon húskarla;
sköp lét hon vaxa,
en skíran málm vaða,
æva fljóð ekki
gáði fjarghúsa.

40. Óvarr Atli,
óðan hafði hann sik drukkit,
vápn hafði hann ekki,
varnaðit hann við Guðrúnu;
opt var sá leikr betri,
þá er þau lint skyldu
optar um faðmask
fyr öðlingum.

41. Hon beð broddi
gaf blóð at drekka,
hendi helfússi,
ok hvelpa leysti;
hratt fyr hallar dyrr
* – ok húskarla vakði –
brandi brúðr heitum,
þau lét hon gjöld brœðra.

42. Eldi gaf hon þá alla,
er inni váru,
ok frá morði þeirra Gunnars
komnir váru or myrkheimi;
forn timbr féllu,
fjarghús ruku,
bœr buðlunga,
* brunnu ok skjaldmeyjar
inni aldrstamar,
hnigu í eld heitan.

43. Fullrœtt er um þetta,
ferr engi svá síðan
brúðr í brynju
brœðra at hefna;
hon hefir þriggja
þjóðkonunga
banorð borið
* björt, áðr sylti.

Enn segir gleggra í Atlamálum inum grœnlenzkum.

ATLAMÁL.

1. Frétt hefir öld ofu þá,
er endr um görðu
seggir samkundu,
sú var nýtt festum,
œxtu einmæli;
yggr var þeim síðan,
ok ið sama sonum Gjúka,
er váru sannráðnir.
2. Sköp œxtu skjöldunga,
skyldu at feigir;
illa rézk Atla,
átti hann þó hyggju;
feldi stoð stóra,
stríddi sér harðla,
af bragði boð sendi,
at kvæmi brátt mágar.
3. Horsk var húsfreyja,
hugði at mannviti,
lag heyrði hon orða,
hvat þeir á laun mæltu;
þá var vant vitri,
vildi hon þeim hjálpa,
skyldu um sæ sigla,
en sjálf ne komskat.
4. Rúnar nam at rísta,
rengði þær Vingi
– färs var hann flýtandi –
áðr hann fram seldi;
fóru þá síðan
sendimenn Atla
um fjörð Lima,
þar er frœknir bjoggu.
5. Ölværir urðu
ok elda kyndu,
hugðu vætr véla
er þeir váru komnir;
tóku þeir fórnir
er þeim fríðr sendi,
hengðu á súlu,
hugðuð þat varða.
6. Kom þá Kostbera,
kvæn var hon Högna,
kona kapps gálig,
ok kvaddi þá báða;
glöð var ok Glaumvör
er Gunnarr átti,
féllskað saðr sviðri,
sýsti um þörf gesta.
7. Buðu þeir heim Högna,
ef hann þá heldr fœri,
sýn var svipvísi,
ef þeir sín gæði;
hét þá Gunnarr
ef Högni vildi,
Högni því nítti
er hinn um rœddi.
8. Báru mjöð mœrar,
margs var alls beini,
fór þar fjöld horna,
unz þótti fulldrukkið.
9. Hjú görðu hvílu
sem þeim hœgst þótti,
kend var Kostbera,
kunni hon skil rúna;
innti orðstafi
at eldi ljósum,

gæta varð hon tungu
í góma báða,
váru svá viltar
at var vant at ráða.
10. Sæing fóru síðan
sína þau Högni,
dreymði dróttláta,
dulði þess vætki,
sagði horsk hilmi,
þegars hon réð vakna..
11. „Heiman görisk þú, Högni!
hygðu at ráðum,
fár er fullrýninn,
far þú í sinn annat.
12. Réð ek þær rúnar,
er reist þín systir,
björt hefir þér eigi
boðit í sinn þetta;
eitt ek mest undrumk,
mákað ek enn hyggja,
hvat þá varð vitri,
er skyldi vilt rísta;
þviat svá var ávísat,
sem undir væri
bani ykkarr beggja,
ef ið brálla kvæmið;
vant er stafs vífi,
eða valda aðrir.“
13. „Allar 'ro illúðgar“, kvað Högni,
„ákka ek þess kynni,
vilka ek þess leita
nema launa eigim;
okr mun gramr gulli
reifa glóðrauðu,
óumk ek aldregi,
þótt vér ógn fregnim.“
14. „Stopalt munuð ganga,
ef ið stundit þangat;
ykr mun ástkynni
eigi í sinn þetta;
dreymði mik, Högni!
dyljumk þat eigi,
ganga mun ykr andæris,
eða ella hræðumk.
15. Blæju hugða ek þína
brenna í eldi,
hryti hár logi
hús mín í gögnum.“
16. „Liggja hér línklæði,
þau ér lítt rækit,
þau munu brátt brenna,
þar er þú blæju sátt“.
17. „Björn hugða ek hér inn kominn,
bryti upp stokka,
hristi svá hramma,
at við hrædd yrðim;
munn oss mörg hefði,
svá at vér mættim ekki,
þar var ok þrömmun
þeygi svá lítil.“
18. „Veðr mun þar vaxa,
verða ótt snemma,
hvítabjörn hugðir,
þar mun hregg austan.“
19. Örn hugða ek hér inn fljúga
at endlöngu húsi,
þat mun oss drjúgt deilask;
dreifði hann oss öll blóði,
hugða ek af heitum,
at væri hamr Atla.“
20. „Slátrum sýsliga,
sjám þá róðru,
opt er þat fyr öxnum,
er örnu dreymir;
heill er hugr Atla,
hvatki er þik dreymir.“
Lokit því létu,

líðr hver rœða.
21. Vöknuðu velborin,
var þar sams dœmi,
gættisk þess Glaumvör,
at væri grand svefna
frábægt við Gunnar
at fá tvær leiðir.
22. „Görvan hugða ek þér gálga,
géngir þú at hanga,
æti þik ormar,
yrða ek þik kvikvan,
görðisk rök ragna;
ráð þú hvat þat væri.
23. Blóðgan hugða ek mæki
borinn or serk þínum,
ilt er svefn slíkan
at segja nauðmanni;
geir hugða ek standa
í gögnum þik miðjan,
emjuðu úlfar
á endum báðum.“
24. „Rakkar þar renna,
ráðask mjök geyja,
opt verðr glaumr hunda
fyr geira flaugum.“
25. „Á hugða ek hér inn renna
at endlöngu húsi,
þyti af þjósti,
þeystisk of bekki,
bryti fœtr ykra
brœðra hér tveggja,
gerðit vatn vægja,
vera mun þat fyr nekkvi.
26. Konur hugðak dauðar
koma í nótt hingat,
værit vart búnar,
vildi þik kjósa,
byði þér brálliga
til bekkja sinna
ek kveð aflima
orðnar þér dísir.“
27. „Seinat er at segja,
* svá er nú ráðit,
forðumka för þó,
alls þó er fara ætlað;
mart er mjök glíkligt,
at munim skammæir.“
28. Litu er lýsti,
létusk þeir fúsir,
allir upp rísa,
önnur þau löttu;
fóru fimm saman,
* fleiri til váru
hálfu húskarlar,
– hugat var því illa –
Snævarr ok Sólarr,
synir váru þeir Högna,
Orkning þann hétu,
er þeim enn fylgði,
blíðr var börr skjaldar
bróðir hans kvánar.
29. Fóru fagrbúnar,
* unz þau fjörðr skildi;
löttu ávalt ljósar,
létuat heldr segjask.
30. Glaumvör kvað at orði,
er Gunnarr átti,
mælti hon við Vinga
sem henni vert þótti:
„veitkað ek hvárt verðlaunið
at vilja ossum,
glœpr er gests kváma,
* ef í görisk nakkvað.“
31. Sór þá Vingi,
sér réð hann litt eira:
„eigi hann jötnar,
ef hann at yðr lygi,
gálgi görvallan,

ef hann á grið hygði.“
32. Bera kvað at orði
blið í hug sínum:
„sigli þér sælir
ok sigr árnið,
fari sem ek fyrir mælik!
fæst eigi því níta!“
33. Högni svaraði,
hugði gott nánum:
„huggízk ið, horskar!
hvegi er þat görvisk;
mæla þat margir,
missir þó stórum,
mörgum ræðr litlu,
hve verði leiddr heiman.“
34. Sásk til síðan
áðr í sundr hyrfi,
þá hygg ek sköp skiptu,
skildusk vegir þeirra.
35. Róa námu ríki,
rifu kjöl hálfan,
beystu bakföllum,
brugðusk heldr reiðir,
hömlur slitnuðu,
háir brotnuðu,
gerðut far festa
áðr þeir frá hyrfi.
36. Litlu ok lengra
– lok mun ek þess segja –
bœ sá þeir standa,
er Buðli átti;
hátt hrikðu grindr,
er Högni kníði.
37. Orð kvað þá Vingi,
þaz án væri:
„farið firr húsi,
– flátt er til sœkja,
brátt hefi ek ykr brenda,
bragðs skoluð höggnir,
fagrt bað ek ykr kvámu,
flátt var þó undir –
ella héðan bíðit,
meðan ek högg yðr gálga.“
38. Orð kvað hitt Högni,
hugði lítt vægja,
varr at vættugi,
er varð at reyna:
„hirða þú oss hræða,
hafðu þat fram sjaldan;
ef þú eykr orði,
ilt mundu þér lengja.“
39. Hrundu þeir Vinga
ok í hel drápu,
exar at-lögðu,
meðan í önd hixti.
40. Flykðusk þeir Atli
ok fóru í brynjur,
géngu svá görvir,
at var garðr milli;
urpusk á orðum
allir senn reiðir:
„fyrr várum fullráða
at firra yðr lífi.“
41. „Á sér þat illa,
ef höfðut áðr ráðit,
en eruð óbúnir,
ok höfum einn feldan,
lamðan til heljar,
liðs var sá yðars.“
42. Óðir þá urðu,
er þat orð heyrðu,
forðuðu fingrum
ok féngu í snœri,
skutu skarpliga
ok skjöldum hlífðusk.
43. Inn kom þá audspilli
hvat úti drýgðu,
hátt fyr höllu
heyrðu þræl segja.
44. Ötul var þá Guðrún,

er hon ekka heyrði,
hlaðin hálsmenjum,
hreytti hon þeim gervöllum,
slöngði svá silfri,
at í sundr hrutu baugar.
45. Út gékk hon síðan,
ypðit lítt hurðum,
fóra fælt þeygi,
ok fagnaði komnum;
hvarf til Niflunga,
sú var hinzt kveðja,
fylgði saðr slíku,
sagði hon mun fleira:
46. Leitaða ek í líkna,
at letja ykr heiman;
sköpum viðr manngi,
ok skoluð þó hér komnir.“
Mælti af mannviti,
ef mundu sættask;
ekki at réðusk,
allir ní kváðu.
47. Sá þá sælborin,
at þeir sárt léku;
hugði á harðræði,
ok hrauzk or skikkju;
nökðan tók hon mæki
ok niðja fjör varði,
hœg varat hjaldri,
hvars hon hendr festi.
48. Dóttir lét Gjúka
drengi tvá hníga,
bróður hjó hon Atla,
bera varð þann síðan;
skapði hon svá skœru,
skeldi fót undan;
annan réð hon höggva,
svá at sá upp reisat,
í helju hon þann hafði,
þeygi henni hendr skulfu.
49. Þjörku þar görðu,
þeirri var við brugðit,
þat brá um alt annat,
er unnu börn Gjúka;
svá kváðu Niflunga,
meðan sjálfir lifðu,
skapa sókn sverðum,
slítask af brynjur,
höggva svá hjálma,
sem þeim hugr dygði.
50. Morgin mest vágu
unz miðjan dag líddi,
óttu alla
ok öndurðan dag;
fyrr var fullvegit,
flóði völlr blóði;
átján áðr féllu;
efri þeir urðu
Beru tveir sveinar
ok bróðir hennar.
51. Röskr tók at rœða,
þótt hann reiðr væri:
„ilt er um litask,
yðr er þat kenna;
várum þrír tigir,
þegnar vígligir,
eptir lifum ellifu,
or er þar brunnit.
Brœðr várum fimm,
er Buðla mistum,
hefir nú Hel hálfa,
en höggnir tveir liggja.
52. Mægð gat ek mikla;
mákak því leyna,
kona váliga!
knáka ek þess njóta;
hljótt áttum sjaldan,
síz komt í hendr ossar;
firðan mik frændum,
fé opt svikinn,
senduð systr helju,

slíks ek mest kennumk.“
53. „Getr þú þess, Atli!
gerðir svá fyrri,
móður tókt mína
ok myrðir til hnossa;
svinna systrungu
sveltir þú í helli;
hlœglikt mér þat þikkir,
er þú þinn harm tínir,
goðum ek þat þakka,
er þér gengsk illa.“
54. „Eggja ek yðr, jarlar!
auka harm stóran
vífs ins vegliga,
vilja ek þat líta;
kostit svá keppa,
at klökkvi Guðrún,
sjá ek þat mætta,
at hon sér ne ynðit.
55. Takit ér Högna
ok hyldit með knífi,
skerið or hjarta,
skoluð þess görvir;
Gunnar grimmúðgan
á gálga festit,
bellit því bragði,
bjóðit til ormum.“
Högni kvað:
56. „Gör sem til lystir,
glaðr munk þess bíða,
röskr mun þér reynask,
reynt hefi ek fyrr brattara;
höfðut hnekking,
meðan heilir várum,
nú erum svá sárir,
at þú mátt sjálfr valda.“
57. Beiti þat mælti,
bryti var hann Atla:
„töku vér Hjalla,
en Högna forðum,
högum vér hálft yrkjum,
hann er skapdauði,
lifir svá lengi,
löskr mun hann æ heitinn.“
* 58. Hræddr var hvergætir,
hélta in lengr rúmi,
kunni klekkr verða,
kleif í rá hverja;
vesall lézk vígs þeirra,
er skyldi vás gjalda,
ok sinn dag dapran
at deyja frá svínum,
allri orkostu,
er hann áðr hafði.
* 59. Tóku þeir brás Buðla
ok brugðu til knífi,
œpði illþræli,
áðr odds kendi;
tóm lézk at eiga
teðja vel garða,
vinna ið vergasta,
ef hann við rétti;
feginn lézk þó Hjalli,
at hann fjör þægi.
* 60. Gættisk þess Högni,
gerva svá færi,
at árna ánauðgum
at undan géngi:
„fyrir kveð ek mér minna
at fremja leik þenna;
hví mynim hér vilja
heyra á þá skræktun?“
61. Þrifu þeir þjóðgóðan,
þá var kostr engi
* rekkum rakklátum
ráð enn lengr dvelja;
hló þá Högni,
heyrðu dagmegir,
keppa hann svá kunni,
kvöl hann vel þolði.

62. Hörpu tók Gunnarr,
hrœrði ilkvistum,
slá hann svá kunni,
at snótir grétu;
klukku þeir karlar,
er kunnu görst heyra;
ríkri ráð sagði;
raptar sundr brustu.
63. Dó þá dýrir,
dags var heldr snemma,
létu þeir á lesti
lifa íþrótta.
64. Stórr þóttisk Atli,
sté hann um þá báða,
hoskri harm sagði
ok réð heldr at bregða:
„morginn er nú, Guðrún!
mist hefir þú þér hollra,
sums ertu sjálfskapa,
at hafi svá gengit.“
65. „Feginn ertu, Atli!
ferr þú víg lýsa,
á munu þér iðrar,
ef þú alt reynir;
sú mun erfð eptir,
ek kann þér segja:
ills gengsk þér aldri,
nema ek ok deyja.“
66. „Kann ek slíks synja,
sé ek til ráð annað
hálfu hógligra,
höfnum opt góðu;
mani mun ek þik hugga,
mætum ágætum,
silfri snæhvítu,
sem þú sjálf vilir.“
67. „Ón er þess engi á,
ek vil því níta;
sleit ek þá sáttir,
er váru sakar minni;
afkár ek áðr þótta,
á mun nú gœða,
hræfða ek um hotvetna,
meðan Högni lifði.
68. Alin við upp várum
í einu húsi,
lékum leik margan
ok í lundi óxum,
gœddi okr Grímildr
gulli ok hálsmenjum;
bana mundu mér brœðra
bœta aldregi,
né vinna þess ekki,
at mér vel þikki.
69. Kostum drepr kvenna
karla ofríki,
í kné gengr hnefi,
ef kvistir þverra,
tré tekr at hníga,
ef höggr tág undan;
nú máttu einn, Atli!
öllu hér ráða.“
70. Gnótt var grunnýðgi,
er gramr því trúði,
sýn var sveipvísi,
ef hann sín gæði;
kröpp var þá Guðrún,
kunni um hug mæla,
létt hon sér gerði,
lék hon tveim skjöldum.
71. Œxti hon öldrykkjur
at erfa brœðr sína,
samr lézk ok Atli
at sína görva.
72. Lokit því létu,
lagat var drykkju,
sú var samkunda
við svörfun ofmikla,
ströng var stórhuguð,
stríddi hon ætt Buðla,

vildi hon ver sínum
vinna ofrhefndir.
73. Lokkaði hon litla
ok lagði við stokki,
glúpnuðu grimmir
ok grétu þeygi,
fóru í faðm móður,
fréttu hvat þá skyldi.
74. „Spyrit litt eptir,
spilla ætla ek báðum,
lyst várumk þess lengi
at lyfja ykr elli.“
75. „Blótt sem vilt börnum,
bannar þat manngi,
skömm mun ró reiði,
ef þú reynir gerva
bráða barnœsku.“
Brúðr in kappsvinna
skiptisk skapliga,
skar hon á háls báða.
76. En frétti Atli,
hvert farnir væri
sveinar hans leika,
er hann sá þá hvergi.
77. „Yfir ráðumk ganga
Atla til segja;
dylja munk þik eigi,
dóttir Grímildar;
glaða mun þik minst, Atli!
ef þú gerva reynir,
vakðir vá mikla,
er þú vátt brœðr mína.
78. Svaf ek mjök sjaldan,
síðans þeir féllu;
hét ek þér hörðu,
hefi ek þik nú mintan.
Morgin mér sagðir,
man ek enn þann gerva;
nú er ok aptann,
átt þú slíkt at frétta.
79. Maga hefir þú þinna
mist, sem þú sízt skyldir;
hausa veizt þú þeirra
hafða at ölskálum,
drýgða ek þér svá drykkju,
dreyra blétt ek þeirra.
80. Tók ek þeirra hjörtu
ok á teini steiktak,
selda ek þér síðan,
sagðag at kálfs væri;
einn þú því ollir;
ekki réttu leifa,
tögtu tíðliga,
trúðir vel jöxlum.
81. Barna veiztu þinna,
biðr sér fár verra,
hlut veld ek mínum,
hœlumk þó ekki.“
82. „Grimm vartu, Guðrún!
er þú gera svá máttir,
barna þinna blóði
at blanda mér drykkju;
snýtt hefir þú sifjungum,
sem þú sízt skyldir,
mér lætr þú ok sjálfum
millum ills litið.“
83. „Vili mér enn væri
at vega þik sjálfan,
fátt er fullilla
farið við gram slíkan;
drýgt þú fyrr hafðir,
þat er menn dœmi vissuð
til heimsku harðræðis
í heimi þessum.
Nú hefir þú enn aukit
þat er nú áðan frágum,
greipt glœp stóran,
gert hefir þú þitt erfi.“
84. „Brend mundu á báli
ok barið grjóti áðr,

þá hefir þú árnat
þaztu æ beiðisk.“
84. „Seg þér slíkar
sorgir ár morgin,
fríðra vil ek dauða
fara í ljós annat.“
85. Sátu samtýnis,
sendusk fárhugi,
hendusk heiptyrði,
hvártki sér unði.
86. Heipt óx Hniflungi,
hugði á stórræði,
gat fyr Guðrúnu,
at hann væri grimmr Atla.
87. Kómu í hug henni
Högna viðfarar,
talði happ hánum,
ef hann hefnt ynni.
Veginn var þá Atli,
var þess skamt bíða,
sonr vá Högna
ok sjálf Guðrún.
88. Röskr tók at rœða,
rakðisk or svefni,
kendi brátt benja,
bands kvað hann þörf önga:
„segit ið sannasta,
hverr vá son Buðla;
em ek lítt leikinn,
lífs tel ek vón önga.“
89. „Dylja mun þik eigi
dóttir Grímildar,
látumk því valda,
er líðr þína æfi,
en sumu sonr Högna,
er þik sár mœða.“
90. „Vaðit hefir þú at vígi,
þótt værið skaplikt,
ilt er vin véla,
þanns þér vel trúir,
beiðr fór ek heiman
at biðja þín, Guðrún!
91. Leyfð vartu ekkja,
létu stórráða,
* var þá vanlygi,
er vér um reyndum;
fórtu heim hingat,
fylgði oss herr manna,
alt var ítarlikt
um órar ferðir.
92. Margs var alls sómi
manna tiginna,
naut váru œrin,
nutum af stórum,
* þar var fjölð fjár,
féngu til margir.
93. Mund galt ek mœrri,
meiðma fjölð þiggja,
þræla þrjá tigu,
þýjar sjau góðar,
sœmð var at slíku,
silfr var þó meira.
94. Léztu þér alt þikkja
sem ekki væri,
* meðan lönd þau lágu,
er mér leifði Buðli;
gróftu svá undir,
gerðit hlut þiggja,
sværu léztu þína
sitja opt grátna;
fann ek í hug heilum
hjóna vætr síðan.“
95. „Lýgr þú nú, Atli!
þótt ek þat lítt rœkja,
* heldr var ek hœg sjaldan,
hóftu þó stórum,
börðuzk ér brœðr ungir,
báruzk róg milli;
hálft gékk til heljar
or húsi þínu,

hroldi hotvetna,
þat er til hags skyldi.
96. Þrjú várum systkin,
þóttum óvægin,
fórum af landi,
fylgðum Sigurði;
skæva vér létum,
skipi hvert várt stýrði,
örkuðum at auðnu,
unz vér austr kvámum.
97. Konung drápum fyrstan,
kurum land þaðra,
hersar oss á hönd géngu,
hræzlu þat vissi;
vágum or skógi
þanns vildum sýknan,
settum þann sælan
er sér ne áttið.
98. Dauðr varð inn húnski,
drap þá brátt kosti,
strangt var angr ungri,
ekkju nam hljóta;
kvöl þótti kvikri
at koma í hús Atla,
átti áðr kappi,
illr var sá missir.
99. Komta þú af því þingi,
er vér þat frægim,
at þú sök sóttir,
né slekðir aðra;
vildir ávalt vægja
en vætki halda,
kyrt um því láta,
[er konungi sæmðit].“
100. „Lýgr þú nú, Guðrún!
lítt mun við bœtask
hluti hvárigra,
höfum öll skarðan;
görðu nú, Guðrún!
af gœzku þinni
okr til ágætis,
er mik út hefja.“
101. „Knörr mun ek kaupa
ok kistu steinda,
vexa vel blæju
at verja þitt líki,
hyggja á þörf hverja,
sem við holl værim.“
102. Nár varð þá Atli,
niðjum stríð œxti;
efndi ítrborin
alt þaz réð heita;
fróð vildi Guðrún
fara sér at spilla;
urðu dvöl dœgra,
dó hon í sinn annað.
103. Sæll er hverr siðan,
er slíkt getr fœða
jóð at afreki,
sems ól Gjúki.
Lifa mun þat eptir
á landi hverju
þeirra þrámæli,
hvargi er þjóð heyrir.

GUÐRÚNARHVÖT.

Guðrún gékk þá til sævar, er hon hafði drepit Atla; gékk hon út á sæinn ok vildi fara sér; hon mátti eigi sökkva, rak hana yfir fjörðinn á land Jónakrs konungs. Hann fékk hennar. Þeirra synir váru þeir Sörli ok Erpr ok Hamðir. Þar fœddisk upp Svanhildr Sigurðar dóttir; hon var gipt Jörmunrek enum ríkja. Með hánum var Bikki; hann réð þat at Randver konungs son skyldi taka hana; þat sagði Bikki konungi. Konungr lét hengja Randve, en troða Svanhildi undir hrossa fótum. En er þat spurði Guðrún, þá kvaddi hon sonu sína.

1. Þá frá ek sennu
slíðrfengligsta,
trauðmál talið
af trega stórum,
er harðhuguð
hvatti at vígi
grimmum orðum
Guðrún sonu:

2. „Hví sitit,
hví sofit lífi,
hví tregrað ykr
teiti at mæla?
er Jörmunrekr
yðra systur
unga at aldri
jóm of traddi
hvítum ok svörtum
á hervegi,
grám, gangtömum
Gotna hrossum.

3. Urðua ið glíkir
þeim Gunnari,
né in heldr hugðir
sem var Högni;
hennar munduð ið
hefna leita,
ef ið móð ættið
minna brœðra,
eða harðan hug
Húnkonunga.“

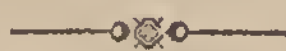
4. Þá kvað þat Hamðir
inn hugum stóri:
„litt mundir þú
leyfa dáð Högna,
þá er Sigurð vökðu
svefni or;
bœkr váru þínar
enar bláhvitu
roðnar í vers dreyra,
fólgnar í valblóði.

5. Urðu þér bráðar
brœðra hefndir,
slíðrar ok sárar,
er þú sonu myrðir;
knættim ungrar
á Jörmunreki
samhyggjendr
systur hefna.

6. Berið hnossir fram
Húnkonunga,

hefir þú okr hvatta
at hjörþingi."
7. Hlæjandi Guðrún
hvarf til skemmu,
kumbl konunga
or kerum valði,
síðar brynjur,
ok sonum fœrði;
hlóðusk móðgir
á mara bógu.
8. Þá kvað þat Hamðir
inn hugum stóri:
„svá komask meir aptr
móður at vitja
geirnjörðr hniginn
á Goðþjóðu,
at þú erfi
at öll oss drykkir,
at Svanhildi
ok sonu þína."
9. Guðrún grátandi
Gjúka dóttir
gékk hon tregliga
á tái sitja,
ok at telja
táruk hlýra
móðug spjöll
á margan veg.
10. „Þrjá vissa ek elda,
þrjá vissa ek arna,
var ek þrimr verum
vegin at húsi;
einn var mér Sigurðr
öllum betri,
er brœðr mínir
at bana urðu.
11. Svárra sára
sakað ek ne kunna,
meir þóttusk
mér um stríða,
er mik öðlingar
Atla gáfu.
12. Húna hvassa
hét ek mér at rúnum,
máttigak bölva
bœtr um vinna,
áðr ek hnóf
höfuð af niflungum.
13. Gékk ek til strandar,
gröm vark nornum,
vilda ek hrinda
stríðgríð þeirra;
hófu mik, né drekðu
hávar bárur,
því ek land um sték,
at lifa skyldak.
14. Gékk ek á beð
– hugðak mér fyrir betra –
þriðja sinni
þjóðkonungi;
ól ek mér jóð
erfivörðu,
erfivörðu
Jónakrs sonum.
15. En um Svanhildi
sátu þýjar,
er ek minna barna
bazt fullhugðak;
svá var Svanhildr
í sal mínum
sem væri sœmleitr
sólar geisli.
16. Gœdda ek gulli
ok guðvefjum,
áðr ek gæfak
Goðþjóðar til;
þat er mér harðast
harma minna
of þann inn hvíta
hadd Svanhildar,

auri tröddu
und jóa fótum.
17. En sá sárastr,
er þeir Sigurð minn
sigri ræntan
í sæing vágu;
en sá grimmastr,
er þeir Gunnari
fránir ormar
til fjörs skriðu;
en sá hvassastr
er til hjarta fló,
konung óblauðan
kvikvan skáru.
18. Fjölð man ek bölva,
[fjölð man ek harma];
beittu, Sigurðr!
enn blakka mar,
hest inn hraðfœra
láttu hinig renna;
sitr eigi hér
snör né dóttir,
sú er Guðrúnu
gefi hnossir.
19. Minnstu, Sigurðr!
hvat við mæltum,
þá er við á beð
bæði sátum,
at þú myndir mín
móðugr vitja
halr or helju,
en ek þín or heimi.
20. Hlaðit ér, jarlar!
eikiköstinn,
látið hann und hilmi
hæstan verða;
megi brenna brjóst
bölvafult,
eldr um hjarta,
þiðni sorgir.
21. Jörlum öllum
óðal batni,
snótum öllum
sorg at minni,
at þetta tregrof
um talið væri.“

HAMDISMAL.

1. Spruttu á tái
tregnar iðir,
græti álfa
in glýstömu;
ár um morgin
manna bölva
sútir hverjar
sorg um kveykva.
2. Vara þat nú
né í gær,
þat hefir langt
liðit síðan;
er fátt fornara,
fremr var þat hálfu,
er hvatti Guðrún
Gjúka borin
sonu sína unga
at hefna Svanhildar.
3. „Systir var ykkur
Svanhildr um heitin,
sú er Jörmunrekr
jóm um traddi
hvítum ok svörtum
á hervegi,
grám, gangtömum
Gotna hrossum.
4. Eptir er ykr þrungit
þjóðkonunga,
lifið einir ér
þátta ættar minnar.
Einstœð em ek orðin
sem ösp í holti,
fallin at frændum
sem fura at kvisti,
vaðin at vilja
sem viðr at laufi,
þá er in kvistskœða
kemr um dag varman.“
6. Hitt kvað þá Hamðir
inn hugum stóri:
„litt myndir þú þá, Guðrún!
leyfa dáð Högna,
er þeir Sigurð
vökðu svefni or,
saztu á beð,
en banar hlógu.
7. Bœkr váru þínar
inar bláhvítu
ofnar völundum,
flutu í vers dreyra;
svalt þá Sigurðr,
saztu yfir dauðum,
glýja þú ne gáðir;
Gunnarr þér svá vildi.
8. Atla þóttisk þú stríða
at Erps morði
ok at Eitils
aldrlagi,
þat var þér sjálfri verra;
svá skyldi hverr
öðrum verja
til aldrlaga
sverði sárbeitu,
at sér ne stríddit.“

9. Hitt kvað þá Sörli,
svinna hafði hann hyggju:
„vilkat ek við móður
málum skipta,
orðs þikkir enn vant
ykru hváru,
hvers biðr nú, Guðrún!
er þú at gráti ne færat.
10. Brœðr grát þú þína
ok burí svása,
niðja náborna
leidda nær rógi;
okr skaltu ok, Guðrún!
gráta báða,
er hér sitjum feigir á mörum;
fjarri munum deyja.“
11. Géngu or garði
görvir at eiskra,
liðu þá yfir ungir
úríg fjöll
mörum húnlenzkum,
morðs at hefna.
12. þá kvað þat Erpr
einu sinni,
mœrr um lék
á mars baki:
„ilt er blauðum hal
brautir kenna.“
Kóðu harðan mjök
hornung vera.
13. Fundu á stræti
stórbrögðóttan:
„hve mun jarpskamr
okr fultingja?“
14. Svaraði hinn sundrmœðri
svá kvazk veita mundu
fulting frændum,
sem fótr öðrum
[eða holdgróin
hönd annarri].

15. „Hvat megi fótr
fœti veita,
né holdgróin
hönd annarri?“
* 16. Drógu þeir or skíði
skíðijárn,
mækis eggjar
at mun flagði,
þverðu þeir þrótt sinn
at þriðjungi,
létu mög ungan
til moldar hníga.
17. Skóku loða,
skálmir festu,
* ok góðbornir
smugu í guðvefi.
18. Fram lágu brautir,
fundu vástígu,
ok systur son
sáran á meiði,
vargtré vindköld
vestan bœjar,
trýtti æ trönu hvöt,
títt varat biðja.
* 19. Glaumr var í höllu,
halir ölreifir,
ok til gota ekki
gerðut heyra,
áðr halr hugfullr
í horn um þaut.
20. Segja fóru
Jörmunreki,
at sénir váru
seggir undir hjálmum:
* „rœðit ér um ráð,
ríkir eru komnir,
fyr mátkum hafið ér mönnum
mey um tradda!“
21. Hló þá Jörmunrekr,
hendi drap á kampa,

beiddiskat bröngu,
böðvaðisk at víni;
skók hann skör jarpa,
sá á skjöld hvitan,
lét hann sér í hendi
hvarfa ker gullit.
22. „Sæll ek þá þœttumk,
ef ek sjá knætta
Hamði ok Sörla
í höllu minni;
munda ek þá binda
með boga strengjum,
góð börn Gjúka
festa á gálga.“
23. Hitt kvað þá Hróðrglöð,
stóð of hleðum,
„mefingr!“ mælti
við mög þenna:
– þvíat þat hætta
at hlýðigi myni –
„mega tveir menn einir
tíu hundruðum Gotna,
binda eða berja
í borg inni há?“
24. Styrr varð í ranni,
stukku ölskálir,
í blóði bragnar lágu,
komið or brjósti Gotna.
25. Hitt kvað þá Hamðir
inn hugum stóri:
„æstir, Jörmunrekr!
okkarrar kvámu,
brœðra sammœðra,
innan borgar þinnar;
fœtr sér þú þína,
höndum sér þú þínum,
Jörmunrekr! orpit
í eld heitan.“
26. Þá hraut við
inn reginkunngi
baldr í brynju,
sem björn hryti:
„grýtið ér á guma,
alls geirar ne bíta
eggjar né járn
Jónakrs sonu.“
27. Hitt kvað þá Hamðir
inn hugum stóri:
„böl vantu, bróðir!
er þú þann belg leystir;
opt or þeim belg
böll ráð koma.“
28. „Hug hefðir þú, Hamðir!
ef þú hefðir hyggjandi,
mikils er á mann hvern vant,
er mannvits er.
29. Af væri nú höfuð,
ef Erpr lifði,
bróðir okkarr inn böðfrœkni,
er við á braut vágum,
varr inn vígfrœkni,
hvöttumk at dísir,
gumi inn gunnhelgi,
görðumk at vígi.
30. Ekki hygg ek okr vera
úlfa dœmi,
at vit mynim sjálfir um sakask,
sem grey norna,
þar er gráðug eru
í auðn um alin.
31. Vel höfum við vegit,
stöndum á val gotna
ofan eggmóðum
sem ernir á kvisti;
góðs höfum tírar fengið,
þótt skylim nú eða í gær deyja;
kveld lifir maðr ekki
eptir kvið norna.“
32. Þar féll Sörli
at salar gafli,

en Hamðir hné
at húsbaki.

þetta eru kölluð Hamðismal in fornu.

GROTTASÖNGR.

Kvern heitir Grotti, er átti Fróði konungr; hon mól hvetvetna þat er hann vildi, gull ok frið; Fenja ok Menja hétu ambáttir þær er mólu. þá tók Mýsingr sækonungr Grottu ok lét mala hvíta salt á skipum sínum, þar til er þau sukku á Petlandsfirði; þar er svelgr síðan, er sær fellr í auga Grottu; þá gnýr sær er hon gnýr, ok þá varð sjórinn saltr.

1. Nú eru komnar
til konungshúsa
framvísar tvær,
Fenja ok Menja;
þær 'ro at Fróða
Friðleifs sonar
máttkar meyjar
at mani hafðar.

2. þær at lúðri
leiddar váru,
ok grjóts grjá
gangs of beiddu;
hét hann hvárigri
hvíld né yndi,
áðr hann heyrði
hljóm ambátta.

3. þær þyt þulu
þögnhorvinnar
leggjum lúðra,
léttum steinum;
bað hann enn meyjar,
at þær mala skyldu.

4. Sungu ok slungu
snúðga steini,
svá at Fróða man
flest sofnaði;
þá kvað þat Menja,
var til meldrar komin:

5. „Auð mölum Fróða,
mölum alsælan,
fjöld fjár
á fegins lúðri.
Siti hann á auði,
sofi hann á dúni,
vaki hann at vilja,
þá er vel malit.

6. Hér skyli engi
öðrum granda,
til böls búa

né til bana orka,
né höggva því
hvössu sverði,
þó at bana bróður
bundinn finni.“
7. En hann kvað ekki
orð it fyrra:
„sofit eigi þit
né of sal gaukar,
eða lengr en svá
ljóð eitt kveðak.“
8. „Varattú, Fróði!
fullspakr of þik,
málvinr manna,
er þú man keyptir;
kaustu at afli
ok at álitum,
en at ætterni
ekki spurðir.
9. Harðr var Hrungnir
ok hans faðir,
þó var Þjassi
þeim öflgari;
Iði ok Örnir
okrir niðjar,
brœðr bergrisa,
þeim erum bornar.“
10. Kœmia Grotti
or grjá fjalli,
né sá hinn harði
hallr or jörðu,
ne mœli svá
mær bergrisa,
ef vissi vitt
vætr til hennar.“
11. Vér vetr níu
várum leikur,
öflgar alnar
fyr jörð neðan;
stóðu meyjar
at meginverkum,
fœrðum sjálfar
setberg or stað.
12. Veltum grjóti
of garð risa,
svá at fold fyrir
fór skjálfandi;
svá slöngðum vit
snúðga steini,
höfga halli,
at halir tóku.
13. En vit síðan
á Svíþjóðu
framvísar tvær
i fólk stigum;
beiddum björnu
en brutum skjöldu,
géngum i gegnum
gráserkjat lið;
steyptum stilli,
studdum annan,
veittum góðum
Gothormi lið;
vara kyrrseta,
áðr knúi félli.
14. Fram héldum því
þau misseri,
at við at köppum
kendar várum;
þar skorðu vit
skörpum geirum
blóð or benjum,
ok brand ruðum.
15. Nú erum komnar
til konungs húsa
miskunnlausar,
ok at mani hafðar;
aurr etr iljar,
en ofan kulði,
drögum dólgs sjötul,

daprt er at Fróða.
16. Hendr skolu hvílask,
hallr standa mun,
malit hefi ek fyr mik,
mitt of létti;
nú muna höndum
hvíld vel gefa,
áðr fullmalit
Fróða þykki.
17. Hendr skolu hölða
harðar trjónur,
vápn valdreyrug,
vaki þu, Fróði!
vaki þu, Fróði!
ef þú hlýða vill
söngum okrum
ok sögum fornum.
18. Eld sé ek brenna
fyr austan borg,
vígspjöll vaka,
þat mun viti kallaðr;
mun herr koma
hinig af bragði,
ok brenna bœ
fyr buðlungi.
19. Munat þú halda
Hleiðrar stóli,
rauðum hringum
né regingrjóti;
tökum á möndli,
mær! skarpara,
eruma vaxnar
í valdreyra.
20. Mól míns föður
mær ramliga,
þvíat hon feigð fíra
fjölmargra sá;
stukku stórar
steðr frá lúðri,
járnar fjarðar,
mölum enn framar!
21. Mölum enn framar,
mun Yrsu sonr
niðr Halfdanar
hefna Fróða;
sá mun hennar
heitinn verða
burr ok bróðir,
vitum báðar þat."
22. Mólu meyjar,
megins kostuðu,
váru ungar
í jötunmóði;
skulfu skaptré,
skauzk lúðr ofan,
hraut hinn höfgi
hallr sundr í tvau.
23. En bergrisa
brúðr orð um kvað:
„malit höfum, Fróði!
sem munum heita,
hafa fullstaðit
fljóð at meldri."

VIÐBŒTIR.

GRÓGALDR.

1. „Vaki þú, Gróa!
vaki þú, góð kona!
vek ek þik dauðra dúra;
ef þú þat mant,
at þú þinn mög bæðir
til kumbldysjar koma."

2. „Hvat er nú ant
mínum einga syni?
hverju ertu nú bölvi borinn?
er þú þá móður kallar,
er til moldar er komin,
ok or ljóðheimum liðin."

3. „Ljótu leikborði
skauztu fyr mik, hin lævísa kona!
sú er faðmaði minn föður;
þar bað hon mik koma,
er kveðki veit,
móti menglöðum."

4. „Löng er för,
langir 'ro farvegar,
langir 'ro manna munir;
ef þat verðr
at þú þinn vilja bíðr,
ok skeikar þá skuld at sköpum."

5. „Galdra þú mér gal
þá er góðir eru,
bjarg þú, móðir! megi;
á vegum allr
hygg ek at ek verða muna;
þikkjumk ek til ungr afi."

6. „Þann gel ek þér fyrstan,
þann kveða fjölnýtan,
þann gól Rindr Ráni,
at þú of öxl skjótir
* því er þér atalt þikkir;
sjálfr leið þú sjálfan þik.

7. Þann gel ek þér annan,
ef þú árna skalt
viljalauss á vegum,
Urðar lokur haldi þér
öllum megum,
er þú á smán sér.

8. Þann gel ek þér inn þriðja,
ef þér þjóðár
* falla at fjörlotum,
Horn ok Ruðr
snúisk til heljar meðan,
en þverri æ fyr þér.

9. Þann gel ek þér inn fjórða,
ef þik fjándr standa
görvir á gálgvegi,
hugr þeim hryggvi
til handa þér mætti,
ok snúisk þeim til sátta sefi.

* 10. Þann gel ek þér inn fimta,
ef þér fjöturr verðr
borinn at bóglimum,
Leifnis elda læt ek þér
fyr legg of kveðna,
ok stökkr þá láss af limum.

11. þann gel ek þér inn setta,
ef þú á sjó kemr
meira en menn viti,
logn ok lögr gangi þér
í lúðr saman,
ok ljái þér æ friðdrjúgrar farar.
12. þann gel er þér inn sjaunda,
ef þik sœkja kynni
frost á fjalli há,
hræva kuldi megit
þínu holdi fara,
ok haldit er lík at liðum.
13. þann gel ek þér inn átta,
ef þik úti nemr
nott á niflvegi,
at því firr megi
þér til meins göra
kristin dauð kona.

14. þann gel ek þér inn níunda,
ef þú við inn naddgöfga
orðum skiptir jötun,
máls ok mannvits
* sé þér á minnishjarta
gnóga of gefit.
15. Far þú nú æva
þar er forað þikkir,
ok standit þér mein fyr munum!
á jarðföstum steini
stóð ek innan dura,
meðan ek þér galdra gól.
16. Móður orð ber þú,
mögr! héðan,
* ok lát þér í brjósti búa;
því nóga heill
skaltu of aldr hafa,
meðan þú mín orð of mant.“

FJÖLSVINNSMÁL.

1. Útan garða
hann sá upp um koma
þursa þjóðar sjöt.
„Úrgar brautir
árna þu aptr héðan;
áttattu hér verndarvanr veru!
2. Hvat er þat flagða,
er stendr fyr forgörðum
ok hvarflar um hættan loga?
hvers þú leitar,
eða hvers þú á leitum ert,
eða hvat viltu, vinlauss! vita?“
3. „Hvat er þat flagða,
er stendr fyr forgarði
ok býðrat líðöndum löð?
sœmdarorða lauss
hefir þú seggr of lifat,
ok haltu heim héðan?“
4. „Fjölsviðr ek heiti,
en ek á fróðan sefa,
þeygi em ek míns mildr matar;
innan garða
þú kemr hér aldregi,
ok dríf þú nú, vargr! at vegi.
5. „Augna gamans
fýsir aptr fán,
hvars hann getr svást at sjá;
garðar glóa mér þikkja
of gullna sali,
hér munda ek eðli una.“
6. „Segðu mér hverjum
ertu, sveinn! of borinn,
eða hverra ertu manna mögr?“
„Vindkaldr ek heiti,
Várkaldr hét minn faðir,
þess var Fjölkaldr faðir.“
7. „Segðu mér þat, Fjölsviðr!
* er ek þik fregna mun,
ok ek vilja vita:
hverr hér ræðr,
ok ríki hefir,
eign ok auðsölum?“
8. „Menglöð of heitir,
en hana móðir of gat
við Svafrþorins syni;
hon hér ræðr,
ok ríki hefir,
* eign ok auðsölum.“
9. „Segðu mér þat, Fjölsviðr!
er ek þik fregna mun,
ok ek vilja vita:
hvat sú grind heitir,
er með goðum sáat
menn hit meira forat?“
10. „Þrymgjöll hon heitir,
en hana þrír görðu
Sólblinda synir;
* fjöturr fastr verðr
við faranda hvern,
er hana hefr frá hliði.“
11. „Segðu mér þat, Fjölsviðr!
er ek þik fregna mun,
ok ek vilja vita:
hvat sá garðr heitir,
er með goðum sáat
menn hit meira forat?“

12. Gastropnír heitír,
en ek hann görvan hefik
or Leirbrímis limum;
svá hefik studdan,
at standa mun
æ meðan öld lifir.
14. Segðu mér þat Fjölsviðr!
er ek þik fregna mun,
ok ek vilja vita:
hvat þeir garmar heita,
er gífr reka
görða fyr löndin lim?“
14. „Gífr heitir annarr,
en Gerí annarr,
ef þú vilt þat vita;
varðir ellifu,
er þeir varða,
unz rjúfask regin.“
15. „Segðu mér þat Fjölsviðr!
er ek þik fregna mun,
ok ek vilja vita:
hvárt sé manna nökkut,
þat er megi inn koma,
meðan sókndjarfir sofa?“
16. „Missvefni mikit
var þeim mjök of lagit,
síðan þeim var varzla vituð;
annarr of nætr sefr,
en annarr of daga,
ok kemsk þá vættr, ef þá kom.“
17. „Segðu mér þat Fjölsviðr!
er ek þik fregna mun,
ok ek vilja vita:
hvárt sé matar nökkut,
þat er menn hafi,
ok laupi inn meðan þeir eta?“
18. „Vegnbráðir tvær
liggja í Viðofnis liðum,
ef þú vilt þat vita;
þat eitt er svá matar,
at þeim menn of gefi,
ok laupa inn meðan þeir eta.“
19. „Segðu mér þat Fjölsviðr!
er ek þik fregna mun,
ok ek vilja vita:
hvat þat barr heitir,
er breiðisk um
lönd öll ok limar?“
20. „Mímameiðr hann heitir,
en þat fáir vita,
af hverjum rótum rennr;
við þat hann fellr
er fæstan varir,
flærat hana eldr né járn.
21. „Segðu mér þat Fjölsviðr!
er ek þik fregna mun,
ok ek vilja vita:
hvat af móði verðr
þess íns mæra viðar,
ef hann flærat eldr né járn?“
22. „Út af hans aldni
skal á eld bera,
fyr kvellisjúkar konur;
útar hverfa
þess þeir innar skyli,
sá er hann með mönnum mjötuðr.“
23. „Segðu mér þat Fjölsviðr!
er ek þik fregna mun,
ok ek vilja vita:
hvat sá hani heitir,
er sitr í enum háfa viði,
allr hann við gull glóir.“
24. „Viðofnir hann heitir,
en hann stendr veðrglasi
á meiðs kvistum Míma;
einum ekka þryngr
hann oróf saman
Surtr sín mötu.“
25. „Segðu mér þat Fjölsviðr!
er ek þik fregna mun,

ok ek vilja vita:
hvárt sé vápna nökkut,
þat er knegi Viðofnir fyrir
hníga á Heljar sjöt.“
26. „Hævateinn heitir hann,
en hann görði Loptr rúinn,
fyr nágrindr neðan;
í Sægjarns keri liggr hann
hjá Sinmœru,
ok halda njarðlásar níu.“
27. „Segðu mér þat Fjölsviðr!
er ek þik fregna mun,
ok ek vilja vita:
hvárt aptr kemr,
sá er eptir ferr
ok vill þann tein taka?“
28. „Aptr mun koma,
sá er eptir ferr
ok vill þann tein taka,
ef þat fœrir,
sem fáir eigu,
eiri aurglasis.“
29. „Segðu mér þat Fjölsviðr!
er ek þik fregna mun,
ok ek vilja vita:
hvárt sé mæta nökkut,
þat er menn hafi,
ok verðr því hin fölva gýgr fegin?“
30. „Ljósan ljá
skaltu í lúðr bera,
þann er liggr i Viðofnis völum;
Sinmœru at selja,
áðr hon sœm telisk,
vápn til vígs at ljá.“
31. „Segðu mér þat Fjölsviðr!
er ek þik fregna mun,
ok ek vilja vita:
hvat sá salr heitir,
er slunginn er
vísum vafrloga?“
32. „Hyrr hann heitir,
en hann lengi mun
á brodds oddi bifask;
auðranns þess
munu um aldr hafa
frétt eina firar.“
33. „Segðu mér þat, Fjölsviðr!
er ek þik fregna mun,
ok ek vilja vita:
hver þat görði,
er ek fyr garð sák
innan ásmaga?“
34. „Uni ok Íri,
Bari ok Óri,
Varr ok Vegdrasill,
Dorri ok Úri,
Dellingr ok Atvarðr,
liðskjálfr, Loki.“
35. „Segðu mér þat, Fjölsviðr!
er ek þik fregna mun,
ok ek vilja vita:
hvat þat bjarg heitir,
er ek sé brúði á
þjóðmœra þruma?“
36. „Hyfjaberg þat heitir,
en þat hefir lengi verit
svikum ok sári gaman;
heil verðr hver,
þótt hafi árs sótt,
ef þat klífr kona.
37. „Segðu mér þat, Fjölsviðr!
er ek þik fregna mun,
ok ek vilja vita:
hvat þær meyjar heita,
er fyr Mengladar knjám
sitja sáttar saman?“
38. Hlíf heitir,
önnur Hlifþursa,
þriðja Þjóðvarta,
Björt ok Blið,

Blíðr, Fríð,
Eir ok Örboða.“

39. „Segðu mér þat, Fjölsviðr!
er ek þik fregna mun,
ok ek vilja vita:
hvárt þær bjarga
þeim er blóta þær,
ef görask þarfar þess?“

40. „Sumur hver,
er menn blóta þær
á stallhelgum stað;
eigi svá hátt forat
kemr at hölda sonum,
hvern þær or nauðum nema.“

41. „Segðu mér þat, Fjölsviðr!
er ek þik fregna mun,
ok ek vilja vita:
hvárt sé manna nökkut,
þat er knegi á Mengladar
svásum armi sofa?“

42. „Vætr er þat manna,
er knegi á Mengladar
svásum armi sofa,
nema Svipdagr einn;
hánum var sú in sólbjarta
brúðr at kván of kveðin.“

43. „Hrittu á hurðir,
láttu hlið rúm,
hér máttu Svipdag sjá;
en þó vita far,
ef vilja muni
Menglöð mitt gaman.“

44. „Heyrðu, Menglöð!
hér er maðr kominn,
gakk þú á gest sjá;
hundar fagna,
hús hefir upp lokizk,
hygg ek at Svipdagr sé.“

45. „Horskir hrafnar skolu þé
á hám gálga
slíta sjónir or,
ef þú þat lýgr,
at hér sé langt kominn
mögr til minna sala.“

46. „Hvaðan þú fórt,
hvaðan þú för görðir,
hve þik hétu hjú?
at ætt ok nafni
skal ek jartegn vita,
ef ek var þér kván of kveðin.“

47. „Svipdagr ek heiti,
Sólbjartr hét minn faðir,
þaðan rákumk vindar kalda vegu;
Urðar orði
kveðr engi maðr,
þótt þat sé við löst lagit.“

48. „Vel þú nú kominn!
hefi ek minn vilja beðit,
fylgja skal kveðju koss;
forkunnar sýn
mun flestan glaða,
hvars hefir við annan ást.

49. Lengi ek sat
ljúfu bergi á,
beið ek þín dœgr ok daga;
nú þat varð
er ek vætt hefir,
at þú ert aptr kominn,
mögr! til minna sala.

51. Þrár hafðar,
er ek hefi til þíns gamans,
en þú til míns munar;
nú er þat satt,
er við slíta skolum
ævi ok aldri saman.“

HRAFNAGALDR ÓÐINS.

1. Alföðr orkar,
álfar skilja,
vanir vitu,
vísa nornir,
elr íviðja,
aldir bera,
þreyja þursar,
þrá valkyrjur.
2. Ætlun æsir
illa gátu,
verpir viltu
vættar rúnum;
Óðhrœris skyldi
Urðr geyma,
máttig at verja
mestum þorra.
3. Hverfr því Hugr
hinna leitar,
grunar guma
grand, ef dvelr;
þótti er þráins
þunga draumr,
Dáins dulu
draumr þótti.
4. Dugir með dvergum
dvína, heimar
niðr á Ginnungs
niði sökkva;
opt Alsviðr
ofan fellir,
opt of föllnum
aptr safnar.
5. Stendr æva
strind né röðull,
lopti með lævi
linnir ei straumi;
mœrum dylsk
í Mímis brunni
víssa vera;
vitið enn eða hvat?

---

6. Dvelr í dölum
dís forvitin,
Yggdrasils frá
aski hnigin;
álfa ættar
Iðunni hétu,
Ívalds ellri
yngsta barna.
7. Eirði illa
ofankomu,
hárbaðms undir
haldin meiði;
kunni sízt
at kundar Nörva,
vön at væri
vistum heima.
8. Sjá sigtívar
syrgja Nönnu,
viggjar at véum
vargsbelg seldu;
lét í fœrask,
lyndi breytti,
lék at lævísi,
litum skipti.

9. Valdi Viðrir
vörð Bifrastar
gjallar sunnu
gátt at frétta
heims hvívetna,
hvert er vissi?
Bragi ok Loptr
báru kviðu.

10. Galdr gólu,
göndum riðu
Rögnir ok regin
at ranni heimis;
hlustar Óðinn
Hliðskjálfu í,
lét braut vera
langa vegu.

11. Frá enn vitri
veiga selju
banda burða
ok brauta sinna,
hlýrnis, heljar,
heims ef vissi
ártíð, æfi,
aldrtila.

12. Né mun mælti,
né mál knátti
gívrum greiða,
né glaum hjaldi;
tár af tíndusk
törgum hjarnar,
eljun faldin
endrrjóða.

13. Eins kemr austan
or Elívágum
þorn af ati
þurs hrímkalda:
hveim drepr dróttir
dáinn allar
mœran of Miðgarð
með nátt hverri.

14. Dofna þá dáðir,
detta hendr,
svífr of svimi
sverðás hvíta;
rennir örvit
rýgjar glýju,
sefa sveiflum,
sókn görvallri.

15. Jamt þótti Jórunn
jölnum komin,
sollin sútum;
svars er ei gátu;
sóttu því meir
at syn var fyrir,
mun þó miðr
mælgi dugði.

16. Fór frumkvöðull
fregnar brauta,
hirðir at Herjans
horni gjallar;
Nálar nefa
nam til fylgis,
greppr Grimnis
grund varðveitti.

17. Vingólf tóku
Viðars þegnar,
Fornjóts sefum
fluttir báðir;
iðar ganga,
ásu kveðja
Yggjar þegar
við ölteiti.

18. Heilan Hangatý,
heppnastan ása,
virt öndvegis
valda báðu;
sæla at sumbli
sitja día,
æ með Yggjungi
yndi halda.

19. Bekkjarsett
at Bölverks ráði
sjöt Sæhrímni
saddisk rakna;
Skögul at skutlum
skaptker Hnikars
mat af miði
Mímis hornum.

20. Margs of frágu
máltíð yfir
Heimdall há goð,
hörgar Loka,
spár eða spakmál
sprund ef kendi,
undorn of fram,
unz nam húma.

21. Illa létu
orðit hafa
erindisleysu
of lítilfræga;
vant at væla
verða myndi,
svá af svanna
svars of gæti.

22. Ansar Ómi,
allir hlýddu:
„nótt skal nema
nýræða til,
hugsi til myrgins,
hverr sem orkar
ráð til leggja
rausnar ásum!“

23. Rann með röstum
Rindar móðr
fóðrlarðr
Fenris valla;
géngu frá gildi,
goðin kvöddu,
Hropt ok Frigg,
sem Hrímfaxa fór.

24. Dýrum settan
Dellings mögr
jó fram keyrði
jarknasteinum;
mars of mannheim
mön af glóar,
dró leik Dvalins
drösull í reið.

25. Jörmungrundar
í jaðar nyrðra
und rót yztu
aðalþollar;
géngu til rekkju
gýgjar ok þursar,
náir, dvergar
ok dökkálfar.

26. Risu raknar,
rann álfröðull,
norðr at Niflheim
njóla sótti;
upp rann árgjöll
Úlfrúnar niðr,
hornþytvaldr
himinbjarga.

SOLARLJÓÐ.

1. Fé ok fjörvi
rænti fyrða kind
sá hinn grimmi greppr;
yfir þá götu,
er hann varðaði.
náði engi kvikr komask.
2. Einn hann át
opt harðla,
aldri bauð hann manni til matar,
áðr en móðr
ok meginlítill
gestr gangandi
af götu kom.
3. Drykks of þurfi
hinn dæsti maðr
ok lézk vanmettr vera;
hræddu hjarta
hann lézk trúa
þeim, er áðr hafði vályndr verit.
4. Mat ok drykkju veitti hann
þeim er móðr var,
alt af heilum hug;
guðs hann gáði,
góðu hánum beindi,
því hann hugðisk váligr vera.
5. Upp hinn stóð,
ilt hann hugði,
eigi var þarfsamliga þegit;
synd hans svall,
sofandi myrði
fróðan, fjölvaran.
6. Himna guð
bað hann hjálpa sér,
þá hann veginn vaknaði;
en sá gat
við syndum taka,
er hann hafði saklausan svikit.
7. Helgir englar
kómu or himnum ofan,
ok tóku sál hans til sín;
í hreinu lífi
hon skal æ lifa
með almátkum guði.

---

8. Auð né heilsu
ræðr engi maðr,
þó hánum gangi greitt;
margan þat sækir
er minst of varir,
engi ræðr sættum sjálfr.
9. Ekki þeir hugðu
Unnarr ok Sævaldi,
at þeim mundi heill hrapa;
naktir þeir urðu
ok næmir hvívetna,
ok runnu sem vargar til viðar.

---

10. Munaðar ríki
hefir margan tregat,
opt verðr kvalræði af konum;
meingar þær urðu,
þó hinn máttki guð
skapti skírliga.
11. Sáttir þeir váru

Svafaðr ok Skartheðinn,
hvárrgi mátti annars án vera,
fyrr en þeir œddusk
fyr einni konu:
hon var þeim til lýta lagin.

12. Hvárkis þeir gáðu
fyr þá hvitu mey,
leiks né ljósra daga;
öngvan hlut máttu þeir
annan muna
en þat it ljósa lik.

13. Daprar þeim urðu
hinar dimmu nætr,
öngvan máttu þeir sœtan sofa;
en af þeim harmi
rann heipt saman
millum virktar vina.

14. Fádœmi verða
i flestum stöðum
goldin grimmliga;
á hólm þeir géngu
fyr hit horska víf,
ok féngu báðir bana.

---

15. Ofmetnað drýgja
skyldi engi maðr,
þat hefik sannliga sét;
því at þeir hverfa,
er hánum fylgja,
flestir guði frá.

16. Rik þau váru
Ráðey ok Vébogi,
ok hugðusk gott eitt gera;
nú þau sitja
ok sárum snúa
ýmsum eldi til.

17. Á sik þau trúðu,
ok þóttusk ein vera
allri þjóð yfir;
en þó leizk
þeirra hagr
annan veg almátkum guði.

18. Munað þau drýgðu
* á marga vegu,
ok höfðu gull fyr gamni;
nú er þeim goldit,
er þau ganga skolu
milli frosts ok funa.

---

19. Óvinum þinum
trúðu aldregi,
þó þér fagrt mæli fyrir;
* góðu þú heit,
gott er annars
víti at hafa fyr varnaði.

20. Svá hánum gafsk
Sörla hinum góðráða,
þá er hann flýði á vald hans Vígólfs;
tryggliga hann trúði,
en hinn at tálum varð,
sinum bóður bana.

* 21. Grið hann þeim seldi
af góðum hug,
en þeir hétu hánum gulli í gegn;
sáttir létusk,
meðan saman drukku,
en þó kómu flærðir fram.

22. En þá eptir
á öðrum degi,
er þeir höfðu í Rýgjardal riðit,
* sverðum þeir meiddu
þann er saklauss var,
ok létu hans fjörvi farit.

23. Lík hans þeir drógu
á leynigötu,
ok brytjuðu i brunn niðr;
dylja þeir vildu,

en dróttinn sá
heilagr himnum af.
24. Sál hans bað
hinn sanni guð
í sinn fögnuð fara;
sökudólgar, hygg ek,
síðla muni
kallaðir frá kvölum.

---

25. Dísir bið þú þér
dróttins mála
vera hollar í hugum;
viku eptir
mun þér vilja þíns
alt at auðnu ganga.
26. Reiðiverk,
þau þú vunnit hefir,
bœt þú eigi illu yfir;
grættan gala skaltu
með góðum hlutum;
þat kveða sálu sama.
27. Á guð skal heita
til góðra hluta,
þann er hefir skatna skapat;
mjök fyrir verðr
manna hverr,
er seint finna föður.
28. Æstanda þikkir
einkum vandliga,
þess er þikkir vant vera;
alls án verðr
sá er enskis biðr,
fár hyggr þegjanda þörf.
29. Siðla ek kom,
snemma kallaðr,
til dómvalds dyra;
þangat ek ætlumk,
því mér heitit var,
sá hefir krás er krefr.
30. Syndir því valda,
at vér hrygvir förum
œgisheimi or;
engi óttask
nema ilt göri,
gott er vammalausum vera.
31. Úlfum líkir
þikkja allir þeir,
sem eiga hverfan hug;
svá mun gefask
þeim er ganga skal
þær inar glœddu götur.
32. Vinsamlig ráð
ok viti bundin
kenni ek þér sjau saman;
görla þú nem,
ok glata aldregi,
öll eru þau nýt at nema.

---

33. Frá því er at segja,
hve sæll ek var
œgisheimi í;
ok hinu öðru,
hve ýta synir
verða nauðgir at nám.
34. Vil ok dul
tælir virða sonu,
þá er fíkjask á fé;
ljósir aurar
verða at löngum trega,
margan hefir auðr apat.
35. Glaðr at mörgu
þótta ek gumnum vera,
þvíat ek vissa fátt fyrir;
dvalarheim
hefir dróttinn skapat
munafullan mjök.
36. Lútr ek sat,
lengi ek höllnðumk,

mjök var ek þá lystr at lifa;
en sá réð
sem ríkr var;
fram eru feigs götur.
37. Heljar reip
kómu harðliga
sveigð at síðum mér;
slíta ek vilda,
en þau sterk váru,
létt er lauss at fara.
38. Einn ek vissa,
hversu alla vega
sullu sútir mér;
Heljar meyjar
mér hrolla buðu
heim á hverju kveldi.
39. Sól ek sá
sanna dagstjörnu
drúpa dynheimum í;
en Heljar grind
heyrða ek á annan veg
þjóta þungliga.
40. Sól ek sá
setta dreyrstöfum,
mjök var ek þá or heimi hallr;
máttug hon leizk
á marga vegu
frá því sem fyrri var.
41. Sól ek sá,
svá þótti mér,
sem ek sæja göfgan guð;
henni ek laut
hinzta sinni
aldaheimi í.
42. Sól ek sá,
svá hon geislaði,
at ek þóttumk vætki vita;
en Gjallar straumar
grenjuðu annan veg,
blandnir mjök við blóð.
43. Sól ek sá
á sjónum skjálfandi
hræzlufullr ok hnipinn;
því at hjarta mitt
* var heldr mjök
runnit sundr í siga.
44. Sól ek sá
sjaldan hryggvari,
mjök var ek þá or heimi hallr;
tunga mín
var til trés metin,
ok kólnat at fyr útan.
45. Sól ek sá
síðan aldregi
* eptir þann dapra dag,
því at fjallavötn luktusk
fyr mér saman,
en ek hvarf kallaðr frá kvölum.
46. Vánarstjarna flaug,
þá var ek fœddr,
brot frá brjósti mér;
hátt at hon fló,
hvergi settisk,
svá at hon mætti hvíld hafa.
* 47. Öllum lengri
var sú eina nótt,
er ek lá stirðr á strám,
þá merkir
þat guðmæli:
maðr er moldu samr.
48. Virði þat ok viti
sá inn virki guð,
er skóp hauðr ok himin,
hversu einmana
* margir fara,
þó við skylda skyli.
49. Sinna verka
nýtr seggja hverr;
sæll er sá er gott görir;
auði frá

er mér ætluð var
sandi orpin sæng.
50. Hörundar hungr
tælir hölda opt,
hann hefir margr til mikinn;
lauga vatn
er mér leiðast var
eitt allra hluta.
51. Á norna stóli
sat ek níu daga,
þaðan var ek á hest hafinn;
gýgjar sól
er skein grimmliga
or skýdrúpnis skýjum.
52. Útan ok innan
þóttumk ek alla fara
sigrheima sjau;
uppi ok niðri
leitaða ek œðra vegar,
hvar mér væri greiðastar götur.

---

53. Frá því er at segja,
hvat ek fyrst um sá,
þá ek var í kvölheima kominn:
sviðnir fuglar,
er sálir váru,
flugu svá margir sem mý.
54. Vestan sá ek fljúga
vánar dreka,
ok féll á glævalds götu;
vængi þeir skóku,
svá víða mér þótti
springa hauðr ok himinn.
55. Sólar hjört leit ek
sunnan fara,
hann teymdu tveir saman;
fœtr hans
stóðu foldu á,
en tóku horn til himins.
56. Norðan sá ek ríða
niðja sonu,
ok váru sjau saman;
hornum fullum drukku þeir
hinn hreina mjöð
or brunni baugregins.
57. Vindr þagði,
vötn stöðvaði,
þá heyrða ek grimmligan gný;
sínum mönnum
svipvísar konur
mólu mold til matar.
58. Dreyrga steina
þær hinar dökkvu konur
drógu daprliga;
blóðug hjörtu héngu þeim
fyr brjósti útan,
mœdd með miklum trega.
59. Margan mann sá ek
meiddan fara
á þeim glœddu götum;
andlit þeirra
þóttu mér öll vera
rýgjar blóði roðin.
60. Marga menn sá ek
moldar gengna,
þá er eigi máttu þjónustu ná;
heiðnar stjörnur stóðu
yfir höfði þeim
fáðar feiknstöfum.
61. Menn sá ek þá,
er mjök ala
öfund um annars hagi;
blóðgar rúnir
váru á brjósti þeim
merktar meinliga.
62. Menn sá ek þar
marga ófegna,
þeir váru villir vega;
þat kaupir sá,
er þessa heims

apask at óheillum.

63. Menn sá ek þá,
er mörgum hlutum
væltu um annars eign;
flokkum þeir fóru
til fégjarns borgar;
ok höfðu byrðar af blýi.

64. Menn sá ek þá,
er margan höfðu
fé ok fjörvi rænt;
brjóst í gegnum
rendu brögnum þeim
öflgir eitrdrekar.

65. Menn sá ek þá,
er minst vildu
halda helga daga;
hendr þeirra váru
á heitum steinum
negldar nauðliga.

66. Menn sá ek þá,
er af mikillæti
virðusk vánum framar;
klæði þeirra
váru kynliga
eldi um slegin.

67. Menn sá ek þá,
er mart höfðu
orð á annan logit;
heljar hrafnar
or höfði þeim
harðliga sjónir slitu.

68. Allar ógnir
fær þú eigi vitat,
þær sem helgengnir hafa;
sætar syndir verða
at sárum bótum;
æ koma mein eptir munuð.

---

69. Menn sá ek þá,
er mart höfðu
gefit at guðs lögum;
hreinir kyndlar váru
yfir höfði þeim
brendir bjartliga.

70. Menn sá ek þá,
er af miklum hug
veittu fátœkum frama;
lásu englar
helgar bœkr
yfir höfði þeim.

71. Menn sá ek þá,
er mjök höfðu
hungri farit hörund;
englar guðs
lutu öllum þeim;
þat er œzta unað.

72. Menn sá ek þá,
er móður höfðu
látit mat í munn;
hvílur þeirra váru
á himingeislum
hafðar hagliga.

73. Helgar meyjar
höfðu hreinliga
sál af syndum þvegit
manna þeirra,
er á mörgum degi
pína sjálfa sik.

74. Hávar reiðir sá ek
með himnum fara,
þær eiga götur til guðs;
menn þeim stýra,
er myrðir eru
alls fyr öngvar sakir.

75. Hinn máttki faðir!
mesti sonr!
heilagr andi himins!
þik bið ek skilja,
er skapat hefir,

oss alla eymdum frá.

---

76. Bjúgvör ok Listvör
sitja í Herðis dyrum
organs stóli á;
járna dreyri
fellr or nösum þeim,
sá vekr fjón með fírum.
77. Óðins kván
rœr á jarðar skipi,
móðug á munað;
seglum hennar
verðr síð hlaðit,
þeim er á þráreipum þruma.
78. Arfi! faðir
einn þér ráðit hefi,
ok þeir Sólkötlu synir,
hjartar horn,
þat er or haugi bar
hinn vitri Vígdvalinn.
76. Hér 'ro rúnir,
er ristit hafa
Njarðar dœtr níu;
Ráðvör hin elzta,
ok Kreppvör hin yngsta,
ok þeirra systr sjau.
80. Hverju þeir
hafa belt
Svafr ok Svafrlogi;
* blóð þeir vöktu
ok benjar sugu
undir öllum eyvana.
81. Kvæði þetta,
er ek þér kent hefi,
skaltu fyr kvikum kveða;
Sólarljóð,
er sýnask munu
minst at mörgu login.
82. Hér við skiljumk,
* ok hittask munum
á fegins degi fíra;
dróttinn minn
gefi dauðum ró,
hinum líkn er lifa!
83. Dásamligt frœði
var þér í draumi kveðit,
en þú sátt ið sanna;
fyrða engi var
svá fróðr um skapaðr,
* er áðr heyrði Sólarljóðs sögu.

Anmærkninger.

Cd. = *Codex, Pergamentshaandskrift.*
Cdd. = *Codices.*
R. = *Codex Regius.*
A. = *Codex Arnamagnæanus.*
W. = *Codex Wormianus.*
U. = *Codex Upsaliensis.*
Fl. = *Codex Flateyensis.*

Pag. L.

1a. 2. helgar, *saal. A, dette Ord udelades af R.*

\- 4. Heimdallar, *saal. A*; heimdalar, *R.*

\- 5. vilka at ek vaföörs, *urigt. A*; valföör, *R, hvilket da bliver Vokativ og de fölgende Linjer maa interpungeres saal.:*
vildu at ek, Valföör!
vel framtelja
fornspjöll fira.

\- 6. fram telja, *saal. A*, fyr t., *R.*

\- 8. ek *udelades af R; man læse begge Cdd., saa at altsaa* nam *er en aldeles falsk Læsemaade.*

\- 14. íviðjur, *saal. A*; íviþi, *R.*

\- 15. mjöt við, *R*; mötvið, *A.*

\- 18. *saal. R og A; men Cdd. af Snorra Edda have Linjen saaledes:* þat er ekki var.

\- 19. ser, (*d. e.* sær), *R*; sjór, *A.*

\- 24. hvergi, *saaledes R, A, U af Snor. Ed.; R af Snor. Ed. og W have:* ekki.

\- 25. Áðr Burs *o. s. v., R,* Unz Bors synir bjöðum of yptu, *A.*

\- 27. miðgarð mæran, *R*; mæran miðgarð, *A.*

Pag. L.

1b. 1. sunnan, *A*; sunna, *form. Skrivfeil, R.*

\- 8. um himinjódýr, *R*; of jódvr, *A.*

\- 11 *og* 12. *Disse to Linjer sættes i R og A efter Lin. 13 og 14; den her antagne Orden fölge alle Cdd. af Snor. Ed.*

\- 15. géngu, *saal. A; R har* gen *sidst i een Linje, og* géngu *i Begyndelsen af den fölgende; Afskriveren har saaledes aabenbare glemt, at han allerede havde skrevet en Del af Ordet, og derfor sat det fuldt ud paa ny; paa de övrige Steder, hvor Ordet siden forekommer, skrives kun det förste Bogstav* g.

\- 23. undurn, *A; men R* undorn, *hvilket stemmer med den nu brugelige Form af Ordet i Thellemarken,* undoln, *som betyder et Maaltid, der nydes Kl. 3 Eftermid.*

\- 27 *og* 28. þeir er hörg ok hof hátimbruðu, *udel. af A, som istedenfor dem har de fölgende to Linjer,* alls kostuðu, alls freistuðu, *hvilke fattes i R.*

Pag.	*L.*	
2a.	9.	vettugis, *A.*, vettergis, *Skrivfeil i R.*
-	11.	þrjár, *A; III (med Romertal), R.*
-	12.	þorsa, *R.; þussa, A.*
-	19.	hverr skyldi dverga, *saal. R, W og U af Snor. Ed.;* hverir skyldo dvergar, *A;* at skyldi dverga, *R af Snor. Ed.*
-	20.	dróttir skepja, *A;* drótin skepja *urigt. R;* drótt of skepja, *R af Snor. Ed.;* drótt um spekja (*d. e.* skepja) *U af Snor. Ed.*
-	21.	or brimi blóðgu, *saal. A, og alle Cdd. af Snor. Ed.;* or Brímis blóði, *R.*
-	22.	ok or blám leggjom, *saal. R;* ok or Bláins leggjom, *A, samt W af Snor. Ed.;* blám sleggjum, *urigt. U og R. af Snor. Edd.*
-	23.	var *udelades af R;* móðsognir, *A;*
-	27 *og* 28.	þar mannlíkun mörg um görðusk, *saal. W og R af Snor. Ed.;* þeir manlíkun mörg um görðu, *R samt W af Snor. Ed.;* þeir manlikan mörg of görðu, *A.*
-	29	dvergar or jörðu, *R;* dvergar í jörðu, *alle Cdd. af Snor. Ed.;* dverga i jörðu, *A.*
-	35	*og* 36 *udelades af R, men findes i A samt i Cdd. af Snor. Edd.*
-	37.	Bivörr, Bavörr, *R;* Biförr, Bafförr, *A.*
-	38.	Án ok Ánarr, *R;* Án ok Ónarr, *A.*
2b.	1.	Veigr, *R;* Veggr, *A.*
-	3.	þekkr, *R;* þrár, *A.*
-	5.	Nár, *R;* Nýr, *A.*
-	6.	dverga, *R;* rekka, *A.*
-	12.	Sviorr, R; Sviðr, *A.*
-	14.	Bildr, *saal. baade R og A; den sidste har ikke* biltor, *som den Arn. Magn. Udgave angiver.*
2b.	23.	þeir er, *saal. R;* þeim er, *A.*
-	25.	aurvanga sjött, *R;* örvanga sjöt, *A.*
-	27.	Draupnir, *saal. R;* Draufnir, *A.*
-	30.	Illævangr, Glói, *R;* Illévargr, Glóinn, *A.*
-	35.	Frosti, *saal. Cdd. af Snor. Ed.;* Frostri, *R; for* Fjalarr *i R have Cdd. af Snor. Ed.* Falr, *og for* Finnr *i den fölgende Linje have de samme* Fiðr. *Linie 35 og 36 udelades af A.*
-	37	*og* 38 *findes ikke i Cdd., men er taget efter Papirsafskrifter.*
-	39	þat mon uppi, *saal. R;* þat man æ uppi, *A.*
3a.	3.	þrir, *saal. A;* þrjár, *urigt. R.*
-	5.	*Denne Linje mangler i A.*
-	6.	öflgir ok ástgir, *R;* ástgir ok öflgir, *A.*
-	11.	orlauglausa, *R;* orlöglausa, *A, altsaa ikke* örlög, *men* orlög.
-	13.	óð þao ne höfðu, *saal. i A;* ne höfðu *er halvudslettet i R.*
-	14.	lá né læti, *saal. A; R synes at have* lá þau ne áttu, *men de tre sidste Ord ere meget utydelige.*
-	26.	dala, *R;* dali, *A.*
-	31.	sæ, *saal. R;* sal, *A.*
-	32.	und þolli, *R;* á þolli, *A.*
-	40.	orlög seggja, *R,* orlög at segja, *A.*
3b.	28.	*Her tilföier R. 4 Linjer:* Nú eru talðar nönnur Herjans, görvar at ríða grund valkyrjor.
4a.	1.	völu velspá, *R;* ok völu velspá, *A.*
-	3.	seið hon kunni, *saal. R;* seið hon hvars hon kunni, *A.*
-	4.	seið hon leikinn, *saal. R;* seið hon hugleikin, *A.*
-	6.	illrar þjóðar, *R, dog er her med samme Haand Stavelsen*

Pag. L.

bru *skrevet over* þjó, *dog uden Antydning til at udslette det sidste;* illrar brúðar, *A.*

4a. 13. goðin, *saal. R;* guðin, *A.*

- 15. borðveggr, *saal. A;* borðvegr, *R.*

- 22. fyrst, *saal. R;* fyrr, *A.*

- 33. þrunginn móði, *saal. A;* þrungin móði, *R.*

- 35. um fregn, *R;* of fregn, *A.*

- 39. fóru, *saal. R;* voru, *A.*

4b. 1. Heimdallar, *saal. A;* Heimdalar, *R.*

- 6. aurgum forsi, *saal. R;* örgum forsi, *A.*

- 8. vituð ér, *R;* vitu þér, *A.*

- 10. sat, *R;* býr, *A.*

- 12. fœddi, *R;* feðir (*d. e.* fæðir), *A.*

- 20. rýðr, *saal. baade R og A, samt alle Cdd. af Snor. Ed.; i den Arna-Magnæanske Udg. angives Cd. A's Læsemaade urigt.* rýðz.

- 21. dreyra, *saal. alle Cdd; i den Arn. Magn. Udg. formodentlig ved Trykfeil* dreira.

- 22. svart var þá, *saal. R;* svört verða, *A samt alle Cdd. af Snor. Ed.*

- 29. Egðir, *saal. A;* Eggþær, *R.*

- 30. gól um hánum, *saal. R;* gól yfir, *A.*

- 31. í gaglviði, *R;* í gálgviði, *A.*

- 33. sá er, *R;* en sá, *A.*

- 34. gól um, *R;* gól yfir, *A.*

- 37. at herjaföðrs, *saal, A;* at hiarar at herjaföðrs, *uden Tvivl feilskr. R.*

5a. 6. fólginn, *urigt. R. Strofe 36, 37 og de 4 förste Linjer af Str. 38 findes ikke i A.*

- 8. vollo, *R, hvor uden Tvivl blot Tværstregen over det sidste* o *er glemt, altsaa* vollom, *d. e.* völlum.

- 14. *Efter denne Linje har R fölgende Str., der rettere synes at höre til Digtet* Baldrs Draumar:

Baldrs bróðir
var of borinn snemma,
sá nam Óðins sonr
einnættr vega;
þó hann æva hendr
né höfuð kembði,
áðr á bál um bar
Baldrs andskota.

5a. 17. vá, *saaledes rettet af den gamle Afskriver selv i R; oprindelig har der staaet* uorþr, *men* orþr *er underprikket og* a *skrevet over Linjen.*

- 27. *Strofe 39 udelades af R, men staar i A.*

- 32. *Strofe 40 og 41 fattes i A.*

- 37. Niðafjöllum *er i R uden Tvivl urigtigt rettet til* Niðavöllum, *cf. Snor. Ed. Udg. Pag. 75.*

5b. 4. Sal sá *o. s. v., R;* Sal sér h. st., *A;* Sal veit ek standa, *Cdd. af Snor. Ed.*

- 8. féllu, *R;* falla, *A.*

- 12. sá hon þ. v., *R;* sér hon þ. v., *A;* skolu þar vaða, *Cdd. af Snor. Ed.*

- 14 *og* 15. menn meinsvara ok morðvarga, *saal. A;* menn morðvargar meinsvara ok, *R;* menn meinsvara ok morðvargar, *Cdd. af Snor. Ed.*

- 16. ok þann, *R;* ok þannz, *A.*

- 17. eyrarúnu, *R;* eyrnarúna, *A.*

- 18. saug, *saal. A;* sug *ved Skrivfeil, R;* kvelr, *Cdd. af Snor. Ed.*

- 22. Fram sé ek lengra, *saal. A;* fjölð veit hon froða (*d. e.* frœða), *R.*

- 23. fjölð kann ek segja, *saal. A;* fram sé ek lengra, *R.*

- 25. sigtíva, *saal. A; R har paa dette ene Sted* sigtyva, *men ellers overalt* tíva *med* i.

- 27. ok at bönum verðaz (*d. e.* verð-

Pag. L.

ask), *A samt R af Snor. Ed; R og Cdd. W og U af Snor. Ed. have urigtigt* verða.

5b. 34. h. e. í heimi, *saal. R og A, samt U af Snor. Ed.; de övrige Cdd. af Snor. Ed. have* h. e. með hölðum.

- 37. skildir 'ro klofnir, *saal. R;* skildir klofnir, *A og Cdd. R og W af Snor. Ed;* skildir klofna, *U af Snor. Ed.*

- 39. áðr v. st., *saal. R, A og alle Cdd. af Snor. Ed., undtagen U, der har* undz v. st.

6a. 2. at en galla, *feilskr. R;* at hinu gamla, *A.*

- 7. Míms höfuð, *saal. R og A, samt alle Cdd. af Snor. Ed., undtagen U, der har* Mímis.

- 8. *R stiller Linje 8 og 9 efter 10 og 11; den her antagne Orden fölge de övrige Cdd.*

- 11. en jötunn losnar, *saal. alle Cdd., undtagen U. af Snor. Ed., der her har:* æsir eru á þingi.

- 12–15. *For disse har A fölgende Linjer:*

hræðask allir
á helvegum,
áðr Surtar þann
sevi of gleypi.

- 22. neffölr, *saal. R; A synes at have* níðfölr.

- 28. fíflmegir, *saal. A;* fífls megir, *R.*

- 31. Býleistz, *saal. A;* Býleipz, *R.*

- 33. m. sv. læfi, *R;* m. sv. lævi, *A, samt W af Snor. Ed.;* m. sv. leifi, *R af Snor. Ed.*

- 35. sól valtífa, *R, samt Cdd. af Snor. Ed.;* vatífa, *urigt. A.*

6b. 1. h. e. m. álfum, *saaledes alle Cdd. undtagen U, der har* h. e. m. ásynjum.

- 2. gnýr allr jötunheimr, *saal. A;* gnýr allr heimr, *R;* ymr allr jötunheimr, *Cdd. af Snor. Ed.*

6b. 3. æsir 'ro á þingi, *saal. R, samt Cdd. af Snor. Ed.;* æsir eru á þ., *A.*

- 6. veggbergs, *R;* vegbergs, *A.*

- 15. angantýr, *R,* angan, *A og Cdd. af Snor. Ed.; Strofe 54 og 55 ere ulæselige i A.*

- 16, 17, 18, 19. *Disse Linjer staa som anfört i R; men i Cdd. af Snor. Ed. læses de saaledes:*

gengr Óðins sou
við úlf vega,
Viðarr (*Cd W* viðr) of veg
at valdýri.

- 24. þá kemr, *o. s. v., saal. R;* gengr inn mœri, *Cdd. af Snor. Edd.*

- 26. drepr orm af móði miðgarðs Véorr, *saal. conjectureret; R har:* drepr h. (*d. e.* hann) af móði miðgarðs veor; *Cdd. af Snor. Ed.:*

neppr af naðri
níðs ókvíðnum,
er af móði drepr
miðgarðs Véorr.

- 28 *og* 29 *udelades af Cdd. Snor. Edd.*

- 35. Sól tekr sortna, *R. og A;* Sól mun sortna, *Cdd. af Snor. Ed.*

- 36. sígr f. í m., *saal. R og A; Cdd. af Snor. Ed.:* sökkr f. í m.

- 38. heiðar stjörnur, *saal. R, A, samt R og U af Snor. Ed., men W af Snor. Ed. har* heiðum st.

- 39–40. geisar eimr við aldrnára, *R;* geisar eimi ok aldrnári, *A, samt Cdd. af Snor. Ed.*

7a. 12. Finnaz, *R;* hittaz *A.*

- 16–17. ok m. þ. á. m., *udel., R.*

- 20. þar munu eptir, *saal. R;* þá munu æsir, *A.*

- 23. í grasi finnaz, *R;* í grasi finna, *A.*

- 26–27. *Mangle i Cdd.*

Pag.	L.	
7a.	31.	Baldr mun koma, *R;* man Baldr koma, *A.*
7b.	4.	hlut, *saal. A;* hlant *R.*
-	5.	ok byrir byggja, *R;* er burir byggja, *A.*
-	9.	Sal sér hon standa, *R og A;* sal veit ek standa, *alle Cdd. af Snor. Ed.*
-	11.	gulli þakðan, *R;* gulli þaktan, *A, samt W og U af Snor. Ed.;* gulli betra, *R af Snor. Ed.*
-	12.	á gimlé, *R;* á gimle, *alle de övrige Cdd.*
-	17.	*Strofe 63 udelades af R, og de sidste 4 Linjer af samme ogsaa af A.*
-	26.	þar kemr inn dimmi *R;* kemr hinn dimmi, *A.*
-	29.	frá niða, *A, hvor* fjöllum *er udeglemt af Afskriveren; R har* niþiz fjollom, *hvor* frá *er udeglemt, og* niþiz *feilskrevet.*
-	33.	Nú mun hon seycqvaz, *R;* Nú man hon sökkvaz, *A; denne sidste har ingenlunde* hann *for* hon, *som den Arn Magn. Udgave angiver.*
8a.	1.	*Cd. U af Snor Ed. har* skatnar allir *for* gáttir allar.
-	3.	*efter* um skoðaz skyli *indskyder R* um skygnaz skyli, *hvilket forstyrrer Versemaalet; Cdd. af Snor. Ed., hvor denne Strofe citeres, have kun det sidste* um skygnaz skyli.
-	6.	á fleti fyrir, *saal. R, samt R og W af Snor. Ed.,* á fletjum fyrir, *U af Snor. Ed.*
-	11.	á brautum, *saaledes rettet;* á braundom, *Cd.*
-	19.	of, *saal. rettet;* vf, *Cd.*
9a.	6.	færa, *saal. rettet;* fora *(d. e.* fœra) *Cd.*
9b.	22.	síns um máls, *saal. Cd.*
10a.	3.	vilmælendr, *saal. rettet;* viðhlæjendr, *Cd.*
10a	26.	synir, *saal. rettet;* seynir, *Cd.*
-	27.	gengr, *saal. Cd., ingenlunde* gengz, *som den Arn. Magn. Udg. angiver.*
10b.	35.	bœn, *saal. rettet;* bœnn, *Cd.*
11a.	12.	svá gjöflan, *saal. rettet;* svagi, *Cd.*
-	15.	hefir, *saal. rettet;* hefr, *Cd.*
-	24.	erusk, *saal. rettet;* erost, *Cd., hvor Afskriveren har kommet til at skrive* st *for* z *eller* sk *paa Grund af det paafölgende* st *i* lengst.
11b.	33.	nökkviðr hálr, *saal. rettet;* neycqviðr maðr halr, *Cd., dog saaledes at* maðr *staar betegnet med Runen af dette Navn.*
-	36.	hlýrat, *saal. rettet;* hlýrar, *Cd.*
12a.	17.	hálf, *saal. rettet;* halb, *Cd.*
12b.	22.	séð væddr, *saal. rettet;* sæð vædr, *Cd.*
-	32.	þrír 'ro, *saal. rettet;* þriro, *Cd.*
13a.	15.	ólagat, *saal. Cd., ikke* ólaga.
13b.	2.	handarvanr, *saal. rettet;* hundarvanr, *Cd.*
-	20.	hverf, *saal. rettet;* hverb, *Cd.*
-	26.	af öðrum, *saal. rettet;* aflavðrom, *Cd.*
15a.	33.	maðr, *saal. rettet;* er maðr, *Cd.*
15b.	8.	mær, *saal. rettet;* mœrr, *Cd.*
16b.	12.	sóit, *saal. rettet; sótt, Cd.*
-	40.	*Her tilföier Cd. en Linje som forstyrrer Versemaalet:* þér munu góð, ef þú getr.
17a.	3.	út staðar, *saal. Cd., ikke* útstaðar.
17b.	3.	vegs, *Cd.*
-	5.	treðr, *saal. rettet;* treyþr, *Cd.*
18a.	13.	q(ve)þv, *forkortet i Cd.*
19a.	21.	þatan, *Cd.*
-	27.	óðrœri, *saal. rettet;* óðreri, *Cd.*
22a.	27.	órr aldaföðr., *saal. rettet;* or aldaföðr, *Cd.*
23a.	8.	dag of dróttmögu, *saal. rettet;* dag oc dróttmögn, *Cd.*

Pag.	*L.*	
23a.	22.	nótt of n. r., *saal. rettet*; nótt oc n. r., *Cd.*
-	39.	með jötna sonum, *saal. Cd.*; *den gamle Afskriver har först skrevet* alda, *men siden underprikket det som Tegn paa at det skulde gaa ud, og derpaa skrevet* jötna *i Margen.*
23b.	25.	*her staar som Overskrift i Cd. Ordet* Capitulum *med rödt Blæk.*
-	30.	ok þú Vafþr. *o. s. v.*, *R*; eða þú Vafþr, *A*, *saal. ogsaa de övrige Steder, hvor denne Linje forekommer.*
24a.	5.	um kom, *R*; of kom, *A*.
-	6.	sá er, *saal. A*; svá at, *R*.
-	14.	öldum at ártali, *R*; *i A har Afskriveren först sat* at alldtali, *men rettet det ved at skrive* ar *over* alld.
-	35.	með f. r., *R*; um f. r., *A*.
24b.	11.	orófi, *saal. A*; orofi, *R*; örofi, *Cdd. af Snor. Ed*,
-	12.	jörð sköpuð, *saal. R*; jörð um sköpuð, *A*.
-	27.	varð or jötunn, *R*; or varð j., *A*.
-	28.	*De her i Klammer satte Linjer mangle i R og A, og ere tagne af Papirsafskrifter*; *R. af Snor. Ed. har isteden derfor fölgende, der rigtigere burde været optagne i Texten:* þar eru órar ættir komnar allar saman, því er þat æ alt til atalt.
-	36.	enn baldni j., *saal. A*; enn aldni j., *imod Versemaalet, R.*
-	37.	gýgjar, *saal. R*; gýjar, *urigtigt A.*
25a.	4.	sérhöfðaðan, *saal. R*; sexhöfðaðan, *A*.
-	9.	fyrst um mant, *A*; fyrst mant, *R*.
-	10.	um veizt, *saal. rettet*; um veitzst, *R*; of veizt, *A*.
25a.	18.	var á lúðr *o. s. v.*, *R*; á var lúðr, *A*.
-	24.	sá er ferr, *saal. A*; svá at ferr, *R*.
-	25.	æ menn hann sjálfan um sjá, *saaledes R*; æ maðr um sjálfan hann sér, *A*.
-	35.	tiva, *R*; tífa, *A*.
-	39.	hofum ok hörgum, *saal. R*; hõfum ok hörgum, *A*.
-	40.	hunnmörgum, (*d. e.* hundm.), *R*; hunmörgum, *A*.
25b.	1.	varðað, *saal. R*; varat, *A*.
-	7.	hann mun, *saal. R*; mun hann, *A*.
-	11	*og til* 15 *incl. Disse Linjer mangle aldeles i A, og R har derfor fölgende to:* hvar ýtar túnum í höggvask hverjan dag? *saaledes som de her staa, ere de tagne af Papirsafskrifterne.*
-	17.	allir einherjar, *saal. alle Cdd. af Snor. Ed.*; allir eins herjar, *A*; *Linje 17, 18 og 19 mangle i R.*
-	25.	hví, *saal. R og A.*
-	29.	segðu, *saal. R*; segir þú, *A*.
-	39.	hinnig, *saal. A*; hinig, *R*.
26a.	3.	freistaðak, *R*; freistaða, *A*.
-	4.	ek reynda, *R*; ek of reynda, *A*.
-	9.	lifðrasir, *R*; leifþrasir, *A. samt R og W af Snor. Ed.*; lifþræsir, *U af Snor Ed.*
-	11.	í holti Hoddmímis, *R*, *samt R og W af Snor. Ed.*; í holdi Hoddmímis, *A*; i Mímis holdi, *U af Snor. Ed.*
-	14.	þaðan af, *R*; en þaðan af, *A*.
-	28.	móður, *R*, *samt Cdd. af Snor. Ed.*; móðar, *A*.
26b.	1.	þeirra í heimi eru, *saal. R*; þær er í heimi eru, *A*.
-	13.	sloknar, *R*, *A*, *U*; sortnar, *R af Snor. Ed.*

Pag. *L.*

26b. 15. Mjöllni, *saal. alle Cdd., ikke* Mjölni.

- 16. ok vinna at vígþroti, *saal. R*; Vinguis at vígþroti, *A, samt Cdd. af Snor. Ed.*

- 22. at aldrlagi, *saal. A*; at aldrelagi, *urigt. R.*

- 23. þá er r., *R*; þa er of r., *A.*

- 26. aldaföðr, *saal. R*; aldaföður, *A.*

- 27. Viðarr, *saal. R*; Viðar, *A.*

- 30. vitnis, *saal. A*; Vingnis, *R.*

- 39. Ey manni, *saal. A*; ey manne, *R*; mannz, *formodentlig Trykfeil i de ældre Udgaver.*

27a. 4. um ragna rök, *R*; of r. r., *A.*

- 9. dorgar, *R*; dorgir, *A.*

- 11. þeir brutu í náttm., *A*; í náttm. br. þeir, *R.*

- 14–15. en karl G., *saal. R*; en karl fóstraði G, *A.*

- 15. ok kendi hánum ráð, *saal. A*; *disse Ord mangle i R.*

- 17. til strandar, *saal. R*; til skips, *A.*

- 20. föður, *saal. A*; föðurs, *R, feilskrevet paa Grund af det paafölgende* s *i* sins.

- 23. nú, *A*; *dette Ord mangler i R.*

- 24. í haf, *A*; *mangler i R.*

- 26–27. en faðir hans var þá andaðr, *saal. A*; þá var faðir hans andaðr, *R.*

27b. 1. við Óðin deildak, *saal. R*; vit Óðin deildag, *A.*

- 11–12. en Geirröðr fóstri minn er konungr, *saal. R*; en er konungr fóstri minn, *A.*

- 12–13. sitr nú at landi, *R*; sitr at löndum, *A.*

- 18. eskimey, *saal. A*; eskismey, *R.*

- 27. ok þó lætr hann, *R*; en þó lætr konungr, *A.*

28a. 5. Konungr lét hann pína, *R*; konungr lætr pína hann, *A.*

- 6. tveggja *udelader A.*

- 8. þá *udelader R.*

Pag. *L.*

28a. 12. konungr görði, *R*; faðir hans gerði, *A.*

- 13. er hann lét pína hann, *R*; er hann píndi þenna mann, *A.*

- 19. göngome, *R*; göngumz, *A.*

- 20. sviðnar, *saal. R*; sviðnir, *urigtigt A.*

- 21. berac, *R*; vera, *A.*

- 22. brennome, *R*; brennumz, *A.*

- 24. milli, *R*; millum, *A.*

- 29. sonr, *R*; son, *A.*

- 37. heilact, *R*; heilagt, *A.*

28b. 2. unz um r., *R*; unz of r., *A.*

- 5. gorva, *R*; gerva, *A.*

- 18. Saga, *saal. A*; Sága, *R.*

- 23. við of þrumir, *R*; við þrumir, *A.*

- 28. til *udelader A.*

- 32. strát, *saal. R*; stráð, *A.*

29a. 2. byggvir, *saal. R*; byggir, *A.*

- 4. fornar, *saal. R*; forna, *A.*

- 5. sjaundu, *saal. A*; sjundu, *ved Skrivfeil, R.*

- 16. góða mjöð, *R*; hinn góða mjöð, *A.*

- 32. manna, *saal. R*; mana, *A.*

- 34. hátimbruðum hörgi ræðr, *saal. A*; hátimbroðom hörg, *R.*

- 37. ok, *tilföiet ved Conjectur, men mangler i begge Cdd.*; Vinþars, *urigt. R*; Viðars, *A.*

- 40. at, *saal. rettet for* ok *i begge Cdd.*

29b. 6. við hvat einherjar alaz, *saal. alle Cdd. af Snor. Ed.*; hvat einherjar alaz, *R*; hvat einherja alaz, *A.*

- 16. óumc ec of Ilugin, *R*, óumz ek um Ilugin, *A.*

- 17. ne komið, *R*; ne komi, *A.*

- 19. þýtr þund, *saal. R*; þytir þundir, *A.*

- 22. þikkir *mangler i R.*

- 24. valglaumi, *R*; valglaumni, *A.*

- 27. durom, *R*; dýrum, *A.*

- 30. um *udelader R.*

- 31. dura, *R*; dyra, *A.*

Pag. *L.*

29b. 32. um fiórom togom, *R*; XL, *A*.
- 33. hygg ec at Vallhöllo, *R*; kvet (*d. e.* kveð) ek á Valhöll, *A*.
- 35. senn *mangler i R, men staar baade i A og i Cdd. af Snor. Edd.*
- 36. við vitni, *saal. A*; at vitni, *R*.
- 38. togom, *R*; tigum, *A*.
- 39. *imellem* ek *og* Bilskirni *tilföier A* á Valhöll vera.

30a. 1. rept, *R, A og W*; ræfr, *U og R af Snor. Ed.*
- 4. herjaföðrs, *saal. R*; herjaföður, *A*.
- 6. skapker, *saal. baade R og A*.
- 8. knáat, *saal. R*; kann, *urigtigt A*.
- 10. herjaföðrs, *saal. her begge Cdd.*
- 13. drýpr, *saal. R*; drúpir, *A*.
- 16. Eikin, *R*; ækin, *A*.
- 33. Ván, *R*; Vað, *A*.

30b. 1. hverjan dag, *R*; dag hvern, *A*.
- 5. loga, *A*; logo, *R*.
- 10. Falhófnir, *saal. R*; falæpnir, *A*.
- 12. jóm, *R*; jóum, *A*.
- 14. er þeir dœma fara, *saal. R*; er dæma, *A*.
- 18. undan, *R*; und, *A*.
- 19. undir, *R*; und *A*.
- 29-30. hæfingar ágaghálsir gnaga, *R*; hæfingiar á gaghálsir ganga, *A*.
- 32. Duneyr ok Duraþrór, *A*; Dyneyrr ok Dyraþrór, *R*.

31a. 1. meiðs, *R*; meiðar, *A*.
- 4. *A tilföier* of *imellem* menn *og* viti.
- 12. Hilði ok þrúði, *R*, Hildr ok þrúðr, *A*.
- 13. Geirölul, *R*; Geirrömul, *A*; Geirahöð, *Cdd. af Snor. Ed.*
- 23. Svalinn, *saal. rettet;* Svalin, *A*; Svavl, *R*.
- 25. goði, *saal. R*; guði, *A*.
- 31. varna, *R, og saal. ogsaa A, da Afskriveren först har skrevet* vavna, *men siden rettet dette ved at skrive* r *over det andet* v.

31a. 33. hann er Hróðvitnis sonr, *R*; Hróðvitnis sun, *A, som udelader* hann er.
- 37. sær, *R*; sjór, *A*.
- 39. baðmr, *R*; baðrmr, *A*.

31b. 5. harðmóðgu, *saal. R, og A paa dette Sted, men i den Del af sidste Cd., som indeholder* Skálda, *hvor denne Strofe citeres, læses* hríðfeldu.
- 7. hefir, *saal. A*; hefr, *R*.
- 12. þá er hefja, *R*; þá er þeir hefja, *A*.
- 24. Bilröst, *saal. R og A*; *alle Cdd. af Snor Ed.* Bifröst.
- 27. Garmr, *R, samt W og U*; Gramr, *A, samt R af Snor. Ed.*; *efter denne Linje tilföier A:*
  en Brimir sverða.
- 34. drekku, *R*; drykkju, *A*.
- 36. hétumk Gangleri, *R*; ok Gangleri, *A*; ok Gangari, *Cd. R af Snor. Ed.*
- 39. þundr, *R*; þuðr, *A*.
- 40. Helblindi, *saal. R, samt Cdd. af Snor. Ed.*; Herblindi, *A*.

32a. 11. Atriðr, *R og A*; Atriði, *R af Snor. Ed.*
- 13. aldregi *og, i den fölgende Linje,* með *udelades af A*.
- 17. Ásmundar, *R*; Ösmundar, *A*.
- 21 *og* 22. *Disse Linjer udelades af R, men haves i A*.
- 28. vark, *R*; var, *A*; Miðviðnis *for* Miðvitnis, *A*.
- 30. einbani, *A*; einn bani, *R*.
- 33. *Denne Linje mangler i begge Cdd., og er tagen af Papirsafskrifter.*

32b. 1. gengi, *R*; geði, *A*.
- 3. sagða, *R*; sagðak, *A*.
- 12. úvarro, *A*; varar ro, *R*.

Pag. *L.*

32b. 22. er *udelader* *A.*
- 23. at, *A*; af, *R.*
- 28. vildi, *R*; vill, *A.*
- 31. steyptiz, *R*; steyttiz, *A.*
- 32. fèkk hann bana, *R*; f. h. þaraf b., *A.*
- 33–34. en Agnarr var þ. k. l. s., *R*; en Agnarr varð konungr, *A.*

33a. 16. vers, *saal. rettet*; verz, *Cd.*
- 29. giaufir, *Cd.*

33b. 28. àsum, *saal. rettet*; älfum, *Cd.*

34b. 6. huliðs, *saal. rettet*; huliz, *Cd.*
- 14. vavoþr, *R*; vönsuðr, *Cdd. af Snor. Ed.*
- 15. gneggjuð, *saal. Cdd. af Snor. Ed.*; gnegioþ, *R.*
- 18. hviðuð, *R*; hlömmuðr, *Cdd. af Snor. Ed.*
- 27. vindslot, *saal. rettet*; vinzflot, *Cd.*
- 38. sílægja, *saal. rettet*; sílæigia, *Cd.*

35a. 7. fyr, *saal. rettet*; *Cd. her* fvr *uden Omlyd*; *sml.* gulli *for* gylli, *P. 138b. 10.*
- 34. en, njöl með goðum, *R*; en njóla í helju, *Cdd. af Snor. Ed.*

35b. 1. óljós, *R*; ósorg, *Cdd. af Snor. Ed.*

36a. 8. hvera, *R*; hverja, *A.*
- 11. glikr, *saal. R*; líkr, *A.*
- 12. miscorblinda, *R*; miskorblinda *A.*
- 16. göra, *R*; gefa, *A.*
- 19. hefndum, *saal. rettet*; hefdom, *R*; hefnd *A.*
- 23–24. *Saaledes som i Texten angivet staar disse Linjer i R*; þanz er öllum yðr öl of heiti, *A.*

36b. 6. rúmbrugðinn, *R*; rúmbrygðan, *A.*
- 10. vinr, *R*; vinir, *A.*
- 11. við görvum til, *R*; vitt giörfum til, *A.*

36b. 12. drjúgum, *R*; drjúgan, *A.*
- 13. dag þann fram, *R*; dag fráliga, *A.*
- 15. Egils, *saal. R*; ægis, *A.*
- 20. ömmu, *saal. A*; aumu, *R.*
- 32. frí, *saal. R*; faðir, *A.*

37a. 2. görr, *saal. rettet*; geyrr, *R*; gerr, *A.*
- 4. síðbúinn *mangler i A.*
- 10. frörinn, *saal. R*; frerinn, *A.*
- 13. sonr, *saal. rettet*, sœnr, *R*; son, *A.*
- 18. hróðrs andskoti, *R*; hróðrs andskota, *A.*
- 19. vinr, *R*; vin, *A.*
- 23. forða sér, *R*; forðaz, *A.*
- 24. súl, *R*; sól, *A.*
- 27. í tvau, *R og A.*
- 39. er hann sá gýgjar græti, *R*; er sá gýjar gæti, *A.*

37b. 3. senn, *saal. R*; sun, *A.*
- 12. eyxn tva, *R*; yxn II, *A.*
- 25. hverf þú, *saal. A*; hverfo, *R.*
- 29. vænti ek, *R*; væntir mik, *A.*
- 30. myni, *R*; munit, *A.*
- 31. oxa *R*; uxa, *A.*

38a. 2. myklu, *R*; miklu, *A.*
- 3. kjóla, *baade i R og A*; *man maa vel adskille Ordene* kjóll *(poet.) Skib, og* kjölr, *Kjöl.*
- 7. áttrunn, *saal. rettet*; at runn. *R*; attrenn, *A.*
- 8. fœra, *saal. rettet*; fora, *R*; færa, *A.*
- 13. mœrr, *R*; meirr, *A.*
- 16. senn tvá, *R*; senn eða tvá, *A.*
- 23. einbani, *saal. A*; einn bani, *R.*
- 25. agni, *saal. A*; öngli, *R.*
- 27. umgjorð, *R*; umgerð, *A.*
- 37. hlumðu, *R*; hrutu, *A.*

38b. 7. rœði, *saal. R*; ræði, *A.*
- 12. bœjar, *R*; bæar, *A*; *ligesaa nedenfor L. 21.*
- 20. ok með austskotu, *R*; ok austkotu, *A.*
- 25. ok enn, *R*; enn ænn, *A.*

Pag.	L.	
38b.	26.	um afrendi, *saal. R*; afafrændi, *A.*
-	31.	kröpturligan, *saal. R*; köpturligan, *A.*
-	36.	i tvan, *R*; gleri, *A.*
39a.	1.	ið friða, *R*; hin friða, *A.*
-	5.	hans, *udeglemt i A.*
-	7.	kostmóðs, *R*; kostmóðr, *A.*
-	8.	hverjum, *A*; hverjo, *R.*
-	9.	reis, *udeladt i A.*
-	11.	allra, *begge Cdd.*
-	15.	vínferill, *R*, vínferils, *A.*
-	20.	yr knjám hrundit, *R*; fyrir knjám runndit, *A.*
-	24.	hæt, (*d. e.* hætt), *R*; heitt, *A.*
-	26.	mættið, *R*; mættir, *A.*
-	27.	óro, *R*; váru, *A.*
-	28.	ölkjól, *saal. begge Cdd.*
-	35.	steig, *saal. R*; stóð, *A.*
-	36.	í sal, *R*; á sal, *A.*
39b.	9.	fjölðhöfðaða, *R*; fjölhöfðaða, *A.*
-	13.	morðgjörnum, *R*; móðgjörnum *A.*
-	14.	hraunhvali, *saal. A*; hraunvala, *R.*
-	21.	skakkr, *saal. A*; skakr, *R.*
-	23.	um, *R*; of, *A*; *ligesaa L.* 25 *og* 29.
-	24.	ér, *R*; þér, *A.*
-	30.	er hann bæði galt, *R*; hann galt bæði, *A.*
-	36.	vear, *R*; vearr, *A.*
40a.	1.	Œgir, *saal. rettet*; Egir, *Cd.*
-	15.	Byggvir, *saal. rettet*; *Cd. her* Beyggvir, *men har forresten dette Ord afvexlende med* y *og* ey.
-	28.	kvaddi, *saal. rettet*; *Cd.* qvadi.
40b.	26.	holl, *saal. rettet*; oll, *Cd.*
41b.	28.	fyr, *saal. rettet*; þyr, *Cd.*
-	33.	lít, *saal. rettet*; litt, *Cd.*
42a.	26.	Loptki, *saal. rettet*; Lopzci, *Cd.*
-	28.	fjörgöll, (*Skade paa Liv*), *efter Rasks Conjectur*; fiorgvall, *Cd.*

Pag.	Lin.	
42b.	9.	slævurum, *saal. rettet*, *Cd.* slævorum; *Comparativ af* slær.
43a.	20.	hygg, *saal. rettet*; hug, *Cd.*
-	32.	myni, *saal. rettet*; my, *Cd.*
43b.	7.	hós, *saal. rettet*; hoss, *Cd.*
44b.	3.	löggra; *Cd. har* lavgg *med et Forkortningsteg, der baade kan læses* ra *og* va.
-	25.	lezka, *saal. W.*; lezta. *R*; legska (*d. e.* lægska), *R af Snor. Ed.*
-	38.	munattu, *saal. rettet*; munnattu, *Cd.*
45a.	24.	*Ordet* Beyla *er udeglemt i Cd.*
46b.	26.	landskjálptar, *saaledes rettet*; landsciaptar. *Cd.*
47b.	29.	unz, *saal. rettet*; ok unz, *Cd.*
48a.	30.	fnasaði, *saal. rettet*; fnasasi, *Cd.*
49a.	27.	fœrið, *saal. rettet*; foriþ, *Cd.*
49b	32.	eldr of *mangler i Cd.*, *men synes at fordres for Versemaalets Skyld*; *sml. P. 138a l.*
51a.	12.	fœði, *saal. rettet*; feþi, *Cd.*
52a.	13.	kögur, *saal. rettet*; avgvr, *Cd.*
52b.	25.	*med denne Linje begynder A.*
-	38.	þá *mangler i A.*
53a.	6.	barðag, *saal. R*; varðak, *A.*
-	17.	fylgdag, *begge Cdd.*
-	26.	ásum, *R*; ása, *A.*
-	29.	œrit, *R*; ýrit, *A.*
-	32.	þér var, *R*; var þér, *A.*
-	33.	þóttisea þú, *R*; þóttizkattu, *A.*
-	36.	fisa né hnjósa, *saal. A*; hnjósa né fisa, *R.*
53b.	1.	um sund, *R*; of sundit, *A.*
-	3.	hvat skyldir þú, *R*; hvat skaltu, *A.*
-	5.	er sakir 'ro alls öngar, *R*; er sakar eru alls engar, *A.*
-	10.	mik sóttu, *R*; þeir sóttu mik, *A.*
-	11.	þeir Svarangs, *R*; Svarangrs, *A.*
-	13.	þó litt, *R*; litt, *A.*
-	20.	ok við einhverja dœmdak, *R*; ok við einherju dæmdag, *A.*

Pag.	L.	
53b.	21.	linhvitu, *saal. A*; lindhvitu, *R*.
–	22.	löng þing, *R*; launþing, *A*.
–	23.	gladdak ena gullbjörtu, *R*; gladda ek hina gullhvitu, *A*.
–	26.	mankynni, *R*; mannkynni, *A*.
–	31.	línhvítu, *her begge Cdd.*
–	35.	viðr of kœmiz, *R*; við of kæmumz, *A*.
54a.	6.	barðak í Hlèseyju, *R*; barða ek í Hlèsey, *A*;
–	8.	vèlta, *R*; vilta, *A*.
–	13.	váru þær, *R*; þat váru, *A*.
–	16.	hafðak, *R*; hafða, *A*.
–	22.	vark, *R*; var, *A*.
–	28.	óljúfan, *saal. gjættet*; oli..un, *R*; óliyfan, *A*.
–	30.	þat þá, *udelader A*.
–	33.	sætta, *R*; sætt hafa, *A*.
–	36.	hnœfiligu, *A*; hnæfiligu, *R*,
–	37.	aldregi, *R*; aldri, *A*.
–	38.	hnœfiligri, *R*; hin hnœliligri, *A*.
–	40.	mönnum *mangler i A*.
54b.	2.	skógum, *R*; skaugum, *urigt. A*.
–	6.	þær, *mangler i A*.
–	9.	um, *mangler i A*.
–	19.	mundu, *R*; muntu, *A*.
–	21.	skyldara, *R*; skyldra, *A*.
–	28.	mik segja, *R*; þik segja, *A*.
–	30.	þórr, *mangler i A*.
–	34.	dvalðan. *R*; dvalit, *A*.
–	36.	Ásaþórs hugða ek, *R*; Ásaþór ek hugða, *A*.
55a.	2.	hættum hætingi, *A*; hættom hættingi, *R*.
–	5.	firr, *R*; frá, *A*.
–	8.	mér nú leiðina, *R*; mér leiðina, *A*.
–	9.	eigi um váginn, *R*; nú eigi of váginn, *A*.
–	12.	er at synja, *A*; er synja, *R*.
–	14.	stokksins, *R*; stokks, *A*.
–	15.	steinsins, *R*; steins, *A*.
–	16.	vegsins, *R*; vegs, *A*.
–	17.	Verland, *R*: Valland, *A*.

Pag.	L.	
54b	5.	í dag, *R*; á degi, *A*.
–	7.	*A gjentager* við *foran* erliði.
–	8.	uppverandi, *R*; upprennandi, *A*.
–	9.	þá ná, *R*; þáua, *A*.
–	12.	vera, *mangler i A*.
–	13.	alls þú mér skœtingu einni svarar, *R*; er þú vill skætingu einni svara, *A*.
–	19.	allan gramir, *R*; allir gramir, *A*.
56a.	10.	*Imellem förste og anden Strofe i Cd. tilföie Papirsafskrifterne fölgende fire:*

Mjök var hapti
höfugr blundr,
heillir í svefni
horfnar sýndusk;
spurðu jötnar
spár framvísar;
ef þat myndi
angrs vita.

Fréttir sögðu,
at feigr væri
Ullar sefi
einna þekkastr;
fékk þat angrs
Frigg ok Svafui,
rögnum öðrum;
ráð sér festu.

Út skyldi senda
allar vættir
griða at beiða,
granda eigi Baldri;
vann allskonar
eið at vægja,
Frigg tók allar
festar ok særi.

Valföðr uggir,
van sé tekit,
hamingjur ætlar
horfnar mundu;
ásu kallar,
afráðs krefr;

Pag. L.

målstefnu at
mart of rœðisk.

56a. 10. Óðinn, *saal. rettet;* Óðin, *Cd.*

\- 19–20. *Imellem disse to Linjer tilföie Papirsafskrifterne fölgende fire:*
kjapt vígfrekan,
ok kjálka neðan;
gó hann á móti
ok gein stórum.

\- 21. gól um, *saal. rettet;* gólu, *Cd.*

\- 31–32. *Imellem disse to Linjer tilföier atter Papirsafskrifterne fölgende:*
leit í norðr
lagði á stafi,
frœði tók þylja,
frétta beiddi,

57a. 17. Sá mun Óðins *o. s. v.. saml. Anm. til Pag 5a. 14.*

57b. 8. *Efter denne Linje indskyde Papirsafskrifterne:* Seg þú þat eina, sefrattu fyrri.

\- 12. aldinn, *först skrevet* alda, *men siden rettet til* aldin *i Cd.*

58a. 2. sezk, *saal. rettet:* setzc, *R;* sez, *A.*

\- 10. ristu, *R;* rís þú, *A.*

\- 18. ón at ykrum, *R;* ván af yðrum, *A.*

\- 24. segðu þat, *R;* seg þú mér þat, *A.*

\- 28. endlanga, *saal. A;* enn langa, *R.*

58b. 6. svá mikla, *R;* mikla svá, *A.*

\- 9. várum, *R;* vorum, *A.*

\- 10. tveir, *mangler i A.*

\- 13. ek sá ganga, *R;* sá ek ganga, *A.*

\- 16. af þaðan, *R;* af þeim, *A.*

\- 17. lögr, *R;* lægir, *A.*

\- 19. manni, *A;* man, *R.*

\- 20. ungum, *A;* aungum, *R.*

\- 26. er, *mangler i A; ligel. har denne Cd.* myrkan *for* myrkvan.

\- 33. um myrkvan, *R;* of myrkan, *A.*

Pag. L.

59a. 9. þyrja, *R;* þursa, *A.*

\- 12. sá inn ámátki, *R;* hinn ámáttki, *A.*

\- 15. skíðgarðs hliði, *A;* skiðgarði *(sidste Ord paa en Side)* hliði *(förste Ord paa den fölgende), R.*

\- 22. andspilli, *A;* anspilli, *R.*

\- 33. heldr en at k., *R;* en k., *A.*

\- 36. um, *mangler i A.*

\- 40. er ek heyri, *saal. A;* er ek hlymja heyri, *R.*

59b. 1. rönnum, *R;* höllum, *A.*

\- 8. jó lætr, *R;* jó lætr hann, *A.*

\- 16–17. álfa né ása, *R;* ása ok álfa, *A.*

\- 18. vissa, *saal. A;* visa, *R.*

\- 19. um, *mangler i A.*

\- 20. æikin fúr yfir, *R;* eik inn fyrir, *A.*

\- 21. ór, *R;* vár, *A.*

\- 23. *Strofe 18 mangler i A.*

\- 34. *R tilföier* at *foran* lifa.

\- 38. mannskis, *R;* manns enkis, *A.*

\- 40. okkart, *R;* okkat, *A.*

60a. 1. byggjum, *R;* byggum, *A.*

\- 6–12 *mangle i A.*

\- 8. hverja, *saal. rettet;* hverio, *Cd., sml. Anm. til Pag. 83a. 22.*

\- 20. ek mun, *R;* mun ek, *A.*

\- 22. sætt, *R;* sátt, *A.*

\- 26. mannskis, *R;* manns enskis, *A.*

\- 28. ef ið, *R;* ef þit, *A.*

60b. 2. sé, *R;* sjá, *A.*

\- 3–4. *A har disse to Linjer i fölgende Orden:*
Ár skaltu sitja
ara þúfu á,

\- 5. horfa ok snugga heljar til, *saal. A;* horva heimi or snugga heljar til, *R; Ordet* or *er tilföiet i Margen, og mangler saaledes ikke som den Arn. Magnæanske Udgave angiver.*

\- 6. meir, *mangler i R.*

Pag. *L.*

60b. 9. *Strofe 28 og fölgende mangle i A.*
– 38. þistill, *saal. rettet;* þistil, *Cd.*
61a. 8. fyrr, in, *saal. rettet;* fyrin, *Cd.*
61b. 10. Njarðar, *saal. rettet;* Njarða *paa dette Sted Cd., men ovenfor rigtigt* Njarðar.
– 36. langar 'ro tvær, *saal. R;* löng er önnur, *Cdd. af Snor. Ed.*
– 37. hve um þreyjak þrjár, *R;* hve mega þreyja þrjár, *Cdd. af Snor. Ed.*
62a. 8. Ár, *saal. rettet;* At, *W.*
– 10. alsœman, *saal. rettet;* alsoman, *W, med udeglemt Tværstreg gjennem* o.
– 15. miðrar, *saal. rettet;* miðiar, *W ved Skrivfeil, sml. 62b 18.*
– 22. Edda, *saal. rettet;* edda, *W ved Skrivfeil, sml. L. 30.*
62b. 8. rézk, *saal. rettet;* redz, *W.*
– 31. fúúlligt, *W.*
63a. 12. þýr, *saal. rettet;* þir, *her W.*
63b. 7. brautir, *saal. rettet;* brauter, *W, ikke* brautar, *som den Arn. Magn. Udg. angiver.*
– 8. húsi *mangler i W.*
64a. 20. snör, *saal. W, ikke* snor.
– 29. *for* höldr *bör uden Tvivl* hauldr *foretrækkes, hvilket er den Form, hvorunder Ordet næsten overalt i Cdd. viser sig; saaledes her ogsaa W. Denne Rettelse gjælder altsaa ogsaa Pag. 68a. og b. 21, 109b. 21, samt 168a. 10, hvor paa de to förste Steder maa læses* hauldborit, *paa de sidste* hauldа.
64b. 11. straað *(d. e.* strāð*), saal. W, der almindelig bruger* aa, *oftest sammenslynget i ét Bogstav,* = ȧ.
65a. 8. faant, *W med* t *over Linjen.*
65b. 34. Óku mœrir, *saal. rettet;* ókum̄ ærir, *W.*
– 39. mjófingerði, *saal. rettet;* mjófingarði, *W.*

Pag. *L.*

66b. 31. kjól, *saal. W, ikke* kjöl; *sml. Anm. Pag. 38a. 3.*
67a. 9. Herjaföður, *saal. rettet;* Herjans föður, *Cd. Fl.*
67b. 4. vil ek mar, *saal. rettet;* vil ek ei mar, *Fl.*
– 12. Óttar unga, *saal. rettet;* Óttar iunga, *Fl., der her stadig skriver* iungr *for* ungr.
68a. 38. Friant *eller* Friaut, *Fl.*
68b. 11. vá, *mangler i Fl.*
– 29. Sváfu, *saal. rettet;* Svofu, *Fl.*
69a. 13. Nanna, *saal. rettet;* Manna, *ved Skrivfeil, Fl.*
– 31–40. *Sammenligner man hermed Fortegnelsen paa Arngrims og Eyfura's Sönner i Örvarodds Saga:*

Hervarðr ok Hjörvarðr,
Hrani, Angantýr,
Bildr ok Bagi,
Barri ok Tóki,
Tindr ok Tyrfingr,
tveir Haddingjar;

samt Fortegnelsen hos Saxo, IV Bog, Müllers Udgave 1 B. S. 250:

Brander, Biarbi,
Brodder, Hiarrandi,
Tander (*rettere* Tinder) Tirvingar,
duo Haddingi,
Hiorthuar, Hiarthwar,
Rani, Angantir,

vil man finde, at 4 af Verslinjerne i Hyndluljóð, nemlig 35–38, paa nogle ubetydelige Variantforskjelligheder nær stemme med 4 Linjer af hine Fortegnelser, hvorimod man i Hyndluljóð ei finder noget, der svarer til det Par Linjer, hvor Angantyr *omtales. Ogsaa den prosaiske Fortegnelse i Hervararsaga stemmer med hine, paa det nær, at* Semingr *staar i*

Pag. L.

Stedet for Hrani, *og* Búi *for* Tyrfingr. *Imidlertid ere baade Saxo, Örvarodds Saga og Hervararsaga enige i, udtrykkeligen at angive Brödrenes Antal til 12, og man kan derfor vel antage, at den gamle versificerte Fortegnelse over dem altid har udgjort 3 Par Verslinjer, med 4 Navne i hvert Par, af hvilke det ene havde til Rimbogstav* H, *det andet* B, *det tredje* T, *og at Linjeparret* Hervarðr, Hjörvarðr, Hrani, Angantýr *er egte, sees ei alene af de ovenciterede Steder, men ogsaa, og især, af Hervörs Besværgelsesformular i Hervararsaga, hvor netop hine to Linjer oftere forekomme; det er desuden indlysende af den Omstændighed, at Angantyr, som den ældste af Brödrene og Hovedpersonen, ei kunde forbigaaes. Istedetfor dette Linjepar staar derimod ovenfor L. 31–34 aatte andre Navne, der vel, hvis man tog et af Navnene i hver Linje for Tillægsord — hvortil der forresten ei er nogen Grund — kunde reduceres til 4, og med de övrige 8 udgjöre 12, men da de Navne, som nævnes, ei forekomme i nogen af de övrige Fortegnelser, medens det væsentligste Linjepar savnes, maa vi her antage det saagodtsom afgjort, at der her ved en Afskriverfeil er opstaaet en Lacune, eller at Begyndelsen af ét og Slutningen af et andet Vers er slaaet sammen, og det Mellemliggende oversprunget; at saaledes 31—34 danner Begyndelsen af et Vers, hvis Udfyldning nu ei længer kjendes, og at 35–40 er Slutningen af et Vers, som begyndte med "*Hervarðr, Hjörvarðr*" &c. Det Hele burde derfor maaske ordnes saaledes:*

22. Gunnarr, Bálkr,
Grímr, Arðskafi,
Járnskjöldr, Þórir,
Úlfr, Ginandi.
23. Hervarðr, Hjörvarðr,
Hrani, Angantýr,
Búi ok Brami,
Barri ok Reifnir,
Tindr ok Tyrfingr,
tveir Haddingjar;
alt er þat ætt þin,
Óttarr heimski!

70a. 24. Gýmis, *saal. rettet;* Geymis, *her Fl.*
70b. 1. völur, *saal. Cdd. af Snor. Ed;* völfur, *Fl.*
– 3. vitkar allir, *saal. Fl. samt R og W af Snor. Ed.*; vættir allar, *U.*
– 5. seiðberendr, *saal. Cdd. af Snor. Ed.;* skilberendr, *Fl.*
– 18. náðgöfgan, *saal. rettet;* náðböfgan, *ved Skrivfeil, Fl.*
71a. 8. konu, *saal. rettet;* komu, *Fl.*
71b. 4. rekja, *saal. rettet;* reikna, *nyere Ord, Fl.*
– 5. braut, *saal. rettet;* burt, *nyere Form, Fl.*
– 40. heitr, *saal. rettet;* heitir, *Fl.*
72a. 3. Niðuðr, *R*; Niðaðr, *A.*
– 3. Svíþjóð, *saal. A;* Sviðjóð, *R.*
– 5. váru *udeglemt i R, men findes i A, hvor de förste 7 Linjer af den prosaiske Indledning til dette Digt haves.*
– 7. Slagfiðr, *R;* Slagfinnr, *A.*
– 12. á vatns, *saal. rettet,* avaz, *Cd.*
72b. 23. Völundar, *saal. rettet*; ondndar, *ved Skrivfeil, Cd.*
73a. 25. hánum, *saal. maa der læses i Cd., ikke* hon.

Pag. L.

73a. 31. fóru seggir, *saal. rettet;* voro seger, *Cd.*

73b. 8. vegreygr, *saal. rettet i Analogi med 73a. 8; paa dette Sted har Cd.* veþreygr.

– 11. hann, *mangler i Cd., men det* h, *der som Forkortning skulde træde isteden for dette Ord, er uden Tvivl ved en Feiltagelse af Afskriveren sat foran Ordet* år *L. 13.*

– 13. år, *saal. rettet,* hár *Cd.; sml. ovenstaaende Anm.*

– 14. allþurr, *saal. rettet;* allþur, *Cd.*

– 15. vindþurri, *saal. rettet;* vinþurri, *Cd.*

75a. 1. kallaði, *saal. rettet;* kallað, *Cd.*

– 12. lagði, *saal. rettet;* logþi, *Cd.*

– 27. bar hann Völundi, *mangler i Cd.*

75b. 7. iviðgjarnrar, *saal. rettet;* iviþ giarira, *Cd., hvor dog* ri *ogsaa kan være et sammenslynget Tegn for* rn; *Versemaalet fordrer bestemt* iviðgjarn *i ét Ord, da det tilligemed* a *og* ei *udgjör de tre allittererende Ord, og Tonen altsaa maa ligge paa* i, *fölgelig ikke* í við. *I Oldsaxisk betyder* inwiddi *(angls.* invit*) Ondskab,* indwiddies gern, *ondskabsfuld, hvilken Betydning uden Tvivl* íviðgjarn *maa have; maaske kommer ogsaa* iviðja *(en Troldkvinde) af det samme.*

– 28. ok minst síz, *saal. rettet;* ec minnzt sizt, *Cd.*

– 37. húnum, *saal. rettet for Allitterationens Skyld;* sonom, *Cd., sml. Pag. 76a. 17, hvor Cd. har* húna.

76b. 4. vita, *saal. rettet;* nita, *Cd.*

– 32. vinna *mangler i Cd.*

77a. 18. fór Atli heim, *saal. rettet;* fór jarlinn heim, *Cd.*

Pag. L.

77b. 19. hof, *saal. rettet;* haf, *Cd.*

– 30. erfiði, *rettet;* erfi, *Cd.*

79a. 12. hann, *rettet;* hon, *Cd.*

80a. 30. margullin, *rettet;* margullinn, *Cd.*

80b. 13. hefir, *rettet;* hefr, *Cd.*

81a. 15. stökt, *rettet;* steyct, *Cd.; saaledes ogsaa Lin. 29.*

– 17. *for* oss *har den gamle Afskriver först skrevet* ocr, *men derpaa rettet det ved at skrive* ss *over* cr.

81b. 38. hvat varð, *rettet for* hvarþ.

82b. 10. lostig, *rettet for* lostic.

83a. 22. sima, *rettet for* simo. *En ikke saa sjelden Feil i R er, at skrive, især i Enden af Ord,* o *for* a, *navnligen:* bendo *146a. 1;* lófo *114a. 32;* logo *30b. 5;* logþi *75a. 12;* hverio *60a. 8;* þinno *108b. 21;* tego *139b. 11.*

83b. 5. ok, *rettet for* er.

– 15. hvessir, *rettet for* hversir.

– 22. góð ár komin, *saal. gjettet; Cd. har* ár kominn *og for* góð *et aabent Rum.*

84a. 21. kvöddu, *saal. rettet; Cd. har oprindelig* haft qvaþo *(d. e.* kváðu*), men dette er af den gamle Afskriver selv rettet til* qvado *(d. e.* qvaddo*); denne har dog under Rettelsen glemt at give* a *Omlyden.*

– 23. ok *glemt i Cd.*

84b. 21. geirum, *rettet for* geiror.

– 35. hygg, *rettet for* hvgg.

85a. 7. Sá, *rettet for* þá.

– 30. þingat, *rettet for* þing.

– 33. ströndum, *rettet for* stöndum.

85b. 14. ván erum, *saal. Cd. for* ván erumk *(d. e.* ván er mér*).*

86a. 18. fljóta, *rettet for* flita.

86b. 12. þýjar, *rettet for* þýgiar.

– 23. hefir, *rettet for* hefr.

87a. 1. Sögu, *rettet for* sagav *(*av *sammenslynget i ét Skrifttegn).*

Pag. L.

87a. 9. síz, *rettet for* sizt.
87b. 22. hjörum, *rettet for* hioriom.
89a. 20. Hemingi, *rettet for* heimingi.
89b. 10. stökkr, *rettet for* steyccr.
- 14. mala *mangler i Cd.*
90a. 34. Gunnar, *rettet for* Gunna.
90b. 22. hefndu, *rettet for* hefndoþ.
91a. 4. hann um, *mangler i Cd.*
- 7. einn hét, *mangler i Cd.*
92a. 14. fyrr, *rettet for* fvrr.
- 35. orðum at deila, *saal. oplöst*; o. a. d., *Cd.*
- 38. þikkjat, *rettet for* þiccit.
92b. 31. geñð, *rettet for* geþiþ.
93a. 26. geirs, *rettet for* greis.
- 30. Sevafjalla, *rettet*; fjalla, *Cd.*
93b. 6. enu, *rettet for* eino.
94a. 14. hinig, *saal. rettet*; *Cd. har egentlig* þinig, *men med en Figur over* þ, *der synes at skulle være et Forsög paa at rette* þ *til* h.
- 19. Helgi, *mangler i Cd.*
94b. 5. gefa, *tilskrevet i Margen i Cd.*
95a. 1. fegin, *rettet for* feginn.
- 29. fèll, *rettet for* felt.
97a. 4. Hámundr, *rettet;* hámundir, *Cd.*
- 5 *og* 7. *Aabent Rum i Cd. for Navnet* Gunnarr.
97b. 27. framastr, *rettet for* framarstr.
98a. 6. hann, *mangler i Cd.*
- 26. konungr, *rettet for* konung.
99a. 5. glöggr, *rettet for* gleyggr.
100a. 8. Nú, *rettet for* þá.
- 36. eigi, *mangler i Cd.*
100b. 14. naddels, *rettet for* nadels.
- 34. góð ráð, *rettet for* góðráþs.
101a. 6. harðúðikt, *rettet for* harþvgðict.
102a. 27. sogoro, *Cd.*
102b. 4. hömum, *rettet for* hämom.
103b. 1. sifjuðum, *rettet for* sifiugom.
104a. 4. sonr, *rettet for* sonar.
- 19. lax, *rettet for* lags.
104b. 10. lindar, *rettet for* linar; *Cd. af Völsungasaga har* lionar, *maaske feilskrevet for* lienar *d. e.* líknar.
105b. 17. fá, *rettet for* fár.
- 32. Reginn, *rettet for* Reiginn.
- 36. bróður, *rettet for* brúðar.
106a. 10 *og* 11. *Disse Linjer læses saaledes i Nornagestssaga:* megn hefir mikit, en ek em maðr gamall.
- 14. *for* fœða *har Nornagestsaga* frœða.
- 20 *og* 21. *Nornagestsaga har:* frægr um öll lönd með lofi sínu.
106a. 25. öll, *rettet for* oss.
- 27. Gramr, *saal. Nornagestsaga*; Gram, *urigt. R.*
- 40. efmeir tiggja munar at sœkja, *R*; ef mik tregar (teygir) meir at sœkja, *Nornag.*
106b. 3. hefnd föður, *R*; hefna föður, *Nornag.*
- 29. hafðak, *rettet for* hafði.
107a. 7. dyggva, *rettet for* dyggia, *overensstemmende med Nornag.*
- 8. dökkva, *rettet for* deyqva.
- 14. ataistanda, *i ét Ord Cd.*
- 20. hjálmstöfum, *rettet for* hilmstofum.
107b. 22 og 23. *I Nornagestsaga læses disse to Linjer saaledes:* fár var fremri, sjá er fold ryðr.
108a. 16. sveini, *rettet for* sveinni.
108b. 13. *Dette dunkle Sted har Cd. saaledes:* a bornno scior asceiþ, *dog er* or *i* bornno *forkortet, og kunde ogsaa læses* ur *eller* ru.
- 18. hrörask (= hrörna, *blive svag, skröbelig af Alderdom*), *saaledes rettet overenstemmende med de bedste Cdd. af Sverres Saga, hvor dette Sted (Linje 17, 18 19) citeres, Cap. 164;* hrœþaz, *R.*

Pag.	*L.*	
108b.	19.	ef i barnœsku er blauðr, *R*; ef í bernsku er til blauðr, *Cdd. af Sverres Saga.*
-	21.	þinna, *rettet for* þinno; *sml.* 83*a*. 22.
-	22.	sæi, *rettet for* sætt.
109a.	13.	neisum, *saal. rettet;* nesiom, *Cd.*
-	27-28.	åskungar, ålfkungar, *saal. R samt W. af Snor. Ed., men R af Sn. Ed. har* åskunnar, ålfkunnar. *Strofe 13 citeres i Snor. Ed., Rasks Udgave, P. 19.*
109b.	4.	lág, *saal. Cd. her for* lá.
-	5.	hugðumk, *rettet for* hugðamk.
-	8.	œgishjálmr, *rettet for* ægishialm.
-	17.	fráni, *rettet for* rammi.
110b.	33.	hrísinn, *rettet for* hrísinom.
-	35.	*Strofe 32 og 33 citeres i Snor. Ed., Rasks Udgave, P. 138-39.*
111a.	17.	þœtti, *rettet for* þotti.
111b.	6.	verðat, *rettet for* verða.
112b.	7.	féit, *mangler i Cd.*
-	24.	á bak, *rettet for* af bak.
113a.	2.	stefndi, *rettet for* stefni.
114a.	4.	brynþings apaldr, *R*; brynþinga valdr, *Cd. af Völsungasaga.*
-	7.	ljóða, *saal. R*; ljóna, *Cd. af Völs.*
-	10.	gamanrúna, *R*; gamanrœðna, *Cd. af Völs.*
-	12.	sigr hafa, *R*; snotr vera, *Cd. af Völs.*
-	15.	á valböstum, *R*; á valbystum, *Cd. af Völs.*
-	23.	full, *R*; öl, *Cd. af Völs.*
-	26, 27, 28.	*Disse Linjer mangle i R, men haves i Cd. af Völs.*
-	32.	lófa, *rettet for* lófo, *sml. Anm.* 83*a*. 22.
114b.	8.	baðmi, *R*; barri, *Cd. af Völs.*
-	11.	mangi, *rettet for* magni.
-	40.	Rögnis, *rettet for* Röngnis, *overensstemmende med Cd. af* Völs.
115a.	12.	á gumna heillum, *R*; á góðu silfri, *Cd. af Völs.*
115a.	14.	vilisessi, *R*; á völu sessi, *Cd. af Völs.*
-	15.	Gungnis, *R*; Gaupnis, *Cd. af Völs.*
-	16.	Grana, *R*; gýgjar, *Cd. af Völs.*
115b.	1.	mein, *R*; mál, *Cd. af Völs.*
117b.	14.	orð, *mangler i Cd.*
118b.	13.	avar, *rettet for* arar.
-	21.	*efter* Buðla *tilföier Cd.* bróðir minn!
119a.	19 *og* 35.	*Paa disse to Steder skriver Cd.* Guðthorm *og* Guðthorms *for det almindelige* Gutthormr.
119b.	12.	hon, *rettet for* hann.
120a,	3.	heitinn, *rettet for* heitin.
-	8.	sínar hendr, *rettet for* sinni hendi, *overenstemmende med* 119*b*. 14.
-	10.	í vá, *rettet for* iva.
-	26.	at þér, *rettet for* aþ þér.
120b.	1.	*efter* þér *tilf. Cd.* engi.
-	27.	þjóðkonungi, *mangler i Cd.*
121a.	5.	seldi, *rettet for* seldac.
-	7.	aura, *rettet for* ara.
121b.	9.	hveim, *rettet for* heim.
122a.	30.	ung, *rettet for* ong.
123a,	19.	grimm, *rettet for* grym.
-	25.	at fylgja dauðum, *mangler i Cd.*
-	26.	henni, *rettet for* hendi.
-	38.	if á ráðum, *rettet for* iva ruþom.
123b.	29.	á *mangler i Cd.*
-	32 *og* 33.	tveir, *med Romertal* II *i Cd.*
124b.	10.	ómun; *kunde ogsaa læses* ornun *i Cd.*
125a.	13.	vélti, *rettet for* vélt.
127b.	7.	riðit, *rettet for* riðinn.
128a.	14.	rekja æ, *R*; rekja, *Nornagestsaga.*
-	19.	hvarfúst, *R*; hverflynt (hvarflynt), *Nornagestsaga.*
-	21.	*Linje 21, 22, 23, 24 har Nornagestsaga saaledes:* þú hefir

Pag. L.

vörgum, ef þín vitja, mörgum til matar manns hold gefit.

128b. 9. svinn or reiðu, *R*; sanna rœðu, *Nornag.*

- 10. vitlaussi mjök, *R*; vėlgjarnt höfuð, *Nornag.*

- 16. *Linje* 16, 17, 18 *og* 19 *har Nornag. saaledes:* Lėt mik af harmi hugfullr konungr, Atla systur, undir eik búa.

- 29. á Goðþjóðu, *R*; gýgjar bróður, *Nornag.*

- 33. Öðu (Auðu), *R*; Auðar, *Nornag.*

129a. 2. ofreiðr um þat *R*; ofgreypr fyrir, *Nornag.*

- 6. randir snurtu, *R*; reyndar svæfði, *Nornag.*

- 14. her alls viðar, *R*; hrottgram (*v. l.* hrottgarm) viðar, *Nornag.*

- 17–18. *Nornagcsts. har:* þann er fœrði mėr Fafnis dýnu.

129b. 1. i verðungu, *R*; í virðingu, *Nornag.*

- 25. sökkstu, *rettet for* seycstu.

131a. 4. helför, *rettet for* herför.

132a. 15. ölstrum, *rettet for* avlstram.

- 22. bölvi, *udeglemt i Cd.*

- 23. systur sinnar, *rettet for* systr sinar.

- 29. muna, *rettet for* manna.

132b. 11. Gullrönd, *rettet for* Gulrönd.

- 38. elri, *rettet for* elvi, *som Cd. synes at have.*

133a. 5. Guðrún, *rettet for* Gunnarr.

133b. 7. kviðu, *rettet for* qviþi.

134a. 4. hon sagði, *rettet for* hon sagði hon.

- 15. of, *rettet for* vf.

- 21. of *rettet for* af.

134b. 13. jór þat, *rettet for* iorþ.

- 15. hvarfaða, *rettet for* hvarfaþ.

135b. 26. Siggeirr, *rettet for* Sigeirr.

- 31. vinna, *mangler i Cd.*

136a. 14. Eymóðr III, *Cd.*

- 20. skreyttar, *rettet for* skreytar.

136a. 22. gyrðir, *rettet for* girþir, *hvor Afskriveren ved den paafölgende Stavelses* i *uden Tvivl er bleven forledet til at sætte det ogsaa i den foregaaende for* y; gyrðir, *har Cd. af Völsungasaga, hvor de 4 sidste Linjer af Strofe 19 citeres.*

- 24. hverr, *rettet for* hver.

- 32. fœrði, *rettet for* forþi.

- 38. svalköldum, *rettet* sva köldom.

- 39. sónar, *rettet for* sonum, *analogt med Pag. 70b. 32.*

136b. 16. gleymðum, *rettet for* gleymþv.

- 17. höfðum, *rettet for* höfþo.

- 18–19. öllum jöfurs orðum, *rettet for* avll iofvrs ior bivg.

137a. 27. framast, *rettet for* framarst.

- 29. viðr, *rettet for* viþar.

- 36. Gunnar, *rettet for* Gunhar.

- 40. lėtta, *rettet for* lætia.

138a. 27. fljúga, *rettet for* fivga.

138b. 10. gylli, *rettet for* gulli.

- 13. nauðigra, *rettet for* nvþigra.

- 23. læga, *rettet for* lega.

139a. 10. hlær þú, *rettet for* þú hlær þú.

139b. 4–5. váru okrar, *rettet for* váro crar.

- 11. tega, *rettet for* tego.

141a. 1. Heiðrekr, *saal. rettet for* Heiþreicr. *som Cd. paa dette Sted har.*

- 29. *Cd. har Lin. 31 og 32 foran 29 og 30.*

141b. 3. hlæst, *rettet for* hlez.

142a. 10. verð, *mangler i Cd.*

- 24. bornar, *rettet for* borin.

144b. 2, linnvengis, *rettet for* linvengis.

145b. 3. valrauða, *rettet for* valrœþa.

- 4. darraðar; darraþ' *i Cd.*

146a. 1. benda, *rettet for* bendo; *sml. Anm. til Pag.* 83a. 22.

- 10. náungr, *rettet for* naongr.

146b. 3. vandstyggva, *rettet for* vannstyggva.

Pag. L.

146b. 10. sessmeiðum, *rettet for* sesmeiþom.
- 35. näi, *rettet for* när.
147a. 28. ballriða, *saal. rettet for* balldriþa, *overensstemmende med Pag. 43b. 34.*
147b. 8. sízt, *rettet for* sitzt.
- 25. unt, *saal. Cd., ikke* und *som de forrige Udgaver have.*
148a. 22. til dauðs skókr, *rettet for* til dauþ scokr.
- 30. hendi, *saal. Cd., ikke* heneli, *som den Arn. Magn. Udgave angiver.*
148b. 16. hvatir, *rettet for* hvarir.
- 28. valbráðir, *rettet for* valbruþir.
149a. 20. óðan, *rettet for* móþan.
150b. 8. Kostbera, *saal. rettet*; costbærra, *paa dette Sted Cd.*
- 23. ræddi, *saal. rettet for* ræþi.
151a. 23. ávisat, *rettet for* am sat.
151b. 19. oss, *rettet for* os.
152a. 6. frábægt, *mangler i Cd.*
- 26. flaugum, *rettet for* flaugon.
- 31. of, *rettet for* vf.
152b. 32. veitkað, *rettet for* vetkaþ.
153a. 10. huggizk, *rettet for* hyggiszc.
- 15. verði, *rettet for* verþ.
- 39. skoluð, *rettet for* scavlvþ.
153b, 3. högg, *rettet for* heygg.
154a. 2. hlaðin, *rettet for* hlaþinn.
- 4. slöngði, *rettet for* sleyngþi.
- 6. hon. *rettet for* han.
- 25. hrauzk, *rettet for* hravdzc.
- 26. nökðan, *rettet for* neyeþan.
- 28. hœg varat, *rettet for* heg var at.
154b. 24. þrír tigir; XXX, *Cd.*
- 37. siz, *rettet for* sitz.
155a. 15. vilja, *rettet for* villia.
- 17. klökkvi, *rettet for* kleyeqvi.
155b. 3. lifir; *Cd. har* lifira *med underprikket* a, *som Tegn paa at det skal gaa ud.*
- 17. illþræli, *rettet for* ill þræ.
156a. 2. hrœrði, *rettet for* hrorþi.

Pag. L.

156a, 33. mani, *rettet for* manni.
- 37. engi á, *rettet for* engia.
156b. 3. hotvetna, *rettet for* hovetna.
- 20. höggr, *rettet for* heyggr.
157a. 18. brúðr in kappsvinna, *saaledes rettet;* brœþor inn kapsvinna, *Cd.*
158b. 19. þrjá tigu; XXX, *Cd.*
- 29. þína, *rettet for* þinna.
- 36. hóftu, *rettet for* hostv.
159b. 13. blæju, *rettet for* blægio.
- 23. dœgra, *rettet for* dogra.
- 25. hverr, *rettet for* hver.
160a. 16. hon, *mangler i Cd.*
160b. 24. bráðar, *mangler i Cd.*
- 28. ungrar á, *mangler i Cd.*
161a. 3. Guðrún, *rettet for* Gvndr.
- 37. svárra, *rettet for* svára.
- 38. kunna, *rettet for* kunnọ.
162a. 27. snör; snor, *Cd.; sml. Anm. Pag. 64a. 20.*
162b. 6. min, *rettet for* minn.
163a. 21. Jörmunrekr, *saal. rettet*; Jormvnreckr, *Cd., ligesaa Pag. 164b. L. 32 og 39.*
- 31. einstœð, *rettet for* einstoð.
163b. 27. sjálfri, *efter Rasks Conjectur*; enn, *Cd.*
164a. 12. leidda, *rettet for* leiþa.
164b. 2. fœti, *rettet for* foti.
165a. 16. of, *rettet for* vf.
165b. 25. okr, *rettet for* ycr.
166a. 12. eru, *rettet for* erum.
- 21. váru, *rettet for* vorv.
166b. 10. snúðga, *rettet for* stivðga; *saaledes ogsaa nedenfor Pagina 167b. 9.*
- 13. Menja, *rettet for* meni.
- 14. meldrar, *rettet for* meldr.
167a. 16. kaustu, *rettet for* kaussþv.
- 22. þjassi, *rettet for* þiazi.
- 28. kœmia, *rettet for* komia.
- 29-30. fjalli, né, *saal. rettet*; fialins, *Cd.*
- 31. hallr, *rettet for* halr.
- 32. mœli, *rettet for* moli.

Pag. L.

167a. 34. vitt, *saal. Cd.*; *Rask har efter Conjectur læst* ætt.
- 36. vér, *rettet for* vær.
- 39. fyr, *rettet for* firir.

167b. 10. höfga, *rettet for* hafga.
- 13. Svíþjóðu, *rettet for* sviðioþv.

Pag. L.

167b. 19. lið, *rettet for* lit.

168a. 11. trjónur, *rettet for* trivnor.

168b. 12. niðr Hálfðanar, *rettet for* við Hálfdanā.
- 19. kostuðu, *rettet for* kavstvþv.
- 26. bergrisa, *rettet for* bergrisar.

Navneregister.

Indhold.

Viðbœtir.

Trykfeil.

Side	Linje	staar	læs
XVII	20	Haanden i	Haanden
3a	18	Loðurr	Lóðurr
4b	6	fossi	forsi
24a	23	Dellíngr	Dellingr
26a	40	hamíngjur	hamingjur
28a	30	gotna	Gotna
– b	2	riúfask	rjúfask
39b	12	Veifði	veifði
50a	18	várar	Várar
55b	13	skœtíngu	skœtingu
56a	1	váro	váru
60a	24	Anauð	Ánauð
62b	26	vel at dafna	vel dafna
67a	8	ves	vés
72b	1	Ottari	Óttari
78a	27	hafðí	hafði
120a	7	hón	hon
123a	20	Oört	Óört
145		143	145
161b	8	niflungum	Niflungum
165b	32	gotna	Gotna
174b	1	þé	þér
187a	17	Eggþær	Eggþér
192a	33	A	R
—	34	R	A
i nogle Exemplarer:			
65a	34	ind	lind
152b	1	til bekkja sinna	til bekkja sinna;

Tillæg til Anmærkningerne:

Pag. 5*b* *Lin.* *30 og 31* grundir gjalla, gífr fljúgandi, *findes kun i A, men mangler i R og alle Cdd. af Snor. Edd.*

— *39a* — *1* ið fríða, *saal. R; men A har;* hin fríða, *hvilken sidste Læsemaade burde været optaget i Texten.*

